

Αποκλεισμός: άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ)

Δικαστική ανάλυση

Ιανουάριος 2016

Σειρά εκδόσεων της EASO για την επαγγελματική εξέλιξη
των δικαστικών λειτουργών

Αποκλεισμός: άρθρα 12
και 17 της οδηγίας
για τις ελάχιστες
απαιτήσεις ασύλου
(2011/95/ΕΕ)

Δικαστική ανάλυση

***Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση***

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-470-2 doi:10.2847/640010 BZ-04-16-994-EL-C
PDF ISBN 978-92-9494-471-9 doi:10.2847/57810 BZ-04-16-994-EL-N

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, 2017

Ούτε η EASO ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός της ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Συμμετέχοντες

Το περιεχόμενο συντάχθηκε από ομάδα εργασίας απαρτιζόμενη από τους δικαστές David Allen (Ηνωμένο Βασίλειο), Ana-Celeste Carvalho (Πορτογαλία), Per Flatabø (Νορβηγία), Mariana Feldioreanu (Ρουμανία), Conor Gallagher (Ιρλανδία), Ingo Kraft (Γερμανία, συντονιστής της ομάδας εργασίας), Florence Malvasio (Γαλλία, συντονίστρια της ομάδας εργασίας) και Marie-Cécile Moulin-Zys (Ένωση Ευρωπαίων Διοικητικών Δικαστών, Association of European Administrative Judges, AEAJ). Η ομάδα εργασίας έλαβε επίσης συμβουλές από τη Sibylle Karferer, ανώτερη νομική σύμβουλο του τμήματος διεθνούς προστασίας της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Οι προαναφερθέντες προσκλήθηκαν για τον σκοπό αυτό από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) σύμφωνα με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο προσάρτημα Γ. Η πρόσληψη των μελών της ομάδας εργασίας διενεργήθηκε σύμφωνα με το σχέδιο που συμφωνήθηκε μεταξύ της EASO και των μελών του δικτύου δικαστικών λειτουργών της EASO, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων της Διεθνούς Ένωσης Δικαστών Προσφυγικού Δικαίου (International Association of Refugee Law Judges, IARLJ) και της Ένωσης Ευρωπαίων Διοικητικών Δικαστών (AEAJ).

Ορισμένα προπαρασκευαστικά έγγραφα καταρτίστηκαν κατά τη διάρκεια ενός σεμιναρίου, το οποίο διεξήχθη στη Μάλτα τον Δεκέμβριο του 2014 υπό την εποπτεία του Joseph Rikhof, ανώτερου συμβούλου, νομικού διευθυντή του τμήματος εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης του Καναδά. Υποβλήθηκαν σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τη διάρκεια εκτενών συζητήσεων και εικονικής δίκης που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του εν λόγω σεμιναρίου με τη συμμετοχή του δικτύου δικαστικών λειτουργών της EASO, το οποίο αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμο για τα μέλη της ομάδας εργασίας. Τα μέλη της ομάδας εργασίας εκφράζουν επίσης τις ευχαριστίες τους στην Ευρωπαϊκή Βάση Δεδομένων για το Δίκαιο του Ασύλου καθώς και στα δικαστήρια πολλών κρατών μελών για την παροχή αρχικής συλλογής νομολογίας επί του συγκεκριμένου θέματος.

Η ομάδα εργασίας συνεδρίασε τρεις φορές, τον Μάρτιο και τον Μάιο στη Μάλτα και τον Σεπτέμβριο στο Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) στη Λειψία. Παρατηρήσεις επί του σχεδίου συζήτησης υπέβαλαν μέλη του δικτύου δικαστικών της EASO, και συγκεκριμένα οι δικαστές Jakub Camrda (CZ), Rossitsa Draganova (BG), Ildiko Figula (HU), Villem Lapimaa (EE), Walter Muls (BE), Elizabeth O'Brien (IE), Elisabeth Steendijk (NL), Hugo Storey (UK), Boštjan Zalar (SI), καθώς και η Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (Refugee Appeals Board, Malta) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών (European Judicial Training Network, EJTN). Παρατηρήσεις υπέβαλαν επίσης μέλη του συμβουλευτικού φόρουμ της EASO, και συγκεκριμένα το βελγικό συμβούλιο για τους πρόσφυγες (BE), το Forum réfugiés-Cosi (FR), η ολλανδική συμβουλευτική επιτροπή σε θέματα μετανάστευσης (NL) και η διεύθυνση μετανάστευσης (NO). Απόψεις επί του κειμένου διατύπωσε επίσης η Sarah Singer του ακαδημαϊκού κέντρου Refugee Law Initiative του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Σύμφωνα με τον ιδρυτικό κανονισμό της EASO, η UNHCR κλήθηκε να διατυπώσει και διατύπωσε παρατηρήσεις επί του σχεδίου δικαστικής ανάλυσης. Όλες οι παρατηρήσεις ελήφθησαν υπόψη κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 10-11 Σεπτεμβρίου 2015. Τα μέλη της ομάδας εργασίας εκφράζουν τις ευχαριστίες τους σε όλους όσους υπέβαλαν παρατηρήσεις, οι οποίες υπήρξαν ιδιαίτερα χρήσιμες για την οριστικοποίηση της παρούσας δικαστικής ανάλυσης.

Το παρόν κεφάλαιο θα επικαιροποιείται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο προσάρτημα Β.

Κατάλογος συντομογραφιών

ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΠΔπΓ	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία
ΔΠΔΡ	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών
ΚΕΣΑ	Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου
ΟΕΑΑ	Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους
ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Σύμβαση για τους πρόσφυγες	Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951), όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο αυτής (1967)
Χάρτης ΕΕ	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΕΑJ	Ένωση Ευρωπαίων Διοικητικών Δικαστών
BVerwGE	Συλλογή αποφάσεων του Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου (Γερμανία)
EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο
IARLJ	Διεθνής Ένωση Δικαστών Προσφυγικού Δικαίου
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

Περιεχόμενα

Συμμετέχοντες	3
Κατάλογος συντομογραφιών	4
Πρόλογος	7
1. Αποκλεισμός — Επισκόπηση	11
1.1 Προέλευση από τη σύμβαση για τους πρόσφυγες	11
1.2 Άρθρο 12: Το σκεπτικό στο οποίο βασίζονται οι ρήτρες αποκλεισμού	12
1.3 Υποχρεωτικός αποκλεισμός	13
1.4 Αποκλεισμός κατά την ευρύτερη ευρωπαϊκή έννοια της προστασίας	13
1.5 Οι ρόλοι του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ	14
2. Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα (άρθρο 12)	16
2.1 Άρθρο 12 παράγραφος 1: Αποκλεισμός λόγω ήδη παρεχόμενης προστασίας	16
2.1.1 Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α): Συνδρομή από τα Ηνωμένα Έθνη	16
2.1.1.1 «στο πεδίο του άρθρου 1 σημείου Δ της σύμβασης της Γενεύης»	17
2.1.1.2 Όταν η εν λόγω προστασία «έχει παύσει για οποιονδήποτε λόγο»	18
2.1.1.3 «θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας»	19
2.1.2 Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β): Αναγνώριση δικαιωμάτων από τη χώρα διαμονής	20
2.1.2.1 «της χώρας όπου έχει μετοικήσει»	20
2.1.2.2 «αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές»	21
2.1.2.3 «τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της χώρας»	21
2.2 Άρθρο 12 παράγραφος 2: Αποκλεισμός προσώπων ανάξιων διεθνούς προστασίας ...	21
2.2.1 Κοινές σκέψεις και για τους τρεις λόγους αποκλεισμού	21
2.2.1.1 Ο σκοπός	22
2.2.1.2 Ο αποκλεισμός δεν εξαρτάται από ενεστώτα κίνδυνο για το κράτος υποδοχής	23
2.2.1.3 Καμία περαιτέρω εκτίμηση αναλογικότητας (καμία στάθμιση) ...	24
2.2.2 Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α): Έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας	24
2.2.2.1 Έγκλημα κατά της ειρήνης — Επίθεση	25
2.2.2.2 Έγκλημα πολέμου	26
2.2.2.3 Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας	29
2.2.3 Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β): Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα	31
2.2.3.1 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (I) — Τα στοιχεία του εγκλήματος	31
2.2.3.2 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (II) — Η προϋπόθεση της σοβαρότητας («σοβαρό έγκλημα»)	32
2.2.3.3 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (III) — Ο μη πολιτικός χαρακτήρας του διαπραχθέντος εγκλήματος	33
2.2.3.4 Εδαφικό και χρονικό πεδίο εφαρμογής — Εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας	35

2.2.4	Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών	35
2.2.4.1	Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής	35
2.2.4.2	Τρομοκρατικές πράξεις	37
2.2.4.3	Προσωπικό πεδίο εφαρμογής	39
2.3	Ατομική ευθύνη (άρθρο 12 παράγραφος 3)	39
2.3.1	Κριτήρια για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης	39
2.3.2	Ο αιτών ως αυτουργός πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό	41
2.3.3	Διεθνή πρότυπα κατά τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης	42
2.3.4	«ηθικοί αυτουργοί...»	43
2.3.5	Συμβολή («[...] ή συμμετέχουν άλλως »)	43
2.3.5.1	Συνέργεια	44
2.3.5.2	Κοινή εγκληματική ενέργεια/ευθύνη λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό	45
2.3.6	Ευθύνη διοικητών ή άλλων ανωτέρων που κατέχουν θέσεις εξουσίας	45
2.3.7	Ιδιότητα μέλους	46
2.3.8	Τεκμήριο ατομικής ευθύνης	47
2.4	Υπερασπιστικά επιχειρήματα και ελαφρυντικές περιστάσεις	48
2.5	Κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους	49
3.	Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία (άρθρο 17)	51
3.1	Εισαγωγή	51
3.2	Άρθρο 17 παράγραφος 1: Λόγοι αποκλεισμού	51
3.2.1	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α): Έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας	51
3.2.2	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β): Σοβαρό έγκλημα	51
3.2.3	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών	53
3.2.4	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ): Κίνδυνος για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους μέλους	53
3.3	Άρθρο 17 παράγραφος 2	55
3.4	Άρθρο 17 παράγραφος 3	55
4.	Διαδικαστικά θέματα	56
4.1	Σοβαροί λόγοι για να θεωρείται	56
4.1.1	Επίπεδο απόδειξης	56
4.1.2	Βάρος απόδειξης	57
4.1.3	Δεν απαιτείται ποινική καταδίκη	57
4.2	Εξατομικευμένη αξιολόγηση	58
ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α — Επιλεγμένες συναφείς διατάξεις διεθνούς δικαίου		60
ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β — Διαγράμματα αποφάσεων		73
ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ — Μεθοδολογία		84
ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ — Επιλεγμένη βιβλιογραφία		92
ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Ε — Συλλογή νομολογίας		94

Πρόλογος

Σκοπός της παρούσας δικαστικής ανάλυσης είναι να παράσχει στα δικαστήρια που επιλαμβάνονται υποθέσεων διεθνούς προστασίας ένα χρήσιμο εργαλείο για την κατανόηση και τον χειρισμό των ζητημάτων προστασίας που σχετίζονται με τους λόγους αποκλεισμού οι οποίοι προβλέπονται στην οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου [ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)]⁽¹⁾. Η οδηγία περιέχει δύο βασικές διατάξεις: Το άρθρο 12 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) αφορά τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα, ενώ το άρθρο 17 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) προβλέπει τον αποκλεισμό από το δικαίωμα στο καθεστώς επικουρικής προστασίας. Η εφαρμογή των ως άνω διατάξεων μπορεί, εκ της φύσεώς της, να έχει δυνητικά σοβαρές συνέπειες για τον ενδιαφερόμενο. Η ερμηνεία και η εφαρμογή τους συνιστούν ενίοτε πρόκληση για τους δικαστικούς λειτουργούς. Η θεμελιώδης έννοια αυτή καθαυτή δεν είναι νέα, καθώς βασίζεται στο άρθρο 1 Δ, Ε και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες⁽²⁾. Οι λόγοι αποκλεισμού κωδικοποιούνται στην οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (αναδιατύπωση), όπου διατυπώνονται εκ νέου τα τμήματα εκείνα των σχετικών διεθνών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης για τους πρόσφυγες, τα οποία οι ευρωπαϊκοί νομοθέτες έκριναν ότι μπορούσαν να αντικατοπτρίζονται στο δίκαιο της ΕΕ. Με τη σειρά τους, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν την οδηγία στην εθνική νομοθεσία τους. Σκοπός της παρούσας δικαστικής ανάλυσης είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη στην κατανόηση της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), όπως αυτή ερμηνεύθηκε στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), καθώς και στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και στις σχετικές αποφάσεις των δικαστηρίων των κρατών μελών. Οι παραπομπές που περιέχει η παρούσα δικαστική ανάλυση σε εθνική νομολογία δεν είναι εξαντλητικές, αλλά μάλλον ενδεικτικές του τρόπου με τον οποίο οι επίμαχες διατάξεις της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και, κυρίως, του τρόπου με τον οποίο έχουν ερμηνευτεί από τα εθνικά δικαστήρια.

Οι αποφάσεις, ιδίως εκείνες των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, καταδεικνύουν τον ρόλο των ρητρών αποκλεισμού στην ευρύτερη ευρωπαϊκή έννοια της προστασίας η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως συνδυασμός του δικαίου των προσφύγων και ανθρωπιστικών πτυχών των θεμελιωδών δικαιωμάτων ή του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά τη χρήση της παρούσας δικαστικής ανάλυσης, πρέπει κανείς να έχει υπόψη του ότι το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει του εθνικού δικαίου σε περιπτώσεις σύγκρουσης⁽³⁾. Στην παρούσα ανάλυση αποτυπώνεται η τρέχουσα κατάσταση του δικαίου, όπως την αντιλαμβάνεται η ομάδα εργασίας. Τα άρθρα 12 και 17 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) είναι πιθανό να αποτελέσουν αντικείμενο νέων αποφάσεων του ΔΕΕ, καθώς πολλά ζητήματα ερμηνείας των εν λόγω διατάξεων δεν έχουν κριθεί ακόμη, γεγονός που αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο περαιτέρω αιτημάτων αποσαφηνίσεων μέσω προδικαστικών παραπομπών μέσω της προβλεπόμενης στο άρθρο 267 της ΣΛΕΕ διαδικασίας⁽⁴⁾. Επομένως, υπενθυμίζεται στον αναγνώστη ότι είναι σημαντικό να ενημερώνεται για τις σχετικές εξελίξεις.

⁽¹⁾ Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 337 της 20.12.2011, σ. 9). Όπως εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 50 και 51, η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δεσμεύονται από την ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), καθώς δεν συμμετείχαν στη θέσπισή της. Η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθούν να δεσμεύονται από την οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ L 304 της 30.9.2004, σ. 12). Τα κράτη μέλη τα οποία δεσμεύονται από την ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) όφειλαν να θέσουν σε ισχύ τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις που ήταν αναγκαίες για τη συμμόρφωση με αυτήν έως την 21η Δεκεμβρίου 2013. Η ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) επιφέρει ορισμένες ουσιαστικές αλλαγές στην οδηγία 2004/83/ΕΚ, αλλά διατηρεί την ίδια διατύπωση στα άρθρα 12 και 17 και στην αντίστοιχη αιτιολογική σκέψη της, παρότι αυτή έχει πλέον άλλη αρίθμηση (αιτιολογική σκέψη 31, πρώην αιτιολογική σκέψη 22). Επισημαίνεται ότι οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου δεν τροποποιήθηκαν στην αναδιατυπωμένη έκδοσή της.

⁽²⁾ Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων, 189 UNTS, 28 Ιουλίου 1951 (έναρξη ισχύος: 22 Απριλίου 1954), σ. 137.

⁽³⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε EASO, «Εισαγωγή στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου — Δικαστική ανάλυση» (υπό έκδοση).

⁽⁴⁾ Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 47).

Θεωρείται δεδομένο ότι ο αναγνώστης είναι εξοικειωμένος με την ευρεία δομή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για το άσυλο όπως αντικατοπτρίζεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο. Στόχος της δικαστικής ανάλυσης είναι να βοηθήσει όχι μόνον εκείνους που διαθέτουν ελάχιστη ή μηδενική πείρα στην εφαρμογή του εν λόγω δικαίου για την έκδοση δικαστικών αποφάσεων, αλλά και εκείνους που διαθέτουν μεγαλύτερη εξειδίκευση.

Στόχος της δικαστικής ανάλυσης είναι να παράσχει σφαιρική αλλά όχι εξαντλητική επισκόπηση της εφαρμογής των ρητρών περί αποκλεισμού τόσο σε περιπτώσεις αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα όσο και σε περιπτώσεις αποκλεισμού του αιτούντος από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας. Στην παρούσα ανάλυση δεν εξετάζονται άλλες περιπτώσεις στις οποίες δεν χορηγείται προστασία ή περιπτώσεις ενδεχόμενου τερματισμού της διεθνούς προστασίας. Σε εύθετο χρόνο θα εκπονηθούν περαιτέρω κεφάλαια στα οποία θα εξετάζονται διαφορετικά αλλά δυνητικά σχετικά ζητήματα, τα οποία εν κατακλείδι οδηγούν στη μη εφαρμογή της παροχής προστασίας.

Η δικαστική ανάλυση υποδιαιρείται γενικά σε τέσσερα μέρη. Στο πρώτο μέρος παρέχεται γενική εισαγωγική επισκόπηση του θέματος εντάσσοντας την έννοια στο πλαίσιο από το οποίο προέρχεται, δηλαδή στη σύμβαση για τους πρόσφυγες. Στο δεύτερο μέρος εξετάζεται ο αποκλεισμός από την προστασία που παρέχει το καθεστώς πρόσφυγα. Περιγράφονται καταστάσεις στις οποίες ο αποκλεισμός δικαιολογείται είτε λόγω του γεγονότος ότι παρέχεται ήδη προστασία είτε λόγω συμμετοχής σε ορισμένα σοβαρά εγκλήματα ή ειδεχθείς πράξεις. Εξετάζεται επίσης καθένας από τους υποκείμενους λόγους εφαρμογής ρητρών αποκλεισμού. Η διάρθρωση του τρίτου μέρους σχετικά με τον αποκλεισμό από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας είναι παρόμοια. Στο τέταρτο μέρος εξετάζονται σχετικές διαδικαστικές πτυχές. Επιπλέον, στο προσάρτημα Β παρατίθενται διαγράμματα αποφάσεων, τα οποία παρέχουν μια σχηματική προσέγγιση την οποία μπορούν να ακολουθούν τα δικαστήρια όταν εφαρμόζουν το άρθρο 12 ή το άρθρο 17 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση).

Τα μέρη της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους σκοπούς της παρούσας δικαστικής ανάλυσης, συμπεριλαμβανομένων των αιτιολογικών σκέψεων, είναι τα ακόλουθα:

Αιτιολογικές σκέψεις

- **Αιτιολογική σκέψη 4** — Η σύμβαση της Γενεύης και το σχετικό πρωτόκολλο αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων.
- **Αιτιολογική σκέψη 31** — Πράξεις αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών εκτίθενται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ⁽⁵⁾ και αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, οι οποίες δηλώνουν ότι «οι τρομοκρατικές πράξεις, μέθοδοι και πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» και ότι «η ενσυνείδητη χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η εξώθηση σε τρομοκρατικές πράξεις αντιβαίνουν ομοίως στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών».
- **Αιτιολογική σκέψη 37** — Η έννοια της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης καλύπτει επίσης τις περιπτώσεις στις οποίες υπήκοος τρίτης χώρας ανήκει σε οργάνωση που υποστηρίζει τη διεθνή τρομοκρατία ή υποστηρίζει οργάνωση αυτού του είδους.

(5) Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, 1 UNTS XVI, 24 Οκτωβρίου 1945.

Άρθρο 12

1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον:

α) εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1 σημείου Δ, της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της UNHCR. Σε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των προσώπων αυτών σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα εν λόγω πρόσωπα θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας·

β) αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας όπου έχει μετοικήσει ως έχων τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας ή δικαιώματα και υποχρεώσεις αντίστοιχα προς αυτά.

2. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

α) έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στις διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά·

β) έχει διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, ήτοι πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα· οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα·

γ) είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

3. Η παράγραφος 2 έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο.

Άρθρο 17

1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής δεν δικαιούται επικουρική προστασία όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

α) έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στις διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά·

β) έχει διαπράξει σοβαρό έγκλημα·

γ) είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών·

δ) συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται.

2. Η παράγραφος 1 έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο.

3. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποκλείουν τους υπηκόους τρίτων χωρών ή τους ανιθαγενείς από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας, εάν τα πρόσωπα αυτά διέπραξαν, πριν από την εισδοχή τους στο οικείο κράτος μέλος, ένα ή περισσότερα εγκλήματα, εκτός του πεδίου εφαρμογής της παραγράφου 1, τα οποία θα επέσυραν την ποινή της φυλάκισης εάν είχαν διαπραχθεί στο οικείο κράτος μέλος, και εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους αποκλειστικά και μόνο για να αποφύγουν κυρώσεις συνεπεία των εν λόγω εγκλημάτων.

Άλλα μέρη της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) στα οποία γίνεται αναφορά στην παρούσα ανάλυση παρατίθενται στις αντίστοιχες ενότητες.

Το άρθρο 78 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ορίζει ότι η Ένωση αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας με στόχο να παρέχεται το κατάλληλο καθεστώς σε οποιονδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας χρήζει διεθνούς προστασίας. Η πολιτική αυτή πρέπει να είναι σύμφωνη με τη σύμβαση για τους πρόσφυγες και «άλλες συναφείς συμβάσεις». Αξίζει να σημειωθεί ότι άλλες διατάξεις του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και του διεθνούς ποινικού δικαίου, ενδέχεται να έχουν ιδιαίτερη σημασία κατά την ερμηνεία των ρητρών αποκλεισμού που προβλέπονται στην ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση). Επιλεγμένες διατάξεις άλλων σχετικών διεθνών νομικών πράξεων, οι οποίες λόγω του πλήθους τους δεν μπορούν να παρατεθούν στο σύνολό τους, περιέχονται στο προσάρτημα Α της παρούσας δικαστικής ανάλυσης. Εκτός εάν αναφέρεται κάτι διαφορετικό, η παραπομπή σε «άρθρο» στο παρόν κεφάλαιο είναι παραπομπή στις διατάξεις της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση).

1. Αποκλεισμός — Επισκόπηση

1.1 Προέλευση από τη σύμβαση για τους πρόσφυγες

Το άρθρο 12 της αναδιατυπωμένης ΟΕΑΑ αντικατοπτρίζει τους λόγους αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 1 Δ, Ε και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Αποτέλεσμα της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) είναι η κωδικοποίηση στο δίκαιο της ΕΕ για το άσυλο πτυχών της διεθνούς αυτής σύμβασης, η οποία έχει υπογραφεί, μεταξύ άλλων, από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως διεθνής οργανισμός με αυτοτελή νομική προσωπικότητα, δεν έχει υπογράψει τη σύμβαση για τους πρόσφυγες. Στην πρότασή της για την ΟΕΑΑ, την οποία υπέβαλε το 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξήγησε ότι στο άρθρο 12 (άρθρο 14 στο σχέδιο οδηγίας) επιβεβαιώνεται η αρχή σύμφωνα με την οποία ένα πρόσωπο το οποίο εμπίπτει σε κάποια από τις περιπτώσεις αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 1 Δ, Ε ή ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης αποκλείεται από το καθεστώς του πρόσφυγα ⁽⁶⁾.

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 4 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), «[η] σύμβαση της Γενεύης και το σχετικό πρωτόκολλο αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων». Στην αιτιολογική σκέψη 23 διατυπώνεται ένας από τους βασικούς σκοπούς της οδηγίας, δηλαδή ότι «[ε]ίναι σκόπιμη η θέσπιση απαιτήσεων για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα, ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να καθοδηγούνται κατά την εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης». Επιπλέον, στην αιτιολογική σκέψη 24 αναγνωρίζεται η ανάγκη «να θεσπισθούν κοινά κριτήρια για την αναγνώριση των αιτούντων άσυλο ως προσφύγων κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης». Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει παραπέμψει σε αρκετές περιπτώσεις στην ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) και ειδικότερα στις προαναφερθείσες αιτιολογικές σκέψεις, προκειμένου να τονίσει ότι η σύμβαση για τους πρόσφυγες:

αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού συστήματος για την προστασία των προσφύγων και ότι οι διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τις προϋποθέσεις χορηγίσεως του καθεστώτος πρόσφυγα θεσπίστηκαν με σκοπό τη διευκόλυνση των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής, έχοντας ως βάση κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια ⁽⁷⁾.

Λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό εφαρμοστέο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διεθνή προστασία, το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι οι διατάξεις της ΟΕΑΑ και της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού αυτών, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης και τις λοιπές σχετικές συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 78 της ΣΛΕΕ ⁽⁸⁾. Επομένως, διαπιστώνουμε ότι το ΔΕΕ εφαρμόζει συστημική προσέγγιση για την ερμηνεία της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) κατά τρόπο συνεκτικό με τις αντίστοιχες σχετικές διατάξεις της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Μάλιστα, η ερμηνευτική προσέγγιση που προάγει το ΔΕΕ δεν περιορίζεται στην εκτίμηση του αντικειμένου και του σκοπού μόνο των σχετικών διατάξεων, αλλά επεκτείνεται και στο αντικείμενο και στον σκοπό του συνολι-

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 12ης Σεπτεμβρίου 2001, COM (2001) 510 τελικό, σ. 24.

⁽⁷⁾ Απόφαση του ΔΕΕ της 9ης Νοεμβρίου 2010 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D, EU:C:2010:661, σκέψη 77· απόφαση του ΔΕΕ της 2ας Μαρτίου 2010 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08, Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland, EU:C:2010:105, σκέψη 52· απόφαση του ΔΕΕ της 17ης Ιουνίου 2010 στην υπόθεση C-31/09, Nawras Bolbol κατά Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, EU:C:2010:351, σκέψη 3.

⁽⁸⁾ Bolbol, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψεις 37 επ.· Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψεις 77 επ.· απόφαση του ΔΕΕ της 19ης Δεκεμβρίου 2012 στην υπόθεση C-364/11, El Kareem El Kott κ.λπ. κατά Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, EU:C:2012:826, σκέψεις 42 επ.· απόφαση του ΔΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2015 στην υπόθεση C-472/13, Andre Lawrence Shepherd κατά Bundesrepublik Deutschland, EU:C:2015:117, σκέψεις 22 επ.

κού καθεστώτος της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπονται στον Χάρτη της ΕΕ καθώς και των γενικών αρχών του δικαίου που εμπεριέχονται στις ιδρυτικές αξίες του οργανισμού ⁽⁹⁾. Η προσέγγιση αυτή εφαρμόζεται επίσης σε σχέση με τα άρθρα 12 και 17, τα οποία υιοθετούν σε μεγάλο βαθμό τους λόγους αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 1 Δ, Ε και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες.

1.2 Άρθρο 12: Το σκεπτικό στο οποίο βασίζονται οι ρήτρες αποκλεισμού

Οι δύο σύντομες παράγραφοι που συνθέτουν το άρθρο 12 περιέχουν δύο διαφορετικούς λόγους αποκλεισμού ενός προσώπου από το καθεστώς πρόσφυγα.

Η παράγραφος 1 περιστρέφεται γύρω από την έννοια της επικουρικότητας της διεθνούς προστασίας. Με άλλα λόγια, υπερέχει και προέχει η προστασία που παρέχει η χώρα ιθαγένειας ή το κράτος προηγούμενης συνήθους διαμονής ⁽¹⁰⁾. Επομένως, δεν χρειάζεται να αναγνωριστεί καθεστώς πρόσφυγα σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος λαμβάνει ήδη επαρκή προστασία από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της UNHCR [στοιχείο α)] ή από τη χώρα στην οποία έχει μετοικήσει [στοιχείο β)]. Υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) και του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, ενώ το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) αντικατοπτρίζει το περιεχόμενο της ρήτρας αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες.

Στο άρθρο 12 παράγραφος 2 απαριθμούνται εξαντλητικά οι λόγοι αποκλεισμού, οι οποίοι αντιστοιχούν στους προβλεπόμενους στο άρθρο 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, με σκοπό τη διατήρηση της ακεραιότητας και της αξιοπιστίας του χορηγηθέντος καθεστώτος πρόσφυγα. Η δικαιολογητική βάση υιοθέτησης των ρητρών αποκλεισμού είναι διττή. Πρώτον, κάποιες πράξεις είναι τόσο σοβαρές ώστε οι αυτουργοί τους δεν αξίζουν τη διεθνή προστασία που παρέχει το καθεστώς του πρόσφυγα. Δεύτερον, το πλαίσιο της προστασίας των προσφύγων δεν μπορεί να διευκολύνει τους δράστες σοβαρών εγκλημάτων να αποφεύγουν την ποινική δίωξη ⁽¹¹⁾. Το ΔΕΕ τόνισε τη σημασία του σκεπτικού αυτού όταν επικαλέστηκε τον σκοπό των λόγων αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2, που συνίσταται στη διαφύλαξη της αξιοπιστίας του συστήματος προστασίας σύμφωνα με τη σύμβαση για τους πρόσφυγες ⁽¹²⁾. Μάλιστα, το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι η επιφύλαξη αυτή απαγορεύει στα κράτη μέλη να χορηγούν καθεστώς πρόσφυγα σε πρόσωπα τα οποία αποκλείονται βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 ή να χορηγούν σε αυτά άλλο καθεστώς το οποίο ενέχει κίνδυνο σύγχυσης με το καθεστώς πρόσφυγα, προκειμένου να προστατεύεται η ακεραιότητα του καθεστώτος πρόσφυγα ⁽¹³⁾. Η κατάσταση αυτή μπορεί να ανακύψει σε σχέση με το άρθρο 3 της ΟΕΑΑ (αναδιאτύπωση), το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες διατάξεις για να καθορίζουν ποιος δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι οι διατάξεις αυτές συνάδουν με την οδηγία ⁽¹⁴⁾.

⁽⁹⁾ EASO, «Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ) — Δικαστική ανάλυση», Δεκέμβριος 2014, σ. 11· EASO, «Εισαγωγή στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου: Δικαστική ανάλυση» (υπό έκδοση)· βλ. επίσης, V. Moreno Lax, «Of Autonomy, Autarky, Purposiveness and Fragmentation: The Relationship between EU Asylum Law and International Humanitarian Law», στο D. Cantor και J.-F. Durieux (επιμ.), *Refugee from Inhumanity? War refugees and International Humanitarian Law* (Martinus Nijhoff, 2014), σ. 298.

⁽¹⁰⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2005, αριθ. 1 C 29.03, BVerwGE 122, σ. 376, 387.

⁽¹¹⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 104· UNHCR, Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Σεπτέμβριος 2003, παράγραφος 3.

⁽¹²⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 104.

⁽¹³⁾ Ο.π.

⁽¹⁴⁾ Ο.π., σκέψη 115.

1.3 Υποχρεωτικός αποκλεισμός

Το άρθρο 12 προβλέπει, στο σύνολό του, υποχρεωτικό αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 1 Δ, Ε και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Η προσέγγιση που εφαρμόζεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 διαφέρει από την προβλεπόμενη στο άρθρο 28 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ για την προσωρινή προστασία κατά το ότι δεν παρέχεται καμία διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη ώστε να κρίνουν ότι ο αιτών θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως πρόσφυγας, ακόμη και σε περιπτώσεις στις οποίες πληρούνται τα κριτήρια αποκλεισμού. Το άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) υποχρεώνει ρητώς τα κράτη μέλη να ανακαλούν το καθεστώς πρόσφυγα εάν, αφού του χορηγήθηκε το καθεστώς πρόσφυγα, το οικείο κράτος μέλος αποδεικνύει ότι το εν λόγω πρόσωπο θα έπρεπε να είχε αποκλεισθεί ή αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 12.

1.4 Αποκλεισμός κατά την ευρύτερη ευρωπαϊκή έννοια της προστασίας

Ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 2 δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη τη λήψη θέσης όσον αφορά το διακριτό ζήτημα αν το πρόσωπο αυτό πρέπει να απελαθεί προς τη χώρα καταγωγής του ⁽¹⁵⁾. Το ίδιο ισχύει σε σχέση με τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία σύμφωνα με το άρθρο 17. Με άλλα λόγια, ο αποκλεισμός δεν αποκλείει την έκδοση απόφασης απομάκρυνσης του αιτούντος ούτε θίγει τα ένδικα μέσα που είναι στη διάθεση του εν λόγω αιτούντος. Αιτών ο οποίος αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα (άρθρο 12) ή ο οποίος δεν δικαιούται επικουρική προστασία (άρθρο 17) μπορεί να επιχειρήσει να επικαλεστεί την προστασία κατά της ενδεχόμενης αναγκαστικής επιστροφής που παρέχουν δυνητικά το άρθρο 4 του Χάρτη της ΕΕ ⁽¹⁶⁾ και το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ ⁽¹⁷⁾. Το πρόσθετο αυτό ενδεχόμενο αναδεικνύει την ανάγκη γνώσης της ερμηνείας του δικαίου της ΕΕ σε θέματα ασύλου από το ΔΕΕ και της προσέγγισης που έχει εφαρμόσει στις υποθέσεις αυτές. Αντικατοπτρίζει την προσέγγιση που περιγράφεται ανωτέρω στην ενότητα 1.1 και συγκεκριμένα την ευρύτερη ευρωπαϊκή έννοια της προστασίας, η οποία βασίζεται στη συνεργασία με το δίκαιο για τους πρόσφυγες συνεκτιμώντας συμπληρωματικά τα θεμελιώδη δικαιώματα και το ανθρωπιστικό δίκαιο. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν φτάνει στο σημείο να προβλέπει πρόσθετο καθεστώς εκτός του πεδίου εφαρμογής της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση). Λαμβανομένης υπόψη της ερμηνευτικής αυτής προσέγγισης, η αξιολόγηση μιας αίτησης διεθνούς προστασίας ενδέχεται να περιλαμβάνει τρία στοιχεία ως προς την εφαρμογή ρητρών αποκλεισμού ⁽¹⁸⁾:

- 1) Η αρμόδια αρχή ή το αρμόδιο δικαστήριο εξετάζει αν ο υπήκοος τρίτης χώρας δικαιούται προστασία ως πρόσφυγας. Η απόφαση εξαρτάται από την αξιολόγηση του αν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί πρόσφυγας [άρθρο 2 στοιχείο δ)] λόγω της ύπαρξης βάσιμου φόβου ότι θα υποστεί διώξεις (άρθρο 9) ο οποίος συνδέεται με έναν τουλάχιστον από τους πέντε λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 10. Πρέπει να εξετάζεται επίσης αν ο αιτών πληροί ή δεν πληροί τα κριτήρια αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12.

⁽¹⁵⁾ Ο.π., σκέψη 110.

⁽¹⁶⁾ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 2).

⁽¹⁷⁾ Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (όπως τροποποιήθηκε από τα πρωτόκολλα αριθ. 11 και 14), ΕΤΣ αριθ. 005, 4 Νοεμβρίου 1950 (έναρξη ισχύος: 3 Σεπτεμβρίου 1953).

⁽¹⁸⁾ ΕΑΣΟ, «Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ) — Δικαστική ανάλυση», ό.π., υποσημείωση 9, σ. 11.

Επισημαίνεται ότι η πρακτική της εξέτασης της υπαγωγής στο καθεστώς προστασίας πριν από την εξέταση τυχόν εφαρμογής λόγων αποκλεισμού, παρότι είναι η συνηθέστερα χρησιμοποιούμενη, δεν υπαγορεύεται από την ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση). Μερικά κράτη μέλη προβλέπουν αξιολόγηση των κριτηρίων αποκλεισμού πριν από τη λήψη απόφασης για το αν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας [π.χ. οι Κάτω Χώρες ⁽¹⁹⁾ και η Ισπανία].

- 2) Εάν η αίτηση χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα δεν μπορεί να γίνει δεκτή, πρέπει να εξετάζεται αν το πρόσωπο δικαιούται επικουρική προστασία βάσει του άρθρου 15 και αν ο αιτών δεν αποκλείεται από το συγκεκριμένο καθεστώς λόγω του άρθρου 17 της αναδιατυπωμένης οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου.
- 3) Όταν διαπιστώνεται ότι ένα πρόσωπο δεν δικαιούται διεθνή προστασία, π.χ. επειδή είναι εφαρμοστέα ρήτρα αποκλεισμού, πρέπει να καθορίζεται αν ο αιτών απολαύει προστασίας κατά της απομάκρυνσης βάσει του άρθρου 4 και του άρθρου 19 παράγραφος 2 του Χάρτη της ΕΕ (βλέπε αιτιολογική σκέψη 16 της ΟΕΑΑ) καθώς και του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, συναφής είναι η νομολογία του ΕΔΔΑ σε υποθέσεις απέλασης και έκδοσης στο πλαίσιο του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ ⁽²⁰⁾. Το άρθρο 4 του Χάρτη της ΕΕ και το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ προβλέπουν την απαγόρευση των βασανιστηρίων καθώς και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή ποινής, προστατεύοντας με τον τρόπο αυτό μία από τις πιο θεμελιώδεις αξίες της δημοκρατικής κοινωνίας. Το ΕΔΔΑ έχει επιβεβαιώσει τον απόλυτο και अपαρέγκλιτο χαρακτήρα της συγκεκριμένης διάταξης, η οποία δεν προβλέπει καμία εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της προστασίας της λόγω της συμπεριφοράς του προσώπου. Έτσι, το δικαστήριο του Στρασβούργου τόνισε ότι η παρεχόμενη από το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ προστασία είναι ευρύτερη από την προβλεπόμενη στα άρθρα 32 και 33 της σύμβασης για τους πρόσφυγες ⁽²¹⁾. Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ παρέχει προστασία μόνο κατά της απλής απομάκρυνσης και, εν αντιθέσει προς το άρθρο 24 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), δεν προβλέπει θετικό δικαίωμα διαμονής ούτε δικαίωμα απόκτησης άδειας διαμονής.

1.5 Οι ρόλοι του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ

Το ΔΕΕ είναι αρμόδιο να διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ προβλέπει έναν μηχανισμό βάσει του οποίου το ΔΕΕ απαντά σε ερωτήματα σχετικά με το δίκαιο της ΕΕ τα οποία του υποβάλλουν εθνικά δικαστήρια επί θεμάτων ερμηνείας του δικαίου της ΕΕ (διαδικασία προδικαστικής παραπομπής). Εφαρμόζοντας τη διαδικασία αυτή, το ΔΕΕ δεν αποφαινεται πραγματικά επί της ουσίας της υπόθεσης, αλλά η υπόθεση αναπέμπεται στο εθνικό δικαστήριο για την έκδοση τελεσίδικης απόφασης βάσει της ερμηνείας του ΔΕΕ. Οι αποφάσεις του ΔΕΕ δεσμεύουν τα κράτη μέλη ⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ Βλέπε Τμήμα διοικητικού δικαίου του Συμβουλίου της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), ABRvS 27 Οκτωβρίου 2003, 200305116, σ. 2.3.1.

⁽²⁰⁾ Απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Ιουλίου 1989, *Soering* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 14038/88, σκέψεις 85 επ.· απόφαση του ΕΔΔΑ της 20ής Μαρτίου 1991, *Cruz Vargas* κατά Σουηδίας, προσφυγή αριθ. 15576/89, σκέψεις 69 επ.· απόφαση του ΕΔΔΑ της 30ής Οκτωβρίου 1991, *Vilvarajah* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 13163/87, σκέψεις 107 επ.

⁽²¹⁾ Απόφαση του ΕΔΔΑ της 15ης Νοεμβρίου 1996, *Chahal* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 22414/93, σκέψεις 79 επ.· ΕΔΔΑ, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1996, *Ahmed* κατά Αυστρίας, προσφυγή αριθ. 25694/96, σκέψεις 40 επ.· απόφαση του ΕΔΔΑ της 29ης Απριλίου 1997, *H.L.R.* κατά Γαλλίας, προσφυγή αριθ. 24573/94, σκέψη 35· απόφαση του ΕΔΔΑ της 28ης Φεβρουαρίου 2008, *Saadi* κατά Ιταλίας, προσφυγή αριθ. 37201/06, σκέψη 127· απόφαση του ΕΔΔΑ της 28ης Ιουνίου 2011, *Sufi* και *Elmi* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 8319/07, σκέψη 212.

⁽²²⁾ Για χρήσιμη καθοδήγηση σχετικά με την υποβολή αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων στο ΔΕΕ, βλέπε ΔΕΕ, Συστάσεις προς τα εθνικά δικαστήρια, σχετικές με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων (ΕΕ C 338 της 6.11.2012, σ. 1)· βλέπε, επίσης, IARLJ, «Preliminary references to the Court of Justice of the European Union: A Note for national judges handling asylum-related cases», Απρίλιος 2014.

Από την άλλη πλευρά, το ΕΔΔΑ εξετάζει προσφυγές από φυσικά πρόσωπα και παραπομπές από κράτη, σε περιπτώσεις εικαζόμενης παραβίασης δικαιώματος το οποίο κατοχυρώνεται από την ΕΣΔΑ από ένα εκ των 47 συμβαλλόμενων κρατών στην εν λόγω σύμβαση. Εν αντιθέσει με το ΔΕΕ, αποφαίνεται επί της ουσίας της υπόθεσης και, όταν απαιτείται, η απόφασή του περιλαμβάνει διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά. Οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τους διαδίκους. Οι αποφάσεις του ΕΔΔΑ έχουν μεγάλη νομολογιακή αξία και θεωρούνται ότι συνιστούν αξιόπιστη καθοδήγηση σε υποθέσεις στις οποίες άλλα δικαστήρια καλούνται να εκτιμήσουν παρόμοια πραγματικά περιστατικά ή ζητήματα.

2. Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα (άρθρο 12)

2.1 Άρθρο 12 παράγραφος 1: Αποκλεισμός λόγω ήδη παρεχόμενης προστασίας

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) αφορά πρόσωπα τα οποία αποκλείονται από το καθεστώς πρόσφυγα επειδή δεν χρήζουν προστασίας ως πρόσφυγες ⁽²³⁾. Η διάταξη προβλέπει δύο λόγους αποκλεισμού. Αποτέλεσμα και των δύο λόγων είναι να αποκλείεται ο υπήκοος τρίτης χώρας από το καθεστώς πρόσφυγα, επειδή του παρέχεται ήδη επαρκής προστασία με άλλον τρόπο. Ο αιτών δεν εξαρτάται από την προστασία που παρέχει το καθεστώς πρόσφυγα λόγω της προστασίας που του παρέχουν τα Ηνωμένα Έθνη [στοιχείο α)] ή η χώρα διαμονής [στοιχείο β)].

2.1.1 Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α): Συνδρομή από τα Ηνωμένα Έθνη

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) συνδέεται άμεσα με το άρθρο 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, το οποίο εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο που λαμβάνει προστασία ή συνδρομή από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της UNHCR. Η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού καταρτίστηκε ειδικά για τους πρόσφυγες από τα παλαιστινιακά εδάφη ⁽²⁴⁾, οι οποίοι λαμβάνουν προστασία από το Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστίνιους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA) ⁽²⁵⁾. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι σκοπός της συγκεκριμένης διάταξης είναι η διασφάλιση της συνέχειας της προστασίας των παλαιστίνιων προσφύγων, υπ' αυτή τους την ιδιότητα, έως ότου διευθετηθεί οριστικά η κατάστασή τους σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών ⁽²⁶⁾.

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) αποτελείται από δύο περιόδους που αντικατοπτρίζουν τα δύο εδάφια του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Σύμφωνα με την πρώτη περίοδο, αποκλείονται από το καθεστώς πρόσφυγα τα πρόσωπα που προστατεύονται ήδη από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών εκτός της UNHCR. Γίνεται σαφής διαχωρισμός μεταξύ της προστασίας που παρέχουν όργανα και οργανισμοί (UNRWA) και εκείνης που παρέχει η UNHCR οριοθετώντας με τον τρόπο αυτόν τα αντίστοιχα συστήματα προστασίας. Η πρώτη περίοδος του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) πρέπει να ερμηνεύεται, όπως και όλες οι ρήτρες αποκλεισμού, συσταλτικά, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας ευρωπαϊκής έννοιας της προστασίας και έχοντας κατά νου τους περιορισμούς που εκτίθενται στη νομολογία του ΔΕΕ, όπως αναλύονται κατωτέρω.

⁽²³⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2005, 1 C 29.03, ό.π., υποσημείωση 10, σ. 387· βλέπε, επίσης, I. Kraft, «Article 12 Directive 2011/95/EU», στο K. Hailbronner και D. Thym (επιμ.), *EU Immigration and Asylum Law – Commentary on EU Regulations and Directives*, (2η έκδοση, Hart/Beck/Nomos, 2016) (υπό έκδοση), παράγραφος 1.

⁽²⁴⁾ Η ονομασία αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως αναγνώριση κράτους της Παλαιστίνης και χρησιμοποιείται με την επιφύλαξη των επιμέρους θέσεων των κρατών μελών ως προς αυτό το ζήτημα.

⁽²⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, ό.π., υποσημείωση 6, σ. 24.

⁽²⁶⁾ El Karem El Kott κ.λπ., ό.π., υποσημείωση 8, σκέψεις 60 και 62.

Με τη δεύτερη περίοδο του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) προβλέπεται εξαίρεση στη συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού: στην περίπτωση που η εναλλακτική προστασία που παρέχει το UNRWA, στην οποία βασίζεται η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού, έχει παύσει για οποιονδήποτε λόγο, ο οποίος εκφεύγει του ελέγχου και είναι ανεξάρτητος της βουλήσεως του ενδιαφερόμενου προσώπου ⁽²⁷⁾, και χωρίς να έχει οριστικά διευθετηθεί καταρχήν η κατάσταση στα παλαιστινιακά εδάφη, ο αιτών δικαιούται αυτοδικαίως την προστασία της οδηγίας.

2.1.1.1 «στο πεδίο του άρθρου 1 σημείου Δ της σύμβασης της Γενεύης»

Με την απόφαση αριθ. 302 (IV) της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών της 8ης Δεκεμβρίου 1949, σχετικά με τη συνδρομή στους παλαιστίνιους πρόσφυγες, συστάθηκε το Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστίνιους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA) ⁽²⁸⁾ και καθορίστηκε η ζώνη επιχειρήσεών του, η οποία περιλαμβάνει τον Λίβανο, τη Συρία, την Ιορδανία, τη Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένης της ανατολικής Ιερουσαλήμ) και τη Λωρίδα της Γάζας.

Ιστορικά, ο όρος «παλαιστίνιοι πρόσφυγες» αφορά τα πρόσωπα των οποίων η συνήθης διαμονή ήταν στην Παλαιστίνη καθ' όλη την περίοδο από τον Ιούνιο του 1946 έως τον Μάιο του 1948 και τα οποία απώλεσαν τόσο τις εστίες τους όσο και τα μέσα διαβίωσής τους ως αποτέλεσμα της σύρραξης του 1948. Η ερμηνεία του ορισμού του παλαιστίνιου πρόσφυγα διευρύνθηκε στη συνέχεια, ώστε να περιλαμβάνει εκείνους που εκτοπίστηκαν μόνιμα ως αποτέλεσμα της σύρραξης του 1967 ⁽²⁹⁾.

Η απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Bolbol ⁽³⁰⁾ παρέχει μερική αποσαφήνιση όσον αφορά το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ρήτρας. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο ορισμός των προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 1 της ΟΕΑΑ (αναδιאτύπωση) περιορίζεται στα πρόσωπα εκείνα που έχουν όντως λάβει την προστασία που παρέχει το UNRWA. Διαπιστώθηκε ότι η εγγραφή στο UNRWA συνιστά επαρκή απόδειξη της πραγματικής παροχής συνδρομής εκ μέρους του UNRWA. Η συνδρομή μπορεί να παρασχεθεί ακόμη και ελλείψει εγγραφής και, στην περίπτωση αυτή, πρέπει το πρόσωπο που απολαύει της συνδρομής αυτής να έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την παροχή της με κάθε άλλο αποδεικτικό μέσο ⁽³¹⁾. Το ΔΕΕ υπογράμμισε ότι η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί συσταλτικώς και δεν μπορεί να καλύπτει όλα τα πρόσωπα που δικαιούνται προστασία ή συνδρομή από το UNRWA ή εγγράφηκαν πραγματικά για να λάβουν προστασία ή συνδρομή από το UNRWA ⁽³²⁾.

Ιστορικά, ο όρος «παλαιστίνιοι πρόσφυγες» αφορά τα πρόσωπα των οποίων η συνήθης διαμονή ήταν στην Παλαιστίνη καθ' όλη την περίοδο από τον Ιούνιο του 1946 έως τον Μάιο του 1948 και τα οποία απώλεσαν τόσο τις εστίες τους όσο και τα μέσα διαβίωσής τους επειδή εκτοπίστηκαν, ως αποτέλεσμα της αραβοϊσραηλινής σύρραξης του 1948, από το συγκεκριμένο τμήμα της Βρετανικής Εντολής για την Παλαιστίνη το οποίο μετατράπηκε σε Ισραήλ, και

⁽²⁷⁾ Ο.π., σκέψη 58· βλέπε επίσης ενότητα 2.1.1.2 κατωτέρω.

⁽²⁸⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Assistance to Palestine Refugees (2 Δεκεμβρίου 1950) A/RES/393.

⁽²⁹⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Persons displaced as a result of the June 1967 and subsequent hostilities (15 Δεκεμβρίου 2004) A/RES/59/118. Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Humanitarian Assistance (4 Ιουλίου 1967) A/RES/2252 και μεταγενέστερες αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

⁽³⁰⁾ Bolbol, ό.π., υποσημείωση 7.

⁽³¹⁾ Ο.π., σκέψη 52.

⁽³²⁾ Ο.π.

τα οποία δεν μπόρεσαν να επιστρέψουν εκεί ⁽³³⁾. Η ερμηνεία του ορισμού του παλαιστίνιου πρόσφυγα διευρύνθηκε στη συνέχεια ώστε να περιλαμβάνει εκείνους που, ως αποτέλεσμα της αραβοϊσραηλινής σύρραξης του 1967, εκτοπίστηκαν από το παλαιστινιακό έδαφος που κατέχει το Ισραήλ από το 1967 και δεν μπόρεσαν να επιστρέψουν εκεί ⁽³⁴⁾.

Σε μια ελαφρώς διαφοροποιημένη προσέγγιση, η οποία δεν αντιστοιχεί πλήρως στη νομολογία του ΔΕΕ, αξίζει να επισημανθεί ότι η UNHCR θεωρεί ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 Δ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες εμπίπτουν οι παλαιστίνιοι πρόσφυγες οι οποίοι εκτοπίστηκαν το 1948 και το 1967 καθώς και οι απόγονοί τους ⁽³⁵⁾ και, ειδικότερα, ότι, για να εμπίπτει ένα πρόσωπο στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, οι όροι «απολαύουν της προστασίας ή συνδρομής του UNRWA» δεν περιλαμβάνουν μόνο τους Παλαιστίνιους που έλαβαν πράγματι προστασία ή συνδρομή από το UNRWA, αλλά και εκείνους που δικαιούνται να λάβουν τέτοια προστασία ή συνδρομή ⁽³⁶⁾.

2.1.1.2 Όταν η εν λόγω προστασία «έχει παύσει για οποιονδήποτε λόγο»

Η φράση «για οποιονδήποτε λόγο» θα πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένων υπόψη των συμφραζόμενων και σε συμφωνία με το αντικείμενο και τον σκοπό του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, ο οποίος είναι η διασφάλιση της συνέχειας της προστασίας και της συνδρομής προς τους παλαιστίνιους πρόσφυγες και η αποφυγή αλληλεπικάλυψης των αρμοδιοτήτων της UNHCR και του UNRWA. Αυτό περιλαμβάνει τόσο γεωγραφική όσο και χρονική συνέχεια.

Το ΔΕΕ είχε την ευκαιρία να ερμηνεύσει την εν λόγω ρήτρα. Την ερμήνευσε αυστηρά, δίνοντας έμφαση στην προθυμία αναχώρησης από την περιοχή στην οποία παρέχεται προστασία καθώς και σε άλλους λόγους για την αναχώρηση του προσώπου. Στην απόφαση *El Karem El Kott* ⁽³⁷⁾, το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι η προστασία ή η συνδρομή παύει όταν:

- (1) το UNRWA ή όργανα ή οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες καταργούνται (δηλαδή όταν έχει βρεθεί βιώσιμη λύση στο παλαιστινιακό πρόβλημα) ή δεν μπορούν να εκτελέσουν πλέον τις αποστολές τους ⁽³⁸⁾.
- (2) ο αιτών αναγκάστηκε να αναχωρήσει από τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA λόγω περιστάσεων που εκφεύγουν του ελέγχου του και είναι ανεξάρτητες της βούλησής του ⁽³⁹⁾.

Το ΔΕΕ αποφάνθηκε επίσης ότι εναπόκειται στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους να εξακριβώσουν, βάσει εξατομικευμένης αξιολογήσεως της αιτήσεως, εάν ο αιτών εξαναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων του ως άνω οργάνου ή οργανισμού ή ενήργησε οικειοθελώς ⁽⁴⁰⁾. Στη συνέχεια θα πρέπει να εξεταστεί αν το πρόσωπο μπορεί να επιστρέψει στις περιοχές της εντολής και να θέσει εκ νέου τον εαυτό του υπό την προστασία του UNRWA ⁽⁴¹⁾.

⁽³³⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Palestine — Progress Report of the United Nations Mediator (11 Δεκεμβρίου 1948) A/RES/194.

⁽³⁴⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Humanitarian assistance, ό.π., υποσημείωση 29 και μεταγενέστερες αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης με τίτλο «Persons displaced as a result of the June 1967 and subsequent hostilities», ό.π., υποσημείωση 29.

⁽³⁵⁾ UNHCR, Σημείωμα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Ερμηνεία του Άρθρου 1Δ της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων (1951) και του Άρθρου 12 (1) (α) της οδηγίας της ΕΕ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα στις υποθέσεις των παλαιστινίων προσφύγων που αιτούνται διεθνή προστασία, Μάιος 2013, σ. 2-3.

⁽³⁶⁾ Ό.π.

⁽³⁷⁾ *El Karem El Kott* κ.λπ., ό.π., υποσημείωση 8, σκέψη 55.

⁽³⁸⁾ Ό.π., σκέψη 56.

⁽³⁹⁾ Ό.π., σκέψη 58.

⁽⁴⁰⁾ Ό.π., σκέψεις 55-67.

⁽⁴¹⁾ Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2010, αριθ. 37.912.

Όσον αφορά το ερώτημα του πότε δυνητικώς αιτών μπορεί να θεωρηθεί ότι αναχώρησε από την περιοχή προστασίας του UNRWA παρά τη θέλησή του, το ΔΕΕ έκρινε ότι παλαιστίνιος πρόσφυγας εξαναγκάζεται να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA όταν «ευρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και το όργανο αυτό αδυνατεί να του διασφαλίσει, εντός της ως άνω ζώνης, συνθήκες διαβίωσης οι οποίες συνάδουν προς την αποστολή με την οποία αυτό είναι επιφορτισμένο»⁽⁴²⁾. Παρόλα αυτά, το γεγονός και μόνο ότι ο αιτών αναχώρησε από τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA δεν συνεπάγεται, αφ' εαυτού, «παύση της προστασίας και της συνδρομής του Γραφείου». Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η απλή απουσία από τη ζώνη αυτή ή η εκούσια απόφαση εγκαταλείψεως της συνιστούν παύση της συνδρομής κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) δεύτερη περίοδος⁽⁴³⁾.

Τα ζητήματα που εξετάστηκαν στην υπόθεση El Kareem El Kott έχουν επίσης αποτελέσει αντικείμενο εθνικής νομολογίας. Το βελγικό Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) έκρινε με απόφασή του ότι το άρθρο 1 Δ εφαρμόζεται μόνο εάν ο «αιτών άσυλο διατρέχει προσωπικά σοβαρό κίνδυνο» και το UNRWA «δεν ήταν σε θέση να του προσφέρει συνθήκες διαβίωσης στη συγκεκριμένη περιοχή οι οποίες ανταποκρίνονται στους στόχους που του έχουν ανατεθεί»⁽⁴⁴⁾.

Η νομολογία φαίνεται σχετικά παγιωμένη επί του θέματος αυτού. Η θέση της UNHCR συμπίπτει σχεδόν πλήρως με τα συμπεράσματα του ΔΕΕ στην υπόθεση El Kareem El Kott. Όπως έκρινε το ΔΕΕ, η UNHCR θεωρεί ότι η φράση «έχει παύσει για οποιονδήποτε λόγο» περιλαμβάνει i) την παύση λειτουργίας του UNRWA· ii) τη διακοπή των δραστηριοτήτων του UNRWA, και iii) οποιονδήποτε αντικειμενικό λόγο που δεν εξαρτάται από τον έλεγχο του ενδιαφερόμενου προσώπου όπως η περίπτωση ο ενδιαφερόμενος να αδυνατεί να υπαχθεί εκ νέου στην προστασία ή στη συνδρομή του UNRWA⁽⁴⁵⁾.

2.1.1.3 «θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας»

Στην υπόθεση El Kareem El Kott, το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι η φράση «θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας» πρέπει να τύχει σύμφωνης ερμηνείας προς το άρθρο 1 Δ δεύτερο εδάφιο της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Σύμφωνα με αυτό, τα πρόσωπα δικαιούνται «αυτομάτως» τα ευεργετήματα που προβλέπονται στη σύμβαση για τους πρόσφυγες⁽⁴⁶⁾.

Στο στάδιο αυτό της κρίσης της αίτησης διεθνούς προστασίας, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους θα έχει ελέγξει αν ο αιτών έχει πράγματι όχι μόνο ζητήσει συνδρομή από το UNRWA, αλλά επιπλέον η συγκεκριμένη συνδρομή/προστασία έχει παύσει για λόγους ή περιστάσεις που εκφεύγουν του ελέγχου του αιτούντος⁽⁴⁷⁾. Οι αρχές των κρατών μελών θα έχουν ελέγξει επίσης αν το πρόσωπο είναι σε θέση να επιστρέψει (στο μέλλον) στη ζώνη επιχειρήσεων του

⁽⁴²⁾ El Kareem El Kott κ.λπ., ό.π., υποσημείωση 8, σκέψη 63.

⁽⁴³⁾ El Kareem El Kott κ.λπ., ό.π., υποσημείωση 8, σκέψη 59.

⁽⁴⁴⁾ Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 2ας Μαΐου 2013, αριθ. 102283· συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 8ης Αυγούστου 2013, αριθ. 108.154468· συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 10ης Απριλίου 2013, αριθ. 100.713469· συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2013, αριθ. 96.372470.

⁽⁴⁵⁾ UNHCR, Σημείωμα της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Ερμηνεία του Άρθρου 1Δ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 35.

⁽⁴⁶⁾ El Kareem El Kott κ.λπ., ό.π., υποσημείωση 8, σκέψη 71.

⁽⁴⁷⁾ Ο.π., σκέψεις 58, 61, 64-65.

UNRWA και θα έχουν αποφασίσει ότι αυτό δεν θα είναι εφικτό ⁽⁴⁸⁾. Επομένως, η κρίση περιέχει μια ουσιαστική και μια γεωγραφική συνιστώσα.

Ως εκ τούτου, στο σημείο αυτό, ο αιτών δεν υποχρεούται κατ' ανάγκη να αποδείξει βάσιμο φόβο ότι θα υποστεί διώξεις, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο γ) της οδηγίας ⁽⁴⁹⁾. Σε έναν τέτοιο αιτούντα, ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση ασύλου σε κράτος μέλος, θα πρέπει να χορηγείται καθεστώς πρόσφυγα, εφόσον δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο β), του άρθρου 12 παράγραφος 2 ή του άρθρου 12 παράγραφος 3 της ΟΕΑΑ (αναδιτύπωση), καθώς η φράση «δικαιούται αυτοδικαίως» δεν προβλέπει προϋποθέσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα. Λαμβανομένου υπόψη του δυνητικού εύρους των νομικών συνεπειών, η ακριβής αξιολόγηση των προϋποθέσεων του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) πρώτη περίοδος (όπως περιγράφεται ανωτέρω) είναι επιτακτική. Αυτό αναγνώρισε το Court of Appeal (Εφετείο) στο Ηνωμένο Βασίλειο, επισημαίνοντας ότι «μια τόσο ευρεία δέσμη δικαιωμάτων δεν είναι πιθανό να αναγνωριζόταν σε κατηγορία δικαιούχων που δεν θα ήταν σαφής και ορισμένη» ⁽⁵⁰⁾.

2.1.2 Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β): Αναγνώριση δικαιωμάτων από τη χώρα διαμονής

Η συγκεκριμένη υποπερίπτωση του άρθρου 12 αφορά, σε συμφωνία με το άρθρο 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες, καταστάσεις στις οποίες ο αιτών έχει εξασφαλίσει συγκεκριμένα δικαιώματα (ή δικαιώματα αντίστοιχα προς αυτά), τα οποία αναγνωρίζονται άλλως μόνο στους πολίτες της χώρας στην οποία διαμένει επί του παρόντος ο αιτών. Η διάταξη περιλαμβάνει τρία στοιχεία τα οποία πρέπει να πληρούνται σωρευτικά για την εφαρμογή της. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να χαρακτηριστούν χρονικού, εδαφικού και ουσιαστικού χαρακτήρα και θα εξεταστούν διαδοχικά.

2.1.2.1 «της χώρας όπου έχει μετοικήσει»

Η προϋπόθεση σταθερής εγκατάστασης του αιτούντος, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) και αντικατοπτρίζει το άρθρο 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες, συνιστά ειδικό εδαφικό ή φυσικό στοιχείο για την εφαρμογή της συγκεκριμένης επιμέρους ρήτρας. Ως εκ τούτου, προσωρινές παραμονές, όπως περίοδοι διέλευσης ή επισκέψεις σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, δεν συνιστούν επαρκή βάση για αποκλεισμό. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της σύμβασης για τους πρόσφυγες προκύπτει το υψηλό όριο που πρέπει να επιτευχθεί για να πληρούται το εδαφικό κριτήριο. Κατά τις συζητήσεις, ο αντιπρόσωπος του Ηνωμένου Βασιλείου ανέφερε ότι για τους σκοπούς του άρθρου 1 Ε «η ιδέα της εγκατάστασης είναι ισοδύναμη με τη μόνιμη διαμονή» ⁽⁵¹⁾. Επιπλέον, στο γαλλικό κείμενο του άρθρου 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες, η διατύπωση τροποποιήθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις από «επέλεξε τη διαμονή» (élu domicile) σε «εγκαταστάθηκε» (a établi sa résidence), για να δοθεί έμφαση στη μονιμότερη ιδέα της σταθερότητας.

⁽⁴⁸⁾ Ο.π., σκέψη 77.

⁽⁴⁹⁾ Ο.π., σκέψη 76.

⁽⁵⁰⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), El-Ali κατά Secretary of State for Home Dept, [2002] EWCA Civ. 1103, σκέψη 50.

⁽⁵¹⁾ UNHCR, Σημείωμα της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την ερμηνεία του άρθρου 1Ε της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Μάρτιος 2009, παράγραφοι 10-11.

Έως σήμερα η νομολογία επί του θέματος φαίνεται να είναι ανύπαρκτη ή ελάχιστη ⁽⁵²⁾. Η UNHCR θεωρεί ότι η εκούσια αποκήρυξη της διαμονής δεν καθιστά ανεφάρμοστο το άρθρο 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να απολαμβάνει ασφαλές καθεστώς διαμονής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος επανεισόδου στη χώρα, και αναγνωρίζεται ως υποκείμενο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνδέονται με την ιθαγένεια ⁽⁵³⁾.

2.1.2.2 «αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές»

Το χρονικό στοιχείο του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) αφορά ένα σημείο στον χρόνο κατά το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ότι ο αιτών απολαύει πραγματικών δικαιωμάτων τα οποία διαφορετικά αποτελούν προνόμιο των πολιτών της οικείας χώρας. Η διάταξη θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο όταν ο ενδιαφερόμενος αναγνωρίζεται επί του παρόντος από τη χώρα ως έχων τα εν λόγω δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, εν αντιθέσει με την περίπτωση να είχε τα εν λόγω δικαιώματα στο παρελθόν. Εάν οι αρμόδιες αρχές της οικείας χώρας αναγνώριζαν στο παρελθόν παρόμοια δικαιώματα αλλά δεν υποστηρίζουν πλέον αυτήν την αναγνώριση, το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) δεν εφαρμόζεται. Αυτό αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι ο αιτών μπορεί πράγματι να χρειάζεται εκ νέου προστασία ως πρόσφυγας. Επιπλέον, η διάταξη εφαρμόζεται μόνο σε πρόσωπα στα οποία έχουν αναγνωριστεί τέτοια δικαιώματα, όχι σε πρόσωπα τα οποία τα δικαιούνται ή μπορεί να τα δικαιούνται στο μέλλον ⁽⁵⁴⁾.

2.1.2.3 «τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της χώρας»

Όσον αφορά την ουσιαστική ποιότητα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που πρέπει να αναγνωρίζονται στον αιτούντα, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να προστατεύεται τουλάχιστον κατά της απέλασης και της απομάκρυνσης. Όπως οι πολίτες της οικείας χώρας, θα πρέπει επίσης να έχει δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος αναχώρησης και επανεισόδου στη χώρα. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις δεν είναι απαραίτητο να είναι ταυτόσημα από κάθε άποψη με εκείνα που απολαμβάνουν οι πολίτες της οικείας χώρας. Μπορούν να υπάρχουν αποκλίσεις όπως, για παράδειγμα, η απουσία πρόβλεψης για την αναγνώριση στον αιτούντα του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι καθώς και η επιβολή περιορισμών στην κατοχή ορισμένων δημόσιων αξιωμαμάτων ⁽⁵⁵⁾.

2.2 Άρθρο 12 παράγραφος 2: Αποκλεισμός προσώπων ανάξιών διεθνούς προστασίας

2.2.1 Κοινές σκέψεις και για τους τρεις λόγους αποκλεισμού

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 αντικατοπτρίζει τους λόγους αποκλεισμού οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, με σκοπό τη διατήρηση της

⁽⁵²⁾ Στην πραγματικότητα, το άρθρο 1 Ε της σύμβασης για τους πρόσφυγες έχει εφαρμοστεί σε αρκετές καναδικές υποθέσεις. Για επισκόπηση των υποθέσεων, βλ. <http://www.irb-cisr.gc.ca/Eng/BoaCom/references/LegJur/Pages/RefDef10.aspx>

⁽⁵³⁾ UNHCR, Σημείωμα της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την ερμηνεία του άρθρου 1Ε, ό.π., υποσημείωση 51, παράγραφος 10.

⁽⁵⁴⁾ Ο.π., παράγραφος 7.

⁽⁵⁵⁾ Ο.π., παράγραφοι 13-16.

ακεραιότητας και της αξιοπιστίας του καθεστώτος πρόσφυγα που χορηγείται (βλέπε ανωτέρω στην ενότητα 1.2). Η διάταξη προβλέπει τρεις χωριστούς λόγους αποκλεισμού, οι οποίοι αλληλεπικαλύπτονται εν μέρει όσον αφορά το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής τους: την τέλεση διεθνών σχετικών εγκλημάτων, δηλαδή εγκλημάτων κατά της ειρήνης, εγκλημάτων πολέμου ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α)]· τη διάπραξη σοβαρών μη πολιτικών εγκλημάτων πριν από την είσοδο στο οικείο κράτος μέλος [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β)] ή την τέλεση πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ)]. Μετά την επισήμανση ορισμένων κοινών θεμελιωδών πτυχών, θα εξεταστούν αναλυτικά τα ειδικά στοιχεία καθεμίας από τις διατάξεις αυτές (ενότητες 2.2.2 - 2.2.4). Τη λεπτομερή ανάλυση ακολουθεί εξέταση γενικότερων ζητημάτων, όπως η ατομική ευθύνη (2.3), η οποία αφορά ειδικά προβλήματα καταλογισμού λόγω συμμετοχής στις προαναφερθείσες πράξεις· τα υπερασπιστικά επιχειρήματα και οι ελαφρυντικές περιστάσεις (2.4), και το κατά πόσον η κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους μπορεί να έχει σημασία όταν εξετάζεται η εφαρμογή λόγων αποκλεισμού (2.5). Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι διαδικαστικές πτυχές, όπως π.χ. το χαμηλότερο επίπεδο απόδειξης («σοβαροί λόγοι για να θεωρείται»), διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εξατομικευμένη αξιολόγηση των λόγων αποκλεισμού (βλέπε περαιτέρω ενότητα 4 κατωτέρω).

2.2.1.1 Ο σκοπός

Κατά τις συζητήσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την ΟΕΑΑ, εξετάστηκε αν η έννοια του αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα, με γενικό σκοπό τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα των προσώπων που θεωρούνται ανάξια προστασίας, έπρεπε να επεκταθεί ώστε να περιλαμβάνει τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33 παράγραφος 2 της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Η εν λόγω διάταξη ορίζει εξαιρέσεις από την αρχή της μη επαναπροώθησης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 33 παράγραφος 1 της σύμβασης για τους πρόσφυγες, όταν υπάρχουν εύλογοι λόγοι για να θεωρείται ότι ο πρόσφυγας συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια της χώρας υποδοχής ή εάν ο πρόσφυγας έχει καταδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση για ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα και συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ⁽⁵⁶⁾. Η σχετική διάταξη στην ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) είναι το άρθρο 12 παράγραφος 2, το οποίο διαφέρει από το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) σχετικά με τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία ⁽⁵⁷⁾ και δεν περιλαμβάνει τον πρόσθετο αυτό παράγοντα σε σχέση με τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα. Τέλος, οι εξαιρέσεις από την αρχή της μη επαναπροώθησης δεν ενσωματώθηκαν στο άρθρο 12 παράγραφος 2, αλλά περιλήφθηκαν στο άρθρο 14 παράγραφοι 4 και 5 ⁽⁵⁸⁾. Η σημαντική αυτή διαφοροποίηση οφείλεται στο γεγονός ότι η απαρίθμηση των κριτηρίων αποκλεισμού στο άρθρο 1 Δ, Ε και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες θεωρήθηκε εξαντλητική ⁽⁵⁹⁾. Η απόφαση να μην συμπεριληφθούν παράγοντες εθνικής ασφάλειας και/ή πρόληψης κινδύνου αντικατοπτρίζει το σκεπτικό του άρθρου 12 παράγραφος 2, το οποίο περιορίζεται στον σκοπό της διατήρησης της ακεραιότητας και

⁽⁵⁶⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των ανιθαγενών ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 9038/02 της 17ης Ιουνίου 2002, σ. 20· Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των ανιθαγενών ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 10596/02 της 9ης Ιουλίου 2002, σ. 22 και Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των ανιθαγενών ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 11356/02 της 6ης Σεπτεμβρίου 2002, σ. 17.

⁽⁵⁷⁾ Βλέπε, επίσης, την ενιαία έννοια στο άρθρο 28 παράγραφος 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).

⁽⁵⁸⁾ I. Kraft, «Article 12 Directive 2011/95/EU», ό.π., υποσημείωση 23, παράγραφοι 9-10.

⁽⁵⁹⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 12620/02, της 23ης Οκτωβρίου 2002, σ. 19.

της αξιοπιστίας του καθεστώτος του πρόσφυγα ⁽⁶⁰⁾. Στην απόφαση Β και D το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι οι επίμαχοι στην εν λόγω υπόθεση λόγοι αποκλεισμού [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ)] προορίζονταν να αποτελέσουν συνέπεια για πράξεις που τελέστηκαν στο παρελθόν. Οι λόγοι αυτοί:

«προβλέφθηκαν με σκοπό να αποκλείονται από το καθεστώς του πρόσφυγα τα πρόσωπα που δεν κρίνονται άξια της προστασίας που αυτό περιλαμβάνει και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο η χορήγηση του καθεστώτος αυτού να παρέχει σε αυτουργούς ορισμένων σοβαρών εγκλημάτων τη δυνατότητα απαλλαγής από την ποινική τους ευθύνη ⁽⁶¹⁾».

Η ουσία της απόφασης αυτής καθώς και το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται αποτυπώνονται σε μεταγενέστερη απόφαση του Bundesverwaltungsgericht (γερμανικό Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο), στην οποία το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο αποκλεισμός δεν αποσκοπεί στο να θέσει υπό αμφισβήτηση το καθεστώς ενός «καλόπιστου πρόσφυγα» ⁽⁶²⁾.

2.2.1.2 Ο αποκλεισμός δεν εξαρτάται από ενεστώτα κίνδυνο για το κράτος υποδοχής

Οι παράγοντες της ασφάλειας, της προστασίας και της πρόληψης κινδύνου για την κοινωνία δεν έχουν σημασία όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα. Μπορούν ωστόσο να εξετάζονται στο πλαίσιο της άρνησης χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα καθώς και της ανάκλησης του εν λόγω καθεστώτος, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 14 παράγραφοι 4 και 5 ⁽⁶³⁾. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι ο ενεστώς κίνδυνος που αποτελεί ενδεχομένως ένας πρόσφυγας για το οικείο κράτος μέλος λαμβάνεται υπόψη όχι στο πλαίσιο του άρθρου 12 παράγραφος 2, αλλά μόνο στο πλαίσιο του άρθρου 14 παράγραφος 4 ή του άρθρου 21 παράγραφος 2 ⁽⁶⁴⁾. Από τη διατύπωση του άρθρου 12 καθίσταται σαφές ότι οι λόγοι αποκλεισμού προορίζονται ως ποινή για πράξεις οι οποίες τελέστηκαν στο παρελθόν. Δεδομένου ότι το σκεπτικό του αποκλεισμού ενός προσώπου βασίζεται, πρώτον, στο γεγονός ότι αυτό δεν κρίνεται άξιο προστασίας και, δεύτερον, στο γεγονός ότι πρόσωπο που έχει τελέσει ορισμένα σοβαρά εγκλήματα δεν πρέπει να δικαιούται να χρησιμοποιήσει το καθεστώς πρόσφυγα για να απαλλαγεί από την ποινική ευθύνη, ο αποκλεισμός δεν μπορεί να εξαρτάται από την ύπαρξη ενεστώτος κινδύνου για το κράτος μέλος υποδοχής ⁽⁶⁵⁾. Κάθε αξιολόγηση των κριτηρίων αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12 πρέπει να επικεντρώνεται στη συμπεριφορά του προσώπου στο παρελθόν. Δεν μπορεί να είναι στραμμένη σε μια πρόγνωση για το μέλλον, στο αν το πρόσωπο αποτελεί επί του παρόντος ή ενδέχεται να αποτελέσει κάποια στιγμή στο μέλλον κίνδυνο για τη χώρα υποδοχής.

⁽⁶⁰⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 115.

⁽⁶¹⁾ Ο.π., σκέψεις 103-104.

⁽⁶²⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, 10 C 24.08, DE:BVerwG:2009:101109U1C24.08.0, BVerwGE 135, σ. 252, σκέψη 41.

⁽⁶³⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 13623/02, της 30ής Οκτωβρίου 2002, σ. 3.

⁽⁶⁴⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 101.

⁽⁶⁵⁾ Ο.π., σκέψη 104.

2.2.1.3 Καμία περαιτέρω εκτίμηση αναλογικότητας (καμία στάθμιση)

Επισημαίνεται επίσης ότι ο αποκλεισμός δεν εξαρτάται από εκτίμηση αναλογικότητας σε σχέση με την εκάστοτε υπόθεση. Αυτό καθίσταται εμφανές όταν η διατύπωση του άρθρου 12 παράγραφος 2 ερμηνεύεται συστηματικά σε σύγκριση με την αποκλίνουσα διατύπωση του άρθρου 28 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ii) της οδηγίας 2001/55/ΕΚ για την προσωρινή προστασία ⁽⁶⁶⁾. Η οδηγία αυτή προβλέπει ρητώς ότι η αυστηρότητα της αναμενόμενης δίωξης πρέπει να σταθμίζεται ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος για το οποίο είναι ύποπτο το συγκεκριμένο άτομο. Η ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) δεν περιέχει καμία τέτοια διάταξη. Πράγματι, χωρίς καν να εξετάσει το επιχείρημα αυτό, το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπόθεση Β και D ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 12 παράγραφος 2, ο αιτών «αποκλείεται» από το καθεστώς του πρόσφυγα ⁽⁶⁷⁾. Το ΔΕΕ υπενθύμισε ότι ο αποκλεισμός βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 σχετίζεται με τη σοβαρότητα των τελεσθεισών πράξεων, η οποία πρέπει να είναι τέτοιου βαθμού ώστε ο αιτών να μην μπορεί νομίμως να ζητήσει την προστασία που περιλαμβάνει το καθεστώς του πρόσφυγα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο δ). Ακολούθως εξήγησε ότι:

[έ]χοντας ήδη λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της αξιολογήσεως της σοβαρότητας των τελεσθεισών πράξεων και της ατομικής ευθύνης του αιτούντος, όλες τις περιστάσεις που προσιδιάζουν στις πράξεις αυτές και την κατάσταση του εν λόγω προσώπου, η αρμόδια αρχή δεν υποχρεούται, αν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 12 παράγραφος 2 τυγχάνει εφαρμογής, να προβεί σε έλεγχο αναλογικότητας συνεπαγόμενο την εκ νέου αξιολόγηση του βαθμού σοβαρότητας των τελεσθεισών πράξεων ⁽⁶⁸⁾.

Επομένως, δεν μπορεί να απαιτείται πρόσθετη εκτίμηση της αναλογικότητας ή στάθμιση ⁽⁶⁹⁾.

2.2.2 Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α): Έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας

Η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού εφαρμόζεται σε πράξεις οι οποίες θεωρούνται αξιόποινες βάσει του διεθνούς δικαίου. Για τον ορισμό των εγκλημάτων κατά της ειρήνης, των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) παραπέμπει στις «διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά». Η διατύπωση και η προέλευση της διάταξης φανερώνουν μια δυναμική προσέγγιση, στην οποία οι νομοθέτες θεωρούν ότι το διεθνές δίκαιο εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου. Επομένως, επί του παρόντος, το αν έχουν διαπραχθεί εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 πρέπει να καθορίζεται πρωτίστως σύμφωνα με το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1998 (Καταστατικό της Ρώμης) ⁽⁷⁰⁾, το οποίο αντικατοπτρίζει την τρέχουσα κατάσταση

⁽⁶⁶⁾ Οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας, ό.π., υποσημείωση 57.

⁽⁶⁷⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 107.

⁽⁶⁸⁾ Ο.π., σκέψη 109.

⁽⁶⁹⁾ Εναλλακτική άποψη, σύμφωνα με την οποία το κριτήριο της αναλογικότητας περιλαμβάνεται στην απόφαση για την εφαρμογή ή μη του άρθρου 12 παράγραφος 2, διατυπώνεται στο έγγραφο: UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 4 Σεπτεμβρίου 2003.

⁽⁷⁰⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, 2187 UNTS 90, 17 Ιουλίου 1998 (έναρξη ισχύος: 1 Ιουλίου 2002).

των εξελίξεων στο διεθνές ποινικό δίκαιο όσον αφορά τα εν λόγω εγκλήματα ⁽⁷¹⁾. Επισημαίνεται ότι ενδέχεται να υπάρχει ένα πρόβλημα όσον αφορά τη χρονική εφαρμογή της έννοιας «εγκλήματα πολέμου» σε ορισμένες πράξεις· π.χ. η στρατολόγηση παιδιών σε γενικές γραμμές δεν θεωρείται έγκλημα πολέμου πριν από την κατάρτιση του Καταστατικού της Ρώμης. Επομένως, κατά την εκτίμηση κατάστασης που περιλαμβάνει τέτοια συμπεριφορά, η οποία έλαβε χώρα πριν από το 1998, το δικαστήριο δεν μπορεί να χαρακτηρίσει την εν λόγω συμπεριφορά έγκλημα πολέμου. Γενικότερα, τα εγκλήματα πολέμου θεωρούνταν αρχικά ότι λάμβαναν χώρα μόνο στο πλαίσιο διεθνών ενόπλων συρράξεων, παρότι γίνεται πλέον ευρέως δεκτό ότι εγκλήματα πολέμου μπορούν να διαπραχθούν επίσης στο πλαίσιο μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης ⁽⁷²⁾.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας έχουν ένα γενικότερο ή διεθνές στοιχείο και περιλαμβάνουν σειρά συγκεκριμένων υποκείμενων εγκλημάτων. Τα συγκεκριμένα αυτά εγκλήματα παρατίθενται στο μεγαλύτερο μέρος τους στα άρθρα 7 και 8 του Καταστατικού της Ρώμης (βλέπε προσάρτημα Α).

2.2.2.1 Έγκλημα κατά της ειρήνης — Επίθεση

Κατά τη συμφωνία του Λονδίνου ⁽⁷³⁾, η αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος κατά της ειρήνης είναι ευρεία και περιλαμβάνει «σχεδίασιν, προπαρασκευή, εισήγησιν ή διεξαγωγή επιθετικού πολέμου ή πολέμου κατά παράβασιν διεθνών συμβάσεων, συμφωνιών ή διαβεβαιώσεων, ή συμμετοχή εις εν κοινόν σχέδιον ή εις μίαν κοινήν συνωμοσίαν προς εκτέλεσιν των προειρημένων πράξεων» ⁽⁷⁴⁾.

Το Καταστατικό της Ρώμης υιοθετεί διαφορετική ορολογία υπό την έννοια ότι δεν αναφέρεται σε εγκλήματα κατά της ειρήνης αλλά καθορίζει, στο άρθρο 5 στοιχείο δ), τη δικαιοδοσία του ΔΠΔ σε σχέση με το «έγκλημα της επίθεσης». Το εν λόγω έγκλημα ορίζεται στο άρθρο 8 bis ⁽⁷⁵⁾ διά παραπομπής σε κατάλογο πράξεων επίθεσης οι οποίες απαριθμούνται στην απόφαση 3314 (XXIX) της Γενικής Συνέλευσης (βλέπε προσάρτημα Α). Όλες αφορούν πράξεις ενός κράτους κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας ενός άλλου κράτους. Τέτοιες πράξεις ενδέχεται να συνιστούν «έγκλημα επίθεσης» εάν, λόγω του χαρακτήρα, της βαρύτητας και της κλίμακάς τους, συνιστούν κατάφωρη παράβαση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Επομένως, βάσει του Καταστατικού της Ρώμης, το έγκλημα της επίθεσης μπορεί να τελεστεί μόνο στο πλαίσιο διεθνούς ένοπλης σύρραξης και απαιτεί την ενέργεια κράτους· δεν μπορεί να διαπραχθεί από φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί ανεξάρτητα. Επιπλέον, το άρθρο 8 bis παράγραφος 1 του Καταστατικού της Ρώμης περιορίζει ρητώς το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της διάταξης σε πρόσωπο που είναι σε θέση να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο ή να διευθύνει την πολιτική ή στρατιωτική δράση ενός κράτους.

⁽⁷¹⁾ UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, σ. 4· βλέπε επίσης Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 31· και επίσης Συνέλευση Κρατών Μερών στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, Elements of Crimes, Official Records of the Review Conference of the Rome Statute of the International Criminal Court, Καμπάλα, 31 Μαΐου-11 Ιουνίου 2010 (έκδοση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, RC/11), για την περιγραφή των απαιτήσεων της αντικειμενικής υπόστασης (actus reus) και της υποκειμενικής υπόστασης (mens rea) καθενός από τα εγκλήματα που υπάγονται στη δικαιοδοσία του ΔΠΔ.

⁽⁷²⁾ ΔΠΔΠΓ, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 1995, Prosecutor κατά Dusko Tadic aka «Dule» (Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction), T-94-1, σκέψη 134.

⁽⁷³⁾ Καταστατικό του Διεθνούς Στρατοδικείου — Παράρτημα της συμφωνίας προς εκδίκασιν και τιμωρίαν των κυρίων εγκλημάτων πολέμου των Ευρωπαϊκών Χωρών του Άξονος («συμφωνία του Λονδίνου»), 82 UNTS 280, 8 Αυγούστου 1945 (έναρξη ισχύος: 8 Αυγούστου 1945).

⁽⁷⁴⁾ Ό.π., άρθρο 6 στοιχείο α)· βλέπε επίσης UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 11.

⁽⁷⁵⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 8 bis παράγραφος 2.

Ο συγκεκριμένος ορισμός του «εγκλήματος της επίθεσης» εγκρίθηκε στην Αναθεωρητική Διάσκεψη του Καταστατικού του ΔΠΔ στην Καμπάλα το 2010 ⁽⁷⁶⁾. Παρότι η δικαιοδοσία του ΔΠΔ επί του συγκεκριμένου εγκλήματος έχει ανασταλεί τουλάχιστον έως το 2017 ⁷⁷, τα στοιχεία της υπόστασης του εγκλήματος όπως περιγράφονται στο άρθρο 8 bis είναι ήδη εφαρμοστέα στο πλαίσιο του αποκλεισμού βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) («έγκλημα κατά της ειρήνης»). Ο λόγος αποκλεισμού που αφορά «έγκλημα κατά της ειρήνης» εφαρμόστηκε στο Βέλγιο από την *commission permanente de recours des réfugiés* (μόνιμη Επιτροπή Προσφυγών Προσφύγων), σε υπόθεση αιτούντος, ο οποίος διαπιστώθηκε ότι είχε συμμετάσχει στον σχεδιασμό και στη διεξαγωγή διεθνούς ένοπλης σύρραξης με την Αιθιοπία ⁽⁷⁸⁾.

2.2.2.2 Έγκλημα πολέμου

Τα εγκλήματα πολέμου είναι σοβαρές παραβάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, οι οποίες θεωρούνται άμεσα αξιόποινες πράξεις από το διεθνές δίκαιο ⁽⁷⁹⁾. Στο πλαίσιο του αποκλεισμού, οι ορισμοί των εγκλημάτων πολέμου εντοπίζονται πρωτίστως στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του Καταστατικού της Ρώμης, το οποίο με τη σειρά του αντικατοπτρίζει τους ορισμούς που προβλέπονται στις τέσσερις συμβάσεις της Γενεύης του 1949 και στα πρόσθετα πρωτόκολλα αυτών του 1977, καθώς και σε άλλες σχετικές συμβάσεις και στο διεθνές εθιμικό δίκαιο. Για να αποφασιστεί αν οι πράξεις οι οποίες τελέστηκαν πριν από την έκδοση του Καταστατικού του ΔΠΔ συνιστούν τα προαναφερθέντα εγκλήματα πολέμου, αυτές θα πρέπει να εξετάζονται βάσει των εν λόγω συμβάσεων και του διεθνούς εθιμικού δικαίου.

Εγκλήματα πολέμου μπορούν να διαπραχθούν μόνο κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης, δηλαδή κατάστασης η οποία περιλαμβάνει «προσφυγή στις ένοπλες δυνάμεις μεταξύ κρατών ή παρατεταμένη ένοπλη σύγκρουση μεταξύ των κυβερνητικών αρχών και οργανωμένων ενόπλων ομάδων ή μεταξύ τέτοιων ομάδων στο εσωτερικό κράτους» ⁽⁸⁰⁾. Οι νομικές διατάξεις οι οποίες χαρακτηρίζουν ως εγκλήματα πολέμου ορισμένα είδη συμπεριφοράς σε ένοπλη σύρραξη διαφέρουν ανάλογα με τη φύση της ένοπλης σύρραξης.

Τα εγκλήματα πολέμου στο πλαίσιο διεθνούς ένοπλης σύρραξης ορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β) του Καταστατικού της Ρώμης. Διεθνής ένοπλη σύρραξη υφίσταται όταν υπάρχει παρέμβαση των ενόπλων δυνάμεων ενός κράτους σε άλλο κράτος, ανεξάρτητα από το αν υπήρξε επίσημη κήρυξη πολέμου, καθώς και σε καταστάσεις κατοχής, ακόμη και αν δεν υπάρχει ένοπλη αντίσταση ⁽⁸¹⁾. Διεθνής ένοπλη σύρραξη υφίσταται επίσης εάν ένα κράτος παρεμβαίνει έμμεσα σε ένοπλη σύρραξη σε άλλο κράτος στο πλευρό μη κρατικής ένοπλης ομάδας μαχόμενης κατά των ενόπλων δυνάμεων του εν λόγω κράτους, υπό τον όρο ότι ασκεί συνολικό έλεγχο επί της ομάδας. Το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο α) του Καταστατικού της Ρώμης αφορά σοβαρές παραβάσεις των τεσσάρων συμβάσεων της Γενεύης του 1949, ενώ το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο β) προσδιορίζει άλλες σοβαρές παραβάσεις των νόμων και των εθίμων που ισχύουν σε διεθνή ένοπλη σύρραξη, συμπεριλαμβανομένων σοβαρών παραβάσεων του πρόσθετου πρωτοκόλλου αριθ. 1, ορισμένων παραβάσεων της Σύμβασης για την ασφάλεια του προσωπικού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του συνδεδεμένου με

⁽⁷⁶⁾ Διάσκεψη των Μερών του Καταστατικού της Ρώμης, απόφαση RC/Res.6, εκδόθηκε στις 11 Ιουνίου 2010, 13η σύνοδος ολομέλειας.

⁽⁷⁷⁾ Έως τις 16 Ιουλίου 2015 23 κράτη είχαν αποδεχθεί ή κυρώσει τις Τροποποιήσεις σχετικά με το έγκλημα της επίθεσης στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, απόφαση RC/Res.6 της Αναθεωρητικής Διάσκεψης του Καταστατικού της Ρώμης, 11 Ιουνίου 2010 (καταχωρίστηκε στις 8 Μαΐου 2013).

⁽⁷⁸⁾ Μόνιμη Επιτροπή Προσφυγών Προσφύγων (Βέλγιο), απόφαση της 6ης Αυγούστου 2002, αριθ. 99-1280/W7769.

⁽⁷⁹⁾ Βλέπε, π.χ., Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ), «Customary International Law, Rule 156: Definition of War Crimes», Δεκέμβριος 2006.

⁽⁸⁰⁾ ΔΠΔΠΓ, *Prosecutor κατά Dusko Tadic*, ό.π., υποσημείωση 72, σκέψη 70· βλέπε, επίσης, ΔΠΔΠΓ, τμήμα εφέσεων, απόφαση της 15ης Ιουλίου 1999, *Prosecutor κατά Dusko Tadic*, (Judgment), IT-94-1-A, σκέψη 146.

⁽⁸¹⁾ Άρθρο 2, Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ), «Σύμβασις της Γενεύης περί προστασίας του άμαχου πληθυσμού εν καιρώ πολέμου (τέταρτη σύμβαση της Γενεύης)», 75 UNTS 287, 12 Αυγούστου 1949 (έναρξη ισχύος: 21 Οκτωβρίου 1950).

αυτόν προσωπικού της 9ης Δεκεμβρίου 1994, καθώς και πράξεις που θεωρούνται εγκλήματα πολέμου βάσει του διεθνούς εθιμικού δικαίου.

Τα εγκλήματα πολέμου στο πλαίσιο μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης ορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και ε) του Καταστατικού της Ρώμης. Καταστάσεις εσωτερικών ταραχών και εντάσεων, όπως εξεγέρσεις, μεμονωμένες και σποραδικές πράξεις βίας ή άλλες πράξεις παρόμοιας φύσης, πρέπει να διακρίνονται από εκείνες που συνιστούν μη διεθνή ένοπλη σύρραξη κατά την έννοια του κοινού άρθρου 3 της σύμβασης της Γενεύης του 1949. Η ένοπλη αντιπαράθεση πρέπει να έχει έναν ελάχιστο βαθμό έντασης και πρέπει να υπάρχουν μέρη στη σύρραξη με ένα ορισμένο επίπεδο οργάνωσης, συμπεριλαμβανομένων διοικητικής δομής και ικανότητας διεξαγωγής στρατιωτικών επιχειρήσεων ⁽⁸²⁾. Το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του Καταστατικού της Ρώμης παραπέμπει σε σοβαρές παραβάσεις του κοινού στις τέσσερις συμβάσεις της Γενεύης του 1949 άρθρου 3, συμπεριλαμβανομένης της βίας κατά της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας προσώπων που δεν λαμβάνουν ενεργό μέρος στις εχθροπραξίες, συμπεριλαμβανομένων μελών των ενόπλων δυνάμεων που έχουν παραδώσει τα όπλα και εκείνων που ετέθησαν εκτός μάχης λόγω ασθένειας, τραυμάτων, κράτησης ή άλλης αιτίας. Το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του Καταστατικού του ΔΠΔ αφορά άλλες σοβαρές παραβάσεις των νόμων και των εθίμων που εφαρμόζονται σε ένοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα εντός του θεσπισθέντος πλαισίου του διεθνούς δικαίου ⁽⁸³⁾.

Για να συνιστά μια πράξη «έγκλημα πολέμου», δεν αρκεί να τελέστηκε απλώς κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης· πρέπει επίσης να υπήρχε λειτουργικός σύνδεσμος μεταξύ της πράξης και της ένοπλης σύρραξης. Αυτό σημαίνει ότι η πράξη πρέπει να συνδεόταν «στενά» ή «εμφανώς» με την ένοπλη σύρραξη ή ότι η ένοπλη σύρραξη διαδραμάτισε «ουσιαστικό ρόλο στην ικανότητα του δράστη να τελέσει το έγκλημα, στην απόφασή του να το διαπράξει, στον τρόπο με τον οποίο το διέπραξε ή στον σκοπό για τον οποίο το διέπραξε» ⁽⁸⁴⁾.

Εγκλήματα πολέμου μπορούν να διαπράξουν όχι μόνο μέλη των ενόπλων δυνάμεων αλλά και άμαχοι, εφόσον υπάρχει επαρκής λειτουργικός σύνδεσμος με την ένοπλη σύρραξη. Για να μπορούν να χαρακτηριστούν εγκλήματα πολέμου, οι επίμαχες πράξεις πρέπει να στρέφονται κατά προστατευόμενων προσώπων ή αντικειμένων. Στα προστατευόμενα πρόσωπα περιλαμβάνονται άμαχοι, ιατρικό προσωπικό ή θρησκευτικό προσωπικό που δεν συμμετέχει άμεσα στις εχθροπραξίες, αλλά και πρόσωπα που ανήκουν σε μέρος της σύρραξης υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για παράδειγμα, όταν κρατούνται από τον αντίπαλο ή τέθηκαν εκτός μάχης για άλλους λόγους, ή εάν δέχονται επίθεση κατά τρόπο που απαγορεύεται βάσει των ισχυόντων κανόνων της διεξαγωγής πολέμου ⁽⁸⁵⁾. Για παράδειγμα, η απαγόρευση αναγκαστικής στρατολόγησης παιδιών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρόσθετου πρωτοκόλλου II των συμβάσεων της Γενεύης του 1949 παρέχει ειδική προστασία στα παιδιά κατά τη διάρκεια μη διεθνών ενόπλων συρράξεων. Επιπλέον, η στρατολόγηση παιδιών ηλικίας

⁽⁸²⁾ ΔΠΔΠΓ, *The Prosecutor κατά Dusko Tadic*, ό.π., υποσημείωση 80, σκέψεις 561-568· βλέπε επίσης ΔΠΔΠΓ, απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2005, *The Prosecutor κατά Fatmir Limaj*, IT-03-66-T, σκέψεις 94-170.

⁽⁸³⁾ Πρόκειται ειδικότερα για τις ακόλουθες πράξεις: Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ), Πρόσθετο Πρωτόκολλο II στις συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ενόπλων συρράξεων (Πρωτόκολλο II), 1125 UNTS 609, 8 Ιουνίου 1977 (έναρξη ισχύος: 7 Δεκεμβρίου 1978)· Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Σύμβαση για την ασφάλεια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και του συνδεδεμένου με αυτόν προσωπικού, 2051 UNTS 363, 9 Δεκεμβρίου 1994 (έναρξη ισχύος: 15 Ιανουαρίου 1999)· Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 1577 UNTS 3, 20 Νοεμβρίου 1989 (έναρξη ισχύος: 2 Σεπτεμβρίου 1990)· Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (τελευταία τροποποίηση στις 7 Ιουλίου 2009), 25 Μαΐου 1993· Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα (όπως τροποποιήθηκε τελευταία στις 13 Οκτωβρίου 2006), 8 Νοεμβρίου 1994· Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, Καταστατικό του Ειδικού Δικαστηρίου για τη Σιέρα Λεόνε, 16 Ιανουαρίου 2002 καθώς και διεθνές εθιμικό δίκαιο.

⁽⁸⁴⁾ ΔΠΔΠΓ (τμήμα εφέσεων), απόφαση της 12ης Ιουνίου 2002, *Prosecutor κατά Kunarac κ.λπ.*, IT-96-23 και IT-96-23/1-A, σκέψη 58. Στο έγγραφο με τίτλο «Elements of Crimes» που εξέδωσε η Συνέλευση Κρατών Μερών στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, η απαίτηση συνδέσμου για καθεμία από τις πράξεις που ορίζονται ως εγκλήματα πολέμου στο άρθρο 8 του Καταστατικού του ΔΠΔ προσδιορίζεται ως εξής: «Η συμπεριφορά έλαβε χώρα στο πλαίσιο [διεθνούς] ένοπλης σύρραξης και συνδεόταν με αυτήν.»

⁽⁸⁵⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2010, 10 C 7.09, DE:BVVerwG:2010:160210U10C7.09.0, BVVerwGE 136, σ. 89, σκέψεις 30 επ.

κάτω των δεκαπέντε ετών συνιστά έγκλημα πολέμου βάσει του άρθρου 8 του Καταστατικού της Ρώμης ⁽⁸⁶⁾. Πολλά εγκλήματα πολέμου περιλαμβάνουν θάνατο, σωματική βλάβη, καταστροφή ή παράνομη ιδιοποίηση περιουσίας. Ωστόσο, για μερικά εγκλήματα πολέμου, αρκεί η συμπεριφορά να θέτει σε κίνδυνο προστατευόμενα πρόσωπα ή αντικείμενα· για παράδειγμα, η εκ προθέσεως επίθεση κατά άμαχου πληθυσμού, ακόμη και αν κανένας άμαχος δεν υπέστη πραγματικά βλάβη στο πλαίσιο της επίθεσης. Ως εγκλήματα πολέμου μπορούν επίσης να θεωρηθούν ορισμένες πράξεις εάν προσβάλλουν σημαντικές αξίες, ακόμη και αν πρόσωπα ή αντικείμενα δεν διατρέχουν άμεσο φυσικό κίνδυνο ⁽⁸⁷⁾.

Το υποκειμενικό στοιχείο (*mens rea*) που απαιτείται για τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου περιλαμβάνει επίγνωση των πραγματικών περιστάσεων που αποδεικνύουν την ύπαρξη ένοπλης σύρραξης σε κάθε περίπτωση, καθώς και επίγνωση του προστατευόμενου καθεστώτος του προσώπου ή του αντικειμένου κατά του οποίου στρέφεται η επίθεση. Οι ορισμοί μερικών εγκλημάτων πολέμου απαιτούν επίσης συγκεκριμένη πρόθεση πραγματοποίησης επίθεσης κατά άμαχου πληθυσμού ή συγκεκριμένου προστατευόμενου αντικειμένου ⁽⁸⁸⁾. Τα εγκλήματα πολέμου δεν μπορούν να δικαιολογηθούν ούτε να ιδωθούν υπό το πρίσμα των επιδιωκόμενων στόχων, για παράδειγμα, της επίτευξης «καλού πολιτικού σκοπού», όπως η εγκαθίδρυση κυβέρνησης με σκοπό τη θέσπιση κοινοβουλευτικού, δημοκρατικού καθεστώτος ⁽⁸⁹⁾.

Στο πλαίσιο της λήψης απόφασης για αποκλεισμό, πράξεις οι οποίες διαπράττονται σε ένοπλη σύρραξη και επιτρέπονται βάσει των εφαρμοστέων κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου δεν θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α). Η συμπεριφορά αυτή θα είναι νόμιμη βάσει των σχετικών «διεθνών συμβάσεων» όσον αφορά το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ⁽⁹⁰⁾. Αυτό έχει σημασία, ειδικότερα, σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη, στο πλαίσιο της οποίας πράξεις όπως επιθέσεις κατά στρατιωτικού προσωπικού ή αντικειμένων ενδέχεται να συνιστούν εγκλήματα βάσει του εθνικού δικαίου, ακόμη και αν δεν συνιστούν παράβαση των εφαρμοστέων κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Τέτοιες πράξεις, εάν τελούνται κατά τρόπο συνεπή προς την υποχρέωση, βάσει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, διάκρισης μεταξύ θεμιτών στόχων και προστατευόμενων προσώπων ή αντικειμένων καθώς και την απαίτηση αναλογικότητας κατά τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιθέσεων θα θεωρούνται, επομένως, ότι πληρούν τα κριτήρια για τη διαπίστωση του «πολιτικού» χαρακτήρα ενός αδικήματος. Επομένως, για τον λόγο αυτό, το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν θα εφαρμόζεται στις συγκεκριμένες πράξεις ⁽⁹¹⁾. Στην υπόθεση *Al-Sirri* που αφορούσε το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ), το *Supreme Court* (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι επίθεση κατά των στρατευμάτων της διεθνούς δύναμης για την προαγωγή της ασφάλειας δεν συνιστούσε έγκλημα πολέμου, αλλά ισοδυναμούσε με πράξη που αντιβαίνει προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ⁽⁹²⁾.

⁽⁸⁶⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 29ης Απριλίου 2013, M.G. –*Liberation Tigers of Tamil Eelam*, αριθ. 12018386.

⁽⁸⁷⁾ ΔΕΕΣ, Rule 156: Definition of War Crimes, ό.π., υποσημείωση 79. Βλέπε επίσης Συνέλευση Κρατών Μερών στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, *Elements of Crimes*, ό.π., υποσημείωση 71.

⁽⁸⁸⁾ Καθοδήγηση σχετικά με το αντικειμενικό και το υποκειμενικό στοιχείο που απαιτούνται βάσει του ορισμού των εγκλημάτων πολέμου που προβλέπονται στο Καταστατικό του ΔΠΔ παρέχεται στο: ΔΠΔ, *Elements of Crimes*, ό.π., παράγραφος 79.

⁽⁸⁹⁾ *Supreme Court* (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 17ης Μαρτίου 2010, *JS κατά Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 15, σκέψη 32.

⁽⁹⁰⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 43.

⁽⁹¹⁾ Ο.π., πρβλ. Επιτροπή προσφύγων προσφύγων (Γαλλία), απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2007, M. K.S, 552944.

⁽⁹²⁾ *Supreme Court* (Ηνωμένο Βασίλειο), *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKSC 54, σκέψη 68.

2.2.2.3 Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας

Ο ορισμός των «εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας», ο οποίος διατυπώθηκε για πρώτη φορά στον Χάρτη του Λονδίνου και αφορούσε ορισμένα πολύ σοβαρά εγκλήματα, εφόσον διαπράττονται «πριν από τον πόλεμο ή κατά τη διάρκεια αυτού», έχει έκτοτε εξελιχθεί, μεταξύ άλλων μέσω των εργασιών της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου καθώς και των διατάξεων των καταστατικών του ΔΠΔΠΓ και του ΔΠΔΡ, ώστε να λάβει την τρέχουσα διατύπωσή του στο άρθρο 7 του Καταστατικού του ΔΠΔ. Επομένως, για τους σκοπούς του αποκλεισμού βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας είναι i) θεμελιωδώς απάνθρωπες πράξεις, όταν αυτές διαπράττονται στο πλαίσιο· ii) συστηματικής ή ευρείας επίθεσης κατά iii) άμαχου πληθυσμού.

Για τον χαρακτηρισμό ενός εγκλήματος ως εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας δεν απαιτείται πλέον σύνδεσμος με ένοπλη σύρραξη· το έγκλημα μπορεί να διαπραχθεί κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης ή εν καιρώ ειρήνης. Την εξέλιξη αυτή απηχούν επίσης οι ορισμοί συγκεκριμένων εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, οι οποίοι κωδικοποιούνται σε χωριστές συμβάσεις όπως, ειδικότερα, τα εγκλήματα της γενοκτονίας⁽⁹³⁾ και του φυλετικού διαχωρισμού⁽⁹⁴⁾.

Το εύρος των πράξεων που ενδέχεται να στοιχειοθετούν τα υποκείμενα εγκλήματα τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, εάν διαπράττονται υπό τις συνθήκες που προσδιορίζονται στο άρθρο 7 του Καταστατικού του ΔΠΔ, επεκτάθηκε και περιλαμβάνει ορισμένες πράξεις οι οποίες δεν απαριθμούνταν στον Χάρτη του Λονδίνου. Για παράδειγμα, το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή της χήρας του πρώην προέδρου της Ρουάντα J. Nabyarimana, η οποία είχε αποκλειστεί από το καθεστώς πρόσφυγα από την Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (CRR) βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, λόγω του κεντρικού ρόλου που είχε διαδραματίσει κατά την αρχική φάση της γενοκτονίας των Τούτσι. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι η ηθική στήριξη που είχε παράσχει ήταν επαρκώς σοβαρή ώστε να επιβάλλει τον αποκλεισμό της⁽⁹⁵⁾.

Στο άρθρο 7 παράγραφος 1 του Καταστατικού του ΔΠΔ η έννοια του «εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας» ορίζεται ως επιμέρους πράξεις, όπως ανθρωποκτονία με πρόθεση, υποδούλωση, βασανιστήρια ή δίωξη, «όταν διαπράττονται ως μέρος ευρείας και συστηματικής επίθεσης που κατευθύνεται κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, εν γνώσει της επίθεσης».

Σύμφωνα με τη διεθνή ποινική νομολογία, ο όρος «ευρεία» ορίζεται ως «μαζική, συχνή, μεγάλης κλίμακας δράση, η οποία εκτελείται συλλογικά, είναι πολύ σοβαρή και κατευθύνεται εναντίον πολλαπλών θυμάτων»⁽⁹⁶⁾. Ο όρος «συστηματική» αναφέρεται σε πράξεις οι οποίες μπορούν να περιγραφούν ως «διεξοδικώς οργανωμένη δράση, η οποία ακολουθεί ένα τακτικό μοντέλο και βασίζεται σε κοινή πολιτική με χρήση σημαντικών δημόσιων ή ιδιωτικών πόρων», «πράξεις βίας οργανωμένου χαρακτήρα, οι οποίες δεν είναι πιθανό να συμβούν

⁽⁹³⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταστολή του Εγκλήματος της Γενοκτονίας, 78 UNTS 277, 9 Δεκεμβρίου 1948 (έναρξη ισχύος: 12 Ιανουαρίου 1951). Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 6.

⁽⁹⁴⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη και την Τιμωρία του Εγκλήματος του Apartheid, 1015 UNTS 243, 30 Νοεμβρίου 1973 (έναρξη ισχύος: 18 Ιουλίου 1976).

⁽⁹⁵⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Γαλλία), απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2009, αριθ. 311793. Πρβλ. επίσης εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 12ης Ιουνίου 2013, Μ.Μ., αριθ. 09017369.

⁽⁹⁶⁾ ΔΠΔΡ (πρωτοβάθμιο τμήμα), απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 1998, Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu, ICTR-96-4-T, σκέψη 580.

τυχαία» ή «επαναλαμβανόμενες μορφές εγκλημάτων, υπό την έννοια της μη τυχαίας επανάληψης παρόμοιας εγκληματικής συμπεριφοράς σε τακτική βάση»⁽⁹⁷⁾.

Όσον αφορά τη φύση των πράξεων, το άρθρο 7 παράγραφος 1 του Καταστατικού του ΔΠΔ προβλέπει ότι αυτή πρέπει να είναι «ευρεία» ή (όχι και) «συστηματική». Σε κάθε περίπτωση, οι πράξεις πρέπει να είναι μέρος «επίθεσης που κατευθύνεται κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού». Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο α) του Καταστατικού του ΔΠΔ, αυτό σημαίνει «συμπεριφορά που συνεπάγεται την κατά συρροή διάπραξη πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός κράτους ή μιας οργάνωσης που στοχεύει στη διάπραξη τέτοιας επίθεσης». Επομένως, η πράξη πρέπει να εμπίπτει σε ένα λειτουργικό συνολικό πλαίσιο προκειμένου η επίμαχη συμπεριφορά να μπορεί να χαρακτηριστεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας· το τελικό στοιχείο «πολιτικής» έχει συνδυαστικό χαρακτήρα⁽⁹⁸⁾. Αυτό δεν σημαίνει ότι ένα πρόσωπο πρέπει να έχει διαπράξει πολλαπλές πράξεις· μία μεμονωμένη πράξη μπορεί να συνιστά έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, εάν εντάσσεται σε ένα συνεκτικό σύστημα ή σε σειρά συστηματικών και επαναλαμβανόμενων πράξεων⁽⁹⁹⁾.

Η προϋπόθεση επίθεσης κατά άμαχου πληθυσμού δεν σημαίνει ότι οι πράξεις πρέπει να κατευθύνονται κατά του συνόλου του πληθυσμού δεδομένου κράτους ή εδάφους. Αντιθέτως, όπως διευκρίνισε το ΔΠΔΠΓ, σημαίνει ότι το στοιχείο του «πληθυσμού» έχει ως στόχο να υποδηλώσει εγκλήματα συλλογικής φύσης και, επομένως, να αποκλείσει μοναδικές ή μεμονωμένες πράξεις οι οποίες, παρότι πιθανότατα συνιστούν εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα βάσει της εθνικής ποινικής νομοθεσίας, δεν έχουν τη σοβαρότητα εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας⁽¹⁰⁰⁾.

Όσον αφορά το υποκειμενικό στοιχείο που απαιτείται για τη διάπραξη εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας, το άρθρο 7 παράγραφος 1 του Καταστατικού του ΔΠΔ αναφέρεται ρητώς σε «γνώση της επίθεσης». Σύμφωνα με το έγγραφο με τίτλο «Elements of Crime», αυτό σημαίνει ότι ο δράστης «γνώριζε ότι ή ήταν πρόθεσή του η συμπεριφορά να αποτελέσει μέρος ευρείας ή συστηματικής επίθεσης κατευθυνόμενης κατά άμαχου πληθυσμού». Ο δράστης πρέπει να έχει επίγνωση αυτών των στοιχείων πλαισίου, χωρίς να απαιτείται να είναι υπεύθυνος για τη συνολική επίθεση. Για να δικαιολογείται η διαπίστωση ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ένα πρόσωπο έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ανθρωπότητας για τους σκοπούς του αποκλεισμού βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), θα πρέπει επίσης να διαπιστωθεί ότι το πρόσωπο αυτό πληροί τις προϋποθέσεις τόσο της αντικειμενικής όσο και της υποκειμενικής υπόστασης του υποκειμένου εγκλήματος ή των υποκειμένων εγκλημάτων. Το άρθρο 7 του Καταστατικού του ΔΠΔ καθιστά επίσης σαφές ότι πρόθεση διακριτικής μεταχείρισης πρέπει να υπάρχει μόνο στο πλαίσιο του υποκειμενικού στοιχείου της διάπραξης εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας, εάν αυτό απαιτείται ρητώς από τον ορισμό του υποκειμένου εγκλήματος, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας που συνίσταται σε δίωξη⁽¹⁰¹⁾ καθώς και του εγκλήματος της γενοκτονίας⁽¹⁰²⁾.

⁽⁹⁷⁾ ΔΠΔΠΓ (τμήμα εφέσεων), απόφαση της 12ης Ιουνίου 2002, Prosecutor κατά Dragoljub Kunarac κ.λπ., IT-96-23, σκέψεις 93 επ.· ΔΠΔΠΓ, απόφαση της 29ης Ιουλίου 2004, Prosecutor κατά Tihomir Blaskic, IT-95-14-A, σκέψεις 101 επ.· ΔΠΔΠΓ, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2004, Prosecutor κατά Dario Kordic and Mario Cerkez, IT-95-14/2-A, σκέψη 94· ΔΠΔΡ, Prosecutor κατά Akayesu, ό.π., υποσημείωση 96, σκέψη 580. Βλέπε επίσης, Report of the International Law Commission to the General Assembly, 51 U.N. GAOR Supp. (No 10), 94 U.N.Doc. A/51/10 (1996).

⁽⁹⁸⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 39.

⁽⁹⁹⁾ ΔΠΔΠΓ, Prosecutor κατά Dusko Tadic, απόφαση της 7ης Μαΐου 1997, IT-94-1-T, σκέψη 644.

⁽¹⁰⁰⁾ Ό.π.

⁽¹⁰¹⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο η). Η διάπραξη του συγκεκριμένου εγκλήματος προϋποθέτει τη στόχευση του θύματος ή των θυμάτων λόγω της ταυτότητας της ομάδας ή της κοινότητας ή τη στόχευση της ίδιας της ομάδας «για λόγους πολιτικούς, φυλετικούς, εθνικούς, εθνοτικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς ή λόγους φύλου, [...] ή άλλους λόγους που αναγνωρίζονται παγκοσμίως ως ανεπίτρεπτοι κατά το διεθνές δίκαιο».

⁽¹⁰²⁾ Ό.π., άρθρο 6, το οποίο προϋποθέτει «πρόθεση καταστροφής, εν όλω ή εν μέρει, μιας εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας, ως τέτοιας».

2.2.3 Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β): Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα

Βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ένα πρόσωπο μπορεί να αποκλειστεί από το καθεστώς πρόσφυγα λόγω της συμμετοχής του σε σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα, με την επιφύλαξη ορισμένων γεωγραφικών και χρονικών περιορισμών. Κατά την εξέταση του αν οι επίμαχες πράξεις εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του παρόντος λόγου αποκλεισμού, τα δικαστήρια θα πρέπει να εξετάζουν τα ακόλουθα στοιχεία: i) την προϋπόθεση να συνιστούν μία ή περισσότερες επίμαχες πράξεις έγκλημα· ii) την προϋπόθεση να είναι το έγκλημα σοβαρό· iii) τον μη πολιτικό χαρακτήρα του εγκλήματος καθώς και iv) τα γεωγραφικά και χρονικά στοιχεία, και συγκεκριμένα την προϋπόθεση να διαπράχθηκε το έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει ο ενδιαφερόμενος δεκτός ως πρόσφυγας στην εν λόγω χώρα. Η νομολογία επί του θέματος αυτού φαίνεται να υποδεικνύει ότι, για τους σκοπούς του αποκλεισμού, το σοβαρό έγκλημα έχει αυτοτελή έννοια σε διεθνές επίπεδο και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά διά παραπομπής στο εθνικό δίκαιο ⁽¹⁰³⁾. Το ΔΕΕ έχει ερμηνεύσει το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ) και έχει αποφανθεί, ως γενικό κανόνα, ότι η αρμόδια αρχή οφείλει να διενεργεί εξατομικευμένη αξιολόγηση κάθε περίπτωσης.

2.2.3.1 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (I) – Τα στοιχεία του εγκλήματος

Η ποινική ευθύνη προϋποθέτει γενικά η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος να πραγματοποιήθηκε από τον ενδιαφερόμενο με πρόθεση και γνώση. Η απουσία ενός από τα στοιχεία του εγκλήματος —του αντικειμενικού (*actus reus*) ή του υποκειμενικού (*mens rea*)— που απαιτούνται βάσει του σχετικού ορισμού και τρόπου καταλογισμού ποινικής ευθύνης θα οδηγήσει στη διαπίστωση ότι το αδίκημα δεν διαπράχθηκε. Τα δικαστήρια οφείλουν να εκτιμούν κατά πόσον η συμπεριφορά και η ψυχική κατάσταση του αιτούντος πληρούν τα στοιχεία του εγκλήματος. Πέραν της ύπαρξης του αντικειμενικού και του υποκειμενικού στοιχείου ⁽¹⁰⁴⁾, πρέπει να εξετάζεται αν ο ενδιαφερόμενος προβάλλει οποιαδήποτε υπερασπιστικά επιχειρήματα. «Εάν ένα πρόσωπο προβάλλει υπερασπιστικό επιχείρημα το οποίο γίνεται δεκτό ότι αίρει την ποινική ευθύνη, δεν υπάρχει καμία ποινική συνέπεια και, επομένως, η συμπεριφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόποινη. Δεν έχει διαπραχθεί έγκλημα» ⁽¹⁰⁵⁾.

Δεδομένου ότι ο όρος «έγκλημα» έχει διάφορες έννοιες στα διαφορετικά δικαιοδοτικά συστήματα, το αν μια ορισμένη συμπεριφορά υπηκόου τρίτης χώρας πληροί τα στοιχεία του εγκλήματος και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, το αν το έγκλημα είναι σοβαρό, μπορεί να εξεταστεί από διαφορετικές οπτικές και ειδικότερα τις ακόλουθες:

- της χώρας καταγωγής του αιτούντος·
- του εθνικού δικαίου της χώρας υποδοχής·
- ή ενός κοινού διεθνούς επιπέδου.

⁽¹⁰³⁾ Court of Appeal (Αγγλία και Ουαλία) (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 2ας Απριλίου 2012, AH (Algeria) κατά Secretary of State for the Home Department, [2012] EWCA Civ 395, σκέψεις 49-50· Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2012, AH (Article 1F(b) – ‘serious’) Algeria κατά SSHD, [2013] UKUT 382· Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2012, 10 C 13.11, BVerwGE 144, σ. 127, σκέψη 20· Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2010, 10 C 7.09, BVerwGE 136, σ. 89, σκέψη 47· Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 41· UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και του Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Δεκέμβριος 2011, παράγραφος. 151.

⁽¹⁰⁴⁾ Πρβλ. Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 30 (στοιχεία υποκειμενικής υπόστασης) (βλέπε επίσης προσάρτημα Α κατωτέρω).

⁽¹⁰⁵⁾ Administrative Appeals Tribunal (Αυστραλία), απόφαση της 16ης Ιουνίου 2010, Re YYMT και FRFJ (2010), 115 ALD 590, αναφέρεται στο: J.C. Hathaway και M. Foster, *The Law of Refugee Status* (2η έκδοση, Cambridge, 2014), σ. 553.

Λαμβανομένης υπόψη της ποικιλομορφίας των δικαιικών συστημάτων, στα οποία η ίδια συμπεριφορά ενδέχεται να θεωρείται έγκλημα σε ένα κράτος, αλλά δεν θεωρείται καν πταίσμα σε άλλο κράτος, η προσέγγιση της εφαρμογής διεθνών προτύπων φαίνεται εύλογη ⁽¹⁰⁶⁾. Επιπλέον, η εφαρμογή διεθνούς προτύπου αντικατοπτρίζει τον διττό σκοπό του αποκλεισμού βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β), δηλαδή τη διατήρηση της αξιοπιστίας του συστήματος προστασίας μέσω του αποκλεισμού προσώπων που θεωρούνται ανάξια προστασίας και την αποφυγή της απαλλαγής από την ποινική ευθύνη ενός προσώπου που διέπραξε ορισμένα σοβαρά εγκλήματα λόγω χορήγησης σε αυτό του καθεστώτος πρόσφυγα ⁽¹⁰⁷⁾.

Η πρακτική σημασία του ζητήματος έγινε εμφανής σε υπόθεση της οποίας επιλήφθηκε το Raad van State (ολλανδικό Συμβούλιο της Επικρατείας). Το ζήτημα ήταν κατά πόσο η συμμετοχή της αιτούσας στον παραδοσιακό ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων στη Σιέρα Λεόνε μπορούσε να οδηγήσει στην εφαρμογή του λόγου αποκλεισμού που αφορά σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα. Εκ μέρους της αιτούσας προβλήθηκε το επιχείρημα ότι η συγκεκριμένη πρακτική δεν τιμωρείται από τον νόμο στη χώρα καταγωγής και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί έγκλημα. Το ολλανδικό Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε το συγκεκριμένο επιχείρημα, επισημαίνοντας ότι ο χαρακτηρισμός μιας πράξης ως σοβαρού μη πολιτικού εγκλήματος, κατά την έννοια της εν λόγω ρήτρας αποκλεισμού, πρέπει να γίνεται διά παραπομπής σε διεθνή πρότυπα και ότι το γεγονός ότι η συγκεκριμένη προσβολή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν τιμωρείται στη χώρα καταγωγής της αιτούσας δεν συνιστά αφ' εαυτού λόγο μη χαρακτηρισμού της πράξης ως εγκλήματος για τον σκοπό της λήψης απόφασης για αποκλεισμό ⁽¹⁰⁸⁾. Αβέβαιο παραμένει το αν πληρούνται το υποκειμενικό στοιχείο σε περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών δεν γνώριζε ότι διαπράττει έγκλημα. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν η διαπραχθείσα πράξη ή οι διαπραχθείσες πράξεις τυγχάνουν ευρείας εφαρμογής ή θεωρούνται αποδεκτή συμπεριφορά στη χώρα καταγωγής.

2.2.3.2 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (II) — Η προϋπόθεση της σοβαρότητας («σοβαρό έγκλημα»)

Ως σοβαρό έγκλημα νοείται έγκλημα εκ προθέσεως το οποίο επισύρει τη θανατική ποινή ή σοβαρή αξιόποινη πράξη ή άλλο έγκλημα το οποίο χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα σοβαρό και διώκεται βάσει του ποινικού δικαίου στα περισσότερα δικαιικά συστήματα ⁽¹⁰⁹⁾. Για την παροχή καθοδήγησης κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα κριτήρια, όπως:

- η φύση της πράξης: μεταξύ άλλων εξετάζονται ο βαθμός βίας, οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι, τυχόν χρήση φονικού όπλου κ.λπ.
- η τιμωρία: μπορεί να γίνει παραπομπή στη μέγιστη ποινή που ενδέχεται να επιβληθεί σε περίπτωση καταδίκης ή στη διάρκεια της τιμωρίας που επιβλήθηκε κατά την απαγγελία της ποινής.
- η πραγματική βλάβη: εν προκειμένω πρέπει να εκτιμηθεί η πραγματική ζημία που μπορεί να προκληθεί στο πρόσωπο/θύμα ή στο περιουσιακό στοιχείο.
- η μορφή της διαδικασίας που εφαρμόστηκε για τη δίωξη του εγκλήματος: βάσει του συγκεκριμένου κριτηρίου εξετάζονται τα εφαρμοστέα διαδικαστικά πρότυπα, π.χ. αν το έγκλημα θεωρείται ελαφράς μορφής αξιόποινη πράξη ή βαρείας μορφής αξιόποινη πράξη ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁶⁾ Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 25ης Ιουλίου 2013, AH (Article 1F(b)), [2013] UKUT 00382.

⁽¹⁰⁷⁾ B και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 115.

⁽¹⁰⁸⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2014, 201208875/1V/1.

⁽¹⁰⁹⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 41.

⁽¹¹⁰⁾ UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 14.

Καθένας από τους παράγοντες αυτούς, εξεταζόμενος αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με άλλους, μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το έγκλημα είναι «σοβαρό» κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β).

Δεν υπάρχει συναίνεση για το αν ελαφρυντικές περιστάσεις οι οποίες δεν μπορούν να αποτελέσουν πλήρη υπερασπιστικά επιχειρήματα ⁽¹¹¹⁾ [π.χ. εξαναγκασμός, ηλικία/ωριμότητα ⁽¹¹²⁾, νοητική ικανότητα, διαταγές ανωτέρων κ.λπ.] και επιβαρυντικές περιστάσεις [π.χ. το γεγονός ότι ο αιτών μπορεί να έχει ήδη ποινικό μητρώο ⁽¹¹³⁾, η χρήση αμάχων ή ανηλίκων ⁽¹¹⁴⁾] πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη όταν κρίνεται αν η συμπεριφορά αγγίζει το όριο βάσει του οποίου θα πρέπει να θεωρηθεί σοβαρό έγκλημα. Το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι ο αποκλεισμός προσώπου από το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) [ή γ)] δεν εξαρτάται από εκτίμηση αναλογικότητας σε σχέση με την εκάστοτε υπόθεση ⁽¹¹⁵⁾ (βλέπε ανωτέρω ενότητα 2.2.1.3), επειδή η αρμόδια αρχή είχε ήδη λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της αξιολογήσεως της σοβαρότητας των τελεσθεισών πράξεων και της ατομικής ευθύνης του αιτούντος, όλες τις περιστάσεις που προσιδιάζουν στις πράξεις αυτές και την κατάσταση του εν λόγω προσώπου ⁽¹¹⁶⁾. Το Court of Appeal (Εφετείο) και το Upper Tribunal (Εφετείο διοικητικών διαφορών) (Ηνωμένο Βασίλειο) τόνισαν αμφότερα ότι ο όρος «σοβαρό» έχει στο πλαίσιο αυτό αυτοτελή διεθνή έννοια και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά βάσει του εθνικού δικαίου ή της διάρκειας της επιβληθείσας ποινής ή της ποινής που ενδέχεται να επιβληθεί ⁽¹¹⁷⁾.

Παραδείγματα σοβαρών εγκλημάτων είναι, μεταξύ άλλων, η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, η απόπειρα ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως ⁽¹¹⁸⁾, ο βιασμός ⁽¹¹⁹⁾, η ένοπλη ληστεία, τα βασανιστήρια, η βαριά σωματική βλάβη, η εμπορία ανθρώπων ⁽¹²⁰⁾, η απαγωγή, ο εμπρησμός, η απαγωγή παιδιού, το εμπόριο ναρκωτικών ⁽¹²¹⁾ και η συνωμοσία για την προώθηση τρομοκρατικής βίας ⁽¹²²⁾. Σοβαρά οικονομικά εγκλήματα τα οποία συνεπάγονται σημαντική ζημία [π.χ. υπεξαίρεση ⁽¹²³⁾] μπορούν επίσης να θεωρηθούν σοβαρά εγκλήματα ⁽¹²⁴⁾.

2.2.3.3 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής (III) — Ο μη πολιτικός χαρακτήρας του διαπραχθέντος εγκλήματος

Ένα σοβαρό έγκλημα πρέπει να θεωρείται μη πολιτικό όταν κατά την τέλεσή του κυριαρχούν άλλα κίνητρα. Το πλαίσιο και οι μέθοδοι είναι επίσης σημαντικοί παράγοντες για την

⁽¹¹¹⁾ Βλέπε ενότητες 2.2.3.5 και 2.3.9.

⁽¹¹²⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2010, αριθ. 1000487: Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η οποία αφορούσε πρώην παιδί-στρατιώτη, το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, δεδομένης της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης και του καταναγκασμού του αιτούντος, δεν συντρέχει λόγος εφαρμογής οποιασδήποτε από τις ρήτρες αποκλεισμού.

⁽¹¹³⁾ Βλέπε UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, Δεκέμβριος 2011, παράγραφος 157.

⁽¹¹⁴⁾ Βλέπε Προαιρετικό Πρωτόκολλο σε σχέση με την ανάμειξη των παιδιών σε ένοπλη σύρραξη της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ό.π., υποσημείωση 83, στο οποίο η ηλικία των 18 ετών ορίζεται ως ελάχιστη ηλικία υποχρεωτικής στρατολόγησης ή συμμετοχής σε εχθροπραξίες.

⁽¹¹⁵⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 111.

⁽¹¹⁶⁾ Ό.π., σκέψη 109.

⁽¹¹⁷⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), AH (Algeria) κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 103, σκέψεις 49-50· Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), AH (Article 1F(b) – ‘serious’) Algeria κατά SSHD, ό.π., υποσημείωση 103.

⁽¹¹⁸⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Ελλάδα), απόφαση της 8ης Μαΐου 2012, 1661/2012· στη συγκεκριμένη υπόθεση η δόξα είχε εκτίσει ποινή στη Ρουμανία για συνωμοσία με σκοπό τη δολοφονία του ινδού πρέσβη το 1991.

⁽¹¹⁹⁾ Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2008, 16.779.

⁽¹²⁰⁾ Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Τσεχική Δημοκρατία) (τμήμα μείζονος συνθέσεως), απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2010, A.S. κατά Υπουργείου Εσωτερικών, 4 Azs 60/2007-119.

⁽¹²¹⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2013, 201202758/1/V2.

⁽¹²²⁾ Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), AH (Article 1F(b) – ‘serious’) Algeria κατά SSHD, ό.π., υποσημείωση 103.

⁽¹²³⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), απόφαση της 30ής Δεκεμβρίου 2009, 200902983/1/V1.

⁽¹²⁴⁾ Για επισκόπηση της εθνικής νομολογίας σε διάφορες χώρες, βλέπε: J. Rikhof, «The Criminal Refugee: The Treatment of Asylum Seekers with a Criminal Background in Domestic and International Law» (Republic of Letters Publishing, 2012), σ. 310 επ.· βλέπε, επίσης, S. Kapferer, «Exclusion Clauses in Europe: A Comparative Overview of State Practice in France, Belgium and the United Kingdom», *International Journal of Refugee Law*, [12, (suppl. 1) 2000], σ. 195, σ. 199 επ.

αξιολόγηση του πολιτικού χαρακτήρα του εγκλήματος ⁽¹²⁵⁾. Στην υπό διαμόρφωση νομολογία γίνεται συχνά παραπομπή σε υποθέσεις έκδοσης, οι οποίες μπορεί να είναι χρήσιμες ως πηγή ερμηνευτικής έμπνευσης, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές έχουν ληφθεί υπόψη παρόμοιοι (αλλά συχνά όχι ταυτόσημοι) παράγοντες.

Το κίνητρο του δράστη θα πρέπει να αποτελεί την αφετηρία κάθε εξέτασης του συγκεκριμένου στοιχείου. Το κίνητρο μπορεί να διαφέρει σημαντικά ανάλογα με το είδος του αδικήματος και τον επιδιωκόμενο σκοπό. Γενικά, μια πράξη είναι εμφανώς μη πολιτική, εάν τελέστηκε πρωτίστως για προσωπικούς λόγους ή όφελος. Εάν δεν μπορεί να εντοπιστεί σαφής σύνδεσμος μεταξύ του εγκλήματος και του εικαζόμενου πολιτικού σκοπού, υπερισχύουν τα μη πολιτικά κίνητρα και, επομένως, η πράξη χαρακτηρίζεται στο σύνολό της μη πολιτική ⁽¹²⁶⁾.

Η UNHCR περιορίζει περαιτέρω το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής των εγκλημάτων που έχουν πολιτικά κίνητρα θέτοντας την προϋπόθεση ότι, για να θεωρηθεί ένα έγκλημα πολιτικό, θα πρέπει οι πολιτικοί στόχοι να είναι συνεπείς με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ⁽¹²⁷⁾. Ωστόσο, δεν υπάρχει σαφής θέση επί του ζητήματος αυτού και έχουν διατυπωθεί ορισμένες αμφιβολίες ⁽¹²⁸⁾ βασισμένες στην παραδοχή ότι το δίκαιο των προσφύγων είναι πολιτικά ουδέτερο.

Ανεξάρτητα από τα προαναφερθέντα, ακόμη και αν το κίνητρο του δράστη ήταν όντως πολιτικό, η τελευταία ρήτρα του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) θέτει ένα κανονιστικό εμπόδιο, προβλέποντας ότι «οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα». Η συγκεκριμένη ρήτρα απηχεί προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν στο δίκαιο και στην πρακτική της έκδοσης κατά τον καθορισμό του αν ένα έγκλημα μπορεί να χαρακτηριστεί πολιτικό. Το πολιτικό στοιχείο του αδικήματος πρέπει να υπερισχύει του χαρακτήρα του ως εγκλήματος του κοινού ποινικού δικαίου προκειμένου να μπορεί να χαρακτηριστεί «πολιτικό». Παρατηρείται σαφής τάση αποκλεισμού ορισμένων κατηγοριών ιδιαίτερα ειδηχθών εγκλημάτων από τα δικαιώματα της σύμβασης για τους πρόσφυγες που αναγνωρίζονται παραδοσιακά σε δράστες με πολιτικά κίνητρα. Η πάγια πρακτική στο δίκαιο της έκδοσης και στην εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης για τους πρόσφυγες προβλέπει ένα κριτήριο υπερίσχυσης, βάσει του οποίου σταθμίζονται ο απώτερος σκοπός του δράστη και οι πράξεις που τέλεσε για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται η αναλογικότητα του εγκλήματος προς τους σκοπούς του. Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ενδέχεται να εφαρμόζεται τακτικά σε πράξεις βίας που θεωρούνται συνήθως «τρομοκρατικού» χαρακτήρα ⁽¹²⁹⁾. Σε συμφωνία με την πρακτική αυτή, το ΔΕΕ έχει κρίνει ότι πράξεις τρομοκρατικής φύσης, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την άσκηση βίας σε άμαχο πληθυσμό, έστω και αν τελούνται προς εξυπηρέτηση κάποιου σκοπού που προβάλλεται ως πολιτικός, πρέπει να θεωρούνται σοβαρά εγκλήματα του κοινού δικαίου ⁽¹³⁰⁾.

⁽¹²⁵⁾ UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, παράγραφος 152· UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 15.

⁽¹²⁶⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2010, ό.π., υποσημείωση 103, σκέψη 48.

⁽¹²⁷⁾ UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 15.

⁽¹²⁸⁾ G. Gilbert, «The Protection of Refugees in International Law post September 11», *Yearbook of International Humanitarian Law* (6, 2003), σ. 389, 407.

⁽¹²⁹⁾ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ), βλ. ενότητα 2.2.4.2.

⁽¹³⁰⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 81· απόφαση του ΔΕΕ της 24ης Ιουνίου 2015 στην υπόθεση C-373/13, Η. Τ. κατά Land Baden-Württemberg, ΕΥ:C:2015:413, σκέψη 84.

2.2.3.4 Εδαφικό και χρονικό πεδίο εφαρμογής — Εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) προσδιορίζει σαφώς τον χρόνο και τον τόπο διάπραξης του εγκλήματος. Τα στοιχεία της διάταξης διασφαλίζουν ότι ο λόγος αποκλεισμού διακρίνεται από τους εξαρτημένους από την έννοια του κινδύνου κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 14 παράγραφος 4 και στο άρθρο 21 παράγραφος 2 ⁽¹³¹⁾.

Σύμφωνα με την ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), ως έγκλημα διαπραχθέν εκτός της χώρας ασύλου νοείται έγκλημα το οποίο διαπράχθηκε είτε στη χώρα καταγωγής είτε σε τρίτη χώρα, δηλαδή όχι στη χώρα στην οποία ο ενδιαφερόμενος ζητεί προστασία ως πρόσφυγας. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η πράξη ή το έγκλημα τελέστηκε στο έδαφος της χώρας καταγωγής ή στο έδαφος τρίτης χώρας και, βάσει του ίδιου πολιτικού σκοπού, συνεχίστηκε στο έδαφος της χώρας ασύλου. Στο κείμενο της οδηγίας η φράση «πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας» ορίζεται ως εξής: «... πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα». Η διευκρίνιση αυτή αποκλίνει από τη διατύπωση του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης για τους πρόσφυγες για την αποσαφήνιση του χρονικού πλαισίου. Στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) χρησιμοποιείται η έκφραση «δεκτός ως πρόσφυγας», η οποία πρέπει να ερμηνεύεται κατά τη συνήθη έννοια που αποδίδεται στον όρο, στο πλαίσιο και βάσει του σκοπού της οδηγίας. Πράξεις οι οποίες διαπράχθηκαν επίσης στη χώρα ασύλου, αλλά πριν ο ενδιαφερόμενος γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, μπορούν να εξετάζονται για την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού. Η UNHCR επισημαίνει ότι η αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα είναι πράξη με αναγνωριστικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα, στο πλαίσιο αυτό, ο όρος «δεκτός» να περιλαμβάνει την απλή φυσική παρουσία στη χώρα ασύλου ⁽¹³²⁾.

2.2.4 Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) προβλέπει ότι υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα «όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι: [...] είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».

2.2.4.1 Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής

Η διατύπωση του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) διαφέρει ως έναν βαθμό από εκείνη του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες κατά το ότι παραπέμπει ρητώς στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, χωρίς ωστόσο να μεταβάλλεται το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του. Λαμβανομένου υπόψη του δυνητικού εύρους της φράσης «σκοποί και αρχές των Ηνωμένων Εθνών», στην υπόθεση Al-Sirri ⁽¹³³⁾, συνεκτιμώντας μεταξύ άλλων το σκεπτικό του ΔΕΕ στην υπόθεση Β και D, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ως εξής:

⁽¹³¹⁾ Σχετικά με το άρθρο 21 παράγραφος 2, βλέπε: Η.Τ. κατά Land Baden-Württemberg, ό.π., σκέψεις 56 επ.

⁽¹³²⁾ UNHCR, Σχόλια για την οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, Ιανουάριος 2005, σ. 27.

⁽¹³³⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 16.

Το άρθρο [άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες] θα πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά και να εφαρμόζεται με προσοχή. Θα πρέπει να προβλέπονται υψηλού επιπέδου προϋποθέσεις καθορισμένες «ανάλογα με τη σοβαρότητα της πράξης, τον τρόπο με τον οποίο οργανώθηκε, τις διεθνείς συνέπειές της, τους μακροπρόθεσμους στόχους της και τις συνέπειες για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια». Θα πρέπει επίσης να υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο ενδιαφερόμενος έφερε ατομική ευθύνη για πράξεις του είδους αυτού.

Το δικαστήριο θεώρησε σαφές ότι η φράση «πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» έχει αυτοτελή σημασία ⁽¹³⁴⁾. Κατά την άποψη της UNHCR, το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενέργειες που προσβάλλουν θεμελιωδώς τους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ⁽¹³⁵⁾.

Με την εξέλιξη της ερμηνείας του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) καθίσταται ολοένα σαφέστερο ότι υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις ανάμεσα σε αυτό και στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β). Η αναφορά στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) σε «πράξεις» και όχι σε «εγκλήματα» ενδέχεται να σημαίνει ότι η εκτίμηση της εφαρμογής του υπερβαίνει τη διαπίστωση ποινικής ευθύνης. Απουσία ρητής αναφοράς σε «μη πολιτικό έγκλημα» στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) ή στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν προβλέπεται εξαίρεση για «πολιτικό έγκλημα» ⁽¹³⁶⁾. Το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου απέρριψε το επιχείρημα ότι πρέπει να εφαρμόζονται αρχές ποινικής ευθύνης προκειμένου να καθοριστεί αν ένα πρόσωπο είναι ένοχο για πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ), καθώς δεν είναι απαραίτητο οι πράξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) να συνιστούν εγκλήματα ⁽¹³⁷⁾. Θεωρήθηκε ότι σχετικοί παράγοντες ήταν ο ρόλος, η ωριμότητα και το επίπεδο δραστηριοτήτων του ενδιαφερομένου. Στην υπόθεση Al-Sirri ⁽¹³⁸⁾ το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες εφαρμόζεται σε πράξεις οι οποίες, ακόμη και αν δεν καλύπτονται από τους ορισμούς των εγκλημάτων κατά της ειρήνης, των εγκλημάτων πολέμου ή των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας όπως ορίζονται σε διεθνείς συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, είναι ωστόσο ανάλογης σοβαρότητας και χαρακτήρα, όπως συνεχείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ⁽¹³⁹⁾. Σύμφωνα με το ανωτέρω δικαστήριο, το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα.

Πράξεις οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ορθώς ότι εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) συνιστούν επίσης πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο, παραπέμποντας ρητώς στους ορισμούς των εγκλημάτων πολέμου, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας ή των εγκλημάτων κατά της ειρήνης σε διεθνείς συμφωνίες, το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο α) προβλέπει πιο συγκεκριμένα κριτήρια για τον καθορισμό του αν οι επίμαχες πράξεις μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό. Ομοίως, σε υποθέσεις που

⁽¹³⁴⁾ Ό.π., σκέψη 36. Το Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο) αποφάνθηκε στην απόφαση της 17ης Μαρτίου 2010, JS κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15, σκέψη 2, ότι μπορεί να υπάρχει μία μόνο αληθής ερμηνεία του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, μια αυτοτελής έννοια η οποία εντοπίζεται στο διεθνές μάλλον παρά στο εθνικό δίκαιο· μια ερμηνεία η οποία μπορεί αναμφίβολα να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται επίσης στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες.

⁽¹³⁵⁾ UNHCR, Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητών αποκλεισμού: Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παράγραφος 47.

⁽¹³⁶⁾ Special Immigration Appeals Commission (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 31ης Ιουλίου 2000, Secretary of State for the Home Department κατά Mukhtiar Singh and Paramjit Singh, SC 4/99.

⁽¹³⁷⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 24ης Μαρτίου 2009, MH (Syria) κατά Secretary of State for the Home Department, [2009] EWCA Civ 226, σκέψη 30.

⁽¹³⁸⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 13.

⁽¹³⁹⁾ Supreme Court (Καναδάς), απόφαση της 4ης Ιουνίου 1998, Pushpanathan κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration), [1998] 1 SCR 982, σκέψη 65.

αφορούν κοινά εγκλήματα, τα αρμόδια για υποθέσεις ασύλου δικαστήρια θα πρέπει να ξεκινούν την αξιολόγηση εξετάζοντας αν οι πράξεις είναι σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β), παρότι οι εν λόγω πράξεις ενδέχεται να εμπίπτουν επίσης στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) εάν είναι επαρκώς σοβαρές και χαρακτηρίζονται από τη διεθνή διάσταση που περιγράφηκε ανωτέρω. Παρά το ενδεχόμενο αλληλεπικάλυψης, υπάρχει νομολογία εθνικών δικαστηρίων η οποία εφάρμοσε με αυτοτελή τρόπο το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) σε υποθέσεις στις οποίες διαπιστώθηκε σαφώς ότι τα εγκλήματα αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, στην απόφαση που αφορούσε τον Jean-Claude Duvalier, πρώην πρόεδρο της Δημοκρατίας της Αϊτής. Το Conseil d'État (γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάνθηκε ότι, κατά τη διάρκεια της θητείας του ως προέδρου, είχε χρησιμοποιήσει την εξουσία του για τη συγκάλυψη σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ότι οι εν λόγω παραβιάσεις μπορούσαν να θεωρηθούν πράξεις οι οποίες αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών⁽¹⁴⁰⁾. Το Cour nationale du droit d'asile (γαλλικό εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου) κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα σχετικά με υπήκοο της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας. Ο ενδιαφερόμενος ήταν μέλος της προεδρικής φρουράς. Το δικαστήριο έκρινε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος είχε ειδικές αρμοδιότητες στην προεδρική φρουρά σε μια περίοδο κατά την οποία η διεθνής κοινότητα εντόπισε και κατήγγειλε συστηματικές περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας από τα μέλη της φρουράς. Το δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης ότι ο ενδιαφερόμενος δεν κατέβαλε καμία προσπάθεια για να αποτρέψει τις εν λόγω πράξεις ή για να αποστασιοποιηθεί από αυτές και, στη βάση αυτή, αποκλείστηκε από την προστασία που χορηγείται στους πρόσφυγες⁽¹⁴¹⁾.

2.2.4.2 Τρομοκρατικές πράξεις

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) προβάλλεται ολοένα περισσότερο σε υποθέσεις που αφορούν πράξεις τρομοκρατικού χαρακτήρα. Η ρητή διατύπωση της αιτιολογικής σκέψης 22⁽¹⁴²⁾ [η ίδια διάταξη αναπαράγεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)] και η απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση Β και D περιλαμβάνουν σαφώς τις τρομοκρατικές πράξεις στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου. Στην απόφαση Β και D το ΔΕΕ επισήμανε ότι είναι σαφές από τις αποφάσεις 1373(2001) και 1377(2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας εκκινεί από την αρχή ότι οι πράξεις διεθνούς τρομοκρατίας, ανεξαρτήτως της συμμετοχής κάποιου κράτους, αντιβαίνουν εν γένει στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών⁽¹⁴³⁾. Δεν υπάρχει καθολικά αποδεκτός ορισμός της τρομοκρατίας, αλλά μια χρήσιμη περιγραφή περιέχεται στην απόφαση Al-Sirri⁽¹⁴⁴⁾, στην οποία το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η τρομοκρατία συνίσταται:

στην τέλεση, την οργάνωση, την υποκίνηση ή την απειλή σοβαρών πράξεων βίας κατά προσώπων ή περιουσιακών στοιχείων με σκοπό τον εκφοβισμό πληθυσμού ή τον εξαναγκασμό κυβέρνησης ή διεθνούς οργανισμού να ενεργήσει ή να μην ενεργήσει με συγκεκριμένο τρόπο.

⁽¹⁴⁰⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Γαλλία), απόφαση της 31ης Ιουλίου 1992, αριθ. 13003572.

⁽¹⁴¹⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014, αριθ. 13003572.

⁽¹⁴²⁾ Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2004/83/ΕΚ: Πράξεις αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών εκτίθενται στο προσώμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, οι οποίες δηλώνουν ότι «οι τρομοκρατικές πράξεις, μέθοδοι και πρακτικές αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» και ότι «η ενσυνείδητη χρηματοδότηση, ο σχεδιασμός και η εξώθηση σε τρομοκρατικές πράξεις αντιβαίνουν ομοίως στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών».

⁽¹⁴³⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 83· επιβεβαιώθηκε στην απόφαση Η.Τ., ό.π., υποσημείωση 130, σκέψη 85.

⁽¹⁴⁴⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 39· βλέπε επίσης Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 81.

Το δικαστήριο έκρινε ότι είναι σαφές ότι η φράση «πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» έχει αυτοτελή σημασία και αποφάνθηκε ότι ο ορισμός της τρομοκρατίας βάσει της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας πρέπει, «όπου απαιτείται, να ερμηνεύεται συσταλτικά σε υπόθεση που αφορά το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ), ώστε η έννοιά της να παραμένει εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της οδηγίας»⁽¹⁴⁵⁾.

Επισημαίνοντας ότι το ΔΕΕ, παρά την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας [πρβλ. αιτιολογική σκέψη 31 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)], αναφέρεται συνεχώς σε «διεθνή» τρομοκρατία κατά την εξέταση του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) στην απόφαση Β και D, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) υιοθέτησε στην απόφαση Al-Sirri⁽¹⁴⁶⁾ την παράγραφο 17 των κατευθυντήριων γραμμών της UNHCR:

Το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις δραστηριότητας η οποία επιτίθεται στην ίδια τη βάση της συνύπαρξης της διεθνούς κοινότητας. Η εν λόγω δραστηριότητα πρέπει να έχει διεθνή διάσταση. Εγκλήματα τα οποία μπορούν να επηρεάσουν τη διεθνή ειρήνη, ασφάλεια και τις ειρηνικές σχέσεις μεταξύ κρατών, καθώς και σοβαρές και οι συνεχείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα εμπίπτουν στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Βεβαίως, πολλές τρομοκρατικές πράξεις θα εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) (βλέπε, π.χ. σκέψη 81 της απόφασης Β και D), ακόμη και στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), σε πρόσφορες περιπτώσεις, δηλαδή, όταν πράξεις που θα θεωρούνταν τρομοκρατικού χαρακτήρα εάν διαπράττονταν εν καιρώ ειρήνης διαπράττονται κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης και συνιστούν εγκλήματα πολέμου λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ορισμών ή εάν οι εν λόγω πράξεις ισοδυναμούν με εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Στη γαλλική νομολογία, η ρήτρα αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) χρησιμοποιείται από το 2006 σε υποθέσεις που αφορούν τρομοκρατία. Σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία, η συγκεκριμένη διάταξη μπορεί να προβληθεί όταν ο αιτών έλαβε οικειοθελώς μέρος στον σχεδιασμό και στην τέλεση πράξεων τρομοκρατικού χαρακτήρα εκ μέρους οργάνωσης με πολιτικά κίνητρα τέτοιου μεγέθους και με τέτοια μέσα ώστε να μπορεί να ασκήσει επιρροή στη διεθνή σκηνή. Επισημαίνοντας τις τρομοκρατικές μεθόδους που χρησιμοποίησε η οργάνωση LTTE στον αγώνα της κατά των αρχών της Σρι Λάνκα και λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή διάσταση των δραστηριοτήτων της, το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο απέκλεισε από την προστασία στρατιωτικό μηχανικό επικεφαλής μονάδας αυτοκτονίας των ναυτικών δυνάμεων των Μαύρων Τίγρων. Η απόφαση παραπέμπει επίσης στην απόφαση 1373(2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, στην οποία οι τρομοκρατικές πράξεις χαρακτηρίζονται ρητώς πράξεις αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών⁽¹⁴⁷⁾.

⁽¹⁴⁵⁾ Ο.π., σκέψη 36.

⁽¹⁴⁶⁾ Ο.π., σκέψη 38· βλέπε επίσης απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ενοποιημένη έκδοση όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ)· Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύμβαση για την πρόληψη της τρομοκρατίας, CM(2015)61 final.

⁽¹⁴⁷⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 27ης Ιουνίου 2008, αριθ. 07014895· εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 15ης Ιουλίου 2014, αριθ. 11016153.

2.2.4.3 Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

Σύμφωνα με παλαιότερη ερμηνεία του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, για την τέλεση πράξης που αντιβαίνει προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, ένα πρόσωπο πρέπει να κατείχε ισχυρή θέση σε ένα κράτος ή σε οντότητα παρόμοια με κράτος και να συνετέλεσε στην παραβίαση των εν λόγω αρχών από το κράτος ⁽¹⁴⁸⁾. Παράδειγμα της παλαιότερης αυτής προσέγγισης αποτελεί η επίκληση από τη Γαλλία του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες για τον αποκλεισμό από την προστασία του πρώην δικτάτορα της Αιτής Jean-Claude Duvalier. Το δικαστήριο θεώρησε ότι ο Jean-Claude Duvalier παραβίασε ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, ο σεβασμός των οποίων συγκαταλέγεται σαφώς στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, λόγω των επιλήψιμων πράξεων που τελέστηκαν ενόσω βρισκόταν στην εξουσία ⁽¹⁴⁹⁾.

Ωστόσο, η βαρύτητα μετατοπίζεται ολοένα περισσότερο από τη θέση του δράστη στη φύση των πράξεων. Πολλές από τις πράξεις που καλύπτει η συγκεκριμένη διάταξη θα μπορούσαν, λόγω της φύσης τους, να διαπραχθούν μόνο από πρόσωπα που κατέχουν ισχυρή θέση σε ένα κράτος και συντελούν στην παραβίαση από το εν λόγω κράτος των αρχών που περιγράφονται στο προοίμιο καθώς και στα άρθρα 1 και 2 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ⁽¹⁵⁰⁾. Ωστόσο, γίνεται πλέον δεκτό ότι μπορούν να αποκλειστούν και πρόσωπα τα οποία δεν κατείχαν θέση επίσημης κρατικής εξουσίας. Πράγματι, το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε στην υπόθεση Al-Sirri ότι το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) μπορεί να εφαρμοστεί σε μη κρατικούς παράγοντες ⁽¹⁵¹⁾. Η UNHCR δέχεται επίσης ότι δεν θα αποτελεί προϋπόθεση να κατέχει ο ενδιαφερόμενος θέση εξουσίας σε κράτος ή οντότητα παρόμοια με κράτος σε όλες τις περιπτώσεις ⁽¹⁵²⁾.

Τέλος, είναι σαφές από την απόφαση Β και D ⁽¹⁵³⁾ ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση να συνιστά ο ενδιαφερόμενος ενεστώτα κίνδυνο για το κράτος μέλος υποδοχής (βλέπε ανωτέρω ενότητα 2.2.1.2).

2.3 Ατομική ευθύνη (άρθρο 12 παράγραφος 3)

2.3.1 Κριτήρια για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης

Όταν τα δικαστήρια είναι επιφορτισμένα με το καθήκον εξέτασης του ενδεχομένου εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2, οφείλουν να διαπιστώνουν αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο αιτών «έχει διαπράξει έγκλημα...» [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β)] ή «είναι ένοχος πράξεων...» [άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ)] στο πλαίσιο

⁽¹⁴⁸⁾ UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, παράγραφος 163· Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 1ης Ιουλίου 1975, 1 C 44.68, Buchholz 402.24. § 28 AuslG αριθ. 9.

⁽¹⁴⁹⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Γαλλία), απόφαση της 31ης Ιουλίου 1992, 81962 και 81963· βλέπε επίσης Immigration and Refugee Board (Καναδάς), απόφαση της 19ης Αυγούστου 1991, M90-07224, 5 RefLex 41, στην οποία αποκλείστηκε από την προστασία πρώην υπουργός της Λιβερίας, ο οποίος είχε εγκρίνει συνηχίζομενη βία κατά αμάχων στη Λιβερία, αναφέρεται από τους J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 587.

⁽¹⁵⁰⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), 1992, JMS κατά Secretary of State for Justice, αναφέρεται στο *International Journal of Refugee Law* (7, 1995), 129. Federal Court of Appeal (Καναδάς), απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1995, Pushpanathan κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration), [1996] 2 F.C. 49 σκέψη 51, στο μέτρο που επικυρώθηκε από το Supreme Court (Καναδάς), Pushpanathan κατά Canada (Minister for Citizenship and Immigration), ό.π., υποσημείωση 139. Μόνιμη Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (Βέλγιο), απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1996, 95/1017/F390, παρατίθεται από τους J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 588. Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 31ης Μαρτίου 2011, 10 C 2.10, DE:BVerwG:2011:310 311U10C2.10.0, BVerwGE 139, σ. 272, σκέψη 38. Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 7ης Ιουλίου 2011, 10 C 26.10, DE:BVerwG:2011:070711U10C26.10.0, BVerwGE 140, σ. 114, σκέψη 28.

⁽¹⁵¹⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, [2009] EWCA Civ 222, σκέψη 39.

⁽¹⁵²⁾ UNHCR, Θέσεις της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με τις υποθέσεις Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D που εκκρεμούν ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ιούλιος 2009, σ. 29.

⁽¹⁵³⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 95.

του πεδίου εφαρμογής των συγκεκριμένων διατάξεων. Παρόμοια είναι η διατύπωση του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Στο πλαίσιο του εν λόγω καθήκοντος εξετάζεται, πρώτον, αν η σχετική συμπεριφορά ανταποκρίνεται στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής ενός ή περισσότερων λόγων αποκλεισμού (βλέπε ενότητα 2.2 ανωτέρω). Εάν συμβαίνει κάτι τέτοιο και ο ενδιαφερόμενος εμπλέκεται χωρίς να έχει πραγματικά διαπράξει ο ίδιος τις πράξεις, τίθεται επιπλέον το ερώτημα αν μπορεί να του καταλογισθεί ευθύνη για τις πράξεις που διέπραξαν άλλοι. Αυτό είναι το βασικό αντικείμενο του άρθρου 12 παράγραφος 3. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, το άρθρο 12 παράγραφος 2 «έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο».

Το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπόθεση Β και D ότι η εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ) εξαρτάται από την εκτίμηση, μεταξύ άλλων, του «αν μπορεί να καταλογισθεί σε αυτόν ατομική ευθύνη όσον αφορά την τέλεση των πράξεων αυτών, λαμβανομένων υπόψη των προδιαγραφών αποδείξεως που επιβάλλει το εν λόγω άρθρο 12, παράγραφος 2»⁽¹⁵⁴⁾. Το ΔΕΕ εξέτασε το ζήτημα στο συγκεκριμένο πλαίσιο της πιθανής εφαρμογής των προαναφερθέντων λόγων αποκλεισμού βάσει της ιδιότητας ενός προσώπου ως μέλους «τρομοκρατικής» ομάδας, αλλά η ατομική ευθύνη πρέπει να αποδεικνύεται κάθε φορά που εξετάζεται η εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2.

Καταρχήν, τα κριτήρια για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης του αιτούντος εξαρτώνται από τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού. Επομένως, η ατομική ποινική ευθύνη για εγκλήματα βάσει του διεθνούς δικαίου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), αντικατοπτρίζει τις διατάξεις των άρθρων 25, 28 και 30 του Καταστατικού του ΔΠΔ (βλέπε προσάρτημα Α).

Η εκτίμηση της ποινικής ευθύνης για εγκλήματα που καλύπτονται από το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν μπορεί να στηριχθεί στους ρητούς κανονισμούς που προβλέπονται σε μια διεθνή συνθήκη. Γίνεται γενικά δεκτό ότι η ατομική ευθύνη για εγκλήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν περιορίζεται σε περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών διέπραξε τις επίμαχες πράξεις ο ίδιος, αλλά ενδέχεται επίσης να ανακύπτει λόγω του σχεδιασμού, της διαταγής, της παρότρυνσης, της υποκίνησης ή με άλλο τρόπο ενθάρρυνσης άλλου προσώπου να τελέσει το έγκλημα, ή λόγω της συμβολής στην τέλεση από άλλους πράξης που αποκλείει τη διεθνή προστασία μέσω συνέργειας ή μέσω συμμετοχής σε κοινή εγκληματική ενέργεια/ευθύνη λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό⁽¹⁵⁵⁾. Αυτό αντικατοπτρίζεται στο άρθρο 12 παράγραφος 3, το οποίο προβλέπει ότι πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 πρέπει να αποκλείονται. Το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε στην υπόθεση JS (Sri Lanka) ότι «το άρθρο 12 παράγραφος 3 δεν διευρύνει την εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ· αποτυπώνει απλώς αυτό που είναι ήδη καλά κατανοητό στο διεθνές δίκαιο»⁽¹⁵⁶⁾. Το γερμανικό Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η συμμετοχή σε σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) προϋποθέτει καταλογισμό βάσει των κριτηρίων του εθνικού ποινικού δικαίου⁽¹⁵⁷⁾. Παρόλα αυτά, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα πρότυπα που ισχύουν σε άλλα κράτη μέλη⁽¹⁵⁸⁾. Παρότι οι διατάξεις του Καταστατικού του ΔΠΔ σχετικά με

⁽¹⁵⁴⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 99.

⁽¹⁵⁵⁾ Βλέπε UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 18.

⁽¹⁵⁶⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), JS κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 134, σκέψη 33.

⁽¹⁵⁷⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 7ης Ιουλίου 2011, ό.π., υποσημείωση 150, σκέψη 38· Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2012, ό.π., υποσημείωση 103, σκέψη 24.

⁽¹⁵⁸⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 7ης Ιουλίου 2011, ό.π., υποσημείωση 150, σκέψη 38.

την ατομική ευθύνη δεν εφαρμόζονται άμεσα στα εγκλήματα που εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β), παρέχουν ένα σημείο αναφοράς για το διεθνές πρότυπο ποινικού καταλογισμού, το οποίο μπορεί να είναι χρήσιμο όταν εξετάζεται ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού.

Περαιτέρω δυσκολίες αναφύονται στην περίπτωση της θέσπισης κοινών προτύπων σε σχέση με την ατομική ευθύνη για «πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» οι οποίες καλύπτονται από το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ). Ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού δεν προϋποθέτει καταλογισμό κατ' εφαρμογή ποινικών κριτηρίων, επειδή δεν προϋποθέτει αξιόποινη πράξη. Επομένως, οι πράξεις στήριξης τρομοκρατικής οργάνωσης δεν χρειάζεται να αναφέρονται ειδικώς σε μεμονωμένες τρομοκρατικές ενέργειες προκειμένου να εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και στο άρθρο 12 παράγραφος 3. Ως εκ τούτου, ακόμη και πράξεις αποκλειστικά υλικοτεχνικής υποστήριξης επαρκούς σημασίας ενδέχεται να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) σε συνδυασμό με το άρθρο 12 παράγραφος 3 ⁽¹⁵⁹⁾. Το ίδιο ισχύει για τις έντονες ιδεολογικές και προπαγανδιστικές δραστηριότητες υπέρ τρομοκρατικής οργάνωσης ⁽¹⁶⁰⁾. Ο καταλογισμός συμμετοχής σε πράξεις που καλύπτονται από το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) δεν περιορίζεται σε περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών είχε αντικειμενικά τη δυνατότητα να επηρεάσει πραγματικά την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων ή ενέκρινε ή παρότρυνε δημόσια τέτοιες πράξεις. Όπως και στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και στο άρθρο 12 παράγραφος 3, δεν απαιτείται η ύπαρξη ειδικού συνδέσμου μεταξύ της πράξης στήριξης και της μεμονωμένης τρομοκρατικής πράξης. Η συμμετοχή σε πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών δεν προϋποθέτει ούτε χωρική ούτε οργανωτική εγγύτητα με την οργάνωση για την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων ούτε για τη δημόσια δικαιολόγησή τους ⁽¹⁶¹⁾.

Το είδος ατομικής ευθύνης που έχει σημασία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση θα εξαρτάται από τα πραγματικά περιστατικά, και τα δικαστήρια θα πρέπει να εξετάζουν τη συμπεριφορά και την ψυχική κατάσταση του αιτούντος σε σχέση με πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2.

2.3.2 Ο αιτών ως αυτουργός πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό

Εάν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης υποδεικνύουν ότι ο αιτών είναι ο αυτουργός (ή ο συναυτουργός) πράξης η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2, θα απαιτείται εκτίμηση του αν ο αιτών διέπραξε τα στοιχεία που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος σε συνδυασμό με την απαιτούμενη υποκειμενική υπόσταση, δηλαδή με πρόθεση και γνώση, όπως απαιτείται βάσει του ισχύοντος ορισμού ⁽¹⁶²⁾. Το έγγραφο με τίτλο Elements of Crimes που εξέδωσε η Συνέλευση Κρατών Μερών στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου παρέχει χρήσιμη καθοδήγηση σχετικά με τις προϋποθέσεις της αντικειμενικής υπόστασης και της υποκειμενικής υπόστασης της γενοκτονίας, του εγκλήματος της επίθεσης, των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας ⁽¹⁶³⁾.

⁽¹⁵⁹⁾ Ο.π., σκέψη 39.

⁽¹⁶⁰⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2013, 10 C 26.12, DE:BVVerwG:2013:191113U1026.12.0, ZAR 2014, σ. 338, σκέψεις 15 επ.· εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 15ης Ιουλίου 2014, αριθ. 11016153· Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (Γαλλία), απόφαση της 5ης Ιουνίου 2006, αριθ. 04049586.

⁽¹⁶¹⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), ό.π., υποσημείωση 160, σκέψη 16.

⁽¹⁶²⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 30.

⁽¹⁶³⁾ ΔΕΕΣ, Elements of Crimes, ό.π., υποσημείωση 71.

2.3.3 Διεθνή πρότυπα κατά τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης

Όταν καθορίζεται αν ο αιτών έχει ατομική ευθύνη για έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, πρέπει να εξετάζονται και να εφαρμόζονται, όπου απαιτείται, διεθνή πρότυπα (βλέπε ενότητα 2.3.1. ανωτέρω). Αυτό συνάδει με τη ρητή παραπομπή σε «διεθνείς συμβάσεις» στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α). Στο πλαίσιο αυτό, το Καταστατικό του ΔΠΔ έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς αποτελεί την πιο πρόσφατη κωδικοποίηση σε διεθνές επίπεδο προτύπων που αφορούν την ατομική ευθύνη και αντικατοπτρίζει τις προσεγγίσεις και τις παραδόσεις διαφορετικών δικαιοσύνη συστημάτων. Χρήσιμη είναι επίσης η καθοδήγηση που παρέχει η νομολογία διεθνών ποινικών δικαστηρίων και του ΔΠΔ.

Η σημασία των διεθνών προτύπων αντικατοπτρίζεται ολοένα περισσότερο σε αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων σχετικές με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Για παράδειγμα, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι το Καταστατικό της Ρώμης του ΔΠΔ «πρέπει να αποτελεί πλέον την αφετηρία για την εξέταση του αν ο αιτών αποκλείεται από το άσυλο δυνάμει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α)» της σύμβασης για τους πρόσφυγες⁽¹⁶⁴⁾ και ότι «είναι σκόπιμο να εξετάζεται αμέσως το Καταστατικό του ΔΠΔ, το οποίο έχει κυρωθεί πλέον από περισσότερα από εκατό κράτη και αποτελεί αναμφίβολα την πιο συνολική και έγκυρη καταγραφή της διεθνούς αντίληψης των αρχών που διέπουν την ευθύνη για τα σοβαρότερα διεθνή εγκλήματα»⁽¹⁶⁵⁾. Στην ίδια απόφαση, το δικαστήριο παρέπεμψε σε μία ακόμη πηγή, το Καταστατικό του ΔΠΔΠΓ και στη νομολογία του σε θέματα που αφορούν τη συνέργεια⁽¹⁶⁶⁾.

Στη Γερμανία το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι:

η διαπίστωση του αν έχουν διαπραχθεί εγκλήματα πολέμου ή εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πρέπει να γίνεται πρωτίστως σύμφωνα με τα στοιχεία που καθορίζουν τα εν λόγω αδικήματα όπως διατυπώνονται στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, στο οποίο αποτυπώνεται η παρούσα κατάσταση των εξελίξεων στο διεθνές ποινικό δίκαιο όσον αφορά υποθέσεις παράβασης του διεθνούς ανθρωπίνου δικαίου⁽¹⁶⁷⁾.

Σε άλλες χώρες, ορισμένες αποφάσεις αποκλεισμού ελήφθησαν κατόπιν εξέτασης της ατομικής ευθύνης χωρίς ρητή παραπομπή σε διεθνείς συμβάσεις ή στη νομολογία διεθνών δικαστηρίων. Παρότι αυτό μπορεί να υποδεικνύει ότι τα δικαστήρια που επιλαμβάνονται υποθέσεων ασύλου στηρίζονται σε κριτήρια του εθνικού ποινικού δικαίου, τα οποία ενδέχεται να διαφέρουν μεταξύ κρατών μελών με διαφορετικές νομικές παραδόσεις όπως εφαρμόζονται στις χώρες του κοινού δικαίου και του αστικού δικαίου, συνολικά τα αποτελέσματα είναι παρόμοια⁽¹⁶⁸⁾. Στις πιο πρόσφατες αποφάσεις, η προτιμώμενη προσέγγιση φαίνεται να είναι η καταβολή κάθε προσπάθειας για ερμηνεία και εφαρμογή διεθνών προτύπων και για προσφυγή στις εθνικές διατάξεις μόνο όταν αυτό εξακολουθεί να είναι απαραίτητο.

⁽¹⁶⁴⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), JS κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 164, σκέψη 8.

⁽¹⁶⁵⁾ Ό.π., σκέψη 9· βλέπε επίσης σκέψεις 10-14.

⁽¹⁶⁶⁾ Ό.π., σκέψεις 15-20· βλέπε επίσης Immigration and Asylum Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2002, Gurung κατά Secretary of State for the Home Department, [2002] UKIAT 04870, σκέψη 109. Παρόμοιες προσεγγίσεις έχουν εφαρμοστεί ανώτατα δικαστήρια εκτός Ευρώπης. Βλέπε, για παράδειγμα, Supreme Court (Καναδάς), απόφαση της 19ης Ιουλίου 2013, Ezokola κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration), 2013 SCC 40, σκέψεις 48-53. Supreme Court (Νέα Ζηλανδία), απόφαση της 27ης Αυγούστου 2010, The Attorney-General (Minister of Immigration) κατά Tamil X and Anor, [2010] NZSC 107, σκέψεις 52-54.

⁽¹⁶⁷⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 31· βλέπε επίσης, Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2010, ό.π., υποσημείωση 85, σκέψεις 26, 41-43.

⁽¹⁶⁸⁾ Βλέπε J. Rikhof, ό.π., υποσημείωση 124, σ. 271 επ.

Εν αντιθέσει με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), οι ρήτρες αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ) δεν παραπέμπουν ρητώς στο διεθνές δίκαιο. Όσον αφορά ειδικότερα τον λόγο αποκλεισμού που βασίζεται σε «σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα», παρατηρούνται ορισμένες αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης που βασίζεται σε συνέργεια, αρκετά κράτη έχουν στηριχθεί σε έννοιες παρόμοιες με εκείνες που αναπτύχθηκαν για την εφαρμογή των λόγων αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) σε υποθέσεις που αφορούν συνέργεια ⁽¹⁶⁹⁾. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, στο έγγραφο με τίτλο «Asylum Instruction — Exclusion: Article 1F of the Refugee Convention» αναφέρεται ότι το κριτήριο που διατύπωσε το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) σχετικά με το ζήτημα της οικειοθελούς συμβολής στη διάπραξη εγκλημάτων από άλλους στην απόφαση JS (Sri Lanka) επεκτείνεται γενικά στο άρθρο 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες ⁽¹⁷⁰⁾. Στο Βέλγιο, το Conseil du Contentieux des Étrangers (Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) αποφάνθηκε ότι ο αιτών, ο οποίος διαπιστώθηκε ότι είχε ατομική ευθύνη για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα, δεν μπορούσε να επικαλεστεί οποιοδήποτε από τα υπερασπιστικά επιχειρήματα που προβλέπονται στο άρθρο 31 παράγραφος 1 στοιχεία γ) και δ) του Καταστατικού του ΔΠΔ ⁽¹⁷¹⁾.

Παρότι η διατύπωση του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) διαφέρει από εκείνη των δύο προηγούμενων ρητρών αποκλεισμού ως προς το ότι προϋποθέτει ότι ο αιτών είναι «ένοχος» πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, το ΔΕΕ επιβεβαίωσε στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση Β και D ⁽¹⁷²⁾ ότι και για την εφαρμογή του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού απαιτείται διαπίστωση ατομικής ευθύνης.

2.3.4 «ηθικοί αυτουργοί...»

Ατομική ευθύνη μπορεί να ανακύψει μέσω του σχεδιασμού, της διαταγής, της παρότρυνσης, της υποκίνησης ή της ενθάρρυνσης άλλου προσώπου να τελήσει το έγκλημα. Οι προϋποθέσεις της αντικειμενικής υπόστασης και της υποκειμενικής υπόστασης διαφέρουν ανάλογα με το είδος της ατομικής ευθύνης. Τα σχετικά κριτήρια στο πλαίσιο του διεθνούς εθιμικού δικαίου αναπτύχθηκαν στη νομολογία του διεθνούς ποινικού δικαστηρίου για την πρώτη Γιουγκοσλαβία και του διεθνούς ποινικού δικαστηρίου για τη Ρουάντα ⁽¹⁷³⁾.

2.3.5 Συμβολή («[...] ή συμμετέχουν άλλως»)

Παράγοντες αποκλεισμού ανακύπτουν επίσης όταν υπάρχουν αποδείξεις ότι ο αιτών συνέβαλε στην τέλεση από άλλο πρόσωπο ή ομάδα προσώπων πράξεων που αποκλείουν τη διεθνή προστασία. Ανάλογα με τις περιστάσεις, τέτοιες υποθέσεις πρέπει να εξετάζονται με βάση τα κριτήρια για τη συνέργεια ή στο πλαίσιο της κοινής εγκληματικής ενέργειας/ευθύνης λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό. Είναι σημαντικό να γίνεται διάκριση μεταξύ των διαφορετικών αυτών ειδών ατομικής ευθύνης ⁽¹⁷⁴⁾.

Το Migrationsöverdomstolen (Εφετείο Μετανάστευσης, Σουηδία) επιλήφθηκε της υπόθεσης ανώτερου αξιωματούχου του ιρακινού κόμματος Μπάαθ, ο οποίος μπορούσε να θεωρηθεί

⁽¹⁶⁹⁾ Ό.π., σ. 347-349.

⁽¹⁷⁰⁾ Ηνωμένο Βασίλειο, Asylum Instruction — Exclusion: Article 1F of the Refugee Convention (30 Μαΐου 2012), παράγραφος 3.3· Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών (Βέλγιο), απόφαση της 3ης Νοεμβρίου 2009, 33.720.

⁽¹⁷¹⁾ Ό.π.

⁽¹⁷²⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψεις 95-99.

⁽¹⁷³⁾ Λεπτομερής εξέταση της νομολογίας του ΔΠΔΠΓ θα υπερέβαινε το αντικείμενο της παρούσας δικαστικής ανάλυσης. Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε J. Rikhof, ό.π., υποσημείωση 124.

⁽¹⁷⁴⁾ Για ανάλυση των ειδών ατομικής ευθύνης και διάκριση μεταξύ, αφενός, της συνέργειας και, αφετέρου, της κοινής εγκληματικής ενέργειας, βλέπε ΔΠΔΠΓ (τμήμα εφέσεων), Prosecutor κατά Tadić, ό.π., υποσημείωση 80, σκέψεις 196 έως 229.

ότι γνώριζε καλά τις εγκληματικές προθέσεις και ενέργειες του κόμματος Μπάαθ κατά των επικριτών του καθεστώτος ⁽¹⁷⁵⁾. Το δικαστήριο επισήμανε την απαίτηση διενέργειας εις βάθος αξιολόγησης του ρόλου του καθώς επίσης και ότι είχε παράσχει πληροφορίες σχετικά με διαφωνούντες ενόσω ήταν στο πανεπιστήμιο. Το δικαστήριο εξέτασε επίσης αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις συνέπειες της παροχής πληροφοριών και σχετικά με τον σκοπό των εποπτικών του δραστηριοτήτων. Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν μπορούσε να διαπιστωθεί βάσιμα ότι, λόγω των πληροφοριών που παρείχε ο εκκαλών, φυσικά πρόσωπα υπέστησαν κακομεταχείριση του είδους που εμπίπτει στον ορισμό των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και ότι δεν υπήρχαν ιδιαίτεροι λόγοι για να υποτεθεί ότι υπήρξε ηθικός αυτουργός ή συμμετείχε άλλως στη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

2.3.5.1 Συνέργεια

Η συνέργεια προϋποθέτει ότι το πρόσωπο συνέβαλε σημαντικά στο ή στα διαπραχθέντα εγκλήματα. Σύμφωνα με τα κριτήρια που αναπτύχθηκαν στη διεθνή ποινική νομολογία, η συμβολή αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή παροχής πρακτικής βοήθειας, ενθάρρυνσης ή ηθικής στήριξης η οποία άσκησε σημαντική επίδραση στην τέλεση του εγκλήματος ⁽¹⁷⁶⁾, παρότι δεν απαιτείται αιτιώδης σύνδεση μεταξύ της συμπεριφοράς και της διάπραξης του (των) εγκλήματος(-ων) υπό την έννοια προϋπόθεσης εκ των ων ουκ άνευ ⁽¹⁷⁷⁾. Το αν μια συγκεκριμένη συμπεριφορά άσκησε τέτοια επίδραση πρέπει να διαπιστώνεται με βάση τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης. Επιπλέον, η συμβολή πρέπει να έγινε με πρόθεση όσον αφορά τη συμπεριφορά του δράστη και εν γνώσει του γεγονότος ότι οι πράξεις του βοήθησαν στην τέλεση των εγκλημάτων ή διευκόλυναν την τέλεση αυτών ⁽¹⁷⁸⁾. Αυτό μπορεί να ισχύει, για παράδειγμα, όταν ο δράστης παρέχει χρηματοδότηση γνωρίζοντας ότι τα συγκεκριμένα κεφάλαια θα χρησιμοποιηθούν για τη διάπραξη σοβαρών εγκλημάτων ⁽¹⁷⁹⁾. Η συνέργεια δεν προϋποθέτει ότι το πρόσωπο έχει την ίδια πρόθεση με τον (τους) φυσικό(-ούς) αυτουργό(-ούς). Αρκεί να είχε επίγνωση των βασικών στοιχείων του (των) εγκλήματος(-ων).

Στην υπόθεση της ΜΤ από τη Ζιμπάμπουε που εξέτασε το Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Εφετείο διοικητικών διαφορών, τμήμα μετανάστευσης και ασύλου) (Ηνωμένο Βασίλειο), διαπιστώθηκε ότι η εκκαλούσα, η οποία ήταν αστυνόμος στην αστυνομία της Ζιμπάμπουε, συμμετείχε σε δύο περιπτώσεις βασανιστηρίων ⁽¹⁸⁰⁾. Στην απόφαση επισημάνθηκε ότι η ΜΤ ήταν παρούσα και κατείχε θέση εξουσίας και ότι, ενώ το βασικό καθήκον της κατά το συμβάν ήταν να κρατάει σημειώσεις, είχε πλήρη επίγνωση ότι οι συνάδελφοί της κακομεταχειρίζονταν κρατούμενο και η ίδια τον απείλησε ενώ αυτός είχε καλυμμένα τα μάτια, οι δε απειλές της, σε συνδυασμό με αυτές των συναδέλφων της, προκάλεσαν στον κρατούμενο τον φόβο ότι, εάν δεν συνεργαστεί μαζί τους και δεν τους παράσχει ορισμένες πληροφορίες, θα τον ρίξουν στο ποτάμι και θα πνιγεί. Το Upper Tribunal κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά της ΜΤ κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου συμβάντος ισοδυναμούσε με σημαντική διευκόλυνση της διάπραξης του εγκλήματος των βασανιστηρίων και ότι η συμμετοχή της στο συμβάν έγινε με συγκεκριμένη πρόθεση να συμβάλει σημαντικά σε

⁽¹⁷⁵⁾ Εφετείο Μετανάστευσης (Σουηδία), απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2012, UM287-10, MIG 2012.

⁽¹⁷⁶⁾ Βλέπε, π.χ., ΔΠΔΠΓ (τμήμα εφέσεων), *The Prosecutor κατά Tihomior Blaskic*, ό.π., υποσημείωση 97, σκέψη 48· ΔΠΔΠΓ, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1998, *The Prosecutor κατά Anto Furundzija*, IT-95-17/1-T, σκέψη 249· ΔΠΔΠΓ, *The Prosecutor κατά Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac και Zoran Vukovic*, ό.π., υποσημείωση 97.

⁽¹⁷⁷⁾ Βλέπε, π.χ., ΔΠΔΠΓ, *The Prosecutor κατά Anto Furundzija*, ό.π., υποσημείωση 176, σκέψη 209.

⁽¹⁷⁸⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 15ης Ιουλίου 2014, αριθ. 11016153C.

⁽¹⁷⁹⁾ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, *Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας*, 2178 UNTS 197, 9 Δεκεμβρίου 1999 (έναρξη ισχύος: 10 Απριλίου 2002), βλέπε άρθρο 2.

⁽¹⁸⁰⁾ Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 2012, *MT (Article 1F(a) — aiding and abetting) Zimbabwe κατά Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKUT 00015(IAC).

αυτό και ότι ο ρόλος της βοήθησε στον κοινό σκοπό να προκληθεί στο συγκεκριμένο πρόσωπο φόβος για τη ζωή του. Σε σχέση με μεταγενέστερο συμβάν, ήταν παρούσα και είχε πλήρη επίγνωση ότι ο ξυλοδαρμός του θύματος από τους παρόντες αστυνομικούς, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας, συνιστά σοβαρή βλάβη. Το Upper Tribunal αποφάνθηκε ότι ήταν αναμφίβολο ότι οι ενέργειές της κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου συμβάντος είχαν σημαντική επίδραση στη διάπραξη του εγκλήματος των βασανιστηρίων. Το Upper Tribunal πείστηκε ότι η συμμετοχή της στο συγκεκριμένο συμβάν ισοδυναμούσε με συνέργεια σε έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

2.3.5.2 Κοινή εγκληματική ενέργεια / ευθύνη λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό

Για τη διαπίστωση ατομικής ευθύνης βάσει της συμμετοχής του αιτούντος σε κοινή εγκληματική ενέργεια (ή λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό), πρέπει να υπάρχουν περισσότερα πρόσωπα τα οποία έχουν ένα κοινό σχέδιο ή σκοπό που συνίσταται στη διάπραξη εγκλημάτων ή η υλοποίηση του σχεδίου ή του σκοπού περιλαμβάνει τη διάπραξη εγκλημάτων. Επιπλέον, το συγκεκριμένο είδος ατομικής ευθύνης προϋποθέτει σημαντική συμβολή στην προώθηση του κοινού αυτού σχεδίου ή στη λειτουργία συστήματος που θεσπίστηκε για την υλοποίηση του σχεδίου. Το τμήμα εφέσεων του ΔΠΔΠΓ αποφάνθηκε ότι, παρότι δεν είναι υποχρεωτικό να εκτέλεσε ο κατηγορούμενος οποιοδήποτε μέρος της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, πρέπει να συμμετείχε στην προώθηση του κοινού σκοπού που βρίσκεται στο επίκεντρο της εγκληματικής ενέργειας, αλλά επισήμανε ότι «δεν θα ισοδυναμεί κάθε είδος συμπεριφοράς με επαρκώς σημαντική συμβολή στο έγκλημα ώστε να δημιουργείται εξ αυτής ποινική ευθύνη»⁽¹⁸¹⁾ και ότι η έννοια της «κοινής εγκληματικής ενέργειας δεν είναι μια ανοικτή έννοια η οποία επιτρέπει την καταδίκη βάσει ενοχής τεκμαιρόμενης εκ των σχέσεων του κατηγορουμένου με άλλα πρόσωπα»⁽¹⁸²⁾.

Η κοινή εγκληματική ενέργεια δεν αποτελεί οπωσδήποτε το πρωταρχικό ενδεχόμενο που θα πρέπει να εξετάζεται σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών είναι μέλος ομάδας ή οργάνωσης που εμπλέκεται στη διάπραξη πράξεων που αποκλείουν τη διεθνή προστασία. Το κατά πόσον η κοινή εγκληματική ενέργεια είναι το επίμαχο είδος συμμετοχής, και όχι για παράδειγμα η συνέργεια, θα εξαρτάται από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης. Έτσι, για παράδειγμα, στην υπόθεση της ΜΤ από τη Ζιμπάμπουε, εξετάστηκε η συμμετοχή της αιτούσας στη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας στο πλαίσιο κοινής εγκληματικής ενέργειας, ή ως συναυτουργού, αλλά διαπιστώθηκε ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δημιουργούσαν ατομική ευθύνη βασισμένη σε συνέργεια, δεδομένου ότι η αιτούσα δεν κατείχε κανέναν σημαντικό ηγετικό ρόλο⁽¹⁸³⁾.

2.3.6 Ευθύνη διοικητών ή άλλων ανωτέρων που κατέχουν θέσεις εξουσίας

Επιπροσθέτως των άλλων λόγων ποινικής ευθύνης για διεθνή εγκλήματα βάσει του Καταστατικού της Ρώμης, στρατιωτικός διοικητής ή πρόσωπο που ενεργεί στην πράξη ως στρατιωτικός διοικητής υπέχει ποινική ευθύνη για εγκλήματα τα οποία τελέστηκαν από δυνάμεις υπό την

⁽¹⁸¹⁾ ΔΠΔΠΓ (τμήμα εφέσεων), απόφαση της 3ης Απριλίου 2007, Prosecutor κατά Brđanin, IT-99-36, σκέψη 427.

⁽¹⁸²⁾ Ο.π., σκέψη 428.

⁽¹⁸³⁾ Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Ηνωμένο Βασίλειο), MT (Article 1F(a) - aiding and abetting) Zimbabwe κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 180.

ουσιαστική διοίκηση και τον έλεγχό του ή υπό την ουσιαστική εξουσία και έλεγχό του, ανάλογα με την περίπτωση, ως συνέπεια της παράλειψης του να ασκήσει τον κατάλληλο έλεγχο στις δυνάμεις αυτές ⁽¹⁸⁴⁾. Σε περιπτώσεις αιτούντων που κατείχαν θέσεις εξουσίας σε στρατιωτική ή πολιτική ιεραρχία, σε συνθήκες στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι εγκλήματα τα οποία συνεπάγονται αποκλεισμό από τη διεθνή προστασία διαπράχθηκαν από πρόσωπα που είναι μέλη τέτοιων δομών, τα αρμόδια για υποθέσεις ασύλου δικαστήρια θα πρέπει να εξετάζουν το ενδεχόμενο αποκλεισμού για τον συγκεκριμένο λόγο. Ωστόσο, στις περιπτώσεις αυτές, το πρώτο βήμα θα πρέπει να είναι πάντοτε η εξέταση της άμεσης συμπεριφοράς ή των πράξεων του αιτούντος, προτού εξεταστούν ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις πράξεις εκείνων τους οποίους διοικεί και τη γνώση του σχετικά με τις εν λόγω πράξεις.

Σε απόφαση του πρωτοδικείου της Χάγης (Rechtbank, Κάτω Χώρες) εξετάστηκε η εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες σε πρώην αξιωματικό του στρατού της Συρίας για εγκλήματα τα οποία διέπραξαν μέλη της στρατιωτικής μονάδας του. Διαπιστώθηκε ότι δεν πληρούνταν τα κριτήρια της ευθύνης διοικητή, κατά το άρθρο 28 του Καταστατικού του ΔΠΔ, δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα πρόσωπα υπό την ουσιαστική διοίκηση και τον έλεγχο του αιτούντος είχαν τελέσει πράξεις που αποκλείουν τη διεθνή προστασία ⁽¹⁸⁵⁾.

2.3.7 Ιδιότητα μέλους

Το ενδεχόμενο αποκλεισμού προκύπτει συχνά σε υποθέσεις που αφορούν πρόσωπα τα οποία ενήργησαν στο πλαίσιο ομάδας ή οργάνωσης η οποία ευθύνεται για σοβαρά εγκλήματα ή ειδικές πράξεις. Και στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται εξατομικευμένη αξιολόγηση, μεταξύ άλλων (αλλά όχι μόνο) σε καταστάσεις στις οποίες η επίμαχη ομάδα ή τα εγκλήματα που διέπραξαν τα μέλη της χαρακτηρίστηκαν «τρομοκρατικές πράξεις».

Στην υπόθεση B και D το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι το γεγονός απλώς και μόνο «ότι ο αιτών υπήρξε μέλος [...] οργάνωσης [υπεύθυνης για πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό] δεν μπορεί να συνεπάγεται αυτομάτως τον αποκλεισμό του από το καθεστώς του πρόσφυγα» ⁽¹⁸⁶⁾. Το ΔΕΕ έκρινε περαιτέρω ότι, για τον αποκλεισμό απαιτείται διαπίστωση ατομικής ευθύνης για πράξεις που αποκλείουν τη διεθνή προστασία, βάσει εξατομικευμένης αξιολόγησης των συγκεκριμένων γεγονότων, λαμβανομένων υπόψη τόσο αντικειμενικών όσο και υποκειμενικών κριτηρίων ⁽¹⁸⁷⁾. Το αρμόδιο για υποθέσεις ασύλου δικαστήριο οφείλει να αξιολογεί μεταξύ άλλων:

την πραγματική φύση της συμμετοχής του αιτούντος στην τέλεση των εν λόγω πράξεων, τη θέση του στο εσωτερικό της οργάνωσης, τον βαθμό της γνώσεως που είχε ή όφειλε να έχει για τις δραστηριότητες της ομάδας, τον ενδεχόμενο εξαναγκασμό που υπέστη ή άλλους παράγοντες ικανούς να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του ⁽¹⁸⁸⁾.

Επομένως, ακόμη και αν ο αιτών ήταν μέλος ομάδας ή καθεστώτος που συμμετείχε σε πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό, ο αποκλεισμός θα δικαιολογείται μόνο όταν διαπιστώνεται ότι ο αιτών τέλεσε τέτοιες πράξεις προσωπικά ή ότι συμμετείχε στην τέλεση των εν λόγω πράξεων με έναν από τους τρόπους που συνεπάγονται ατομική ευθύνη.

⁽¹⁸⁴⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 28.

⁽¹⁸⁵⁾ Πρωτοδικείο Χάγης (Κάτω Χώρες), απόφαση της 14ης Ιουλίου 2015, AWB 14/11801, NL:RBDHA:2015:8571.

⁽¹⁸⁶⁾ B και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 88· επικυρώθηκε με την απόφαση Η.Τ., ό.π., υποσημείωση 130, σκέψη 87.

⁽¹⁸⁷⁾ B και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψεις 95-96.

⁽¹⁸⁸⁾ Ό.π., σκέψη 97.

Σε απόφαση προγενέστερη αυτής που εκδόθηκε στην υπόθεση B και D, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι απαιτείται «επικέντρωση στον πραγματικό ρόλο που διαδραμάτισαν τα συγκεκριμένα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ουσιώδεις πτυχές του εν λόγω ρόλου ώστε να κριθεί αν διαπιστώνεται ο απαιτούμενος βαθμός συμμετοχής» ⁽¹⁸⁹⁾. Το δικαστήριο προσδιόρισε τον ακόλουθο μη εξαντλητικό κατάλογο σχετικών παραγόντων οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εν λόγω εκτίμηση:

- η φύση και το μέγεθος (το οποίο δυνητικά έχει κάποια σημασία) της οργάνωσης και ιδίως εκείνου του τμήματος της οργάνωσης με το οποίο είχε κυρίως άμεση σχέση ο αιτών άσυλο·
- αν έχει απαγορευτεί η οργάνωση και, αν ναι, από ποιον·
- με ποιον τρόπο στρατολογήθηκε ο αιτών άσυλο·
- η διάρκεια της παραμονής του στην οργάνωση και τυχόν ευκαιρίες που είχε να αποχωρήσει από αυτήν·
- η θέση, ο βαθμός, το κύρος και η επιρροή του στην οργάνωση·
- αν γνώριζε τις δραστηριότητες της οργάνωσης που συνιστούν εγκλήματα πολέμου·
- η προσωπική συμμετοχή και ο ρόλος του στην οργάνωση, συμπεριλαμβανομένης ειδικότερα της συμβολής του στη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου ⁽¹⁹⁰⁾.

Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο στη Γαλλία έκρινε ότι κάθε περίπτωση απαιτεί εξέταση των προσωπικών περιστάσεων του μεμονωμένου αιτούντος σε σχέση με τα όσα είναι γενικά γνωστά για την ομάδα, π.χ. τη συχνότητα της ασκηθείσας βίας, τη διοίκηση ή την οργανωτική δομή της, τον βαθμό κατακερματισμού της ομάδας και την ανώτερη θέση του προσώπου στην ομάδα και την ικανότητά του να επηρεάζει τις ενέργειες της ομάδας ⁽¹⁹¹⁾. Η συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε τον αποκλεισμό υπηκόου της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας, ο οποίος ήταν υψηλόβαθμος στρατιωτικός και πρώην μέλος της προεδρικής φρουράς κατά τη διάπραξη από την εν λόγω μονάδα σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η UNHCR επισήμανε επίσης «[η] υψηλόβαθμη θέση του αιτούντος άσυλο σε μια κυβέρνηση καταστολής ή η ιδιότητα του ως μέλους μιας οργάνωσης που έχει εμπλακεί σε παράνομη βία δεν σημαίνει την προσωπική του ευθύνη για πράξεις που αποκλείουν τη διεθνή προστασία» ⁽¹⁹²⁾.

2.3.8 Τεκμήριο ατομικής ευθύνης

Η ατομική ευθύνη για πράξεις που αποκλείουν τη διεθνή προστασία σε σχέση με πρόσωπα που συνδέονται ή σχετίζονται με κατασταλτικά καθεστώτα ή οργανώσεις που ευθύνονται για εγκλήματα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων ή ομάδων που χαρακτηρίζονται «τρομοκρατικές», μπορεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, να τεκμαίρεται. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει, πρώτον, η συμμετοχή τους σε αυτές ως μελών να είναι οικειοθελής. Επιπλέον, τα μέλη των εν λόγω ομάδων ή καθεστώτων πρέπει να μπορούν αξιόπιστα και εύλογα να θεωρηθούν ότι εμπλέκονται ατομικά σε πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό. Τεκμήριο ευθύνης μπορεί επίσης να προκύπτει εάν το πρόσωπο παρέμεινε οικειοθελώς μέλος κυβέρνησης η οποία ασκούσε σαφώς δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 ⁽¹⁹³⁾.

⁽¹⁸⁹⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), *JS κατά Secretary of State for the Home Department*, ό.π., υποσημείωση 134, σκέψη 55· βλέπε επίσης, Supreme Court (Καναδάς), *Ezokola κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration)*, ό.π., υποσημείωση 166.

⁽¹⁹⁰⁾ Ό.π., σκέψη 30.

⁽¹⁹¹⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014, ό.π., υποσημείωση 141.

⁽¹⁹²⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5*, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 19.

⁽¹⁹³⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε την ενότητα για το βάρος της απόδειξης στο 4.1.2 κατωτέρω.

Εάν ο αιτών ήταν μέλος ομάδας που συμμετείχε σε εγκλήματα που αποκλείουν δυνητικά τη διεθνή προστασία, αυτό δεν σημαίνει ότι αρκεί το αρμόδιο για υποθέσεις ασύλου δικαστήριο να εξετάσει αποκλειστικά τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με την εν λόγω ομάδα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει τη φύση της ομάδας και τις δραστηριότητες της, αλλά θα πρέπει επίσης να διαπιστωθούν ο ρόλος, οι αρμοδιότητες και οι δραστηριότητες του αιτούντος. Τεκμήριο μπορεί να δημιουργείται εάν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες οι οποίες υποστηρίζουν τη διαπίστωση ότι υπάρχουν «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι» πρόσωπα σε θέσεις όπως αυτές που κατείχε ο αιτών είχαν ευθύνη για πράξεις που τέλεσαν άλλοι.

Όπως έκρινε το ΔΕΕ στην υπόθεση B και D:

αρχή που κατά τον έλεγχο αυτόν διαπιστώνει ότι ο αιτών [...] κατείχε ηγετική θέση σε οργάνωση που εφαρμόζει τρομοκρατικές μεθόδους δύναται να θεωρήσει ότι αυτός έχει ατομική ευθύνη για τις πράξεις που τέλεσε η οργάνωση κατά την κρίσιμη περίοδο, πρέπει, εντούτοις, να εξετάσει το σύνολο των συναφών περιστάσεων πριν εκδώσει απόφαση περί αποκλεισμού του εν λόγω προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ) της οδηγίας 2004/83/ΕΚ ⁽¹⁹⁴⁾.

Εάν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες ώστε να πληρούται το κριτήριο των «σοβαρών λόγων για να θεωρείται ότι», αυτό δεν πρέπει να συνεπάγεται αυτομάτως την εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 ⁽¹⁹⁵⁾. Αντιθέτως, αυτό σημαίνει ότι ο αιτών θα δικαιούται, στο πλαίσιο των δίκαιων διαδικασιών (ισότητα των όπλων) να ενημερωθεί για την εφαρμογή του εν λόγω τεκμηρίου και για τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία βασίζεται και θα πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να αντικρούσει το τεκμήριο. Επομένως, απαιτείται προσοχή όταν ανακλύπτει τέτοιο τεκμήριο ευθύνης, ώστε να εξετάζονται ζητήματα που περιλαμβάνουν τις πραγματικές δραστηριότητες του προσώπου και της ομάδας, το δε κράτος πρέπει «να παρέχει στο αρμόδιο για υποθέσεις ασύλου δικαστήριο αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είναι εξατομικευμένα και όχι βασισμένα σε υποθέσεις περί συλλογικής ενοχής ή αθωότητας» ⁽¹⁹⁶⁾.

2.4 Υπερασπιστικά επιχειρήματα και ελαφρυντικές περιστάσεις

Για τη λήψη ορθής απόφασης όσον αφορά τον αποκλεισμό, οι περιστάσεις οι οποίες ενδέχεται να αίρουν την ατομική ευθύνη πρέπει να εξετάζονται πλήρως. Η ρήτρα αποκλεισμού δεν εφαρμόζεται εάν ο αιτών δεν μπορούσε να πληροί το κριτήριο της απαιτούμενης υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, για παράδειγμα, λόγω πνευματικής αναπηρίας, ακούσιας μέθης ή ανωριμότητας ⁽¹⁹⁷⁾. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η άγνοια καθοριστικού γεγονότος μπορεί επίσης να σημαίνει ότι δεν πληρούται το υποκειμενικό στοιχείο ⁽¹⁹⁸⁾.

Παρότι για τις αποφάσεις αποκλεισμού βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 εφαρμόζεται διαφορετική προσέγγιση από εκείνη για την απόφαση περί ενοχής σε ποινική διαδικασία, παράγοντες οι οποίοι ενδέχεται να συνιστούν υπερασπιστικά επιχειρήματα ή ελαφρυντικές περιστάσεις σε σχέση με την ποινική ευθύνη πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οσάκις οι περιστάσεις της

⁽¹⁹⁴⁾ B και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 98.

⁽¹⁹⁵⁾ Ο.π., σκέψη 88· επιβεβαιώθηκε στην απόφαση Η.Τ., ό.π., υποσημείωση 130, σκέψη 87.

⁽¹⁹⁶⁾ Βλέπε J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 534.

⁽¹⁹⁷⁾ UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5, ό.π., υποσημείωση 69, παράγραφος 21· βλέπε επίσης Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, ό.π., υποσημείωση 83, και εφαρμογή του ελάχιστου ορίου ηλικίας ποινικής ευθύνης.

⁽¹⁹⁸⁾ Πρβλ. σε σχέση με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ανωτέρω 2.2.3.1.

υπόθεσης υποδεικνύουν ότι ο αιτών ενδέχεται να ενήργησε, για παράδειγμα, υπό συνθήκες εξαναγκασμού ή για λόγους αυτοάμυνας ή άμυνας άλλου προσώπου ⁽¹⁹⁹⁾.

Η εφαρμογή ρήτρας αποκλεισμού δεν θα δικαιολογείται εάν ο αιτών μπορεί να προβάλει βάσιμο υπερασπιστικό επιχείρημα. «[...] Εάν ένα πρόσωπο προβάλλει ένα υπερασπιστικό επιχείρημα το οποίο γίνεται δεκτό ότι αίρει την ποινική ευθύνη, δεν υπάρχει καμία ποινική συνέπεια και, επομένως, η συμπεριφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόποινη. Δεν έχει διαπραχθεί έγκλημα» ⁽²⁰⁰⁾.

Βάσει των διεθνών προτύπων, το υπερασπιστικό επιχείρημα των διαταγών ανωτέρων μπορεί να προβληθεί μόνο σε περιορισμένες περιπτώσεις, εάν το πρόσωπο υποχρεούνταν εκ του νόμου να υπακούσει στη διαταγή και αγνοούσε τον παράνομο χαρακτήρα της και εάν η ίδια η διαταγή δεν ήταν κατάφωρα παράνομη. Στο Καταστατικό του ΔΠΔ προβλέπεται ρητώς ότι διαταγές για τέλεση γενοκτονίας ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας είναι κατάφωρα παράνομες· επομένως, στο πλαίσιο της αξιολόγησης που αφορά τον αποκλεισμό, αιτών που συμμετείχε στη διάπραξη των συγκεκριμένων εγκλημάτων δεν μπορεί να επικαλεστεί για την υπεράσπισή του τις διαταγές ανωτέρων. Ακόμη και αν ισχύει το υπερασπιστικό επιχείρημα των διαταγών ανωτέρων, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο εξαναγκασμού ⁽²⁰¹⁾.

Το υπερασπιστικό επιχείρημα του εξαναγκασμού μπορεί να προβληθεί από ένα πρόσωπο εάν το εν λόγω πρόσωπο προβαίνει αναγκαστικά και ευλόγως στην επίμαχη πράξη λόγω απειλής επικείμενου θανάτου ή συνεχιζόμενης ή επικείμενης βαρείας σωματικής βλάβης εναντίον αυτού ή άλλου προσώπου. Η πράξη που τελείται για αυτοάμυνα ή για προστασία άλλων ή για την προστασία περιουσιακών στοιχείων πρέπει να είναι τόσο εύλογη όσο και αναλογική προς την απειλή που προκύπτει από παράνομη επίθεση.

Ακόμη και αν οι περιστάσεις δεν πληρούν την προϋπόθεση πλήρους υπερασπιστικού επιχειρήματος, τα στοιχεία του εξαναγκασμού, για παράδειγμα, μπορούν να θεωρηθούν ελαφρυντικές περιστάσεις οι οποίες εξετάζονται όταν εκτιμάται η έκταση της ενοχής του αιτούντος. Επιβαρυντικές περιστάσεις, όπως η χρήση άλλων προσώπων, συμπεριλαμβανομένων αμάχων και ανηλίκων, κατά την τέλεση πράξης που αποκλείει τη διεθνή προστασία, ή η ύπαρξη προηγούμενων ποινικών καταδικών, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας ⁽²⁰²⁾.

2.5 Κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους

Η σημασία της κατάργησης της ποινικής αξίωσης του κράτους αποτελεί αντικείμενο συζήτησης. Το ζήτημα αυτό δεν έχει ακόμη ληφθεί υπόψη από το ΔΕΕ. Οι διάφορες αντιλήψεις αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές οπτικές όσον αφορά τον σκοπό του αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2.

Σύμφωνα με μία άποψη, η κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους ασκεί ελάχιστη επιρροή και ανάλογη πρέπει να είναι και η εκτίμησή της. Όσον αφορά τον σκοπό του άρθρου 12 παράγραφος 2, περί αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα των προσώπων που δεν

⁽¹⁹⁹⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρο 31 παράγραφος 1) στοιχεία γ) και δ)· UNHCR, Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού, ό.π., υποσημείωση 135, παράγραφοι 66-71.

⁽²⁰⁰⁾ Administrative Appeals Tribunal (Αυστραλία), Re YYMT and FRFJ (2010), ό.π., υποσημείωση 105, αναφέρεται σε J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 553.

⁽²⁰¹⁾ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ό.π., υποσημείωση 70, άρθρα 31 και 33.

⁽²⁰²⁾ Βλέπε UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, παράγραφος 157.

κρίνονται άξια της προστασίας για τη διατήρηση της αξιοπιστίας του συστήματος προστασίας⁽²⁰³⁾, δεν είναι απαραίτητο ο αιτών να εξακολουθεί να μπορεί να διωχθεί ποινικά ή να τιμωρηθεί⁽²⁰⁴⁾. Η κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους ή τα εμπόδια στη δίωξη τα οποία προβλέπονται στην ποινική δικονομία (π.χ. έκτιση της ποινής, απαλλαγή από τις κατηγορίες λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων, παραγραφή ή αμνηστίας) σχετίζονται μόνο με το ένα μέρος του διττού σκοπού του αποκλεισμού⁽²⁰⁵⁾, δηλαδή με την αποφυγή της απαλλαγής από την ποινική ευθύνη ενός προσώπου που διέπραξε ορισμένα σοβαρά εγκλήματα λόγω χορήγησης σε αυτό του καθεστώτος πρόσφυγα. Ωστόσο, ο σκοπός του αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα προσώπων που δεν κρίνονται άξια της προστασίας αφορά και περιπτώσεις κατάργησης της ποινικής αξίωσης του κράτους ή εμποδίων στη δίωξη. Επομένως, τα στοιχεία αυτά δεν έχουν αναμφισβήτητο αντίκτυπο στο ζήτημα του αν ο ενδιαφερόμενος πρέπει να θεωρείται ότι δικαιούται καθεστώς πρόσφυγα.

Παρόλα αυτά, ο σκοπός του άρθρου 12 παράγραφος 2 επιτρέπει και επιτάσσει την αξιολόγηση του αδικήματος που τελέστηκε στο παρελθόν και τη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου έκτοτε προκειμένου να κριθεί αν είναι άξιος προστασίας. Ανεξάρτητα από προηγούμενα παραπτώματα, η παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος, σε συνδυασμό με εκδηλώσεις μεταμέλειας, επανόρθωση και ανάληψη ευθύνης για προηγούμενες πράξεις, μπορεί να δικαιολογούν την εκτίμηση ότι ο αποκλεισμός δεν δικαιολογείται πλέον. Για παράδειγμα, σε περίπτωση προηγούμενης στήριξης τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο θεώρησε ότι μια τέτοια εξαιρετική περίπτωση θα μπορούσε να συντρέχει εάν ο ενδιαφερόμενος όχι μόνο έχει αποστασιοποιηθεί με πειστικό τρόπο από τις προηγούμενες πράξεις του, αλλά καταβάλλει πλέον ενεργά προσπάθειες για την πρόληψη περαιτέρω τρομοκρατικών πράξεων ή εάν η πράξη αποτελούσε νεανική απερισκεψία που τελέστηκε χρόνια ή ακόμη και δεκαετίες πριν⁽²⁰⁶⁾.

Εκπροσωπώντας την άλλη άποψη, το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας⁽²⁰⁷⁾ αποφάνθηκε ότι η ρήτρα αποκλεισμού δεν εφαρμόζεται πλέον εάν ο αιτών έχει εκτίσει την ποινή του. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, άλλοι παράγοντες είναι επίσης συναφείς, ιδίως όταν δεν θα ασκηθεί ή δεν μπορεί πλέον να ασκηθεί δίωξη για το έγκλημα⁽²⁰⁸⁾. Στους σχετικούς παράγοντες θα περιλαμβάνονται η διάρκεια της εκτιθείσας ποινής, η παρέλευση χρόνου από την τέλεση της πράξης ή την έκτιση της ποινής, σε συνδυασμό με εκδηλώσεις μεταμέλειας από τον ενδιαφερόμενο. Όταν εξετάζονται οι συνέπειες τυχόν χάριτος ή αμνηστίας, πρέπει να εξετάζεται αν αυτή αντικατοπτρίζει τη δημοκρατική βούληση της οικείας χώρας και αν το πρόσωπο λογοδότησε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η σοβαρότητα του αδικήματος ενδέχεται να εξακολουθεί να δικαιολογεί την εφαρμογή του άρθρου 12. Επομένως, το ζήτημα είναι αν ο αιτών θα πρέπει να συνεχίσει να θεωρείται ανάξιος της προστασίας πρόσφυγα και αν η άρνηση χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα στην περίπτωση του θα συνάδει με το αντικείμενο και τον σκοπό του αποκλεισμού βάσει του εγκλήματος που διαπράχθηκε πριν από τη λήψη απόφασης σχετικά με την αίτηση ασύλου. Αυτό θα πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των κατάλληλων κριτηρίων. Η νομολογία αυτή συνάδει σε μεγάλο βαθμό με τη θέση της UNHCR⁽²⁰⁹⁾.

⁽²⁰³⁾ Βλέπε ανωτέρω: 2.2.1.1. Ο σκοπός.

⁽²⁰⁴⁾ J. Rikhof, ό.π., υποσημείωση 124, σ. 319 επ.· βλέπε Supreme Court (Καναδάς), απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2014, Febles κατά Canada (Citizenship and Immigration), 2014 SCC 68, [2014] 3 S.C.R. 431, σκέψη 36.

⁽²⁰⁵⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 104.

⁽²⁰⁶⁾ Κάτι τέτοιο θεωρήθηκε πιθανό από το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2008, 10 C 48.07, DE:BVerwG:2008:141008B10C48.07.0, BVerwGE 132, σ. 79, σκέψη 34.

⁽²⁰⁷⁾ Συμβούλιο της Επικρατείας (Γαλλία), απόφαση της 4ης Μαΐου 2011, αριθ. 320910· ωστόσο, υπό την αίρεση να μην ανακύπτει κίνδυνος για τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής από το προηγούμενο έγκλημα για το οποίο επιβλήθηκε τιμωρία. Η αντίληψη αυτή, η οποία επικεντρώνεται σε ενεστώτα ή μελλοντικό κίνδυνο, δεν φαίνεται να συνάδει με τη θέση του ΔΕΕ στην απόφαση Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 101.

⁽²⁰⁸⁾ J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 543 επ.

⁽²⁰⁹⁾ UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, παράγραφος 157.

3. Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία (άρθρο 17)

3.1 Εισαγωγή

Κατά την κατάρτιση της οδηγίας 2004/83/ΕΚ για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου, αποφασίστηκε να θεσπιστούν ρήτρες αποκλεισμού παρόμοιες με εκείνες που προβλέπονται στη σύμβαση για τους πρόσφυγες όσον αφορά την επικουρική προστασία (για επισκόπηση του αποκλεισμού από την προστασία του καθεστώτος πρόσφυγα, βλέπε ενότητα 2 ανωτέρω). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατάρτιση του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως γ) της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση). Επιπλέον, ως επακόλουθο της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, προστέθηκε μια πρόσθετη ρήτρα αποκλεισμού σε εκείνες που προβλέπονται στη σύμβαση για τους πρόσφυγες, το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ). Σκοπός της εν λόγω διάταξης είναι να αποφευχθεί το ενδεχόμενο υποβολής αίτησης και χορήγησης επικουρικής προστασίας στην ΕΕ σε οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο έχει διαπιστωθεί ότι συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια ή την κοινωνία, μεταξύ άλλων λόγω συμμετοχής σε τρομοκρατικές δραστηριότητες ⁽²¹⁰⁾.

3.2 Άρθρο 17 παράγραφος 1: Λόγοι αποκλεισμού

3.2.1 Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α): Έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) αναπαράγει το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) στο πλαίσιο της επικουρικής προστασίας και αντικατοπτρίζει το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Πρέπει να ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), καθώς βασίζεται στο ίδιο σκεπτικό ότι οι δράστες τέτοιων πράξεων θεωρούνται ανάξιοι διεθνούς προστασίας (βλέπε ανωτέρω 2.2.2). Επομένως, οι αρχές που προβλέπονται στη νομολογία του ΔΕΕ σχετικά με τον αποκλεισμό από την προστασία του καθεστώτος πρόσφυγα είναι συναφείς σε περιπτώσεις αποκλεισμού από την επικουρική προστασία.

3.2.2 Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β): Σοβαρό έγκλημα

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) και το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης για τους πρόσφυγες υπό την έννοια ότι πρέπει να έχει διαπραχθεί σοβαρή αξιόποινη πράξη. Ήσσονος σημασίας αδικήματα τα οποία επισύρουν μέτριες ποινές δεν μπορούν να συνιστούν λόγους αποκλεισμού βάσει της συγκεκριμένης διάταξης (βλέπε ανωτέρω 2.2.3.1 και 2.2.3.2). Ωστόσο, το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) διαφέρει από τις προαναφερθείσες διατάξεις από δύο απόψεις. Πρώτον, όσον αφορά το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της, η διάταξη περιλαμβάνει τόσο μη πολιτικά όσο και πολιτικά εγκλήματα. Δεύτερον, δεν προβλέπεται χρονικός ή εδαφικός περιορισμός όσον αφορά τη διάπραξη του (των) εγκλήματος(-ων). Αυτό σημαίνει ότι τα

⁽²¹⁰⁾ F. Boggia Cosadía, «Protection subsidiaire et menace à l'ordre public: l'application de la clause d'exclusion de l'article 17(1)(d) de la directive 2004/83/CE du Conseil de l'Union européenne en France», στο V. Chetail και C. Laly-Chevalier (επιμ.), *Asile et extradition: Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié* (Bruylant, 2014), σ. 122· E. Guild και M. Garlick, «Refugee protection, counter-terrorism and exclusion in the European Union», *Refugee Studies Quarterly*, (29 (4) 2010), σ. 63· J. Mc Adam, «The European Qualification Directive: The Creation of a Subsidiary Protection Regime», *International Journal of Refugee Law* (17, 2005), σ. 461.

εν λόγω εγκλήματα μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού ανεξάρτητα από τον χρόνο και τον τόπο τέλεσης του αδικήματος.

Το γερμανικό Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η διευκόλυνση της διεθνούς παράνομης διακίνησης ανθρώπων με σκοπό το κέρδος συνιστά σοβαρό έγκλημα κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β). Κατά την άποψη του εν λόγω δικαστηρίου, το σοβαρό έγκλημα πρέπει να αντιστοιχεί σε κακούργημα ή σε οποιοδήποτε άλλο έγκλημα το οποίο χαρακτηρίζεται στις περισσότερες δικαιοδοσίες ως πολύ σοβαρό και διώκεται σύμφωνα με το ποινικό δίκαιο. Με βάση τα πρότυπα αυτά, το προαναφερθέν έγκλημα είναι σοβαρό, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β), επειδή επισύρει ποινή φυλάκισης διάρκειας από ένα έως δέκα έτη. Επίσης, η συγκεκριμένη αξιόποινη συμπεριφορά του αιτούντος ήταν σοβαρή, όπως υποδηλώνει η πενταετής ποινή φυλάκισης που του επιβλήθηκε. Το δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα του αιτούντος ότι οι αξιόποινες πράξεις έλαβαν χώρα στο απώτερο παρελθόν και ότι ο ίδιος δεν συνιστά πλέον κίνδυνο. Το γερμανικό δικαστήριο έκρινε ότι αιτών ο οποίος διέπραξε σοβαρό έγκλημα μπορεί να θεωρηθεί ανάξιος προστασίας και πρέπει να αποκλειστεί ακόμη και αν δεν υπάρχει (πλέον) κίνδυνος υποτροπής και δεν συνιστά άμεσο κίνδυνο για το κράτος διαμονής ⁽²¹¹⁾.

Στην Αυστρία, το Verfassungsgerichtshof (Συνταγματικό Δικαστήριο) παρείχε καθοδήγηση για την ερμηνεία της έννοιας του απαιτούμενου βαθμού σοβαρότητας ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε αποκλεισμό από την επικουρική προστασία. Επισημαίνεται ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Συνταγματικό Δικαστήριο ακύρωσε απόφαση του αρμόδιου για θέματα ασύλου εθνικού δικαστηρίου με την οποία είχε ανακληθεί η επικουρική προστασία που είχε χορηγηθεί από τον αρμόδιο διοικητικό φορέα, αλλά δεν είχε εφαρμοστεί ρήτρα αποκλεισμού. Παρόλα αυτά, πολλές πτυχές της απόφασης εφαρμόζονται (κατ' αναλογία) σε υποθέσεις αποκλεισμού. Η ανάκληση βασίστηκε σε κλοπές τις οποίες διέπραξε ο αιτών (κλοπή, απόπειρα κλοπής, ηθική αυτουργία ή συμμετοχή σε κλοπή, υπεξαίρεση, απόπειρα κλοπής ευτελούς αξίας). Το Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνέτρεχε η προϋπόθεση της σοβαρότητας του εγκλήματος που προβλέπεται στο άρθρο 17. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο φαίνεται ότι απέρριψε το ενδεχόμενο αποκλεισμού βάσει σημαντικού αριθμού σχετικά ήσσονος σημασίας αδικημάτων, περιορίζοντας έτσι το πεδίο εφαρμογής μιας σωρευτικής προσέγγισης σε τέτοιες περιπτώσεις. Ο αιτών, παρότι καταδικάστηκε για απλά αδικήματα, δεν είχε καταδικαστεί για σοβαρότερα αδικήματα τα οποία θα επέσυραν, επομένως, αυστηρότερη ποινή. Για το αυστριακό Συνταγματικό Δικαστήριο που ερμήνευσε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 17 της ΟΕΑΑ, μόνο «σοβαρά εγκλήματα» μπορούσαν να οδηγήσουν σε ανάκληση της επικουρικής προστασίας, και όχι περισσότερα ήσσονος σημασίας αδικήματα ⁽²¹²⁾.

Στη Γαλλία, κατά τον έλεγχο της συνταγματικότητας του νόμου με τον οποίο τροποποιήθηκε ο κώδικας για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου, το Conseil constitutionnel (Συνταγματικό Συμβούλιο) παρείχε επίσης καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία της έννοιας «σοβαρό έγκλημα» για τον σκοπό του αποκλεισμού από την επικουρική προστασία. Επισήμανε ότι η σοβαρότητα ενός αδικήματος που θα μπορούσε να οδηγήσει στον αποκλεισμό ενός προσώπου από το δικαίωμα στην επικουρική προστασία μπορεί να εκτιμηθεί μόνο με βάση το γαλλικό ποινικό δίκαιο. Δικαιολογημένα το κοινοβούλιο αποφάσισε ότι επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του γαλλικού γραφείου προστασίας προσφύγων και απαρτίδων, με την επιφύλαξη της επανεξέτασης της απόφασης από την Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (πρώην αρμόδιο εθνικό δικαστήριο για θέματα ασύλου), να εξετάζει διεξοδικά

⁽²¹¹⁾ Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 25ης Μαρτίου 2015, 1 C 16.14, DE:BVVerwG:2011:250315U1C16.14.0, σκέψεις 26 επ.

⁽²¹²⁾ Συνταγματικό Δικαστήριο (Αυστρία), απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2011, U 1907/10.

την πρακτική κατάσταση του αιτούντος και ακολούθως να αξιολογεί αν τα πραγματικά περιστατικά, λαμβανομένων υπόψη της φύσης τους, των συνθηκών υπό τις οποίες τελέστηκαν και της σοβαρότητας της ζημίας που υπέστησαν τα θύματα, συνιστούν «σοβαρό αδίκημα σε σχέση με το κοινό ποινικό δίκαιο» το οποίο δικαιολογεί τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία ⁽²¹³⁾. Η καθοδήγηση που παρασχέθηκε με την απόφαση του Συνταγματικού Συμβουλίου εφαρμόστηκε ακολούθως από το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο και το Συμβούλιο της Επικρατείας κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας εγκλήματος σε υποθέσεις εφαρμογής της σχετικής ρήτρας αποκλεισμού από την επικουρική προστασία. Για παράδειγμα, το δικαστήριο έκρινε ότι χρηματοοικονομικά και οικονομικά εγκλήματα τα οποία δεν προκάλεσαν ζημία σε πρόσωπα δεν συνιστούν σοβαρό έγκλημα ⁽²¹⁴⁾.

3.2.3 Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) αναπαράγει το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ). Ως εκ τούτου, η ερμηνεία του ΔΕΕ στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση Β και D είναι λυσιτελής (βλέπε ανωτέρω ενότητα 2.2.4).

Το τσεχικό Nejvyšší správní soud (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάνθηκε ότι η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά και δεν περιλαμβάνει όλες τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απλή άσκηση δραστηριοτήτων συλλογής εμπιστευτικών πληροφοριών δεν μπορεί, αφ' εαυτής, να θεωρηθεί πράξη που αντιβαίνει προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο αιτών, Κουβανός πολίτης, ζούσε στην κομμουνιστική Τσεχοσλοβακία όπου ήταν πληροφοριοδότης της κουβανικής κυβέρνησης. Το τσεχικό Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο εφάρμοσε σχετικά υψηλό όριο, το οποίο αντικατοπτρίζει τη συσταλτική ερμηνεία και εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού. Αποφάνθηκε ότι για την υπέρβαση του ορίου και την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού, οι πράξεις πρέπει να συνιστούν σοβαρή και συνεχή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με δίωξη ⁽²¹⁵⁾.

3.2.4 Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ): Κίνδυνος για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους μέλους

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) αντικατοπτρίζει την εξαίρεση από την απαγόρευση επαναπροώθησης που προβλέπεται στο άρθρο 33 παράγραφος 2 της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Η διάταξη διαφέρει από εκείνη του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Το άρθρο 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, παρόμοιο με το άρθρο 12 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία έχουν βάσιμο φόβο ότι θα υποστούν διώξεις, αλλά δεν δικαιούνται διεθνή προστασία λόγω πράξεων που τέλεσαν στο παρελθόν. Το άρθρο 33 της σύμβασης για τους πρόσφυγες έχει σημασία για πρόσωπα τα οποία έχουν ήδη αναγνωρισθεί ως πρόσφυγες: προστατεύονται βάσει της αρχής της μη επαναπροώθησης, με εξαίρεση την περίπτωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2. Το άρθρο 33 της σύμβασης για τους πρόσφυγες έχει ερμηνευθεί σε κάθε περίπτωση ως διάταξη έσχατης λύσης. Αφενός, η εξαίρεση αυτή δίνει προτεραιότητα στα ζητήματα ασφάλειας του κράτους

⁽²¹³⁾ Συνταγματικό Συμβούλιο (Γαλλία), απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2003, σχετικά με τον νόμο αριθ. 52-893 της 25ης Ιουλίου 1952 περί του δικαιώματος ασύλου, αριθ. 2003-485 DC.

⁽²¹⁴⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 23ης Μαΐου 2013, Μ.Υ., αριθ. 11010862.

⁽²¹⁵⁾ Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Τσεχική Δημοκρατία), απόφαση της 23ης Μαρτίου 2011, J.S.A. κατά Υπουργείου Εσωτερικών, 6 Azs 40/2010-70.

υποδοχής έναντι των δυνητικών κινδύνων που ενδέχεται να αντιμετωπίσει αναγνωρισμένος πρόσφυγας σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του. Αφετέρου, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές ασκούν διακριτική ευχέρεια σε σχέση με θέματα αστυνόμευσης και ασφάλειας, η οποία απέχει πολύ από την πραγματική αποστολή τους ⁽²¹⁶⁾.

Σύμφωνα με τη γαλλική νομολογία, η εφαρμογή του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) περιορίζεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο αιτών συμμετείχε σε πράξεις σχετικές με διεθνή τρομοκρατία, είναι ύποπτος συμμετοχής σε οργανωμένο έγκλημα ή διεθνές εμπόριο ναρκωτικών καθώς και σε ιδιαίτερα σοβαρή σεξουαλική επίθεση. Οι επίμαχες πράξεις μπορεί να έχουν τελεστεί εκτός της χώρας καταγωγής του αιτούντος και μετά την αναχώρηση από τη χώρα του. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι πράξεις που εξετάστηκαν είχαν τελεστεί στο έδαφος της Γαλλίας και/ή στο έδαφος ενός ή περισσότερων κρατών μελών πριν από την είσοδο του αιτούντος στη Γαλλία. Η διάταξη μπορεί να εφαρμόζεται αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με άλλες ρήτρες αποκλεισμού. Εφαρμόστηκε αυτοτελώς στην υπόθεση Κοσοβάρου ο οποίος είχε τελέσει εγκλήματα σχετικά με ναρκωτικά και εμπόριο ναρκωτικών και είχε μεγάλο ιστορικό ως κατ' εξακολούθηση παραβάτης ⁽²¹⁷⁾. Ο αιτών είχε εμπλακεί σε αρκετές ποινικές διαδικασίες στο Κοσσυφοπέδιο και σε ευρωπαϊκές χώρες και είχε καταδικαστεί σε φυλάκιση διάρκειας τριών ετών στην Ελβετία. Μια άλλη υπόθεση αφορούσε τούρκο υπήκοο, ο οποίος είχε εμπλακεί σε απόπειρα ανθρωποκτονίας στο Βέλγιο και καταδικάστηκε ακολούθως στις Κάτω Χώρες σε κάθειρξη 16 ετών για «ανθρωποκτονία, αδικήματα σχετικά με τα ναρκωτικά, απαγορευμένη οπλοφορία, απαγωγή και υποτροπή», ενώ είχε επίσης απαγγελθεί δίωξη εναντίον του στην Τουρκία για εμπόριο ναρκωτικών και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επίσης, είχε καταχωρισθεί ως ανεπιθύμητος στον χώρο Σένγκεν ⁽²¹⁸⁾. Σε άλλη περίπτωση, το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) εφαρμόστηκε σε συνδυασμό με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) σχετικά με μαροκινούς υπηκόους, οι οποίοι εμπλέκονταν στην τέλεση τρομοκρατικών πράξεων και σε τρομοκρατικές δραστηριότητες, είτε ως ηθικοί αυτουργοί οι οποίοι παρείχαν βοήθεια στους δράστες των εν λόγω πράξεων ⁽²¹⁹⁾ είτε συμμετέχοντας άμεσα στην προετοιμασία τρομοκρατικών πράξεων ⁽²²⁰⁾. Ο αιτών στην πρώτη υπόθεση ήταν μαροκινός υπήκοος για τον οποίο είχε εκδοθεί ένταλμα σύλληψης από την Ιντερπόλ για «συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση με σκοπό την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων» και είχε υποβληθεί αίτηση έκδοσης από τις μαροκινές αρχές, ενώ οι γαλλικές αρχές είχαν αναφέρει τη στενή σχέση του με το διεθνές τζιχαντιστικό κίνημα, ιδίως την Αλ Κάιντα. Η δεύτερη υπόθεση αφορούσε αιτούντα ο οποίος είχε καταδικαστεί στη Γαλλία σε ποινή φυλάκισης διάρκειας πέντε ετών και σε μόνιμο αποκλεισμό από το γαλλικό έδαφος για «συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση με σκοπό την προετοιμασία τρομοκρατικής πράξης». Παρότι είχε εκτίσει την ποινή του, θεωρήθηκε ότι συνιστά απειλή για τη γαλλική δημόσια τάξη, δημόσια ασφάλεια ή ασφάλεια του κράτους.

Ωστόσο, το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) δεν εφαρμόστηκε και χορηγήθηκε επικουρική προστασία σε νιγηριανή υπήκοο, η οποία είχε εμπλακεί προηγουμένως σε πορνεία. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση διάρκειας 12 μηνών για αδικήματα σχετικά με την πορνεία. Ωστόσο, κατάφερε στη συνέχεια να ξεφύγει από το κύκλωμα και κατέθεσε εναντίον του κυκλώματος σε σειρά άλλων ποινικών διώξεων. Η ποινή της, σε συνδυασμό με τη φύση των αδικημάτων

⁽²¹⁶⁾ F. Boggia Cosadia, ό.π., υποσημείωση 210, σ. 137.

⁽²¹⁷⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 29ης Ιουνίου 2012, κ. Α., αριθ. 10014511.

⁽²¹⁸⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2012, κ. Μ., αριθ. 10018884.

⁽²¹⁹⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 21ης Απριλίου 2011, κ. Ρ., αριθ. 10014066.

⁽²²⁰⁾ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2013, κ. Β., αριθ. 10005048.

που διαπράχθηκαν, δεν θεωρήθηκε επαρκώς σοβαρή, ώστε να μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι συνιστούσε σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη ⁽²²¹⁾.

3.3 Άρθρο 17 παράγραφος 2

Κατά την εφαρμογή του άρθρου 17 παράγραφος 2, εφαρμόζονται οι ίδιες αρχές και τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 3 σχετικά με την ατομική ευθύνη (βλέπε ενότητα 2.3 ανωτέρω).

3.4 Άρθρο 17 παράγραφος 3

Το άρθρο 17 παράγραφος 3 παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να αποκλείουν ένα πρόσωπο από την επικουρική προστασία για εγκλήματα εκτός του πεδίου εφαρμογής της παραγράφου 1. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού σε σχέση με την επικουρική προστασία έχει ευρύτερη εμβέλεια από εκείνες που αφορούν την προστασία του καθεστώτος πρόσφυγα. Ωστόσο, πρέπει επίσης να πληρούνται ορισμένα κριτήρια σύμφωνα με την ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), και ειδικότερα η πράξη πρέπει να έχει τελεστεί εκτός της χώρας ασύλου, πριν από την εισδοχή σε αυτήν· πρέπει να είναι αδίκημα που επισύρει ποινή φυλάκισης· και ο αιτών πρέπει να εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής για να αποφύγει κυρώσεις.

Η διάταξη αυτή εξετάζει το πρόβλημα των φυγόδικων. Εγκλήματα τα οποία θα είχαν ως αποτέλεσμα την επιβολή ποινής φυλάκισης κατόπιν καταδίκης και τα οποία τελούνται πριν από την εισδοχή σε κράτος μέλος, θα συνεπάγονται τον αποκλεισμό του προσώπου από την επικουρική προστασία εάν θα επέσυραν ποινή φυλάκισης εάν είχαν τελεστεί στο οικείο κράτος μέλος. Ωστόσο, η διάταξη αυτή τελεί υπό την αίρεση ότι εφαρμόζεται μόνο εάν ο ενδιαφερόμενος «εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του αποκλειστικά και μόνο για να αποφύγει κυρώσεις συνεπεία των εν λόγω εγκλημάτων». Το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής της διάταξης υποδεικνύεται από τη χρήση της έκφρασης «αποκλειστικά και μόνο», η οποία υποδηλώνει ότι πρόσωπο το οποίο εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του για διάφορους λόγους, εκ των οποίων ένας μπορεί να ήταν ότι σκόπευε να αποφύγει κυρώσεις, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης.

⁽²²¹⁾ Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (Γαλλία), απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2006, κα Ο., αριθ. 533907.

4. Διαδικαστικά θέματα

4.1 Σοβαροί λόγοι για να θεωρείται

4.1.1 Επίπεδο απόδειξης

Φαίνεται ότι είναι γενικά αποδεκτό ότι το επίπεδο απόδειξης κατά τη λήψη απόφασης περί αποκλεισμού είναι κατώτερο τόσο του επιπέδου που ισχύει για τις ποινικές υποθέσεις (πέραν πάσης αμφιβολίας) όσο και του αστικού επιπέδου απόδειξης (στάθμιση των πιθανοτήτων) ⁽²²²⁾. Όσον αφορά το πρώτο, το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου απέρριψε ρητώς στην υπόθεση *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department* ⁽²²³⁾ το επιχείρημα ότι έπρεπε να εφαρμοστεί το ποινικό επίπεδο απόδειξης, θέση την οποία επικύρωσε στη συνέχεια το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) ⁽²²⁴⁾. Παρότι η εκτίμηση εξαρτάται σε κάποιο βαθμό από τις δικαστικές παραδόσεις, του κοινού δικαίου ή του αστικού δικαίου, επικρατεί γενικά η άποψη ότι το επίπεδο είναι κατώτερο της στάθμισης πιθανοτήτων ⁽²²⁵⁾. Πράγματι, φαίνεται ότι γίνεται ολοένα περισσότερο αποδεκτό ότι είναι προτιμότερο να αποδίδεται στις λέξεις το σύνηθες νόημά τους παρά να γίνονται απόπειρες παράφρασής τους ⁽²²⁶⁾. Στην υπόθεση *Al-Sirri* το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η φράση «σοβαροί λόγοι» είναι ισχυρότερη από τη φράση «εύλογοι λόγοι».
- Οι αποδείξεις από τις οποίες αντλούνται οι λόγοι αυτοί πρέπει να είναι «σαφείς και αξιόπιστες» ή «ισχυρές».
- Η φράση «θεωρείται» είναι ισχυρότερη από τη φράση «υπάρχουν υπόνοιες». Κατά την άποψη [του δικαστηρίου] είναι επίσης ισχυρότερη από τη φράση «πιστεύεται». Προϋποθέτει τη μελετημένη κρίση του υπευθύνου λήψης αποφάσεων.
- Ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων δεν χρειάζεται να είναι πεπεισμένος πέραν πάσης αμφιβολίας ή σύμφωνα με το απαιτούμενο στο ποινικό δίκαιο επίπεδο.
- Η χρήση εθνικών επιπέδων απόδειξης για τη συγκεκριμένη διαπίστωση είναι περιττή. Οι περιστάσεις των αιτήσεων των προσφύγων και η φύση των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, εάν ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων είναι πεπεισμένος ότι είναι πιθανότερο ο αιτών να μην διέπραξε τα επίμαχα εγκλήματα ή να μην είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί ότι μπορούν να υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι έπραξε κάτι τέτοιο. Στην πραγματικότητα, είναι απίθανο να υπάρχουν επαρκώς σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο αιτών είναι ένοχος, εκτός εάν ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων μπορεί να πεισθεί βάσει της στάθμισης των πιθανοτήτων ότι ο αιτών είναι ένοχος. Ωστόσο, καθήκον του υπευθύνου λήψης αποφάσεων είναι να εφαρμόζει στην εκάστοτε υπόθεση το γράμμα της σύμβασης (και της οδηγίας) ⁽²²⁷⁾.

⁽²²²⁾ J.-Y. Carlier και P. d'Huart, «L'exclusion du statut de réfugié: cadre général», στο V. Chetail και C. Laly-Chevalier (επιμ.), *Asile et extradition: Théorie et pratique de l'exclusion du statut de réfugié* (Bruylant, 2014), σ. 7-9.

⁽²²³⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department*, ό.π., υποσημείωση 151, σκέψεις 33 επ.· βλέπε επίσης Federal Court of Appeal (Καναδάς), *Sing κατά Canada (Minister of Employment and Immigration)*, [2005] FCA 125.

⁽²²⁴⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department*, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 75(4).

⁽²²⁵⁾ Βλέπε Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο (Γερμανία), απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2009, ό.π., υποσημείωση 62, σκέψη 35· Συμβούλιο της Επικρατείας (Γαλλία), απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2006, αριθ. 225091.

⁽²²⁶⁾ Βλέπε εκ νέου Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department*, ό.π., υποσημείωση 151, σκέψη 33· Supreme Court (Νέα Ζηλανδία), απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2009, *Tamil X κατά Refugee Status Appeals Authority· Attorney-General (Minister of Immigration)* κατά Y, [2010] NZSC 107, [2011] 1 NZLR 721.

⁽²²⁷⁾ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), *Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department*, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 75.

Το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι, ακόμη και αν ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων εφαρμόζει το επίπεδο απόδειξης της στάθμισης των πιθανοτήτων, αυτό δεν είναι πιθανό να οδηγήσει σε πλάνη περί το δίκαιο ⁽²²⁸⁾. Τελικά, οι εθνικοί διαδικαστικοί κανόνες θα διαδραματίσουν κάποιον ρόλο στο εφαρμοστέο επίπεδο απόδειξης, αλλά με την καθοδήγηση των προαναφερθεισών αρχών.

Κατά την άποψη της UNHCR, η οποία βασίστηκε σε ελβετική νομολογία, «ο αποκλεισμός δεν απαιτεί τον καθορισμό της ενοχής σύμφωνα με την έννοια του ποινικού δικαίου» και «η ισορροπία των πιθανοτήτων είναι χαμηλού επιπέδου» μέτρο απόδειξης ⁽²²⁹⁾.

4.1.2 Βάρος απόδειξης

Το κράτος φέρει το βάρος της απόδειξης της εκπλήρωσης των κριτηρίων αποκλεισμού. Ωστόσο, το βάρος απόδειξης μπορεί να μετατεθεί. Για παράδειγμα, εάν ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι ανώτερο στέλεχος κατασταλτικού καθεστώτος ή οργάνωσης που διαπράττει βίαια εγκλήματα, ενδέχεται να δημιουργείται τεκμήριο αποκλεισμού.

Σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Β και D, δύο τεκμήρια είναι νόμιμα:

Σε συλλογικό επίπεδο: Η συμπερίληψη οργάνωσης σε κατάλογο όπως ο κατάλογος του παραρτήματος της κοινής θέσης 2001/931 καθιστά δυνατή την απόδειξη του τρομοκρατικού χαρακτήρα της οργάνωσης, μέλος της οποίας υπήρξε ο αιτών. Αυτό είναι ένα στοιχείο που η αρμόδια αρχή πρέπει να λαμβάνει υπόψη, όταν ελέγχει, καταρχάς, αν η οργάνωση αυτή τέλεσε πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ). Ωστόσο, το ΔΕΕ επισήμανε ότι οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμπεριλήφθηκε στον εν λόγω κατάλογο η οργάνωση δεν είναι δυνατό να συγκριθούν με την κατ' ιδίαν αξιολόγηση συγκεκριμένων γεγονότων που πρέπει να προηγείται κάθε απόφασης αποκλεισμού προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα ⁽²³⁰⁾.

Σε ατομικό επίπεδο: Αρχή που διαπιστώνει ότι ο αιτών κατείχε ηγετική θέση σε οργάνωση που εφαρμόζει τρομοκρατικές μεθόδους δύναται να θεωρήσει ότι αυτός έχει ατομική ευθύνη για τις πράξεις που τέλεσε η οργάνωση κατά την κρίσιμη περίοδο. Παρόλα αυτά, το ΔΕΕ τονίζει ότι η αρχή πρέπει να εξετάσει το σύνολο των συναφών περιστάσεων πριν εκδώσει απόφαση περί αποκλεισμού του εν λόγω προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα ⁽²³¹⁾.

4.1.3 Δεν απαιτείται ποινική καταδίκη

Γενικά επικρατεί η άποψη ότι δεν απαιτείται να έχει καταδικαστεί ο αιτών για ποινικό αδίκημα ⁽²³²⁾. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος και απαιτείται «τα αποδεικτικά στοιχεία που κρίθηκαν αξιόπιστα να ανταποκρίνονται συνολικά στους παγιωμένους και αναμφισβήτητους λόγους που στοιχειοθετούν το οικείο είδος

⁽²²⁸⁾ Court of Appeal (Ηνωμένο Βασίλειο), απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, AN (Afghanistan) κατά Secretary of State for the Home Department, [2015] EWCA Civ 684· ομοίως, Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Τσεχική Δημοκρατία) J.S.A. κατά Υπουργείου Εσωτερικών, ό.π., υποσημείωση 215· επισημαίνεται επίσης ότι, από την πλευρά του, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) του Καναδά θεωρεί ότι η έννοια της φράσης «υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεις τις» του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες είναι λιγότερο αυστηρή από την εφαρμοζόμενη σε ποινική δίκη, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται σε απλή υπόνοια, βλέπε Supreme Court (Καναδάς), Ezokola κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration), ό.π., υποσημείωση 169, σκέψη 101.

⁽²²⁹⁾ Βλέπε UNHCR, Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητών αποκλεισμού, παράγραφος 107.

⁽²³⁰⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψεις 90 επ.

⁽²³¹⁾ Ό.π., σκέψη 98.

⁽²³²⁾ Επισημαίνεται ότι βελγικό δικαστήριο υπέβαλε αίτηση προδικαστικής απόφασης στο ΔΕΕ ζητώντας περαιτέρω διευκρινίσεις επί του ζητήματος αυτού: Απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-573/14, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides κατά Mostafa Lounani, EU:T:2015:365· βλέπε, π.χ., Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, ό.π., υποσημείωση 92, σκέψη 71· Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2014, ABRvS 201405219· UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων, ό.π., υποσημείωση 103, παράγραφος 149.

ποινικής ευθύνης»⁽²³³⁾. Για παράδειγμα, ένα παιδί θα πρέπει να είναι σε ηλικία ποινικής ευθύνης, ενώ υπερασπιστικά επιχειρήματα, όπως ο εξαναγκασμός, ενδέχεται να είναι λυσιτελή. Αυτό, ωστόσο, εγείρει το ζήτημα του σχετικού επιπέδου απόδειξης του ποινικού δικαίου. Όπως προτείνουν ορισμένοι θεωρητικοί του δικαίου, τα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να συνάδουν με τους παγιωμένους και αναμφισβήτητους λόγους που στοιχειοθετούν το οικείο είδος ποινικής ευθύνης⁽²³⁴⁾.

Στη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, το φινλανδικό korkein hallinto-oikeus (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) τόνισε, για παράδειγμα, ότι η έννοια του αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία πρέπει να διαχωρίζεται από τις έννοιες της απαγγελίας κατηγοριών και της έκδοσης απόφασης του ποινικού δικαίου. Δεν απαιτείται η διαπίστωση ενοχής, η έκδοση απόφασης ποινικού δικαστηρίου ή η απαγγελία κατηγορίας. Ωστόσο, η απόδειξη της υπόνοιας πρέπει να είναι αξιόπιστη, πιστευτή και πειστική και ισχυρότερη από μια υποψία ή έναν ισχυρισμό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο αιτών αποκλείστηκε από την επικουρική προστασία βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) λόγω υπονοιών διάπραξης διακεκριμένου βιασμού στη Φινλανδία. Η δικογραφία είχε διαβιβαστεί σε ανακριτή για εξέταση του ενδεχομένου απαγγελίας κατηγορίας. Επομένως, το δικαστήριο έκρινε ότι αυτό αποτελούσε επαρκή λόγο για να υπάρχουν υπόνοιες, για «εύλογους λόγους», ότι ο αιτών είχε διαπράξει σοβαρό έγκλημα και, ως εκ τούτου, για να αποκλειστεί ο ενδιαφερόμενος από την προστασία⁽²³⁵⁾.

4.2 Εξατομικευμένη αξιολόγηση

Οι βασικές αρχές του δικαίου χαρακτηρήρα της διαδικασίας παραμένουν σημαντικές, παρά το χαμηλότερο επίπεδο απόδειξης. Είναι σαφές ότι πρέπει να διενεργείται εξατομικευμένη αξιολόγηση σε κάθε περίπτωση και να μην διατυπώνονται παραδοχές περί συλλογικής αθωότητας ή ενοχής⁽²³⁶⁾. Παραδείγματα του είδους αποδείξεων που μπορούν να λαμβάνονται υπόψη είναι οι πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής, οι δηλώσεις του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένης, π.χ., της ομολογίας συμμετοχής, αξιόπιστες καταθέσεις μαρτύρων, απαγγελίες κατηγοριών ή καταδικαστικές αποφάσεις διεθνούς δικαστηρίου, καταδικαστικές αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων (εφόσον διασφαλίζονται εγγυήσεις δίκαιης δίκης) ή αιτήσεις έκδοσης. Το αν οι εν λόγω αποδείξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης του αιτούντος για πράξη που αποκλείει τη διεθνή προστασία πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων του αιτούντος⁽²³⁷⁾.

Σύμφωνα με το ΔΕΕ:

[α]πό το γράμμα των εν λόγω διατάξεων της οδηγίας προκύπτει ότι η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους μπορεί να τις εφαρμόσει μόνο μετά από αξιολόγηση συγκεκριμένων γεγονότων τα οποία γνωρίζει, για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να

⁽²³³⁾ J.C. Hathaway και M. Foster, ό.π., υποσημείωση 104, σ. 536.

⁽²³⁴⁾ Ό.π., σ. 536.

⁽²³⁵⁾ Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Φινλανδία), απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2014, ΚΗΟ:2014:35, σχετικά με την έννοια της «σοβαρότητας των λόγων για να πιστεύεται» και το όριο του αποκλεισμού.

⁽²³⁶⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 87. Ωστόσο, το ΔΕΕ ήταν διατεθειμένο να υποστηρίξει τεκμήριο ατομικής ευθύνης, όταν η υπόθεση αφορούσε ανώτερο στέλεχος οργάνωσης γνωστής για τη διάπραξη σχετικών εγκλημάτων (βλέπε σκέψη 98). Βλέπε επίσης UNHCR, *Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού*, ό.π., υποσημείωση 135, παράγραφος 35.

⁽²³⁷⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) «[η] αξιολόγηση της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε εξατομικευμένη βάση...» και, επομένως, τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με τον αποκλεισμό αποτελούν μέρος της αξιολόγησης της αίτησης. Είναι επίσης σημαντικό ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων να εξετάζει με συνέπεια όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, π.χ. στην απόφαση της 2ας Αυγούστου 2012 στην υπόθεση H.R. κατά Υπουργείου Εσωτερικών, 5 Azs 2/2012-49, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Τσεχική Δημοκρατία) έκρινε ότι το διοικητικό όργανο έσφαλε καθώς δεν θεώρησε, αφενός, την κατάθεση του αιτούντος αξιόπιστη για τους σκοπούς της αξιολόγησης του φόβου διώξεων, αλλά διαπίστωσε, αφετέρου, ότι η ίδια κατάθεση (ότι ο αιτών ήταν μέλος του ιρακινού στρατού κατά τη διάρκεια του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν) συνιστούσε απόδειξη για τους σκοπούς της εφαρμογής της ρήτρας αποκλεισμού.

κρίνει αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι οι πράξεις του αιτούντος, ο οποίος πληροί, εξάλλου, τα κριτήρια για το καθεστώς του πρόσφυγα, εμπίπτουν σε μία από τις δύο περιπτώσεις αποκλεισμού ⁽²³⁸⁾.

Το ΔΕΕ επισήμανε επίσης η «ατομική ευθύνη πρέπει να εκτιμηθεί με γνώμονα κριτήρια τόσο αντικειμενικά όσο και υποκειμενικά» ⁽²³⁹⁾. Το ΔΕΕ επιβεβαίωσε την απαίτηση κατά περίπτωση «ατομικής αξιολόγησης των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών» σε μεταγενέστερη απόφαση σχετική με το άρθρο 24 παράγραφος 1, παραπέμποντας με τον τρόπο αυτό στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση Β και D ⁽²⁴⁰⁾.

Το αυστριακό αρμόδιο για θέματα ασύλου δικαστήριο στήριξε τον αποκλεισμό μέλους των Ταλιμπάν, ο οποίος υπήρξε «σωματοφύλακας» διοικητή των Ταλιμπάν, στην παραδοχή ότι είχε διαπράξει έγκλημα κατά της ανθρωπότητας αποκλειστικά και μόνο επειδή ο αιτών το παραδέχθηκε. Το αυστριακό Συνταγματικό Δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή του αιτούντος, διότι έκρινε ότι η απόφαση του αρμόδιου για θέματα ασύλου δικαστηρίου δεν είχε επαρκή βάση. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου δικαστήριο προέβη σε παραδοχή όσον αφορά την ύπαρξη λόγου αποκλεισμού βασιζόμενο αποκλειστικά και μόνο σε δήλωση του αιτούντος χωρίς να διενεργήσει καμία περαιτέρω έρευνα σχετικά με τις ενέργειες που καταλογίζονται στον διοικητή του αιτούντος κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης από τους Ταλιμπάν. Το κατώτερο ιεραρχικά δικαστήριο δεν αξιολόγησε επίσης τη φύση της θέσης και των αρμοδιοτήτων του «σωματοφύλακα» ενός διοικητή εντός του συνολικού στρατιωτικού συστήματος των Ταλιμπάν ⁽²⁴¹⁾.

⁽²³⁸⁾ Β και D, ό.π., υποσημείωση 7, σκέψη 87.

⁽²³⁹⁾ Ό.π., σκέψη 96.

⁽²⁴⁰⁾ Η.Τ., ό.π., υποσημείωση 130, σκέψεις 84, 86 και 89.

⁽²⁴¹⁾ Συνταγματικό Δικαστήριο (Αυστρία), απόφαση της 11ης Ιουνίου 2012, 1092/11.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α — Επιλεγμένες συναφείς διατάξεις διεθνούς δικαίου

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Άρθρο 5

Εγκλήματα που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου

Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου περιορίζεται στα σοβαρότερα εγκλήματα που ενδιαφέρουν τη διεθνή κοινότητα στο σύνολό της. Το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία σύμφωνα με το παρόν Καταστατικό επί των ακόλουθων εγκλημάτων:

- α) το έγκλημα της γενοκτονίας·
- β) εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας·
- γ) εγκλήματα πολέμου·
- δ) το έγκλημα της επίθεσης (δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ).

Άρθρο 6

Γενοκτονία

Για τους σκοπούς του παρόντος Καταστατικού, «γενοκτονία» σημαίνει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις οι οποίες διαπράττονται με την πρόθεση καταστροφής, εν όλω ή εν μέρει, μιας εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας, ως τέτοιας:

- α) ανθρωποκτονία με πρόθεση μελών της ομάδας·
- β) πρόκληση βαρείας σωματικής ή διανοητικής βλάβης σε μέλη της ομάδας·
- γ) εκ προθέσεως επιβολή επί της ομάδας συνθηκών ζωής υπολογισμένων να επιφέρουν τη φυσική καταστροφή της εν όλω ή εν μέρει·
- δ) επιβολή μέτρων που σκοπεύουν στην παρεμπόδιση των γεννήσεων εντός της ομάδας·
- ε) διά της βίας μεταφορά παιδιών της ομάδας σε άλλη ομάδα.

Άρθρο 7

Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας

1. Για τους σκοπούς του παρόντος Καταστατικού, «έγκλημα κατά της ανθρωπότητας» σημαίνει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις όταν διαπράττεται ως μέρος ευρείας και συστηματικής επίθεσης που κατευθύνεται κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, εν γνώσει της επίθεσης:

α) ανθρωποκτονία με πρόθεση·

β) εξόντωση·

γ) υποδούλωση·

δ) εκτόπιση ή βίαιη μετακίνηση πληθυσμού·

ε) φυλάκιση ή άλλη σοβαρή στέρηση της σωματικής ελευθερίας κατά παραβίαση βασικών κανόνων του διεθνούς δικαίου·

στ) βασανιστήρια·

ζ) βιασμός, γενετήσια δουλεία, εξαναγκασμός σε πορνεία, εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη, εξαναγκασμός σε στέρηση ή άλλη μορφή γενετήσιας βίας παρόμοιας βαρύτητας·

η) δίωξη κατά οποιασδήποτε αναγνωρίσιμης ομάδας ή κοινότητας για λόγους πολιτικούς, φυλετικούς, εθνικούς, εθνοτικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς ή λόγους φύλου, όπως αυτό ορίζεται στην παράγραφο 3, ή άλλους λόγους που αναγνωρίζονται παγκοσμίως ως ανεπίτρεπτοι κατά το διεθνές δίκαιο σε σχέση με οποιαδήποτε πράξη που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο ή οποιοδήποτε έγκλημα εντός της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου·

θ) βίαιη εξαφάνιση προσώπων·

ι) φυλετικός διαχωρισμός·

κ) άλλες απάνθρωπες πράξεις παρόμοιου χαρακτήρα, οι οποίες με πρόθεση προκαλούν μεγάλο πόνο ή βαρεία σωματική βλάβη ή βαρεία βλάβη της διανοητικής ή σωματικής υγείας.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:

α) «επίθεση κατευθυνόμενη κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού» σημαίνει συμπεριφορά που συνεπάγεται την κατά συρροή διάπραξη πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός κράτους ή μιας οργάνωσης που στοχεύει στη διάπραξη τέτοιας επίθεσης·

β) η «εξόντωση» περιλαμβάνει την εκ προθέσεως επιβολή συνθηκών ζωής, μεταξύ άλλων στέρηση πρόσβασης σε τροφή και φάρμακα, υπολογισμένων να επιφέρουν την καταστροφή μέρους του πληθυσμού·

γ) «υποδούλωση» σημαίνει την άσκηση οποιασδήποτε ή όλων των εξουσιών οι οποίες είναι σύμφυτες στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας επί προσώπων, και περιλαμβάνει την άσκηση τέτοιας εξουσίας κατά την εμπορία προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών·

δ) «εκτόπιση ή βίαιη μετακίνηση πληθυσμού» σημαίνει τη μετακίνηση των προσώπων για τα οποία πρόκειται με απέλαση ή άλλες πράξεις εξαναγκασμού από την περιοχή στην οποία νομίμως βρίσκονται, άνευ λόγων επιτρεπτών κατά το διεθνές δίκαιο·

ε) «βασανιστήρια» σημαίνει την με πρόθεση πρόκληση έντονου πόνου ή δοκιμασίας, σωματικών ή ψυχικών επί προσώπου που τελεί υπό την κράτηση ή υπό τον έλεγχο του κατηγορουμένου. Τα βασανιστήρια δεν περιλαμβάνουν πόνο ή δοκιμασία που προκύπτει μόνον ή είναι σύμφυτος ή είναι δυνατόν να προκύψει από την επιβολή νόμιμων κυρώσεων·

στ) «εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη» σημαίνει τον παράνομο περιορισμό γυναίκας που κατέστη έγκυος διά της βίας, με την πρόθεση να επηρεαστεί η εθνική σύνθεση οποιουδήποτε πληθυσμού ή να πραγματοποιηθούν άλλες σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου. Ο ορισμός αυτός δεν μπορεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να ερμηνευθεί ως επηρεάζων τις εθνικές νομοθεσίες που αφορούν την εγκυμοσύνη·

ζ) «δίωξη» σημαίνει την με πρόθεση και βαρείας μορφής στέρηση θεμελιωδών δικαιωμάτων σε αντίθεση προς το διεθνές δίκαιο εξαιτίας της ταυτότητας της ομάδας ή κοινότητας·

η) «φυλετικός διαχωρισμός» σημαίνει απάνθρωπες πράξεις παρόμοιου χαρακτήρα όπως οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1, που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο θεσμοθετημένου καθεστώτος συστηματικής καταπίεσης και κυριάρχησης μιας φυλετικής ομάδας επί οποιασδήποτε άλλης φυλετικής ομάδας ή ομάδων και διαπραττόμενες με πρόθεση τη διατήρηση του καθεστώτος αυτού·

θ) «βίαιη εξαφάνιση προσώπου» σημαίνει τη σύλληψη, κράτηση ή αρπαγή προσώπων από ένα κράτος ή μια πολιτική οργάνωση ή με την άδεια, υποστήριξη ή συναίνεση αυτών, οι οποίες ακολουθούνται από άρνηση παραδοχής αυτής της στέρησης της ελευθερίας ή της παροχής πληροφοριών για την τύχη ή τον εντοπισμό των προσώπων αυτών, με πρόθεση να αποστερηθούν της προστασίας του νόμου για παρατεταμένο χρονικό διάστημα.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος Καταστατικού, εννοείται ότι ο όρος «φύλο» αναφέρεται στα δύο φύλα, αρσενικό και θηλυκό, με την έννοια που τους προσδίδει η κοινωνία. Ο όρος «φύλο» δεν έχει έννοια διαφορετική από την παραπάνω.

Άρθρο 8

Εγκλήματα πολέμου

1. Το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία σε σχέση με εγκλήματα πολέμου ιδιαίτερα όταν διαπράχθηκαν ως μέρος σχεδίου ή πολιτικής ή ως μέρος ευρείας κλίμακας τέλεσης τέτοιων εγκλημάτων.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος Καταστατικού, «εγκλήματα πολέμου» σημαίνει:

α) Σοβαρές παραβιάσεις των συμβάσεων της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949, και συγκεκριμένα, οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις κατά προσώπων ή περιουσίας προστατευόμενων κατά τις διατάξεις της σχετικής σύμβασης της Γενεύης:

i) ανθρωποκτονία με πρόθεση·

ii) βασανιστήρια ή απάνθρωπη μεταχείριση, συμπεριλαμβανομένων βιολογικών πειραμάτων·

iii) εκ προθέσεως πρόκληση μεγάλης δοκιμασίας ή σοβαρής βλάβης, σωματικής ή ψυχικής·

iv) εκτεταμένη καταστροφή και ιδιοποίηση περιουσίας, οι οποίες δεν δικαιολογούνται από τη στρατιωτική αναγκαιότητα και τελούνται παράνομα και αυθαίρετα·

v) εξαναγκασμός αιχμαλώτου πολέμου ή άλλου προστατευόμενου προσώπου να υπηρετήσει στις ένοπλες δυνάμεις εχθρικής δύναμης·

vi) εκ προθέσεως αποστέρηση αιχμαλώτου πολέμου ή άλλου προστατευόμενου προσώπου από τα δικαιώματα της δίκαιης και κανονικής δίκης·

vii) παράνομη εκτόπιση ή μεταφορά ή παράνομος περιορισμός·

viii) σύλληψη ομήρων.

β) Άλλες σημαντικές παραβιάσεις των νόμων και εθίμων που εφαρμόζονται στις διεθνείς ένοπλες συρράξεις εντός του καθιερωμένου πλαισίου του διεθνούς δικαίου και, συγκεκριμένα, οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις:

i) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά του άμαχου πληθυσμού ως τέτοιου ή εναντίον αμάχων ατομικά, οι οποίοι δεν λαμβάνουν άμεσα μέρος στις εχθροπραξίες·

ii) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά πολιτικών αντικειμένων, δηλαδή αντικειμένων που δεν αποτελούν στρατιωτικούς στόχους·

iii) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά προσωπικού, εγκαταστάσεων, υλικού, μονάδων ή οχημάτων που χρησιμοποιούνται σε αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας ή ειρηνευτικές αποστολές σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, εφόσον δικαιούνται την προστασία που χορηγείται σε αμάχους ή πολιτικά αντικείμενα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο των ενόπλων συρράξεων·

iv) επίθεση επιχειρούμενη με πρόθεση, εν γνώσει ότι η επίθεση αυτή μπορεί να προκαλέσει απώλεια ζωής ή σωματική βλάβη σε αμάχους ή βλάβες σε πολιτικά αντικείμενα ή εκτεταμένες, μακροπρόθεσμες και σοβαρές ζημίες στο φυσικό περιβάλλον οι οποίες θα ήταν σαφώς δυσανάλογες σε σχέση με το επιδιωκόμενο συγκεκριμένο και άμεσο συνολικό στρατιωτικό πλεονέκτημα·

v) επίθεση ή βομβαρδισμός, με οποιοδήποτε μέσο, κατά ανοχύρωτων πόλεων, χωριών, κατοικιών ή κτιρίων που δεν αποτελούν στρατιωτικούς στόχους·

vi) ανθρωποκτονία ή τραυματισμός μαχίμου ο οποίος έχει παραδώσει τα όπλα ή, μη έχοντας πλέον μέσα άμυνας, έχει παραδοθεί άνευ όρων·

vii) μη προσήκουσα χρήση σημαίας ανακωχής, της σημαίας ή των στρατιωτικών διακριτικών και της στολής του εχθρού ή των Ηνωμένων Εθνών, καθώς επίσης και των διακριτικών εμβλημάτων των συμβάσεων της Γενεύης, η οποία είχε ως αποτέλεσμα θάνατο ή βαριά σωματική βλάβη·

viii) η μεταφορά, αμέσως ή εμμέσως, από την Κατέχουσα Δύναμη μέρους του δικού της άμαχου πληθυσμού στο έδαφος που καταλαμβάνει, ή η εκτόπιση ή μεταφορά όλου ή μέρους του πληθυσμού του κατεχομένου εδάφους μέσα ή έξω από το έδαφος αυτό·

ix) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά κτιρίων αφιερωμένων στη θρησκεία, παιδεία, τέχνη, επιστήμη ή αγαθοεργούς σκοπούς, ιστορικά μνημεία, νοσοκομεία και μέρη όπου συγκεντρώνονται οι ασθενείς και οι τραυματίες, εφόσον δεν αποτελούν στρατιωτικούς στόχους·

x) υποβολή προσώπων που βρίσκονται υπό την εξουσία του εχθρού σε σωματικό ακρωτηριασμό ή σε ιατρικά ή επιστημονικά πειράματα οποιουδήποτε είδους που δεν δικαιολογούνται ούτε από την ιατρική, οδοντιατρική ή νοσοκομειακή θεραπεία του προσώπου για το οποίο πρόκειται ούτε διεξάγονται προς το συμφέρον του, και τα οποία προκαλούν θάνατο ή θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία του προσώπου ή των προσώπων αυτών·

xi) ανθρωποκτονία ή τραυματισμός με δόλια τεχνάσματα ατόμων που ανήκουν στο εχθρικό έθνος ή στρατό·

xii) δήλωση ότι δεν θα υπάρξει έλεος·

xiii) καταστροφή ή κατάσχεση της εχθρικής περιουσίας εκτός εάν η καταστροφή ή κατάσχεση καθίστανται απαραίτητες από τις ανάγκες του πολέμου·

xiv) διακήρυξη ότι καταργούνται, αναστέλλονται ή είναι απαράδεκτα ενώπιον των δικαστηρίων τα δικαιώματα και οι δικαστικές πράξεις των υπηκόων του εχθρού·

xv) εξαναγκασμός των υπηκόων του εχθρού να συμμετάσχουν στις πολεμικές επιχειρήσεις κατά της χώρας τους έστω και αν βρίσκονταν στην υπηρεσία του αντιπάλου πριν από την έναρξη του πολέμου·

xvi) λεηλασία πόλης ή τοποθεσίας, ακόμη και αν καταλήφθηκε με έφοδο·

xvii) χρήση δηλητηρίου ή δηλητηριωδών όπλων·

xviii) χρήση ασφυξιγόνων, δηλητηριωδών ή άλλων αερίων και όλων των ανάλογων υγρών, υλικών ή συσκευών·

xix) χρήση σφαιρών που εκρήγνυνται και τα θραύσματά τους διασκορπίζονται εύκολα στο ανθρώπινο σώμα, όπως σφαίρες με επικάλυψη της βολίδας από σκληρό περίβλημα που δεν καλύπτει πλήρως την βολίδα ή που έχει εγκοπές·

xx) χρήση όπλων, βλημάτων, υλικών και μεθόδων πολέμου, που προορίζονται να προξενήσουν υπέρμετρη βλάβη ή μη αναγκαίο πόνο ή που επιφέρουν πλήγματα από τη φύση τους άνευ διακρίσεως κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου των ενόπλων συρράξεων, υπό τον όρο ότι αυτά τα όπλα, βλήματα, υλικά και μέθοδοι πολέμου αποτελούν αντικείμενο συνολικής απαγόρευσης και περιλαμβάνονται σε παράρτημα στο παρόν Καταστατικό, μετά από τροποποίηση σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις που εκτίθενται στα άρθρα 121 και 123·

xxi) προσβολές κατά της προσωπικής αξιοπρέπειας και, ιδιαιτέρως, ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση·

xxii) βιασμός, γενετήσια δουλεία, εξαναγκασμός σε πορνεία, εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο στ), εξαναγκασμός σε στείρωση ή άλλη μορφή γενετήσιας βίας που αποτελεί επίσης σοβαρή παραβίαση των συμβάσεων της Γενεύης·

xxiii) χρησιμοποίηση της παρουσίας αμάχων ή άλλων προστατευομένων προσώπων προκειμένου να καταστούν ορισμένα σημεία, περιοχές ή στρατιωτικές δυνάμεις απρόσβλητες από στρατιωτικές επιχειρήσεις·

xxiv) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά κτιρίων, υλικού, υγειονομικών μονάδων και οχημάτων, καθώς και κατά προσωπικού φέροντος τα διακριτικά εμβλήματα των συμβάσεων της Γενεύης σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο·

xxv) εκ προθέσεως χρήση της λιμοκτονίας του άμαχου πληθυσμού ως μεθόδου πολέμου με την αποστέρησή του από αντικείμενα απαραίτητα για την επιβίωσή του, συμπεριλαμβανομένης και της εσκεμμένης παρεμπόδισης της παροχής προμηθειών, όπως αυτή προβλέπεται από τις συμβάσεις της Γενεύης·

xxvi) στρατολόγηση παιδιών ηλικίας κάτω των δεκαπέντε ετών στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις ή η χρησιμοποίησή τους για ενεργό συμμετοχή στις εχθροπραξίες.

γ) Στην περίπτωση ένοπλης σύρραξης μη διεθνούς χαρακτήρα, σημαντικές παραβιάσεις του κοινού άρθρου 3 των τεσσάρων συμβάσεων της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949, και συγκεκριμένα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις οι οποίες διαπράττονται κατά προσώπων που δεν λαμβάνουν ενεργό μέρος στις εχθροπραξίες, συμπεριλαμβανομένων και μελών των ενόπλων δυνάμεων που έχουν παραδώσει τα όπλα και εκείνων που ετέθησαν εκτός μάχης λόγω ασθένειας, τραυμάτων, κράτησης ή άλλης αιτίας:

i) βία ασκούμενη κατά της ζωής και του προσώπου, ιδίως κάθε είδους ανθρωποκτονία με πρόθεση, ακρωτηριασμός, απάνθρωπη μεταχείριση και βασανιστήρια·

ii) προσβολές κατά της προσωπικής αξιοπρέπειας και, ιδιαιτέρως, ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση·

iii) σύλληψη ομήρων·

iv) η επιβολή καταδικών και οι εκτελέσεις χωρίς προηγούμενη δικαστική απόφαση εκδοθείσα από κανονικά συσταθέν δικαστήριο, η οποία θα παρέχει όλες τις δικαστικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται ως απαραίτητες.

δ) Η παράγραφος 2 στοιχείο γ) εφαρμόζεται επί ενόπλων συρράξεων μη διεθνούς χαρακτήρα και επομένως δεν εφαρμόζεται σε καταστάσεις εσωτερικών αναταραχών και εντάσεων, όπως ταραχές, μεμονωμένες και σποραδικές πράξεις βίας ή άλλες πράξεις παρόμοιας φύσης.

ε) Άλλες σημαντικές παραβιάσεις των νόμων και εθίμων που εφαρμόζονται σε ένοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα, εντός του καθιερωμένου πλαισίου του διεθνούς δικαίου και, συγκεκριμένα, οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις:

i) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά του άμαχου πληθυσμού ως τέτοιου ή εναντίον αμάχων ατομικά οι οποίοι δεν λαμβάνουν άμεσα μέρος στις εχθροπραξίες·

ii) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά κτιρίων, υλικού υγειονομικών μονάδων και οχημάτων, καθώς και κατά προσωπικού φέροντος τα διακριτικά εμβλήματα των συμβάσεων της Γενεύης σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο·

iii) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά προσωπικού, εγκαταστάσεων, υλικού, μονάδων ή οχημάτων που χρησιμοποιούνται σε αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας ή ειρηνευτικές αποστολές σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών εφόσον δικαιούνται την προστασία που χορηγείται σε αμάχους ή πολιτικά αντικείμενα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο των ενόπλων συρράξεων·

iv) επιθέσεις με πρόθεση κατευθυνόμενες κατά κτιρίων αφιερωμένων στη θρησκεία, παιδεία, τέχνη, επιστήμη ή αγαθοεργούς σκοπούς, ιστορικά μνημεία, νοσοκομεία και μέρη όπου συγκεντρώνονται οι ασθενείς και οι τραυματίες, εφόσον δεν αποτελούν στρατιωτικούς στόχους·

v) λεηλασία πόλης ή τοποθεσίας, ακόμη και αν καταλήφθηκε με έφοδο·

vi) βιασμός, γενετήσια δουλεία, εξαναγκασμός σε πορνεία, εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο στ), εξαναγκασμός σε στέρωση ή άλλη μορφή γενετήσιας βίας που αποτελεί επίσης σημαντική παραβίαση του κοινού άρθρου 3 των τεσσάρων συμβάσεων της Γενεύης·

vii) στρατολόγηση παιδιών ηλικίας κάτω των δεκαπέντε ετών σε εθνικές ένοπλες δυνάμεις ή ομάδες ή χρησιμοποίησή τους για ενεργό συμμετοχή τους στις εχθροπραξίες·

viii) διαταγή μετακίνησης του άμαχου πληθυσμού για λόγους σχετικούς με την σύρραξη, εκτός αν τούτο απαιτείται για την ασφάλεια του εμπλεκόμενου άμαχου πληθυσμού ή από επιτακτικούς στρατιωτικούς λόγους·

ix) ανθρωποκτονία ή τραυματισμός με δόλια τεχνάσματα αντιπάλων μαχίμων·

x) δήλωση ότι δεν θα υπάρξει έλεος·

xi) υποβολή προσώπων που βρίσκονται υπό την εξουσία του εχθρού σε σωματικό ακρωτηριασμό ή σε ιατρικά ή επιστημονικά πειράματα οποιουδήποτε είδους που δεν δικαιολογούνται ούτε από την ιατρική, οδοντιατρική ή νοσοκομειακή

θεραπεία του προσώπου για το οποίο πρόκειται ούτε διεξάγονται προς το συμφέρον του, και τα οποία προκαλούν θάνατο ή θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία του προσώπου ή των προσώπων αυτών·

xii) καταστροφή ή κατάσχεση της εχθρικής περιουσίας εκτός αν η καταστροφή ή κατάσχεση καθίστανται απαραίτητες από τις ανάγκες του πολέμου·

xiii) χρήση δηλητηρίου ή δηλητηριωδών όπλων·

xiv) χρήση ασφυξιογόνων, δηλητηριωδών ή άλλων αερίων και όλων των ανάλογων υγρών, υλικών ή συσκευών·

xv) χρήση σφαιρών που εκρήγνυνται και τα θραύσματά τους διασκορπίζονται εύκολα στο ανθρώπινο σώμα, όπως σφαίρες με επικάλυψη της βολίδας από σκληρό περίβλημα που δεν καλύπτει πλήρως την βολίδα ή που έχει εγκοπές.

στ) Η παράγραφος 2 στοιχείο ε) εφαρμόζεται σε ένοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα και επομένως δεν εφαρμόζεται σε καταστάσεις εσωτερικών αναταραχών και εντάσεων όπως ταραχές, μεμονωμένες και σποραδικές πράξεις βίας ή άλλες πράξεις παρόμοιας φύσης. Εφαρμόζεται σε ένοπλες συρράξεις που λαμβάνουν χώρα στο έδαφος μιας χώρας όταν υπάρχει παρατεταμένη ένοπλη σύρραξη μεταξύ κυβερνητικών αρχών και οργανωμένων ενόπλων ομάδων ή μεταξύ τέτοιων ομάδων.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 στοιχεία γ) και ε) δεν θίγουν την ευθύνη μιας κυβέρνησης να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει τον νόμο και την τάξη του κράτους ή να υπερασπίσει την ενότητα και την εδαφική ακεραιότητα του κράτους με όλα τα νόμιμα μέσα.

Άρθρο 25

Ατομική ποινική ευθύνη

1. Το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία επί φυσικών προσώπων κατά το παρόν Καταστατικό.
2. Ο διαπράττων έγκλημα που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου ευθύνεται ατομικά και τιμωρείται κατά το παρόν Καταστατικό.
3. Κατά το παρόν Καταστατικό ευθύνεται ποινικά και τιμωρείται για έγκλημα που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, όποιος:

α) διαπράττει τέτοιο έγκλημα, είτε ατομικά είτε μαζί με κάποιον άλλον ή μέσω κάποιου άλλου, ανεξαρτήτως αν το άλλο πρόσωπο υπέχει ποινική ευθύνη·

β) προστάζει, παραγγέλλει ή παρακινεί προς διάπραξη τέτοιου εγκλήματος, το οποίο τελέσθηκε ή έγινε απόπειρά του·

γ) με σκοπό τη διευκόλυνση διαπράξεως τέτοιου εγκλήματος, παρέχει βοήθεια, ενθαρρύνει ή καθ' οιονδήποτε τρόπο παρέχει συνδρομή στην τέλεσή του ή στην απόπειρα τέλεσής του, συμπεριλαμβανομένης και της παροχής των μέσων για τη διάπραξή του·

δ) καθ' οιονδήποτε τρόπο συμβάλλει στη διάπραξη τέτοιου εγκλήματος τετελεσμένου ή σε απόπειρα, από μια ομάδα προσώπων που ενεργούν με κοινό σκοπό. Η συμβολή αυτή πρέπει να είναι με πρόθεση και είτε:

i) να παρέχεται προς τον σκοπό πραγματοποίησης της αξιοποιήσιμης δραστηριότητας ή του αξιοποιήσιμου σκοπού της ομάδας, όπου αυτή η δραστηριότητα ή πρόθεση περιλαμβάνει τη διάπραξη εγκλήματος που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, είτε

ii) να παρέχεται εν γνώσει της προθέσεως της ομάδας να διαπράξει το έγκλημα·

ε) σχετικώς με το έγκλημα της γενοκτονίας, άμεσα και δημόσια παρακινεί άλλους να διαπράξουν γενοκτονία·

στ) αποπειράται να διαπράξει τέτοιο έγκλημα προβαίνοντας σε σημαντική ενέργεια που αποτελεί αρχή εκτέλεσεως, αλλά το έγκλημα δεν ολοκληρώνεται λόγω περιστάσεων ανεξαρτήτων των προθέσεων του δράστη. Εντούτοις, ο εγκαταλείπων την προσπάθεια να διαπράξει το έγκλημα ή ο με άλλον τρόπο εμποδίζων την ολοκλήρωση του εγκλήματος δεν τιμωρείται κατά το παρόν Καταστατικό για την απόπειρα διαπράξεως αυτού, αν πλήρως και εκουσίως εγκατέλειψε τον εγκληματικό σκοπό.

4. Καμία διάταξη του παρόντος Καταστατικού σχετικά με την ατομική ποινική ευθύνη δεν επηρεάζει την ευθύνη των κρατών κατά το διεθνές δίκαιο.

Άρθρο 28

Ευθύνη διοικητών και άλλων ανωτέρων

Εκτός από τους άλλους λόγους ποινικής ευθύνης κατά το παρόν Καταστατικό για εγκλήματα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου:

α) Στρατιωτικός διοικητής ή πρόσωπο που ενεργεί στην πράξη ως στρατιωτικός διοικητής υπέχει ποινική ευθύνη για εγκλήματα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, τα οποία τελέσθηκαν από δυνάμεις υπό την ουσιαστική διοίκηση και τον έλεγχο του ή υπό την ουσιαστική εξουσία και έλεγχό του, ανάλογα με την περίπτωση, ως συνέπεια της παράλειψής του να ασκήσει τον κατάλληλο έλεγχο στις δυνάμεις αυτές, όταν:

i) ο στρατιωτικός ή το πρόσωπο αυτό γνώριζε ή, κατά τις περιστάσεις σε εκείνο το χρονικό σημείο, όφειλε να γνωρίζει ότι οι δυνάμεις διέπρατταν ή επρόκειτο να διαπράξουν τέτοια εγκλήματα, και

ii) ο στρατιωτικός διοικητής ή το πρόσωπο αυτό δεν έλαβε τα απαραίτητα και εύλογα μέτρα εντός της εξουσίας του/της για την αποφυγή ή την καταστολή της διαπράξεώς τους ή δεν έθεσε το ζήτημα στις αρμόδιες αρχές προς ανάκριση και δίωξη.

β) Σχετικά με τις ιεραρχικές σχέσεις που δεν περιγράφονται στο σημείο 1, ο ιεραρχικά ανώτερος ευθύνεται ποινικά για εγκλήματα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, τα οποία τελέσθηκαν από ιεραρχικώς κατωτέρους που ευρίσκονταν υπό την

ουσιαστική εξουσία και έλεγχο του, ως συνέπεια της παράλειψης άσκησης καταλλήλου ελέγχου στους κατωτέρους αυτούς, όταν:

- i) ο ανώτερος γνώριζε ή συνειδητά παρέβλεψε πληροφορίες, οι οποίες παρείχαν σαφείς ενδείξεις ότι οι κατώτεροι διέπρατταν ή επρόκειτο να διαπράξουν τέτοια εγκλήματα·
- ii) τα εγκλήματα αφορούσαν δραστηριότητα εντός της ουσιαστικής ευθύνης και ελέγχου του ανωτέρου·
- iii) ο ανώτερος δεν έλαβε όλα τα απαραίτητα και εύλογα μέτρα εντός της εξουσίας του/της για την αποφυγή ή καταστολή της διάπραξης τους ή δεν έθεσε το ζήτημα στις αρμόδιες αρχές προς ανάκριση και δίωξη.

Άρθρο 30

Στοιχεία υποκειμενικής υπόστασης

1. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, ένα πρόσωπο ευθύνεται ποινικά και τιμωρείται για έγκλημα που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου μόνο αν η αντικειμενική υπόσταση αυτούπραγματώθηκε με πρόθεση και εν γνώσει.
2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ένα πρόσωπο ενεργεί με πρόθεση, όταν:
  - α) εν σχέσει προς τη συμπεριφορά, το πρόσωπο αυτό αποσκοπεί πράγματι στη συμπεριφορά αυτή·
  - β) εν σχέσει προς τις συνέπειες, το πρόσωπο αυτό επιδιώκει την επέλευση των συνεπειών αυτών η γνωρίζει ότι αυτές θα επέλθουν κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων.
3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «γνώση» εννοείται η συνείδηση ότι υφίστανται οι περιστάσεις ή ότι η συνέπεια θα επέλθει κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων. «Γνωρίζω» και «εν γνώσει» ερμηνεύονται αναλόγως.

Άρθρο 31

Λόγοι άρσης της ποινικής ευθύνης

1. Εκτός από τους άλλους λόγους άρσης της ποινικής ευθύνης, που περιέχονται στο παρόν Καταστατικό, ένα πρόσωπο δεν υπέχει ποινική ευθύνη, εάν, κατά τον χρόνο της συμπεριφοράς του:
  - α) υποφέρει από διανοητική νόσο ή ελάττωμα που αποκλείουν την ικανότητά του να εκτιμήσει την παρανομία ή τη φύση της συμπεριφοράς του ή την ικανότητά του να ελέγξει την συμπεριφορά του προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του δικαίου·
  - β) είναι σε κατάσταση μέθης, που αποκλείει την ικανότητά του να αντιληφθεί τον άδικο χαρακτήρα ή τη φύση της συμπεριφοράς του ή την ικανότητά του να ελέγξει την συμπεριφορά του προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του δικαίου, εκτός αν υπαίτια περιήλθε στην κατάσταση αυτή και γνώριζε ή παρέβλεψε τον κίνδυνο ότι, ως

αποτέλεσμα της καταστάσεώς του, ήταν πολύ πιθανόν να συμπεριφερθεί κατά τρόπο που συνιστά έγκλημα υπαγόμενο στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου·

γ) ενεργεί εύλογα για να υπερασπισθεί τον εαυτό του ή άλλο πρόσωπο ή, στην περίπτωση εγκλημάτων πολέμου, περιουσία που είναι απαραίτητη για την επιβίωση αυτού ή άλλου προσώπου ή ιδιοκτησία που είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση μιας στρατιωτικής αποστολής, εναντίον επικείμενης και παράνομης άσκησης βίας κατά τρόπο ανάλογο του βαθμού του κινδύνου που απειλεί αυτό ή το άλλο προστατευόμενο πρόσωπο ή την περιουσία. Το γεγονός ότι τούτο συμμετείχε σε αμυντική επιχείρηση διεξαχθείσα από στρατιωτικές δυνάμεις δεν αποτελεί αφ' εαυτού λόγο άρσεως της ποινικής ευθύνης κατά το παρόν εδάφιο·

δ) η συμπεριφορά, η οποία φέρεται ότι συνιστά έγκλημα υπαγόμενο στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, προεκλήθη με εξαναγκασμό κατόπιν απειλής επικείμενου θανάτου ή συνεχιζόμενης ή επικείμενης βαρείας σωματικής βλάβης εναντίον αυτού ή άλλου προσώπου, και τούτο ενεργεί αναγκαστικά και ευλόγως για να αποφύγει την απειλή αυτή, με την προϋπόθεση ότι δεν έχει σκοπό να προκαλέσει βαρύτερη βλάβη από την απειλή που επεδίωξε να αποφύγει. Τέτοια απειλή μπορεί:

i) είτε να προέρχεται από άλλα πρόσωπα·

ii) είτε να δημιουργείται από άλλες περιστάσεις πέραν του ελέγχου του.

2. Το Δικαστήριο αποφασίζει αν συντρέχουν οι λόγοι άρσης της ποινικής ευθύνης, που περιέχονται στο παρόν Καταστατικό, σε κάθε συγκεκριμένη υπόθεση ενώπιόν του.

3. Στη δίκη το Δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη του ως λόγο άρσης της ποινικής ευθύνης διαφορετικό λόγο από αυτούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, όταν ο λόγος αυτός προέρχεται από το εφαρμοστέο δίκαιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 21. Η διαδικασία εξέτασης προκειμένου να ληφθεί υπόψη ένας τέτοιος λόγος προβλέπεται στους Κανόνες Διαδικασίας και Απόδειξης.

Άρθρο 32

Πραγματική και νομική πλάνη

1. Η πραγματική πλάνη αποτελεί λόγο άρσης της ποινικής ευθύνης μόνον αν αναιρεί την πλήρωση των στοιχείων της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος.

2. Η νομική πλάνη ως προς το αν ορισμένο είδος συμπεριφοράς αποτελεί έγκλημα υπαγόμενο στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου δεν συνιστά λόγο άρσης της ποινικής ευθύνης. Η νομική πλάνη μπορεί, όμως, να αποτελέσει λόγο άρσης της ποινικής ευθύνης, αν αναιρεί τα στοιχεία της υποκειμενικής υπόστασης που απαιτείται για την τέλεση ενός τέτοιου εγκλήματος ή αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 33.

Άρθρο 33

Προσταγές ανωτέρων και επιταγές του νόμου

1. Το γεγονός ότι ένα έγκλημα που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τελέστηκε από πρόσωπο συμμορφούμενο προς εντολή κυβερνήσεως ή ανωτέρου, είτε στρατιωτικού είτε πολιτικού, δεν αναιρεί την ποινική του ευθύνη, εκτός αν τούτο:

α) είχε νομική υποχρέωση να υπακούει σε εντολές της κυβερνήσεως ή του κατά περίπτωση ανωτέρου·

β) δεν γνώριζε ότι η προσταγή ήταν παράνομη·

γ) η προσταγή δεν ήταν καταφανώς παράνομη.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, η διαταγή προς τέλεση γενοκτονίας ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας είναι καταφανώς παράνομη.

Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών

Άρθρο 1

Οι σκοποί των Ηνωμένων Εθνών είναι:

1. να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να επιτυγχάνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης·

2. να αναπτύσσουν ανάμεσα στα έθνη φιλικές σχέσεις που θα βασίζονται στο σεβασμό της αρχής των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών και να παίρνουν άλλα μέτρα κατάλληλα για την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης·

3. να επιτυγχάνουν διεθνή συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και ανθρωπιστικής φύσεως, και για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας, και

4. να αποτελούν ένα κέντρο που θα συντονίζει τις ενέργειες των εθνών για την επίτευξη αυτών των κοινών σκοπών.

Άρθρο 2

Ο Οργανισμός και τα μέλη του, κατά την επιδίωξη των σκοπών που αναφέρονται στο άρθρο 1, θα ενεργούν σύμφωνα με τις παρακάτω αρχές:

1. Ο Οργανισμός βασίζεται στην αρχή της κυρίαρχης ισότητας όλων των μελών του.
2. Κάθε μέλος, προκειμένου να εξασφαλίζει για όλα τα μέλη του Οργανισμού τα δικαιώματα και τα πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την ιδιότητα του μέλους, πρέπει να εκπληρώνει με καλή πίστη τις υποχρεώσεις που ανέλαβε σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη.
3. Όλα τα μέλη θα ρυθμίζουν τις διεθνείς διαφορές τους με ειρηνικά μέσα, έτσι ώστε να μην μπαίνουν σε κίνδυνο η διεθνείς ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και η δικαιοσύνη.
4. Όλα τα μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, που εκδηλώνεται εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους είτε με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ασυμβίβαστη προς τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών.
5. Όλα τα μέλη θα παρέχουν στα Ηνωμένα Έθνη κάθε βοήθεια σε κάθε ενέργεια που αναλαμβάνουν σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη και δεν θα βοηθούν κανένα κράτος εναντίον του οποίου τα Ηνωμένα Έθνη θα έχουν προχωρήσει σε προληπτικές ή εξαναγκαστικές ενέργειες.
6. Ο Οργανισμός θα εξασφαλίζει ώστε τα κράτη που δεν είναι μέλη των Ηνωμένων Εθνών να ενεργούν σύμφωνα με αυτές τις αρχές, σε όσο βαθμό αυτό θα χρειάζεται για να διατηρηθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια.
7. Καμιά διάταξη αυτού του Χάρτη δεν θα δίνει στα Ηνωμένα Έθνη το δικαίωμα να επεμβαίνουν σε ζητήματα που ανήκουν ουσιαστικά στην εσωτερική δικαιοδοσία οποιουδήποτε κράτους και δε θα αναγκάζει τα μέλη να υποβάλλουν τέτοια θέματα για ρύθμιση σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη. Η αρχή όμως αυτή δεν πρέπει να εμποδίζει την εφαρμογή των εξαναγκαστικών μέτρων που προβλέπονται από το κεφάλαιο 7.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β — Διαγράμματα αποφάσεων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Τα διαγράμματα αποφάσεων που ακολουθούν προορίζονται να παράσχουν καθοδήγηση στους δικαστικούς όταν κρίνουν υποθέσεις που αφορούν ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή των ρητρών περί αποκλεισμού. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ενδέχεται να υπάρξει κάποια αλληλεπικάλυψη μεταξύ των λόγων αποκλεισμού. Σε κάθε δεδομένη περίπτωση, ενδέχεται να εφαρμόζονται περισσότεροι του ενός λόγοι αποκλεισμού, είτε σε διαφορετικές πράξεις ή εγκλήματα είτε σε σχέση με την ίδια συμπεριφορά, που μπορεί να συνιστούν, για παράδειγμα, σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα καθώς και πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Οι δικαστικοί καλούνται να έχουν κατά νου το γεγονός αυτό όταν χρησιμοποιούν τα εν λόγω διαγράμματα αποφάσεων.

Ορισμένες άλλες γενικές παρατηρήσεις εφαρμόζονται σε όλα τα διαγράμματα αποφάσεων ως εξής:

- Όταν στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δεν αναφέρεται ότι οι σχετικές πράξεις διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης, δεν συντρέχει περίπτωση «εγκλημάτων πολέμου».
- Όταν στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δεν αναφέρεται ότι οι σχετικές πράξεις διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια διεθνούς ένοπλης σύρραξης, δεν συντρέχει περίπτωση «εγκλημάτων κατά της ειρήνης».
- Σε περίπτωση που ο αιτών είχε μικρότερη ηλικία από την ηλικία ποινικής ευθύνης κατά τον χρόνο τέλεσης των πράξεων με τις οποίες ενδέχεται να συνδέεται, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής ρητρών αποκλεισμού.

Άρθρο 12 — Προστασία των προσφύγων

Άρθρο 12 παράγραφος 1 της ΟΕΑΑ

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 αφορά πρόσωπα τα οποία αποκλείονται από το καθεστώς πρόσφυγα επειδή δεν χρήζουν προστασίας. Περιλαμβάνει δύο υποπεριπτώσεις οι οποίες μπορούν να εξετάζονται ανεξάρτητα η μία από την άλλη.

Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΕΑΑ

Α. Προστατεύεται ήδη ο αιτών βάσει του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες από το UNRWA / όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών εκτός της UNHCR;

	1. Ήταν η Παλαιστίνη ο τόπος συνήθους διαμονής του αιτούντος καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου από τον Ιούνιο του 1946 έως τον Μάιο του 1948;
και	απώλεσε τόσο την εστία του όσο και τα μέσα διαβίωσής του ως αποτέλεσμα της σύρραξης του 1948;
ή	εκτοπίσθηκε μόνιμα ως αποτέλεσμα της σύρραξης του 1967;

ΚΑΙ	
	<p>2. Έλαβε πράγματι ο αιτών τη συνδρομή του UNRWA;</p> <p>α. Θα πρέπει να υπάρχει απόδειξη εγγραφής στο UNRWA·</p> <p>β. ελλείπει τέτοιας απόδειξης εγγραφής, ο αιτών μπορεί να προσκομίσει απόδειξη συνδρομής με άλλα μέσα.</p>
ΚΑΙ	
	<p>3. Έχει «παύσει για οποιονδήποτε λόγο [...] η εν λόγω προστασία ή συνδρομή»;</p> <p>α. Υφίσταται ακόμη το UNRWA ή είναι σε θέση να εκτελέσει την αποστολή του στην ορισθείσα ζώνη επιχειρήσεων;</p> <p>β. Εξαναγκάστηκε ο αιτών να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA; (π.χ. κινδύνευε η ζωή του και το Γραφείο δεν ήταν σε θέση να εγγυηθεί ότι οι συνθήκες διαβίωσής του στη συγκεκριμένη περιοχή θα ανταποκρίνονταν στους στόχους του Γραφείου)</p> <p>γ. Μπορεί ο αιτών να επιστρέψει σε περιοχή της εντολής του UNRWA και να θέσει εκ νέου εαυτόν υπό την προστασία του;</p>
Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ	
Β. Προστατεύεται ήδη ο αιτών από τις αρμόδιες αρχές στη χώρα διαμονής του;	
	<p>1. Έχει ο αιτών «τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας»;</p> <p>α. Προστατεύεται, τουλάχιστον, ο αιτών κατά της έκδοσης και της απέλασης από τη χώρα διαμονής;</p> <p>β. Έχει ο αιτών δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στην εθνική επικράτεια της χώρας;</p> <p>Αυτό θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει και το δικαίωμα αναχώρησης και επανεισόδου στη χώρα.</p> <p>γ. Επαρκεί το συγκεκριμένο επίπεδο προστασίας για να θεωρείται ότι ο αιτών προστατεύεται πραγματικά και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρείται πρόσφυγας;</p>
ΚΑΙ	
	<p>2. Έχει ο αιτών πραγματικά εγκατασταθεί σε μια χώρα;</p> <p>α. Αποδεικνύεται ότι ο αιτών δεν διέρχεται απλώς από τη χώρα ή δεν επισκέπτεται κάποιον στη χώρα;</p> <p>β. Απέκτησε αξιόπιστα ο αιτών μόνιμη διαμονή σε σχέση με το κέντρο των προσωπικών και/ή των οικογενειακών συμφερόντων του;</p>
Γ. Αποκλεισμός από την προστασία πρόσφυγα	
<p>Εάν πληρούνται τα σωρευτικά κριτήρια που προσδιορίζονται στην ενότητα Α, ο αιτών δεν εξαρτάται από την προστασία την οποία παρέχει το καθεστώς πρόσφυγα, επειδή απολαύει ήδη της προστασίας των Ηνωμένων Εθνών.</p> <p>Εάν πληρούνται τα σωρευτικά κριτήρια που προσδιορίζονται στην ενότητα Β, ο αιτών δεν εξαρτάται από την προστασία την οποία παρέχει το καθεστώς πρόσφυγα, επειδή απολαύει ήδη της προστασίας της χώρας διαμονής.</p> <p>Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το αποτέλεσμα είναι, επομένως, ότι ο αιτών μπορεί να αποκλειστεί από την προστασία πρόσφυγα.</p>	

Άρθρο 12 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 αφορά πρόσωπα τα οποία αποκλείονται από το καθεστώς πρόσφυγα επειδή κρίνονται ανάξια της εν λόγω προστασίας. Δεν υπάρχει κάποια ιεράρχηση μεταξύ των τριών υποπεριπτώσεων που παρατίθενται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) αντίστοιχα. Βάσει των πραγματικών περιστατικών που προβάλλονται, θα πρέπει να καθοριστεί ποια υποπερίπτωση τυγχάνει εφαρμογής. Περισσότερες υποπεριπτώσεις μπορούν να εφαρμόζονται ταυτόχρονα.

Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΕΑΑ

Α. Πρέπει να εξεταστεί αν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης εγείρουν δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού όσον αφορά πράξεις οι οποίες ενδέχεται να συνιστούν διεθνή εγκλήματα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΕΑΑ.

	1. Αφορά η πραγματική κατάσταση διεθνή ένοπλη σύρραξη ;
	2. Εάν όχι, δεν μπορούν να εξεταστούν εγκλήματα κατά της ειρήνης.
	3. Εάν ναι, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) «εγκλήματα κατά της ειρήνης» : α. Σχετίζονταν οι επίμαχες πράξεις με σχεδιασμό, προετοιμασία, κήρυξη ή διεξαγωγή επιθετικού πολέμου ή πολέμου κατά παράβαση διεθνών συνθηκών, συμφωνιών ή διαβεβαιώσεων;
	και β. Κατείχε ο ενδιαφερόμενος θέση εξουσίας σε κράτος;
	4. Αφορά η πραγματική κατάσταση πράξεις οι οποίες έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης ;
	5. Εάν όχι, δεν μπορούν να εξεταστούν εγκλήματα πολέμου.
	6. Εάν ναι, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) «εγκλήματα πολέμου» : α. Υπήρχε ένοπλη σύρραξη κατά τον κρίσιμο χρόνο και, εάν ναι, η ένοπλη σύρραξη είχε διεθνή ή μη διεθνή χαρακτήρα; Στην περίπτωση διεθνών ένοπλων συρράξεων, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) «εγκλήματα κατά της ειρήνης». β. Υπήρχε σύνδεσμος μεταξύ των επίμαχων πράξεων και της ένοπλης σύρραξης; γ. Εάν υφίσταται σύνδεσμος, αντιστοιχούν οι επίμαχες πράξεις στον ορισμό του εγκλήματος πολέμου βάσει των ισχυόντων διεθνών προτύπων και της νομολογίας (ειδικότερα: Καταστατικό ΔΠΔ (βλέπε επίσης στοιχεία εγκλημάτων), συμβάσεις της Γενεύης του 1949 και πρόσθετα πρωτόκολλα του 1977, Καταστατικό ΔΠΔΠΓ, Καταστατικό ΔΠΔΡ);
	7. Εμπίπτουν οι επίμαχες πράξεις στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) — «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας» ; α. Εμπίπτουν οι επίμαχες πράξεις στον ορισμό των υποκείμενων σοβαρών εγκλημάτων που προβλέπονται στο άρθρο 7 του Καταστατικού του ΔΠΔ; και β. Έλαβαν χώρα οι επίμαχες πράξεις στο πλαίσιο ευρείας ή συστηματικής επίθεσης κατά άμαχου πληθυσμού;

Β. Εάν διαπιστώθηκε ότι έλαβαν χώρα πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α), έχει ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τις εν λόγω πράξεις;

1. Λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ορισμών των επίμαχων εγκλημάτων και ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται ατομική ευθύνη, πληροί η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου τις απαιτήσεις της **αντικειμενικής υπόστασης** (actus reus) και της **υποκειμενικής υπόστασης** (mens rea) του εγκλήματος;

α. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη ως **δράστης** των επίμαχων εγκλημάτων;

β. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τη διάπραξη εγκλημάτων **από άλλα πρόσωπα** τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α);

Τα εν λόγω ερωτήματα αφορούν «πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων» που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, τη διαταγή, την παρότρυνση, την υποκίνηση ή με άλλο τρόπο ενθάρρυνση άλλου προσώπου να τελέσει το έγκλημα, ή τη συμβολή στο εν λόγω έγκλημα μέσω συνέργειας ή μέσω συμμετοχής σε κοινή εγκληματική ενέργεια.

γ. Εφόσον αρμόζει κατά την εξέταση της mens rea, είναι οι περιστάσεις τέτοιες ώστε να **αίρουν ενδεχομένως την ατομική ευθύνη**, π.χ. πνευματική ανικανότητα, ακούσια μέθη ή ανωριμότητα;

Εάν ένας από τους τρεις λόγους αποκλεισμού που απαριθμούνται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) αποδειχθεί συναφής και εφαρμοστέος και πληρούνται τα κριτήρια διαπίστωσης της ατομικής ευθύνης, θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο αποκλεισμού του αιτούντος. Παρότι ισχύει τεκμήριο ατομικής ευθύνης σε περίπτωση στην οποία παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για να πληρούται ο κανόνας «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται», πρέπει να εξετάζονται εξατομικευμένα αποδεικτικά στοιχεία και πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η δυνατότητα να αντικρούσει το τεκμήριο.

2. Εάν οι απαιτήσεις της actus reus και της mens rea πληρούνται κατά τα λοιπά, θα μπορούσε κάποιος από τους ακόλουθους παράγοντες να **απαλλάσσει** τον αιτούντα από την ατομική ευθύνη του;

α. αυτοάμυνα (ή προστασία άλλων)·

β. διαταγές ανωτέρων

επισημαίνεται ότι η άμυνα αυτή **δεν ισχύει** σε σχέση με **εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας** (άρθρο 33 παράγραφος 2 του Καταστατικού της Ρώμης)

γ. υπερασπιστικό επιχείρημα εξαναγκασμού.

Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας ΟΕΑΑ

Γ. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού όσον αφορά πράξεις οι οποίες ενδέχεται να συνιστούν σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β);

1. Τελέστηκαν οι επίμαχες πράξεις «**εκτός της χώρας ασύλου**» και «**πριν γίνει δεκτός [ο ενδιαφερόμενος] ως πρόσφυγας**», ήτοι πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα;

Εάν όχι, πράξεις που τελέστηκαν στη χώρα ασύλου και αφού ο ενδιαφερόμενος έγινε δεκτός ως πρόσφυγας δεν μπορούν να θεμελιώσουν αποκλεισμό βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β).

	<p>2. Εάν ναι, συνιστούν οι επίμαχες πράξεις έγκλημα βάσει των διεθνών προτύπων;</p> <p>α. Μπορεί να θεωρηθεί ότι οι επίμαχες πράξεις συνιστούν έγκλημα στις περισσότερες δικαιοδοσίες (συμπεριλαμβανομένων της χώρας καταγωγής και της χώρας στην οποία εξετάζεται η αίτηση ασύλου);</p> <p>β. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις έγκλημα βάσει των διεθνικών προτύπων του ποινικού δικαίου, όπου συντρέχει περίπτωση;</p>
	<p>3. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις σοβαρό έγκλημα βάσει των διεθνών προτύπων;</p> <p>α. Είναι η πράξη έγκλημα από δόλο που τιμωρείται με θανατική ποινή ή σοβαρή κολάσιμη πράξη;</p> <p>β. Το στοιχείο της σοβαρότητας του εγκλήματος πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό μεταξύ τους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • φύση της πράξης (σοβαρότητα της προκληθείσας βλάβης, προκληθείσα ζημία)· • βαθμός βίας και μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν (π.χ. χρήση βίας ή φονικού όπλου)· • μορφή της διαδικασίας που εφαρμόζεται για τη δίωξη του εγκλήματος στις περισσότερες δικαιοδοσίες· • φύση και διάρκεια της προβλεπόμενης από τον νόμο ποινής (μέγιστη ποινή η οποία θα μπορούσε να επιβληθεί) στις περισσότερες δικαιοδοσίες· • διάρκεια της απαγγελθείσας ποινής, όπου συντρέχει περίπτωση. <p>Ο κατάλογος αυτός δεν πρέπει να θεωρείται εξαντλητικός και, όπου απαιτείται, μπορούν να αξιολογούνται πρόσθετα κριτήρια.</p>
	<p>4. Εάν πληρούται το όριο του σοβαρού εγκλήματος, μπορεί να θεωρηθεί ότι το έγκλημα έχει «μη πολιτικό» χαρακτήρα;</p> <p>α. Ποια είναι τα κυρίαρχα κίνητρα για την τέλεση της επίμαχης πράξης;</p> <p>i) Τελέστηκε η πράξη πρωτίστως για προσωπικό όφελος ή με κυρίαρχο προσωπικό κίνητρο (ζήλια, οργή κ.λπ.);</p> <p>ii) Υπήρχε κυρίαρχο πολιτικό κίνητρο;</p> <p>Εάν δεν μπορεί να εντοπιστεί σαφής σύνδεσμος μεταξύ του εγκλήματος και του εικαζόμενου πολιτικού σκοπού, υπερισχύουν τα μη πολιτικά κίνητρα.</p> <p>β. Ποια ήταν η φύση του εγκλήματος;</p> <p>Υπενθυμίζεται ότι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις και ειδικά εγκλήματα, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα. Επιπλέον, πράξεις τρομοκρατικού χαρακτήρα, που χαρακτηρίζονται από την άσκηση βίας σε άμαχο πληθυσμό, έστω και αν τελούνται προς εξυπηρέτηση τυχόν πολιτικού σκοπού, πρέπει να θεωρούνται σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα.</p> <p>Ο σύνδεσμος μεταξύ του εγκλήματος και του προβαλλόμενου πολιτικού κινήτρου πρέπει να διαπιστώνεται.</p> <p>i) Ήταν το έγκλημα πρόσφορο για την επιδίωξη του προβαλλόμενου πολιτικού κινήτρου;</p> <p>ii) Τελέστηκε η πράξη κατά τη διάρκεια πραξικοπήματος ή ενεργειών συνδεδεμένων με αυτό;</p> <p>iii) Υπήρχαν ορισμένες συνθήκες στη χώρα ή στην περιοχή κατά τον κρίσιμο χρόνο οι οποίες υποδεικνύουν τον (μη) πολιτικό χαρακτήρα του εγκλήματος (π.χ. καταπιεστικό καθεστώς, απουσία άλλων μορφών συμμετοχής στην πολιτική διαδικασία);</p>

	<p>γ. Ποιες μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του εγκλήματος και τι είδους βλάβη προκλήθηκε; Μπορεί να θεωρηθεί το έγκλημα αναλογικό προς τον πολιτικό στόχο;</p> <p>i) Προκάλεσε το έγκλημα τον θάνατο ή σοβαρή βλάβη σε αμάχους;</p> <p>ii) Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις «ιδιαίτερα σκληρές πράξεις», οι οποίες θα μπορούσαν επομένως να θεωρηθούν δυσανάλογες προς τον πολιτικό στόχο;</p> <p>Ένας ακόμη παράγοντας ο οποίος μπορεί να ληφθεί υπόψη είναι το αν οι υποτιθέμενοι πολιτικοί στόχοι που επιδιώκονται μέσω της διάπραξης του εγκλήματος μπορούν να θεωρηθούν σύμφωνοι με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, η θέση αυτή δεν τυγχάνει καθολικής αποδοχής.</p>
<p>Δ. Εάν διαπιστώθηκε ότι έλαβαν χώρα πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β), έχει ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τις εν λόγω πράξεις;</p>	
	<p>1. Λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ορισμών των επίμαχων εγκλημάτων και ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται ατομική ευθύνη, πληροί η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου τις απαιτήσεις της αντικειμενικής υπόστασης (actus reus) και της υποκειμενικής υπόστασης (mens rea) του εγκλήματος;</p> <p>α. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη ως δράστης των επίμαχων εγκλημάτων;</p> <p>β. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τη διάπραξη εγκλημάτων από άλλα πρόσωπα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β);</p> <p>Τα εν λόγω ερωτήματα αφορούν «πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων» που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, τη διαταγή, την παρότρυνση, την υποκίνηση ή με άλλο τρόπο ενθάρρυνση άλλου προσώπου να τελέσει το έγκλημα, ή τη συμβολή στο εν λόγω έγκλημα μέσω συνέργειας ή μέσω συμμετοχής σε κοινή εγκληματική ενέργεια.</p> <p>γ. Εφόσον αρμόζει κατά την εξέταση της mens rea, είναι οι περιστάσεις τέτοιες ώστε να αίρουν ενδεχομένως την ατομική ευθύνη, π.χ. πνευματική ανικανότητα, ακούσια μέθη ή ανωριμότητα;</p>
<p>Εάν ένας από τους τρεις λόγους αποκλεισμού που απαριθμούνται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) αποδειχθεί συναφής και εφαρμοστέος και πληρούνται τα κριτήρια διαπίστωσης της ατομικής ευθύνης, θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο αποκλεισμού του αιτούντος. Παρότι ισχύει τεκμήριο ατομικής ευθύνης σε περίπτωση στην οποία παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για να πληρούται ο κανόνας «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται», πρέπει να εξετάζονται εξατομικευμένα αποδεικτικά στοιχεία και πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η δυνατότητα να αντικρούσει το τεκμήριο.</p>	

	<p>2. Εάν οι απαιτήσεις της actus reus και της mens rea πληρούνται κατά τα λοιπά, θα μπορούσε κάποιος από τους ακόλουθους παράγοντες να απαλλάσσει τον αιτούντα από την ατομική ευθύνη του;</p> <p>α. αυτοάμυνα (ή προστασία άλλων)· β. διαταγές ανωτέρων· γ. υπερασπιστικό επιχείρημα εξαναγκασμού· δ. Κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους</p> <p>Επισημαίνεται ότι το ζήτημα της εφαρμογής της έννοιας της κατάργησης της ποινικής αξίωσης του κράτους δεν έχει κριθεί ακόμη οριστικά. Οι αποκλίσεις στις εθνικές νομολογίες επιτάσσουν προσεκτική εξέταση του συγκεκριμένου παράγοντα.</p>
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΟΕΑΑ</p>	
<p>Ε. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού όσον αφορά πράξεις οι οποίες ενδέχεται να συνιστούν «πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ);</p>	
	<p>1. Έχουν οι επίμαχες πράξεις την απαιτούμενη διεθνή διάσταση;</p> <p>α. Μπορούν οι επίμαχες πράξεις να επηρεάσουν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια ή τις φιλικές σχέσεις μεταξύ κρατών;</p>
	<p>2. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης ζητήματα αποκλεισμού, τα οποία, λόγω της φύσης και της σοβαρότητάς τους, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ);</p> <p>α. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις σοβαρές και διαρκείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;</p> <p>β. Έχουν χαρακτηριστεί οι επίμαχες πράξεις από τη διεθνή κοινότητα «αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών», π.χ. σε αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας και/ή της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών;</p> <p>γ. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις τρομοκρατικές ενέργειες σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα;</p>

ΣΤ. Εάν διαπιστώθηκε ότι έλαβαν χώρα πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β), έχει ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τις εν λόγω πράξεις;

1. Λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ορισμών των επίμαχων εγκλημάτων και ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται ατομική ευθύνη, πληροί η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου τις απαιτήσεις της **αντικειμενικής υπόστασης** (actus reus) και της **υποκειμενικής υπόστασης** (mens rea) του εγκλήματος;
  - α. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη ως **δράστης** των επίμαχων εγκλημάτων;
  - β. Είχε ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τη διάπραξη εγκλημάτων **από άλλα πρόσωπα** τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β);

Τα εν λόγω ερωτήματα αφορούν «πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων» που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, τη διαταγή, την παρότρυνση, την υποκίνηση ή με άλλο τρόπο ενθάρρυνση άλλου προσώπου να τελέσει το έγκλημα, ή τη συμβολή στο εν λόγω έγκλημα μέσω συνέργειας ή μέσω συμμετοχής σε κοινή εγκληματική ενέργεια.

- γ. Εφόσον αρμόζει κατά την εξέταση της mens rea, είναι οι περιστάσεις τέτοιες ώστε να **αίρουν ενδεχομένως την ατομική ευθύνη**, π.χ. πνευματική ανικανότητα, ακούσια μέθη ή ανωριμότητα;

Εάν ένας από τους τρεις λόγους αποκλεισμού που απαριθμούνται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) αποδειχθεί συναφής και εφαρμοστέος και πληρούνται τα κριτήρια διαπίστωσης της ατομικής ευθύνης, θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο αποκλεισμού του αιτούντος.

Παρότι ισχύει τεκμήριο ατομικής ευθύνης σε περίπτωση στην οποία παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για να πληρούται ο κανόνας «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται», πρέπει να εξετάζονται εξατομικευμένα αποδεικτικά στοιχεία και πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η δυνατότητα να αντικρούσει το τεκμήριο.

2. Εάν οι απαιτήσεις της actus reus και της mens rea πληρούνται κατά τα λοιπά, θα μπορούσε κάποιος από τους ακόλουθους παράγοντες να **απαλλάσσει** τον αιτούντα από την ατομική ευθύνη του;
  - α. αυτοάμυνα (ή προστασία άλλων)·
  - β. διαταγές ανωτέρων·
  - γ. υπερασπιστικό επιχείρημα εξαναγκασμού·
  - δ. Κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους.

Επισημαίνεται ότι το ζήτημα της εφαρμογής της έννοιας της κατάργησης της ποινικής αξίωσης του κράτους δεν έχει κριθεί ακόμη οριστικά. Οι αποκλίσεις στις εθνικές νομολογίες επιτάσσουν προσεκτική εξέταση του συγκεκριμένου παράγοντα.

Άρθρο 17 — Επικουρική προστασία

Άρθρο 17 της ΟΕΑΑ	
Το άρθρο 17 αφορά πρόσωπα τα οποία αποκλείονται από την επικουρική προστασία επειδή κρίνονται ανάξια της εν λόγω προστασίας.	
Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΕΑΑ	
	Το διάγραμμα αποφάσεων για το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) εφαρμόζεται ανάλογα στην περίπτωση αυτή.
Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ	
A. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού όσον αφορά πράξεις οι οποίες ενδέχεται να συνιστούν σοβαρά εγκλήματα κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β);	
	1. Τελέστηκαν οι πράξεις στη χώρα καταγωγής , σε τρίτη χώρα ή στο έδαφος της χώρας ασύλου ;
	2. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις έγκλημα ; α. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις έγκλημα σε μεγάλο αριθμό δικαιοδοσιών; β. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις έγκλημα βάσει των διεθνικών προτύπων του ποινικού δικαίου , όπου συντρέχει περίπτωση;
	3. Συνιστούν οι επίμαχες πράξεις σοβαρό έγκλημα ; α. Είναι η πράξη έγκλημα από δόλο που τιμωρείται με θανατική ποινή ή σοβαρή κολάσιμη πράξη ; β. Το στοιχείο της σοβαρότητας του εγκλήματος πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό μεταξύ τους: • φύση της πράξης (σοβαρότητα της προκληθείσας βλάβης, προκληθείσα ζημία)· βαθμός βίας και μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν (π.χ. χρήση βίας ή φονικού όπλου)· • μορφή της διαδικασίας που εφαρμόζεται για τη δίωξη του εγκλήματος στις περισσότερες δικαιοδοσίες· • φύση και διάρκεια της προβλεπόμενης από τον νόμο ποινής (μέγιστη ποινή η οποία θα μπορούσε να επιβληθεί) στις περισσότερες δικαιοδοσίες· • διάρκεια της απαγγελθείσας ποινής, όπου συντρέχει περίπτωση. Ο κατάλογος αυτός δεν πρέπει να θεωρείται εξαντλητικός και, όπου απαιτείται, μπορούν να αξιολογούνται πρόσθετα κριτήρια. γ. Προβλέπει η εθνική νομοθεσία ειδικά χαρακτηριστικά ή καθοδήγηση για την αξιολόγηση της σοβαρότητας του εγκλήματος;
B. Εάν διαπιστώθηκε ότι έλαβαν χώρα πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β), έχει ο ενδιαφερόμενος ατομική ευθύνη για τις εν λόγω πράξεις;	
	Το διάγραμμα αποφάσεων για το άρθρο 12 παράγραφος 2 εφαρμόζεται ανάλογα στην περίπτωση αυτή.
Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΕΑΑ	
	Το διάγραμμα αποφάσεων για το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) εφαρμόζεται ανάλογα στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ	
Ο πρόσθετος αυτός λόγος αποκλεισμού, ο οποίος αφορά μόνο τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία, προϋποθέτει τη λήψη απόφασης σχετικά με το αν ο αιτών συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους ασύλου.	
A. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού τέτοια ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι ο αιτών «συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται» κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ;	
	1. Ποια είναι η φύση των πράξεων και των εγκλημάτων που τέλεσε ο αιτών στη χώρα καταγωγής, σε τρίτη χώρα, και στο έδαφος της χώρας ασύλου;
	2. Ποια είναι η φύση των πράξεων και των εγκλημάτων που τέλεσε ο αιτών ή ο πρόσφυγας πριν από την αναχώρηση, και μετά την αναχώρηση από τη χώρα καταγωγής του;
	3. Ποιος είναι ο δυνητικός κίνδυνος για την κοινωνία και/ή την ασφάλεια του κράτους ασύλου; Το στοιχείο αυτό πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό μεταξύ τους: <ul style="list-style-type: none"> • αξιόποινος χαρακτήρας και σοβαρότητα των πράξεων που τελέστηκαν· • ευθύνη του αιτούντος για τις πράξεις· • ενδεχόμενη άσκηση ποινικής δίωξης κατά του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένων του είδους και της αυστηρότητας της επιβληθείσας ποινής· • ημερομηνία τέλεσης των πράξεων· • τυχόν επαναλαμβανόμενος χαρακτήρας των πράξεων και των αδικημάτων.
	4. Υπάρχει σύνδεσμος μεταξύ της παρουσίας του αιτούντος στο έδαφος του κράτους ασύλου και του κινδύνου που θεωρείται ότι υφίσταται; <ol style="list-style-type: none"> α. Ποια ήταν η φύση της συμπεριφοράς του αιτούντος μετά τις τελεσθείσες πράξεις και/ή την απαγγελία της ποινής για τις εν λόγω πράξεις (π.χ. έκτιση ποινής, μείωση ποινής λόγω καλής συμπεριφοράς, τήρηση υποχρεώσεων που απορρέουν από καθεστώς αποφυλάκισης υπό όρους κ.λπ.); β. Υπό ποιες περιστάσεις εισήλθε ο αιτών στο έδαφος του κράτους ασύλου (π.χ. καθεστώς φυγόδικου); γ. Πώς ενήργησε και πώς συμπεριφέρθηκε ο αιτών στο έδαφος της χώρας ασύλου; δ. Διενήργησε ο υπεύθυνος λήψης της απόφασης κατάλληλη μελλοντοστραφή εκτίμηση σχετικά με το αν ο αιτών συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια ή την κοινωνία της χώρας υποδοχής;
Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΕΑΑ	
	Το διάγραμμα αποφάσεων για το άρθρο 12 παράγραφος 3 εφαρμόζεται ανάλογα στην περίπτωση αυτή.
Άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΕΑΑ	
A. Εγείρουν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δυνητικά ζητήματα αποκλεισμού όσον αφορά πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 17 παράγραφος 1;	

Β. Εάν δεν πληρούνται τα προαπαιτούμενα για την εφαρμογή του άρθρου 17 παράγραφος 1, πρέπει να εξεταστεί αν ισχύουν τα εξής (σωρευτικά):

	1. Τέλεσε ο ενδιαφερόμενος ένα ή περισσότερα εγκλήματα ;
	2. Τελέστηκαν τα εγκλήματα εκτός της χώρας ασύλου;
	3. Τελέστηκαν τα εγκλήματα πριν από την εισδοχή στη χώρα ασύλου;
	4. Θα επέσυραν τα εν λόγω εγκλήματα ποινή φυλάκισης εάν είχαν τελεστεί στο κράτος ασύλου;
	5. Για ποιον λόγο εγκατέλειψε ο αιτών τη χώρα καταγωγής του; α. Αποκλειστικά και μόνο για να αποφύγει κυρώσεις συνεπεία των εγκλημάτων που τέλεσε; β. Για διάφορους άλλους λόγους;

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ — Μεθοδολογία

Μεθοδολογία για τις δραστηριότητες επαγγελματικής εξέλιξης που διατίθενται σε δικαστικούς

Ιστορικό και εισαγωγή

Το άρθρο 6 του ιδρυτικού κανονισμού της EASO ⁽²⁴²⁾ (στο εξής: ο κανονισμός) ορίζει ότι η Υπηρεσία καταρτίζει και αναπτύσσει την κατάρτιση που διατίθεται για τα μέλη των δικαστηρίων στα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό, η EASO αξιοποιεί την εμπειρογνώσια των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και άλλων σχετικών οργανώσεων και λαμβάνει υπόψη την υφιστάμενη συνεργασία της Ένωσης στον τομέα αυτόν με πλήρη σεβασμό για την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων.

Με σκοπό την υποστήριξη της βελτίωσης των προτύπων ποιότητας και της εναρμόνισης των αποφάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, και σύμφωνα με τη νόμιμη εντολή της, η EASO παρέχει διττή στήριξη κατάρτισης, η οποία περιλαμβάνει, αφενός, την ανάπτυξη και δημοσίευση υλικού επαγγελματικής εξέλιξης και, αφετέρου, τη διοργάνωση δραστηριοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης. Με την έκδοση της μεθοδολογίας αυτής, η EASO αποσκοπεί να περιγράψει τις διαδικασίες που θα εφαρμόζονται για την άσκηση των δραστηριοτήτων της στον τομέα της επαγγελματικής εξέλιξης.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών, η EASO δεσμεύεται να εφαρμόζει την προσέγγιση και τις αρχές που περιγράφονται στον τομέα της συνεργασίας της EASO με τα δικαστήρια, οι οποίες εγκρίθηκαν το 2013 ⁽²⁴³⁾. Κατόπιν διαβούλευσης με το δίκτυο δικαστικών της EASO, η μεθοδολογία τροποποιήθηκε ώστε να αντικατοπτρίζει καλύτερα τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα στο μεταξύ.

Πρόγραμμα επαγγελματικής εξέλιξης

Περιεχόμενο και αντικείμενο — Σύμφωνα με τη νόμιμη εντολή που της παρέχει ο κανονισμός και σε συνεργασία με τα δικαστήρια, αποφασίστηκε ότι η EASO θα εγκρίνει πρόγραμμα επαγγελματικής εξέλιξης με στόχο να παράσχει στους δικαστικούς πλήρη επισκόπηση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (στο εξής: το ΚΕΣΑ). Έπειτα από συζητήσεις κατά τη διάρκεια της ετήσιας συνεδρίασης προγραμματισμού και συντονισμού του δικτύου δικαστικών της EASO τον Δεκέμβριο του 2014 και στη συνέχεια, επισημάνθηκε ότι ο όρος «πρόγραμμα» δεν αντικατοπτρίζει επακριβώς το αντικείμενο του υλικού που πρόκειται να αναπτυχθεί ούτε λαμβάνει κατάλληλα υπόψη τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ομάδας-στόχου. Ως εκ τούτου, κατόπιν διαβούλευσης με τα μέλη του δικτύου, η χρησιμοποιούμενη ονοματολογία τροποποιήθηκε. Στο μέλλον, θα γίνεται αναφορά στη **Σειρά εκδόσεων επαγγελματικής εξέλιξης της EASO** για δικαστικούς (στο εξής: **ΣΕΕΕ της EASO**). Η σειρά θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ορισμένες **δικαστικές αναλύσεις**, οι οποίες θα συνοδεύονται με τη σειρά τους από **σημειώματα καθοδήγησης δικαστικών εκπαιδευτών**. Στις δικαστικές αναλύσεις θα εξετάζονται διεξοδικά ουσιαστικές πτυχές του θέματος από δικαστική άποψη, ενώ τα σημειώματα καθοδήγησης θα αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για όσους είναι επιφορτισμένοι με την οργάνωση και τη διεξαγωγή συναντήσεων επαγγελματικής εξέλιξης ή κατάρτισης.

⁽²⁴²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 439/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (στο εξής: ο κανονισμός). Διατίθεται στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:132:0011:0028:EL:PDF>

⁽²⁴³⁾ Σημείωμα σχετικά με τη συνεργασία της EASO με τα δικαστήρια των κρατών μελών, 21 Αυγούστου 2013.

Το αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος (όπως λεγόταν παλαιότερα —πλέον της Σειράς εκδόσεων) καθώς και η σειρά με την οποία θα αναπτυχθούν τα κεφάλαια καθορίστηκαν μετά τη διεξαγωγή αξιολόγησης αναγκών σε συνεργασία με το δίκτυο δικαστηρίων της EASO (στο εξής: το δίκτυο της EASO), το οποίο περιλαμβάνει επί του παρόντος εθνικά σημεία επαφής της EASO στα δικαστήρια των κρατών μελών, στο Δικαστήριο της ΕΕ (ΔΕΕ), στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), καθώς και στους δύο δικαστικούς οργανισμούς με τους οποίους η EASO έχει επίσημη ανταλλαγή επιστολών: τη Διεθνή Ένωση Δικαστών Προσφυγικού Δικαίου (στο εξής: η IARLJ) και την Ένωση Ευρωπαϊκών Διοικητικών Δικαστών (στο εξής: η ΑΕΑΔ). Επιπλέον, θα ζητηθεί, κατά περίπτωση, η γνώμη και άλλων εταίρων, συμπεριλαμβανομένων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κατάρτισης Δικαστικών (ΕΔΚΔ) και της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου (ΕΑ). Το αποτέλεσμα του εγχειρήματος αυτού θα αποτυπωθεί επίσης στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας που εγκρίνει η EASO στο πλαίσιο των συνεδριάσεων προγραμματισμού και συντονισμού της EASO. Λαμβανομένων υπόψη των αναγκών που γνωστοποίησε το δίκτυο της EASO, των εξελίξεων της νομολογίας σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, του βαθμού απόκλισης στην ερμηνεία των σχετικών διατάξεων και των εξελίξεων στον τομέα, θα αναπτυχθεί υλικό κατάρτισης το οποίο θα ακολουθεί τη δομή που συμφωνήθηκε με τους ενδιαφερομένους.

Στο μεταξύ, ορισμένα γεγονότα κατέστησαν αναγκαία την επαναξιολόγηση τόσο του καταλόγου των κεφαλαίων όσο και της σειράς με την οποία πρέπει να εξεταστούν. Μεταξύ άλλων, ξεκίνησαν —και σε ορισμένες περιπτώσεις ολοκληρώθηκαν— εργασίες σε σχέση με ορισμένα κεφάλαια [επικουρική προστασία — άρθρο 15 στοιχείο γ) της ΟΕΑΑ και αποκλεισμός]. Επιπλέον, άλλα κεφάλαια τα οποία περιλαμβάνονταν στον αρχικό κατάλογο έχουν έκτοτε αφαιρεθεί κατά μέρος για να ολοκληρωθούν στο πλαίσιο σύμβασης που συνάφθηκε μεταξύ της EASO και της IARLJ-Europe για την παροχή υλικού επαγγελματικής εξέλιξης σε ορισμένα βασικά θέματα ⁽²⁴⁴⁾. Αυτό έγινε με σκοπό να επιταχυνθεί η διαδικασία ανάπτυξης του υλικού, και στο εγχείρημα συμμετέχουν τα μέλη του δικτύου της EASO, τα οποία έχουν την ευκαιρία να υποβάλλουν παρατηρήσεις επί των σχεδίων του υλικού που αναπτύσσεται. Λαμβανομένων υπόψη των εξελίξεων αυτών, η εν λόγω μεθοδολογία πρέπει να επανεξεταστεί. Προκειμένου να αυξηθεί η προβλεψιμότητα του τρόπου χειρισμού των εναπομείνοντων κεφαλαίων και να παρασχεθεί ένας περισσότερο αξιόπιστος οδηγός για το μέλλον, το φθινόπωρο του 2015 διενεργήθηκε επαναξιολόγηση, στο πλαίσιο της οποίας μέλη του δικτύου δικαστικών της EASO διατύπωσαν τη γνώμη τους σχετικά με τη σειρά ανάπτυξης των κεφαλαίων.

Έως τώρα έχουν ολοκληρωθεί τα εξής κεφάλαια:

- Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ)
- Αποκλεισμός: Άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ).

Τελούν υπό επεξεργασία από την IARLJ-Europe στο πλαίσιο σύμβασης με την EASO:

- Εισαγωγή στο ΚΕΣΑ
- Προϋποθέσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας

⁽²⁴⁴⁾ Οι δικαστικές αναλύσεις αφορούν τα ακόλουθα βασικά θέματα: εισαγωγή στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου· προϋποθέσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας· διαδικασίες ασύλου και αξιολόγηση αξιοπιστίας και αποδείξεων.

- Πρόσβαση σε διαδικασίες (συμπεριλαμβανομένων της απόκτησης πρόσβασης σε διαδικασίες, επιμέρους διαδικαστικών πτυχών βάσει της ΟΔΑ (αναδιατύπωση) καθώς και της πρόσβασης σε πραγματική προσφυγή)
- Αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων και αξιοπιστία.

Εναπομένοντα κεφάλαια

- Τερματισμός προστασίας
- Υποδοχή στο πλαίσιο της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής (αναδιατύπωση)
- Αξιολόγηση και χρήση πληροφοριών σχετικά με τη χώρα καταγωγής
- Συνεκτίμηση της ευπάθειας κατά τη λήψη αποφάσεων από τα δικαστήρια στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου
- Διεθνής προστασία σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης
- Θεμελιώδη δικαιώματα και διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες.

Συμμετοχή εμπειρογνομώνων

Συντακτικές ομάδες — Η ΣΕΕΕ της EASO θα αναπτυχθεί από την EASO σε συνεργασία με το δίκτυο της EASO μέσω της σύστασης ειδικών ομάδων εργασίας (συντακτικές ομάδες) για την ανάπτυξη κάθε κεφαλαίου της ΣΕΕΕ εκτός των κεφαλαίων εκείνων που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στο πλαίσιο της σύμβασης που συνάφθηκε με την IARLJ. Οι συντακτικές ομάδες θα απαρτίζονται από εμπειρογνώμονες που θα οριστούν μέσω του δικτύου της EASO. Σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας της EASO και το συγκεκριμένο σχέδιο που θα εγκρίνεται στις ετήσιες συνεδριάσεις προγραμματισμού και συντονισμού, η EASO θα προκηρύσσει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εμπειρογνώμονες για την εκπόνηση κάθε κεφαλαίου.

Η πρόσκληση θα αποστέλλεται στο δίκτυο της EASO, διευκρινίζοντας το αντικείμενο του κεφαλαίου που θα εκπονηθεί, το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα και τον απαιτούμενο αριθμό εμπειρογνομώνων. Στη συνέχεια, τα εθνικά σημεία επαφής της EASO για τους δικαστικούς θα καλούνται να επικοινωνήσουν με τα εθνικά δικαστήρια για τον εντοπισμό εμπειρογνομώνων οι οποίοι ενδιαφέρονται και είναι διαθέσιμοι να συνεισφέρουν στην εκπόνηση του κεφαλαίου.

Βάσει των προτεινόμενων υποψηφίων που θα λαμβάνει, η EASO θα κοινοποιεί στο δίκτυο της EASO πρόταση για τη σύσταση της συντακτικής ομάδας. Η EASO θα καταρτίζει την εν λόγω πρόταση σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Εάν ο αριθμός των προτεινόμενων υποψηφίων είναι ίσος ή μικρότερος από τον απαιτούμενο αριθμό εμπειρογνομώνων, όλοι οι προτεινόμενοι εμπειρογνώμονες θα καλούνται αυτομάτως να λάβουν μέρος στη συντακτική ομάδα.
2. Εάν ο αριθμός των προτεινόμενων υποψηφίων υπερβαίνει τον απαιτούμενο αριθμό εμπειρογνομώνων, η EASO θα προβαίνει σε αιτιολογημένη προεπιλογή εμπειρογνομώνων. Η προεπιλογή θα πραγματοποιείται ως εξής:
  - Η EASO θα δίνει προτεραιότητα στην επιλογή εμπειρογνομώνων οι οποίοι είναι διαθέσιμοι να συμμετάσχουν σε ολόκληρη τη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε όλες τις συνεδριάσεις εμπειρογνομώνων.
  - Εάν προταθούν περισσότεροι του ενός εμπειρογνώμονες από το ίδιο κράτος μέλος, η EASO θα επικοινωνήσει με το σημείο επαφής και θα ζητήσει από αυτό να επιλέξει έναν εμπειρογνώμονα. Με τον τρόπο αυτό, θα εξασφαλιστεί ευρύτερη εκπροσώπηση των κρατών μελών στην ομάδα.

- Η EASO θα προτείνει ακολούθως να δοθεί προτεραιότητα σε δικαστικούς έναντι δικαστικών υπαλλήλων ή εισηγητών.
- Εάν οι προτεινόμενοι υποψήφιοι εξακολουθούν να υπερβαίνουν τον απαιτούμενο αριθμό εμπειρογνομόνων, η EASO θα διατυπώνει αιτιολογημένη πρόταση επιλογής, η οποία θα λαμβάνει υπόψη την ημερομηνία παραλαβής των υποψηφιοτήτων (θα δοθεί προτεραιότητα σε αυτές που παραλήφθηκαν πρώτες) καθώς και το μέλημα της EASO περί διασφάλισης ευρείας περιφερειακής εκπροσώπησης.

Η EASO θα καλεί επίσης την UNHCR να ορίσει εκπρόσωπο για να συμμετάσχει στη συντακτική ομάδα.

Το δίκτυο της EASO θα καλείται να διατυπώσει την άποψή του και/ή να υποβάλει προτάσεις σχετικά με την προτεινόμενη επιλογή εμπειρογνομόνων εντός μέγιστης προθεσμίας 10 ημερών. Για την τελική επιλογή θα λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του δικτύου της EASO και θα επιβεβαιώνεται η σύνθεση της συντακτικής ομάδας.

Συμβουλευτική ομάδα — Σύμφωνα με τον κανονισμό, η EASO θα επιδιώξει τη συμμετοχή συμβουλευτικής ομάδας απαρτιζόμενης από εκπροσώπους οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της πανεπιστημιακής κοινότητας για την ανάπτυξη της ΣΕΕΕ.

Για τη σύσταση της συμβουλευτικής ομάδας, η EASO θα προκηρύσσει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τα μέλη του συμβουλευτικού φόρουμ της EASO και άλλους σχετικούς φορείς, εμπειρογνώμονες ή ακαδημαϊκούς, κατόπιν σύστασης του δικτύου της EASO.

Λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρογνώσια και την εξοικείωση με τον δικαστικό τομέα που διαθέτουν οι εμπειρογνώμονες και οι φορείς που θα ανταποκριθούν στην πρόσκληση, καθώς και τα κριτήρια επιλογής του συμβουλευτικού φόρουμ της EASO, η EASO θα διατυπώνει αιτιολογημένη πρόταση προς το δίκτυο της EASO το οποίο θα επιβεβαιώνει εντέλει τη σύνθεση της ομάδας. Τα μέλη της συμβουλευτικής ομάδας θα κληθούν είτε να καλύψουν όλες τις εξελίξεις είτε να επικεντρωθούν σε τομείς σχετικούς με την ειδική εμπειρογνώσια τους.

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) θα καλείται να συμμετάσχει στη συμβουλευτική ομάδα.

Ανάπτυξη ΣΕΕΕ της EASO

Προπαρασκευαστικό στάδιο — Πριν από την έναρξη της διαδικασίας σύνταξης, η EASO θα εκπονεί υλικό, το οποίο θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία, χωρίς να περιορίζεται σε αυτά:

1. Βιβλιογραφία των σχετικών πηγών και του υλικού που είναι διαθέσιμα σχετικά με το θέμα
2. Συλλογή ευρωπαϊκής και εθνικής νομολογίας σχετικά με το θέμα.

Μαζί με το δίκτυο δικαστικών της EASO ⁽²⁴⁵⁾, η συμβουλευτική ομάδα θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο προπαρασκευαστικό στάδιο. Για τον σκοπό αυτόν, η EASO θα ενημερώνει τη συμβουλευτική ομάδα και το δίκτυο της EASO σχετικά με το αντικείμενο κάθε κεφαλαίου και θα διανέμει σχέδιο του προπαρασκευαστικού υλικού μαζί με πρόσκληση για την υποβολή

⁽²⁴⁵⁾ Θα ζητείται επίσης η γνώμη της UNHCR.

πρόσθετων πληροφοριών οι οποίες θεωρούνται χρήσιμες για την εκπόνηση. Οι πληροφορίες αυτές θα περιλαμβάνονται στο υλικό, το οποίο θα διανέμεται στη συνέχεια στην αντίστοιχη συντακτική ομάδα.

Διαδικασία σύνταξης — Η EASO θα διοργανώνει τουλάχιστον δύο (αλλά ενδεχομένως περισσότερες, εφόσον απαιτείται) συναντήσεις εργασίας για την εκπόνηση κάθε κεφαλαίου. Κατά την πρώτη συνάντηση, η συντακτική ομάδα:

- θα ορίζει συντονιστή(-ές) για τη διαδικασία σύνταξης·
- θα αναπτύσσει τη διάρθρωση του κεφαλαίου και θα εγκρίνει τη μεθοδολογία εργασίας·
- θα κατανέμει καθήκοντα για τη διαδικασία σύνταξης·
- θα αναπτύσσει το βασικό σχεδιάγραμμα του περιεχομένου του κεφαλαίου.

Υπό τον συντονισμό του συντονιστή της ομάδας και σε στενή συνεργασία με την EASO, η ομάδα θα προβαίνει στην εκπόνηση προσχεδίου του αντίστοιχου κεφαλαίου.

Κατά τη δεύτερη συνάντηση, η ομάδα:

- θα εξετάζει το προσχέδιο και θα συμφωνεί επί του περιεχομένου·
- θα διασφαλίζει τη συνεκτικότητα όλων των μερών και των συνεισφορών στο σχέδιο κεφαλαίου·
- θα εξετάζει το σχέδιο από διδακτική άποψη.

Ανάλογα με τις ανάγκες, η ομάδα μπορεί να προτείνει στην EASO τη διοργάνωση πρόσθετων συναντήσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη του σχεδίου. Μετά την ολοκλήρωσή του το σχέδιο θα κοινοποιείται στην EASO.

Έλεγχος ποιότητας — Η EASO θα διανέμει το πρώτο σχέδιο που θα έχει ολοκληρώσει η συντακτική ομάδα στο δίκτυο της EASO, στην UNHCR και στη συμβουλευτική ομάδα, οι οποίες θα καλούνται να ελέγξουν το υλικό με σκοπό να βοηθήσουν την ομάδα εργασίας να βελτιώσει την ποιότητα του τελικού σχεδίου.

Όλες οι υποβαλλόμενες προτάσεις θα κοινοποιούνται στον συντονιστή της συντακτικής ομάδας, ο οποίος θα επικοινωνεί με τη συντακτική ομάδα για την εξέταση των προτάσεων και την εκπόνηση του τελικού σχεδίου. Εναλλακτικά, ο συντονιστής μπορεί να προτείνει τη διοργάνωση πρόσθετης συνάντησης για να εξεταστούν οι προτάσεις, εάν αυτές είναι ιδιαίτερα μακροσκελείς ή εάν πρόκειται να επηρεάσουν σε σημαντικό βαθμό τη δομή και το περιεχόμενο του κεφαλαίου.

Ο συντονιστής θα κοινοποιεί το κεφάλαιο στην EASO για λογαριασμό της συντακτικής ομάδας.

Διαδικασία επικαιροποίησης — Στο πλαίσιο των ετήσιων συνεδριάσεων προγραμματισμού και συντονισμού, η EASO θα καλεί το δίκτυο της EASO να ανταλλάσσει απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα επικαιροποίησης των κεφαλαίων της ΣΕΕΕ.

Βάσει αυτής της ανταλλαγής απόψεων, η EASO μπορεί:

- να πραγματοποιεί ήσσονος σημασίας επικαιροποιήσεις για τη βελτίωση της ποιότητας των κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένης της προσθήκης των σχετικών εξελίξεων της νομολογίας. Στην περίπτωση αυτή, η EASO θα εκπονεί απευθείας μια πρώτη πρόταση επικαιροποίησης, την έγκριση της οποίας θα αναλαμβάνει το δίκτυο της EASO·

- να ζητεί τη σύσταση συντακτικής ομάδας για την επικαιροποίηση ενός ή περισσότερων κεφαλαίων της ΣΕΕΕ. Στην περίπτωση αυτή, για την επικαιροποίηση θα εφαρμόζεται η διαδικασία που περιγράφεται ανωτέρω για την ανάπτυξη της ΣΕΕΕ.

Υλοποίηση της ΣΕΕΕ της EASO

Σε συνεργασία με τα μέλη του δικτύου της EASO και τους σχετικούς εταίρους (π.χ. ΕΔΚΔ), η EASO θα στηρίζει τη χρήση της ΣΕΕΕ από τα εθνικά ιδρύματα κατάρτισης. Η στήριξη της EASO στο πλαίσιο αυτό θα περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

Σημείωμα καθοδήγησης δικαστικών εκπαιδευτών — Το σημείωμα καθοδήγησης θα αποτελεί πρακτικό εργαλείο αναφοράς για τους δικαστικούς εκπαιδευτές και θα παρέχει συνδρομή για την οργάνωση και την υλοποίηση πρακτικών σεμιναρίων σχετικά με τη ΣΕΕΕ. Σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται ανωτέρω για την ανάπτυξη των διαφόρων κεφαλαίων που συνθέτουν τη ΣΕΕΕ, η EASO θα συστήσει συντακτική ομάδα για την κατάρτιση σημειώματος καθοδήγησης δικαστικών εκπαιδευτών. Προβλέπεται ότι η συγκεκριμένη συντακτική ομάδα μπορεί να περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα μέλη της συντακτικής ομάδας υπεύθυνης για την κατάρτιση της δικαστικής ανάλυσης στην οποία θα βασίζεται το σημείωμα καθοδήγησης.

Σεμινάρια για εθνικούς δικαστικούς εκπαιδευτές — Επιπλέον, μετά την ανάπτυξη κάθε κεφαλαίου της ΣΕΕΕ, η EASO θα διοργανώνει σεμινάριο για τους εθνικούς δικαστικούς εκπαιδευτές, στο οποίο θα παρέχεται διεξοδική επισκόπηση του κεφαλαίου καθώς και της προτεινόμενης μεθοδολογίας για τη διοργάνωση σεμιναρίων σε εθνικό επίπεδο.

- **Υποβολή υποψηφιοτήτων για εθνικούς δικαστικούς εκπαιδευτές και προετοιμασία του σεμιναρίου** — Η EASO θα ζητεί τη στήριξη τουλάχιστον δύο μελών της συντακτικής ομάδας για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή του σεμιναρίου. Εάν δεν υπάρχουν μέλη της συντακτικής ομάδας διαθέσιμα για τον σκοπό αυτόν, η EASO θα προκηρύσσει ειδική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εμπειρογνώμονες δικαστικούς εκπαιδευτές μέσω του δικτύου της EASO.
- **Επιλογή συμμετεχόντων** — Η EASO θα αποστέλλει στη συνέχεια πρόσκληση στο δίκτυο της EASO για τον εντοπισμό αριθμού δυνητικών δικαστικών εκπαιδευτών με ειδική εμπειρογνώση στον τομέα, οι οποίοι ενδιαφέρονται και είναι διαθέσιμοι να διοργανώσουν σεμινάρια σχετικά με τη ΣΕΕΕ της EASO σε εθνικό επίπεδο. Εάν οι προτεινόμενοι υποψήφιοι υπερβαίνουν τον αριθμό που προσδιορίζεται στην πρόσκληση, η EASO θα προβαίνει σε επιλογή δίνοντας προτεραιότητα στην ευρεία γεωγραφική εκπροσώπηση καθώς και στην επιλογή των δικαστικών εκπαιδευτών που είναι πιθανότερο να διευκολύνουν την υλοποίηση της ΣΕΕΕ σε εθνικό επίπεδο. Ανάλογα με τις ανάγκες και σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας της και το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών, όπως εγκρίνεται στο πλαίσιο των συνεδριάσεων προγραμματισμού και συντονισμού της EASO, η EASO μπορεί να εξετάζει το ενδεχόμενο διοργάνωσης πρόσθετων σεμιναρίων για τους δικαστικούς εκπαιδευτές.

Εθνικά σεμινάρια — Σε στενή συνεργασία με το δίκτυο της EASO, η EASO θα επικοινωνεί με σχετικά ιδρύματα κατάρτισης δικαστικών σε εθνικό επίπεδο για την προώθηση της διοργάνωσης σεμιναρίων σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η EASO θα στηρίζει επίσης τη συμμετοχή δικαστικών που συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ΣΕΕΕ ή έλαβαν μέρος στα σεμινάρια της EASO για τους δικαστικούς εκπαιδευτές.

Σεμινάρια ανώτερου επιπέδου της EASO

Η EASO θα διοργανώνει επίσης σεμινάρια ανώτερου επιπέδου σε ετήσια βάση σχετικά με επιλεγμένες πτυχές του ΚΕΣΑ με σκοπό την προώθηση της πρακτικής συνεργασίας και του διαλόγου υψηλού επιπέδου μεταξύ δικαστικών.

Προσδιορισμός σχετικών τομέων — Τα σεμινάρια ανώτερου επιπέδου της EASO θα επικεντρώνονται σε τομείς όπου παρατηρείται υψηλός βαθμός απόκλισης στην εθνική ερμηνεία ή σε τομείς στους οποίους η ανάπτυξη νομολογίας κρίνεται ενδιαφέρουσα από το δίκτυο της EASO. Στο πλαίσιο των ετήσιων συνεδριάσεων προγραμματισμού και συντονισμού, η EASO θα καλεί το δίκτυο της EASO καθώς και την UNHCR και μέλη της συμβουλευτικής ομάδας να διατυπώνουν προτάσεις για δυνητικούς τομείς ενδιαφέροντος. Βάσει των εισηγήσεων αυτών, η EASO θα υποβάλλει πρόταση στο δίκτυο της EASO, το οποίο θα αποφασίζει τελικά για τον τομέα που θα εξεταστεί στο επόμενο σεμινάριο. Όταν κρίνεται σκόπιμο, τα σεμινάρια θα οδηγούν στην ανάπτυξη κεφαλαίου με ειδικό αντικείμενο στο πλαίσιο της ΣΕΕΕ.

Μεθοδολογία — Για την προετοιμασία των σεμιναρίων, η EASO θα επιδιώκει τη στήριξη του δικτύου της EASO, το οποίο θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της μεθοδολογίας σεμιναρίων (π.χ. συζητήσεις υποθέσεων, εικονικές δίκες κ.λπ.) και στην προετοιμασία του υλικού. Η μεθοδολογία που θα εφαρμόζεται θα καθορίζει τον μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων σε κάθε σεμινάριο.

Συμμετοχή σε σεμινάρια της EASO — Βάσει της μεθοδολογίας και κατόπιν διαβούλευσης με τις ενώσεις δικαστικών, η EASO θα καθορίζει τον μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων σε κάθε σεμινάριο. Το σεμινάριο θα είναι ανοικτό στα μέλη ευρωπαϊκών και εθνικών δικαστηρίων, στο δίκτυο της EASO, στο ΕΔΚΔ, στον FRA και στην UNHCR.

Πριν από τη διοργάνωση κάθε σεμιναρίου, η EASO θα απευθύνει ανοικτή πρόσκληση στο δίκτυο της EASO και στους προαναφερθέντες οργανισμούς προσδιορίζοντας το αντικείμενο του σεμιναρίου, τη μεθοδολογία, τον μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων και την καταληκτική προθεσμία εγγραφής. Ο κατάλογος των συμμετεχόντων θα διασφαλίζει ικανοποιητική εκπροσώπηση δικαστικών και θα δίνει προτεραιότητα στο πρώτο αίτημα εγγραφής που λαμβάνεται από κάθε κράτος μέλος.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Κατά την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, η EASO θα προαγάγει ανοικτό και διαφανή διάλογο με το δίκτυο της EASO, τους δικαστικούς σε μεμονωμένη βάση, την UNHCR, τα μέλη της συμβουλευτικής ομάδας και τους συμμετέχοντες στις δραστηριότητες της EASO, οι οποίοι θα κληθούν να ανταλλάξουν με την EASO απόψεις ή προτάσεις, οι οποίες μπορούν δυνητικά να βελτιώσουν την ποιότητα των δραστηριοτήτων της.

Επιπλέον, η EASO θα καταρτίσει ερωτηματολόγια αξιολόγησης, τα οποία θα διανέμονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης που οργανώνει. Οι απλές προτάσεις βελτίωσης θα ενσωματώνονται απευθείας από την EASO, η οποία θα ενημερώνει το δίκτυο της EASO για τη γενική αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της στο πλαίσιο της ετήσιας συνεδρίασης προγραμματισμού και συντονισμού.

Σε ετήσια βάση, η EASO θα παρέχει επίσης στο δίκτυο της EASO επισκόπηση των δραστηριοτήτων της, καθώς και σχετικές προτάσεις τις οποίες λαμβάνει για περαιτέρω έργα, οι οποίες θα εξετάζονται στις ετήσιες συνεδριάσεις προγραμματισμού και συντονισμού.

Αρχές υλοποίησης

- Κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων της για την επαγγελματική εξέλιξη, η EASO θα λαμβάνει δεόντως υπόψη την υποχρέωση λογοδοσίας και τις αρχές της EASO που εφαρμόζονται στις δημόσιες δαπάνες.
- Η EASO και τα δικαστήρια των χωρών της ΕΕ+ θα είναι από κοινού υπεύθυνοι για τη σειρά εκδόσεων επαγγελματικής εξέλιξης. Αμφότεροι οι εταίροι θα καταβάλλουν προσπάθειες ώστε να συμφωνούν σχετικά με το περιεχόμενο κάθε κεφαλαίου του προγράμματος, προκειμένου να διασφαλίζεται η «δικαστική επικύρωση» του τελικού προϊόντος.
- Το κεφάλαιο που θα προκύπτει θα είναι μέρος της ΣΕΕΕ της EASO, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων δημιουργού και άλλων συγγενικών δικαιωμάτων. Η EASO θα επικαιροποιεί το πρόγραμμα όταν απαιτείται και θα εξασφαλίζει την πλήρη συμμετοχή των δικαστηρίων της ΕΕ+ στη σχετική διαδικασία.
- Κάθε απόφαση σχετική με την υλοποίηση της ΣΕΕΕ της EASO και την επιλογή των εμπειρογνομόνων θα λαμβάνεται ομόφωνα από όλους τους εταίρους.
- Η σύνταξη, η έγκριση και η υλοποίηση της ΣΕΕΕ της EASO θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τη μεθοδολογία για τις δραστηριότητες επαγγελματικής εξέλιξης που είναι διαθέσιμες στους δικαστικούς.

Βαλέτα, Πέμπτη 29 Οκτωβρίου 2015

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ — Επιλεγμένη βιβλιογραφία

- J.-Y. Carlier και P. d’Huart, «L’exclusion du statut de réfugié: cadre général», στο V. Chetail και C. Laly-Chevalier (επιμ.), *Asile et extradition: Théorie et pratique de l’exclusion du statut de réfugié* (Bruylant, 2014), σ. 3.
- ΔΕΕ, Συστάσεις προς τα εθνικά δικαστήρια, σχετικές με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων (2012/C 338/01): Επίσημη Εφημερίδα C 338 της 6.11.2012.
- F.B. Cosadia, «Protection subsidiaire et menace à l’ordre public: l’application de la clause d’exclusion de l’article 17(1)(d) de la directive 2004/83/CE du Conseil de l’Union européenne en France», στο V. Chetail και C. Laly-Chevalier (επιμ.), *Asile et extradition: Théorie et pratique de l’exclusion du statut de réfugié* (Bruylant, 2014), σ. 121.
- Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, Άρθρο 15 στοιχείο γ) της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ): Δικαστική ανάλυση, Δεκέμβριος 2014.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 12ης Σεπτεμβρίου 2001, COM(2001) 510 τελικό.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 17ης Ιουνίου 2002, αριθ. εγγράφου 9038/02.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 9ης Ιουλίου 2002, αριθ. εγγράφου 10596/02.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, αριθ. 11356/02, της 6ης Σεπτεμβρίου 2002.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 23ης Οκτωβρίου 2002, αριθ. εγγράφου 12620/02.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, της 30ής Οκτωβρίου 2002, αριθ. εγγράφου 13623/02.
- G. Gilbert, «The Protection of Refugees in International Law post September 11», *Yearbook of International Humanitarian Law* (6, 2003), σ. 389.

- E. Guild και M. Garlick, «Refugee protection, counter-terrorism and exclusion in the European Union», *Refugee Studies Quarterly*, [29 (4) 2010], σ. 63.
- J.C. Hathaway και M. Foster, *The Law of Refugee Status*, (2η έκδοση, Cambridge, 2014).
- Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, *Elements of Crimes*, 2011.
- K. Hailbronner και D. Thym (επιμ.), *EU Immigration and Asylum Law — Commentary on EU Regulations and Directives*, (2η έκδοση, Hart/Beck/Nomos, 2015) (υπό έκδοση).
- IARLJ, *Preliminary references to the Court of Justice of the European Union: A Note for national judges handling asylum-related cases*, Απρίλιος 2014.
- Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, «Rule 156. Definition of War Crimes — Rule 156. Serious violations of international humanitarian law constitute war crimes».
- S. Kapferer, «Exclusion Clauses in Europe: A Comparative Overview of State Practice in France, Belgium and the United Kingdom», *International Journal of Refugee Law*, (12, (suppl. 1) 2000), σ. 195.
- J. Mc Adam, «The European Qualification Directive: The Creation of a Subsidiary Protection Regime», *International Journal of Refugee Law* (17, 2005), σ. 461.
- V. Moreno Lax «Of Autonomy, Autarky, Purposiveness and Fragmentation: The Relationship between EU Asylum Law and International Humanitarian Law», στο D. Cantor και J.-F. Durieux (επιμ.), *Refuge from Inhumanity? War Refugees and International Humanitarian Law* (Martinus Nijhoff, 2014).
- J. Rikhof, *The Criminal Refugee: The Treatment of Asylum Seekers with a Criminal Background in Domestic and International Law* (Republic of Letters Publishing), 2012.
- UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 4 Σεπτεμβρίου 2003.
- UNHCR, Σημείωμα για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Σεπτέμβριος 2003.
- UNHCR, Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Δεκέμβριος 2011.
- UNHCR, Σημείωμα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την ερμηνεία του άρθρου 1Ε της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, Μάρτιος 2009.
- UNHCR, Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για το άρθρο 1 Δ της Σύμβασης του 1951 σε σχέση με την υπόθεση Bolbol κατά Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Οκτώβριος 2009.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Ε — Συλλογή νομολογίας

Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
ΔΕΕ	Υπόθεση C-573/14 Commissaire general aux réfugiés et aux apatrides κατά Mostafa Lounani 23.1.2015	Δεν απαιτείται ποινική καταδίκη. Γενικά επικρατεί η άποψη ότι δεν απαιτείται να έχει καταδικαστεί ο αιτών για ποινικό αδίκημα.	
ΔΕΕ	Υπόθεση C-373/13 H. T. κατά Land Baden-Württemberg EU:C:2015:413 24.6.2015	Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα. Η αίτηση προδικαστικής απόφασης υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Η.Τ. και του Land Baden-Württemberg με αντικείμενο την πράξη με την οποία διατάχθηκε η απέλαση του από το έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και ανακλήθηκε η άδεια παραμονής του. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι πράξεις τρομοκρατικής φύσης, οι οποίες χαρακτηρίζονται από την άσκηση βίας σε άμαχο πληθυσμό, έστω και αν τελούνται προς εξυπηρέτηση κάποιου σκοπού που προβάλλεται ως πολιτικός, πρέπει να θεωρούνται σοβαρά εγκλήματα του κοινού δικαίου.	
ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)	Υπόθεση C-364/11 El Karim El Kott κ.λπ. EU:C:2012:826 19.12.2012	Απόφαση εκδοθείσα κατόπιν αίτησης προδικαστικής απόφασης που υποβλήθηκε από το δικαστήριο Fővárosi Bíróság (Ουγγαρία) σχετικά με το δικαίωμα αναγνώρισης ως προσφύγων βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας 2004/83/ΕΚ. Το Δικαστήριο τόνισε ότι είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η σύμβαση της Γενεύης αφορά μόνο το καθεστώς πρόσφυγα, ενώ η οδηγία 2004/83/ΕΚ αφορά επίσης την επικουρική προστασία. Επομένως, η φράση «δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της [...] οδηγίας» στο άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) δεύτερη περίοδος πρέπει να ερμηνευθεί ως αναφορά μόνο στο καθεστώς του πρόσφυγα, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή εμψνείται από το άρθρο 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης (σκέψη 67). Η φράση «θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της (ως άνω) οδηγίας» πρέπει να τύχει σύμφωνης ερμηνείας προς το άρθρο 1 Δ, δηλαδή να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καθιστά δυνατό να εφαρμοζόταν «αυτομάτως» ως προς τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα οι ρυθμίσεις της σύμβασης αυτής και αυτά να τυγχάνουν των προβλεπόμενων σε αυτή «ευεργετημάτων» (σκέψη 71). Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το πρόσωπο που δικαιούται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της οδηγίας δεν υποχρεούται κατ' ανάγκην να αποδείξει φόβο διώξεως κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο γ) της οδηγίας, πρέπει, εντούτοις, να υποβάλει αίτηση χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα η οποία πρέπει να εξεταστεί από τις αρμόδιες αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους. Στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής, οι αρχές αυτές πρέπει να εξακριβώσουν όχι μόνο ότι ο αιτών είχε όντως τύχει της συνδρομής του UNRWA και ότι αυτή η συνδρομή έχει παύσει, αλλά επίσης ότι ο αιτών αυτός δεν εμπύπτει σε έναν από τους λόγους αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή στο άρθρο 12 παράγραφος 2 και 3 της οδηγίας. Το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο στ) και το άρθρο 14 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/83/ΕΚ έχουν επίσης την έννοια ότι ο ενδιαφερόμενος παύει να έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα εάν αποκτήσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA, στην οποία είχε τη συνθή διαμονή του, επειδή έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα.	ΔΕΕ — C-71/11 και C-99/11 Γερμανία κατά Υ και Z ΔΕΕ — C-31/09 Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland
ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)	Υπόθεση C-175/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. EU:C:2010:105 2.3.2010	Αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής απόφασης: Bundesverwaltungsgericht — Γερμανία. Οδηγία 2004/83/ΕΚ — Ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως καθεστώτος πρόσφυγα ή καθεστώτος επικουρικής προστασίας — Ιδιότητα του «πρόσφυγα» — Άρθρο 2 στοιχείο γ) — Παύση του καθεστώτος πρόσφυγα Άρθρο 11 — Μεταβολή των συνθηκών — Άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο ε) — Πρόσφυγες — Μη βάσιμος φόβος διώξεως — Εκτίμηση — Άρθρο 11 παράγραφος 2 — Ανάκληση καθεστώτος πρόσφυγα — Απόδειξη — Άρθρο 14 παράγραφος 2.	Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08
ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)	Υπόθεση C-31/09 Nawras Bolbol κατά Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal EU:C:2010:351 17.6.2010	Απόφαση εκδοθείσα κατόπιν αίτησης προδικαστικής απόφασης που υποβλήθηκε από το δικαστήριο Fővárosi Bíróság (Ουγγαρία) σχετικά με το δικαίωμα αναγνώρισης ως προσφύγων βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας 2004/83/ΕΚ. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) πρώτη περίοδος της οδηγίας 2004/83/ΕΚ, ένα πρόσωπο απολαύει της προστασίας ή συνδρομής οργάνων των Ηνωμένων Εθνών εκτός της UNHCR, όταν έχει όντως τύχει της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής. Το άρθρο 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας, περιορίζεται στο να αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω σύμβασης τα πρόσωπα που «απολαύουν σήμερον» της προστασίας ή συνδρομής οργανισμού ή οργάνου των Ηνωμένων Εθνών εκτός της UNHCR. Από το σαφές γράμμα του άρθρου 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης προκύπτει ότι μόνον τα πρόσωπα που έτυχαν πράγματι συνδρομής από το UNRWA εμπύπτουν στην προβλεπόμενη στο εν λόγω άρθρο ρήτρα αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα, η οποία πρέπει, ως έχει, να ερμηνευθεί συσταλτικώς και δεν μπορεί, συνεπώς, να καλύπτει και τα πρόσωπα που απλά δικαιούνταν να τύχουν προστασίας ή συνδρομής από το UNRWA.	ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland

Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)	Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09 B και D EU:C:2010:661 9.11.2010	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland· ΔΕΕ — C-31/09 Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας
ΔΕΕ	Υπόθεση C-472/13 Andre Lawrence Shepherd κατά Bundesrepublik Deutschland EU:C:2015:117 26.2.2015	<p>Απόφαση εκδόθηκε κατόπιν αίτησης προδικαστικής απόφασης που υποβλήθηκε από το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία) σχετικά με την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ) της οδηγίας 2004/83/ΕΚ.</p> <p>Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αρμόδια αρχή οφείλει να αξιολογήσει τα συγκεκριμένα γεγονότα τα οποία γνωρίζει, για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να κρίνει αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι οι πράξεις του αιτούντος εμπίπτουν στις περιπτώσεις αποκλεισμού. Σκέψη 88: το γεγονός απλώς και μόνον ότι ο αιτών υπήρξε μέλος τέτοιου είδους οργανώσεως δεν μπορεί να συνεπάγεται αυτομάτως τον αποκλεισμό του από το καθεστώς του πρόσφυγα. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι δεν υφίσταται ευθεία σχέση μεταξύ της κοινής θέσης 2001/931, της απόφασης-πλαίσου 2002/475/ΕΚ και της οδηγίας 2004/83/ΕΚ. Ωστόσο, ο τρομοκρατικός χαρακτήρας της οργανώσεως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν καθορίζεται, καταρχάς, αν η οργάνωση αυτή τέλεσε πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ρητών αποκλεισμού. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού, πρέπει να είναι δυνατό να καταλογισθεί στον αιτούντα μέρος της ευθύνης για τις πράξεις που αντικειμενικά όσο και υποκειμενικά. Στους παράγοντες που πρέπει να εκτιμηθούν συγκαταλέγονται: η πραγματική φύση της συμμετοχής του αιτούντος στην τέλεση των εν λόγω πράξεων, η θέση του στο εσωτερικό της οργανώσεως, ο βαθμός της γνώσεως που είχε ή οφείλε να έχει για τις δραστηριότητες της ομάδας, ο ενδεχόμενος εξαναγκασμός που υπέστη ή άλλοι παράγοντες ικανοί να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του (σκέψη 97). Εάν ο αιτών κατείχε ηγετική θέση στην οργάνωση μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτός έχει ατομική ευθύνη. Πρέπει, εντούτοις, να εξεταστεί το σύνολο των συναφών περιστάσεων προτού αποκλειστεί το εν λόγω πρόσωπο από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ). Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το ΔΕΕ διέκρινε μεταξύ του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας και του άρθρου 14 παράγραφος 4 στοιχείο α) της οδηγίας, στο οποίο λαμβάνεται υπόψη το αν ένα πρόσωπο μπορεί να συνιστά εμετάωτα κίνδυνο για το οικείο κράτος μέλος (σκέψη 101). Το ΔΕΕ παρέπεμψε επίσης στο άρθρο 21 παράγραφος 2 της οδηγίας και στο άρθρο 33 παράγραφος 2 της σύμβασης της Γενεύης του 1951 σε σχέση με την αρχή της μη επαναπροώθησης. Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ) εφαρμόζεται μόνο σε σχέση με εγκλήματα που διαπράχθηκαν εκτός της χώρας ασύλου προτού ο ενδιαφερόμενος γίνει δεκτός ως πρόσφυγας και τα οποία συνδέονται με πρόσωπα που κρινονται ανάξια της προστασίας των οποία συνεπάγεται το καθεστώς πρόσφυγα. Ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα κατ'εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 δεν εξαρτάται από το κατά πόσον ο αιτών αποτελεί εμετάωτα κίνδυνο για το κράτος μέλος υποδοχής (σκέψη 105). Όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα, κατ'εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή γ), δεν εξαρτάται από έλεγχο τήρησης της αρχής της αναλογικότητας. Αξίζει να σημειωθεί η διάκριση που έκανε το ΔΕΕ μεταξύ του αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα και του διακριτού ζητήματος αν ο ενδιαφερόμενος πρέπει να απελαθεί προς τη χώρα καταγωγής του (σκέψη 110). Με το πέμπτο ερώτημα το Bundesverwaltungsgericht ρώτησε αν είναι συμβατό με την οδηγία 2004/83/ΕΚ, κατά την έννοια του άρθρου 3 αυτής, κράτος μέλος να αναγνωρίζει ότι δικαιούται άσυλο δυνάμει των εθνικών συνταγματικών του διατάξεων πρόσωπο που έχει αποκλειστεί από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 2. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι «[λ]αμβανόμενο υπόψη του σκοπού των λόγων αποκλεισμού της οδηγίας, που συνίσταται στη διαφύλαξη της αξιοπιστίας του συστήματος διεθνούς προστασίας που αυτή προβλέπει, τηρουμένης της σύμβασης της Γενεύης, η επιφύλαξη του άρθρου 3 της οδηγίας απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεωρούν ή να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις που χορηγούν το προβλεπόμενο από την οδηγία καθεστώς του πρόσφυγα σε πρόσωπο που έχει αποκλειστεί από αυτό δυνάμει του άρθρου 12 παράγραφος 2» (σκέψη 115). Ωστόσο, το ΔΕΕ επισήμανε ότι η διάταξη δεν απαγορεύει στα κράτη να εφαρμόσουν άλλη μορφή προστασίας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Εφόσον γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ της εθνικής προστασίας και της προστασίας στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/83/ΕΚ, οι εθνικές διατάξεις δεν αντιβαίνουν στο σύστημα που καθιερώνει η οδηγία.</p>	<p>ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland· ΔΕΕ — C-31/09 Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας</p>
ΔΕΕ	Υπόθεση C-472/13 Andre Lawrence Shepherd κατά Bundesrepublik Deutschland EU:C:2015:117 26.2.2015	<p>Οδηγία 2004/83/ΕΚ/ΕΚ — Άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχεία β), γ) και ε) — Ελάχιστες απαιτήσεις για την υπαγωγή των υπηκόων τρίτων χωρών ή των υπαλλήλων στο καθεστώς πρόσφυγα</p> <p>Προϋποθέσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα — Πράξεις δυνάμει — Πουινική δυνάμει και επιβολή πουνής σε μέλος των ενόπλων δυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών λόγω της άρνησής του να υπηρέτησει στο Ιράκ.</p>	<p>ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland· ΔΕΕ — C-31/09 Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας</p>

Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)

Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
ΕΔΔΑ	Α κατά Κάτω Χωρών Προσφυγή αριθ. 4900/06 20.10.2010	Κατά του Α, υπηκόου Λιβύης, εκδόθηκε διαταγή αποκλεισμού, επειδή ήταν μέλος τρομοκρατικής οργάνωσης συνδεδεμένης με την Αλ Κάιντα. Οι αρχές της Λιβύης έλαβαν γνώση της ποινικής δίκης κατά του Α στις Κάτω Χώρες και ο αντιπρόσωπος της Λιβύης ενημερώθηκε για τη διαταγή κράτησης με σκοπό την απομάκρυνση. Σύμφωνα με τις πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής που έχουν στη διάθεσή τους το ολλανδικό Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, η κυβέρνηση της Λιβύης κατέστειλε τον ισλαμικό ακτιβισμό. Το ΕΔΔΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απέλαση στη Λιβύη θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.	ΑΙ-Adsanι κατά Ηνωμένου Βασιλείου [τμήμα μείζονος συνθέσεως], αριθ.35763/97, § 59, ΕΔΔΑ 2001-ΧΙ, ΑΙ-Moayad κατά Γερμανίας (dec.), αριθ. 35865/03, §§ 65-66, 20 Φεβρουαρίου 2007
ΕΔΔΑ	Saadi κατά Ιταλίας Προσφυγή αριθ. 37201/06 ECLI:CE:ECHR:2008:0228JUD0003720106 28.2.2008	Παράβαση του άρθρου 3 — Απαγόρευση των βασανιστηρίων (άρθρο 3 — απέλαση). Μη χρηματική ζημία — αρκεί η διαπίστωση παράβασης. Η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (ως τρίτος παρεμβαίνων) υποστήριξαν ότι το κλίμα διεθνούς τρομοκρατίας θέτει εν αμφιβάλω την καταλληλότητα της υφιστάμενης νομολογίας του ΕΔΔΑ σχετικά με την υποχρέωση των κρατών περί μη επαναπροώθησης βάσει του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Στο παρελθόν το ΕΔΔΑ είχε αποφανθεί ότι το άρθρο 3 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την επιστροφή ή την έκδοση προσώπων σε κράτη στα οποία διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο» βασανιστηρίων, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης. Αιφώτερα τα κράτη υποστήριξαν επίσης ότι οι διπλωματικές διαβεβαιώσεις του κράτους υποδοχής επαρκούν για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κράτους αποστολής, βάσει του άρθρου 3. Το ΕΔΔΑ επαναβεβαίωσε ομόφωνα την υφιστάμενη νομολογία του και επισήμανε ότι η ανάμειξη σε τρομοκρατικές ενέργειες δεν θίγει τα απόλυτα δικαιώματα ενός προσώπου βάσει του άρθρου 3.	ΑΙ-Agha κατά Ρουμανίας, αριθ. 40933/02, 12 Ιανουαρίου 2010 M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], αριθ. 30696/09, 21 Ιανουαρίου 2011
ΕΔΔΑ	Sufi και Elimi κατά Ηνωμένου Βασιλείου Προσφυγή αριθ. 8319/07 ECLI:CE:ECHR:2011:0628JUD000831907 28.6.2011	Παράβαση του άρθρου 3 σε περίπτωση απέλασης στη Σομαλία. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι τα πρόσωπα που απελευθώνονται στη Σομαλία θα διατρέχουν κίνδυνο κακομεταχείρισης — η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) — απλώς και μόνο λόγω της παρουσίας κατάστασης γενικευμένης βίας που επικρατεί στο Μουκντίσο.	Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1996, <i>Recueil des arrêts et décisions</i> 1996-V, σ. 1853, σκέψεις 73-74, σ. 1855, σκέψεις 79 και 80
ΕΔΔΑ	H.L.R. κατά Γαλλίας Προσφυγή αριθ. 24573/94 ECLI:CE:ECHR:1997:0429JUD002457394 29.4.1997	Βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή. Απουσία παράβασης του άρθρου 3 περί απαγόρευσης των βασανιστηρίων (σε περίπτωση απέλασης στην Κολομβία).	Vilvarajah κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση της 30ης Οκτωβρίου 1991, σειρά Α αριθ. 215, σ. 34, σκέψεις 102 και 103, σ. 36, σκέψεις 107 και 108, σ. 38, σκέψη 121, σ. 39, σκέψεις 122-126
ΕΔΔΑ	Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου Προσφυγή αριθ. 22414/93 ECLI:CE:ECHR:1996:1115JUD002241493 15.11.1996	Παράβαση άρθρου 3. Απαγόρευση των βασανιστηρίων. Ο προσφεύγων ήταν Σιχ, οποίος εισήλθε παράνομα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά η παραμονή του στη χώρα τακτοποιήθηκε αργότερα στο πλαίσιο γενικής αμνηστίας προς όσους είχαν εισέλθει παράνομα στη χώρα. Ανέπτυξε πολιτική δράση στην κοινότητα Σιχ στο Ηνωμένο Βασίλειο και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ίδρυση και στην οργάνωση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Νεολαίας Σιχ. Συνελήφθη, αλλά δεν καταδικάστηκε, για συνωμοσία με σκοπό τη δολοφονία του τότε υδού πρωθυπουργού και καταδικάστηκε αργότερα για επίθεση και συμμετοχή σε δημόσια συμπλοκή, αλλά η καταδίκη ακυρώθηκε. Εκδόθηκε διαταγή απέλασης λόγω των πολιτικών δραστηριοτήτων του και των πονικών ερευνών σε βάρος του, και ο προσφεύγων τέθηκε υπό κράτηση έως την έκδοση της απόφασης του ΕΔΔΑ. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι υπήρξε παράβαση του άρθρου 3, του άρθρου 5 παράγραφος 4 και του άρθρου 13, αλλά όχι του άρθρου 5 παράγραφος 1.	

Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
ΕΔΔΑ	Ahmed κατά Αυστρίας Προσφυγή αριθ. 25694/96 ECLI:CE:ECHR:1996:1217JUD002596494 17.12.1996	(άρθρο 3) Απαγόρευση των βασανιστηρίων. Ποινική καταδίκη. Απέλαση Πολιτικές δραστηριότητες. Βασανιστήρια, σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή.	Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1996, <i>Recueil des arrêts et décisions</i> 1996-V, σ. 1853, σκέψεις 73-74, σ. 1855, σκέψεις 79 και 80, σ. 1856, σκέψη 86
ΕΔΔΑ	Cruz Vargas κατά Σουηδίας Προσφυγή αριθ. 15576/89 ECLI:CE:ECHR:1991:0320JUD001557689 20.3.1991	Απουσία παράβασης του άρθρου 3. Απέλαση. Οικογενειακή ενότητα. Πολιτικές δραστηριότητες. Σξεουαλική κακοποίηση. Βασανιστήρια, σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή.	Soering, απόφαση της 7ης Ιουλίου 1989, σειρά Α αριθ. 161, σ. 35, σκέψη 91, σ. 36, σκέψη 91, σ. 39, σκέψη 100, σ. 34, σκέψη 87, σ. 40-41, σκέψη 103
ΕΔΔΑ	Vinrajah κατά Ηνωμένου Βασιλείου Προσφυγή αριθ. 13163/87 ECLI:CE:ECHR:1991:1030JUD001316387 30.10.1991	Απουσία παράβασης όσον αφορά το (άρθρο 3) Απαγόρευση των βασανιστηρίων (άρθρο 3) Απάνθρωπη μεταχείριση (άρθρο 3) Απάνθρωπη ποινή (άρθρο 13) Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 13) Πραγματική προσφυγή.	Moustaquim, απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1991, σειρά Α αριθ. 193, σ. 19, σκέψη 43 Cruz Vargas, απόφαση της 20ής Μαρτίου 1991, σειρά Α αριθ. 201, σ. 28, σκέψεις 69-70, σ. 29-31, σκέψεις 75-76 και 83, σ. 31, σκέψη 81
ΕΔΔΑ	Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου Προσφυγή αριθ. 14038/88 ECLI:CE:ECHR:1989:0707JUD001403888 7.7.1989	(άρθρο 3) Απαγόρευση των βασανιστηρίων (άρθρο 3) Εξευτελιστική ποινή (άρθρο 3) Εξευτελιστική μεταχείριση (άρθρο 3) Απάνθρωπη ποινή (άρθρο 3) Απάνθρωπη μεταχείριση (άρθρο 6) Δικαίωμα στη χρηστή απανομή δικαιοσύνης [άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο δ)] Εξέταση μαρτύρων (άρθρο 6 παράγραφος 1) Δίκαιη δίκη [άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο γ)] Δωρεάν νομική συνδρομή (άρθρο 13) Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής περισσότερα... (άρθρο 13) Πραγματική προσφυγή (άρθρο 2) Δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 2 παράγραφος 1) Θανατική ποινή.	Abdulaziz, Cabales και Balkandali, απόφαση της 28ης Μαΐου 1985, σειρά Α αριθ. 94, σ. 31-32, σκέψεις 59-60 Johnston κ.λπ., απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1986, σειρά Α αριθ. 112, σ. 23, σκέψη 48 Boyle και Rice, απόφαση της 27ης Απριλίου 1988, σειρά Α αριθ. 131, σ. 23, σκέψη 52

Εθνική νομολογία

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
NL Πρωτοδικείο Χάγης	AWB 14/11801 NL-RBDHA:2015:8571 14.7.2015	Ευθύνη διοικητών ή άλλων ανωτέρων που κατέχουν θέσεις εξουσίας. Σε απόφαση του πρωτοδικείου της Χάγης (Rechtbank, Κάτω Χώρες) εξετάστηκε η εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες σε πρώην αξιωματικό του στρατού της Συρίας για εγκλήματα τα οποία διέπραξαν μέλη της στρατιωτικής μονάδας του. Διαπιστώθηκε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια της ευθύνης διοικητή, κατά το άρθρο 28 του Καταστατικού του ΔΠΑ, δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα πρόσωπα υπό την ουσιαστική διοίκηση και τον έλεγχο του αιτούντος είχαν τελήσει πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό από τη διεθνή προστασία.	
UK Court of Appeal (Εφετείο)	Απόφαση AN (Afghanistan) κατά Secretary of State for the Home Department [2015] EWCA Civ 684 9.7.2015	Σοβαροί λόγοι που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Επίπεδο απόδειξης. Το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάνθηκε ότι, ακόμη και αν ο υπεύθυνος λήψης αποφάσεων εφαρμόζει ως επίπεδο απόδειξης την στάθμιση των πιθανοτήτων, αυτό δεν είναι πιθανό να οδηγήσει σε πλάνη περί το δίκαιο. Τελικά, οι εθνικοί διαδικαστικοί κανόνες θα διαδραματίσουν κάποιον ρόλο στο εφαρμοστέο επίπεδο απόδειξης, αλλά με την καθοδήγηση των προαναφερθεισών αρχών.	
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	Απόφαση 1 C 16.14 DE:BVerwG:2015:250315U1C16.14.0 25.3.2015	Σοβαρό έγκλημα. Το γερμανικό Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η διεκώλυση της διεθνούς παράνομης διακίνησης ανθρώπων με σκοπό το κέρδος συνιστά σοβαρό έγκλημα κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β).	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	M. E., 14016605 C 27.10.2014	Χαρακτηρισμός εγκλημάτων ως εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Η συγκεκριμένη απόφαση αφορά αιτούντα από την Ακτή Ελεφαντοστού, ο οποίος υπήρξε μαχητής ομάδας ανταρτών (GCI-CI). Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο εφάρμοσε τη ρήτρα αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες και χαρακτήρισε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πράξεις τις οποίες τέλεσε η εν λόγω ομάδα κατά τις μετακλονικές κρίσεις το 2011. Στην ανάλυσή του, το δικαστήριο βασίστηκε στις αποφάσεις 1975 (2011) και 2000 (2011) του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καθώς και σε έκθεση της διεθνούς ανεξάρτητης επιτροπής έρευνας για την Ακτή Ελεφαντοστού της 8ης Ιουνίου 2011. Αναφέρθηκε επίσης στην απαγγελία κατηγοριών κατά των Charles Blé Goudé και Laurent Gbagbo ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	αριθ. 13003572 C+, M. B. Y. 7.10.2014	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Προσωπικά καθήκοντα, ενέργειες και αρμοδιότητες. Η υπόθεση αφορά μέλος της φρουράς του πρώην προέδρου της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας F. Bozizé. Μετά την πρώτη επ' ακροατηρίου σύζησηση, το δικαστήριο ήγειρε θέμα αποκλεισμού. Οι διάδικοι υπέβαλαν παρατηρήσεις και πραγματοποιήθηκε δεύτερη επ' ακροατηρίου σύζησηση κατά την οποία το δικαστήριο εξέτασε εκτενώς τον αιτούντα. Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση επιστροφής στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, υπάρχει αναμφίβολα φόβος να υποστεί ο αιτών διώξεις λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εφάρμοσε το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Βάσει επαρκών στοιχείων που αναφέρονται στην απόφαση και παρά την άρνησή τους από τον αιτούντα, το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο αιτών είχε ειδική ευθύνη στην προεδρική φρουρά σε μια περίοδο κατά την οποία η διεθνής κοινότητα προσδιόρισε και κατήγγειλε συστηματικές καταχρήσεις από τα μέλη της και ότι ο αιτών δεν προστάθηκε να τις αποτρέψει ή να αποστασιοποιηθεί από αυτές. Εν προκειμένω, το δικαστήριο επισήμανε ότι οι δηλώσεις του αιτούντος σχετικά με τις προβαλλόμενες απόπειρές του να αποστασιοποιηθεί από τις ενέργειες της προεδρικής φρουράς της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας δεν ήταν πιστευτές.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
LT Τοπικό διοικητικό δικαστήριο Βιλνιους	Administracinė byla Nr. I-7271-171/2014 18.9.2014	Παραπομπή στην οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου σχετικά με τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα. Αποκλεισμός από την προστασία κατόπιν καταδίκης για λαθρεμπόριο.	STS 4 Ιουλίου 2006, αριθ. προσφυγής 854/2003 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09, 9 Νοεμβρίου 2010, αίτηση προδικαστικής απόφασης βάσει των άρθρων 68 ΕΚ και 234 ΕΚ υποβληθείσα από το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία) ΕΔΔΑ, C. Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 1.4038/88, 7 Ιουλίου 1989
ES	SAN 3335/2013, αριθ. προσφυγής 405/2013 17.9.2014	Περιορισμένος και περιοριστικός χαρακτήρας των ρητρών αποκλεισμού. Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα· κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια.	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	K. S. αριθ. 11016153 15.7.2014	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης· κριτήρια για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης. Στην προσφυγή αιτούντος από τη Σρι Λάνκα, πρώην τοπικού πολιτικού των Τίγρεων για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάντ (LTTE), ο οποίος έγινε, μετά την άφιξη του στη Γαλλία, αξιωματούχος της συντονιστικής επιτροπής των Ταμίλ Γαλλίας (CCTF), υπεύθυνος για δημοσιεύσεις και επίβλεψη της συγκέντρωσης χρημάτων, το δικαστήριο παρέπεμψε αρχικά στην παράγραφο 5 της απόφασης 1373 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της 28ης Σεπτεμβρίου 2001, και θέωρησε ότι οι τρομοκρατικές πράξεις που καταλογίζονται στο κίνημα των LTTE πρέπει να χαρακτηριστούν πράξεις οι οποίες αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Τα μέλη των LTTE που έλαβαν μέρος, άμεσα ή έμμεσα, στη λήψη απόφασης, στην προετοιμασία και στην εκτέλεση πράξεων τρομοκρατικού χαρακτήρα πρέπει να θεωρούνται ότι εμπύπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Ακολουθώς, το δικαστήριο υπενθύμισε ότι, σύμφωνα με την απόφαση που εξέδωσε στις 9 Νοεμβρίου 2010 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) στην υπόθεση Β. και D., ο αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα προσώπου που ανήκε σε εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωση υπόκειται σε ατομική εξέταση, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σοβαρών λόγων καταλογισμού σε αυτόν ατομικής ευθύνης ως οργανωτή, αυτοοργάνωτή ή συνεργού. Εξετάζοντας την ατομική περίπτωση του αιτούντος, το δικαστήριο επισήμανε ότι ο αιτών είχε καταδικαστεί σε φυλάκιση τεσσάρων ετών από το δικαστήριο του Παρισιού, ειδικότερα για τη χρηματοδότηση τρομοκρατικής ενέργειας και τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση με σκοπό την προετοιμασία τρομοκρατικής πράξης, καθώς και ότι είχε αναμειχθεί σε υψηλό επίπεδο στην οργάνωση και στη χρηματοδότηση του τρομοκρατικού κινήματος των LTTE. Παρατήρησε ακολούθως ότι ο αιτών είχε αρνηθεί να αποστασιοποιηθεί από την εν λόγω οργάνωση. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο τον απέκλεισε από το καθεστώς πρόσφυγα, κατ' εφαρμογή των απαιτήσεων του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης.	
NL	JDCS 201310217/1/V1 27.6.2014	Αποκλεισμός σε περτυτώσεις μορτύρων στο ΔΠΔ· επαρκής προστασία.	ΕΔΔΑ 17.1.2012, Othman (Abu Qatada) κατά Ηνωμένου Βασιλείου
NL	JDCS 201302787/1/V1 16.6.2014	Αιτιολογία της απόφασης εφαρμογής ρήτρας αποκλεισμού.	ΕΔΔΑ 17.1.2012, Othman (Abu Qatada) κατά Ηνωμένου Βασιλείου
NL	JDCS 201303363 28.5.2014	Ερμηνεία του βαθμού γνώσης και προσωπικής συμμετοχής.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
NL	JDCS 201302334/1/V4 28.2.2014	Αποκλεισμός μέλους της αστυνομίας βάσει του άρθρου 1 ΣΤ.	
FI	Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, 18 Φεβρουαρίου 2014, ΚΗΟ:2014:35 18.2.2014	Σοβαρότητα των λόγων για να πιστευτεί. Η υπόθεση αυτή αφορά τη νομιμότητα της εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού και της άρνησης χορήγησης διεθνούς προστασίας σε αιτούντα άσυλο για διάπραξη σοβαρού εγκλήματος.	Ηνωμένο Βασίλειο —Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15 ΔΕΕ — C-465/07 Meki Elgafaji, Noor Elgafaji κατά Staatssecretaris van Justitie ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά B και D
FR	κ. Α. αριθ. 12007633C 10.1.2014	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Η απόφαση αυτή αφορά αιτούντα ο οποίος προσέβαλε φόβο ότι θα υποστεί διώξεις τόσο από την κυβέρνηση της Σρι Λάνκα όσο και από τους Τίγρεις για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάμ (LTTE) λόγω των πράξεών του στο πλαίσιο της υπηρεσίας πληροφοριών της εν λόγω οργάνωσης. Ισχυρίστηκε επίσης ότι είχε βιαιοπραγήσει κατά του Grama sevaka (επικεφαλής χωριού) του τομέα του, ο οποίος είχε αρνηθεί να συνεργαστεί, και ότι συμμετείχε στη δολοφονία εκπαιδευτικού. Ακολούθως δήλωσε λακωνικά ότι παρακολουθούσε τις κινήσεις των αμάχων και αργότερα των στρατιωτών, ότι συνέλαβε και ανέκρινε προσωπικά υπόπτους για ενέργειες κατά των LTTE και ότι εκπόνησε εκθέσεις τις οποίες παρέδωσε στους ανωτέρους του. Ωστόσο, διαβεβαίωσε ότι δεν είχε διαπράξει βία κατά τις ανακρίσεις ούτε υπήρξε μάρτυρας βίας κατά τη διάρκεια αυτών. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) αποφάνθηκε εν συνεχεία ότι υπήρξαν σοβαροί λόγοι για να πιστευτεί ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο ήταν ένοχο για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, ειδικότερα λόγω της συμμετοχής του στη δολοφονία αμάχου, ότι είχε αναμείβεται συγκαλύψει τις πράξεις αυτές στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, με αποτέλεσμα να πρέπει να αποκλειστεί από την προστασία της σύμβασης της Γενεύης.	
ES	SAN 5689/2013, αριθ. προσφυγής 327/2012 26.12.2013	Το δικαστήριο υπογραμμίζει την περιοριστική εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού, η οποία υπόκειται στην αναγκαιότητα αξιολόγησης της ατομικής ευθύνης. Ρήτρες αποκλεισμού-εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο α).	STS 30 Ιουνίου 2011, αριθ. προσφυγής 1298/2010
DE	Απόφαση 10 C 26.12 DE:VerwG:2013:191113U1026.12.0 19.11.2013	Κριτήρια για τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης. Εφαρμογή της οδηγίας 2004/83/ΕΚ/ΕΚ, άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και άρθρο 12 παράγραφος 3.	B και D κατά Bundesrepublik Deutschland, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010 — υποθέσεις C-57/09 και C-101/09

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Μ.Β. αριθ. 06014596C 10.10.2013	Μη εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο αιτών καταγόταν από την περιοχή του Bandundu και υπήρξε υπάλληλος της υπηρεσίας αντικατασκοπίας υπό τον πρόεδρο Mobutu, τον πρόεδρο Laurent Kabila, καθώς και υπό το τρέχον καθεστώς στο Κονγκό. Συνελήφθη λόγω επισκέψεων στον πρώην ανώτερό του, ο οποίος καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη στο πλαίσιο δίκης που αφορούσε τη δολοφονία του προέδρου Kabila, και υπέστη δίωξις λόγω επιστολών που έστειλε σε διεθνείς οργανισμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και για αθέτηση του όρκου του. Ο φόβος του ότι θα υποστεί διώξεις θεωρήθηκε βέβαιος. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) έκρινε στο σκεπτικό της απόφασής του ότι καμία πηγή γεωπολιτικών πληροφοριών δεν ενέπλεκε τον αιτούντα ούτε υποδεικνυε ότι η διεύθυνση αντικατασκοπίας περιλαμβανόταν στις διευθύνσεις της εθνικής υπηρεσίας πληροφοριών που κρήθηκαν ένοχες για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, βάσει των καθηκόντων του, ο αιτών δεν ήταν αρμόδιος να διεξάγει ανακρίσεις και να παρέχει πληροφορίες. Έκρινε επίσης ότι δεν είχε συμπετάσχει, άμεσα ή έμμεσα, στην καταστολή της αντιπολίτευσης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να θεωρηθεί ότι έλαβε μέρος, άμεσα ή έμμεσα, σε πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών κατά την έννοια του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Ως εκ τούτου, χορηγήθηκε στον αιτούντα καθεστώς πρόσφυγα.	
NL Συμβούλιο της Επικρατείας	Απόφαση 201202758/1/V2 27.9.2013	Η προϋπόθεση της σοβαρότητας («σοβαρό έγκλημα»).	
HU Μητροπολιτικό Δικαστήριο Βουδαπέστης (πλέον: Δικαστήριο διοικητικών και εργατικών υποθέσεων Βουδαπέστης)	Η.Α.Ι. κατά Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ιθαγένειας, 3. Κ.30.602/2013/15 29.8.2013	Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ και ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες σε απάτριδα Παλαιστίνιο-ζήτημα εθνικής ασφάλειας.	ΔΕΕ — C364/11 Mostafa Abed El Kareem El Kott, Chadi Amin A Radi, Hazem Kamel Ismail κατά Bevandorlasi es Allamroligarsagi Hivatal (BAH) ΕΔΔΑ — AI Nashif κατά Βουλγαρίας, προσφυγή αριθ. 50963/99
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση αριθ. 108.154468 8.8.2013	Άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) — Συνδρομή από τα Ηνωμένα Έθνη. Απόφαση του βελγικού Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) σύμφωνα με την οποία το άρθρο 1 Δ εφαρμόζεται μόνον εάν ο «αιτών άσυλο διατρέχει προσωπικά σοβαρό κίνδυνο» και το UNHCRWA «δεν ήταν σε θέση να του προσφέρει συνθήκες διαβίωσης στη συγκεκριμένη περιοχή οι οποίες να ανταποκρίνονται στους στόχους που του έχουν ανατεθεί».	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κα Β. αριθ. 10003771C 26.7.13	Μη εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης. Στη συγκεκριμένη υπόθεση που αφορούσε μικρότερη αδελφή του πρώην προέδρου της Ρουάντα J. Habyarimana, το δικαστήριο εξέτασε την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού. Η αιτούσα ήταν μοναχί και νοσηλεύτρια, η οποία έγινε διευθύντρια τμήματος του Υπουργείου Υγείας και φυγαδεύτηκε από τον Ερυθρό Σταυρό λίγες ημέρες μετά την εξαφάνιση του αδελφού της. Επέστρεψε στη Ρουάντα δύο χρόνια αργότερα και κατηγορήθηκε ότι προμήθευσε όπλο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεση Τούτσι τον Απρίλιο του 1994. Προσέχθη ενώπιον των τοπικών δικαστηρίων Gasaca και εγκατέλειψε τη χώρα της το 2007 μετά την κλήτευσή της από την υπηρεσία στρατιωτικών πληροφοριών. Κατέθεσε επίσης ως μη προστεταυόμενη μάρτυρας υπεράσπισης ενώπιον του ΔΠΔΡ τον Νοέμβριο του 2010. Κατά την άποψη του δικαστηρίου, οι δηλώσεις της αιτούσας ήταν σαφείς, ανακριβείς, έβριθαν αντιφάσεων και αντικατόπτριζαν μια στρεβλωμένη και πολύ μεροληπτική θεώρηση των γεγονότων κατά τη διάρκεια της γενοκτονίας. Κρίθηκε ότι δεν διέτρεχε κίνδυνο να υποστεί διώξεις λόγω άρνησης της γενοκτονίας που διαπράχθηκε στη Ρουάντα το 1994. Η αίτηση ασύλου την οποία υπέβαλε απορρίφθηκε διότι η ερήμην καταδίκη της σε 19 έτη καταναγκαστικών έργων από τα τοπικά δικαστήρια Gasaca δεν αποδείχθηκε. Οι ρήτρες αποκλεισμού δεν εφαρμόστηκαν.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
<p>UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Εφετείο διοικητικών διαφορών, τμήμα μετανάστευσης και ασύλου)</p>	<p>AH (Article 1F(b)), 2013 UKUT 00382 25.7.2013</p>	<p>Αποκλεισμός από την προστασία, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα, τρομοκρατία. Η υπόθεση αυτή αφορούσε την έννοια του όρου «σφαρμό» στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Αποκλεισμός από την προστασία</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010]</p>
<p>FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου</p>	<p>κ. Μ. αριθ. 09015396C+ 22.7.2013</p>	<p>Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) και της έννοιας του κινδύνου για τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο αιτών καταδικάστηκε σε κάθειρξη διάρκειας έξι ετών και έξι μηνών στη Γερμανία για απόπειρα ανθρωποκτονίας, απόπειρα διακεκριμένης ληστείας και διακεκριμένη επίθεση. Ακολούθως, η ποινή του αναστάλη κατ' εφαρμογή του άρθρου 456 Α του γερμανικού κώδικα ποινικής δικονομίας και οι γερμανικές αρχές σκόπευαν να προβούν σε απέλαση του αιτούντος. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) αποφάνθηκε ότι η βαρύτητα των πράξεων που τέλεσε ο αιτών εκτός της χώρας υποδοχής σήμαινε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης. Επιπλέον, το δικαστήριο έκρινε ότι η συμπεριφορά του αιτούντος πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστά κίνδυνο για τον πληθυσμό της χώρας υποδοχής επειδή, αφενός, είχε επιχειρήσει να αποκοψεί τα κίνητρα των πράξεων που είχαν ως αποτέλεσμα την καταδίκη του και τους λόγους που οδήγησαν στην αναστολή της ποινής του και, αφετέρου, δεν έδειξε συμπτώματα απέναντι στο θύμα του.</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15 Ηνωμένο Βασίλειο — Yasser Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 222 Ηνωμένο Βασίλειο — Court of Appeal (Εφετείο), SK (Zimbabwe) κατά Secretary of State for the Home Department, [2012] 1 WLR 2809</p>
<p>UK Court of Appeal (Εφετείο)</p>	<p>AA-R (Iran) κατά Secretary of State for the Home Department, [2013] EWCA Civ 835 12.7.2013</p>	<p>Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία. «Συνέργεια» σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας: εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15 Ηνωμένο Βασίλειο — Yasser Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 222 Ηνωμένο Βασίλειο — Court of Appeal (Εφετείο), SK (Zimbabwe) κατά Secretary of State for the Home Department, [2012] 1 WLR 2809</p>

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Μ. αριθ. 09017369C+ 12.6.2013	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης της Γενεύης για συνέντευξη σε γενοκτονία. Πρόκειται για την υπόθεση υπηκόου από τη Ρουάντα και μέλους της φυλής Τούτα, στον οποίο είχε χορηγηθεί καθεστώς πρόσφυγα στο Νιάρόμπι το 1996 από την UNHCR, η οποία αποφάσισε αργότερα να ανακαλέσει το καθεστώς πρόσφυγα βάσει νέων πληροφοριών και εφόρμισε τις ρήτρες αποκλεισμού. Το δικαστήριο παρατήρησε ότι, ως πρώην μέλος του κόμματος Coalition for the Defence of the Republic (CDR), το οποίο συγκέντρωσε ριζοσπαστικούς εξτρεμιστές Χούτου τον Μάρτιο του 1992, αρνήθηκε με συνέπεια τη ρατσιστική ιδεολογία του κινήματος. Το δικαστήριο έκρινε ότι αποδείχθηκαν οι τακτικές επισκέψεις του, από τις 9 έως τις 18 Απριλίου 1994, σε τόπο στον οποίο πραγματοποιήθηκαν σφαγές ενόσω ήταν επίσημος αντιπρόσωπος της προσωρινής κυβέρνησης, καθώς και το γεγονός ότι υπήρξε μάρτυρας σφαιρών Τούτα χωρίς να επιδιώξει να τις εμποδίσει ή να αποστασιοποιηθεί από αυτές. Το δικαστήριο διαπίστωσε επίσης ότι ο αιτών είχε προσωπική σχέση με πρόσωπο το οποίο ήταν άμεσα υπεύθυνο για σφαγές, και μάλιστα ο αιτών προστάθηκε να επιδιώξει την απαλλαγή του εν λόγω προσώπου καταθέτοντας ως μάρτυρας ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα (ΔΠΔΡ). Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η συμπεριφορά του συνιστούσε ηθική στήριξη στη σφαγή Τούτα και ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο αιτών ήταν υπεύθυνος για συνέντευξη σε γενοκτονία. Επομένως, έπρεπε να αποκλειστεί από την προστασία που προβλέπεται στη σύμβαση της Γενεύης.	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. και κ. Α. αριθ. 04020557R 24.5.2013	Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης. Μετά την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που ακύρωσε την προηγουμένη απόφαση του γαλλικού δικαστηρίου για πλήρη περί το δίκαιο, η απόφαση του αρμόδιου για θέματα ασύλου εθνικού δικαστηρίου (CNDA) παρέπεμψε στην απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση EL KOTT και στην ερμηνεία του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας 2004/83/ΕΚ/ΕΚ στην εν λόγω απόφαση. Το CNDA έκρινε ότι οι διατάξεις που αφορούν περιπτώσεις που εμπύπτουν σε πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης έχουν την έννοια ότι παραπέμπουν σε πρόσωπα που έπαυσαν να επωφελούνται της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής για λόγο που εκφεύγει του ελέγχου τους και είναι ανεξάρτητος από τη βούλησή τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο αιτών ήταν παλαιστινιακής καταγωγής και διέμενε κανονικά στην Ιορδανία, όπου έτυχε συνδρομής από το Γραφείο Αρωγής και Εργών των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστινίους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA). Ωστόσο, ο αιτών αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ιορδανία κατόπιν σύγκρουσης μεταξύ του αδελφού του και μέλους ιορδανικής οικογένειας με μεγάλη επιρροή. Το CNDA έκρινε ότι ο αιτών δεν ήταν σε θέση να τυχθεί της προστασίας των ιορδανικών αρχών, την οποία επιδίωξε μάταια, και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA για επιτακτικούς λόγους ανεξάρτητους από τη βούλησή του. Επομένως, στερήθηκε το ευεργέτημα της συνδρομής που παρείχε η εν λόγω οργάνωση και έπρεπε να αναγνωριστεί καθεστώς πρόσφυγα στον ίδιο και στη σύζυγό του.	ΕΙ Kareem El Kott κ.Λτ. υπόθεση C-364/11 ΕΔΔΑ — M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας [τιμήμα μειζονος συνθέσεως], προσφυγή αριθ. 30696/09
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	αριθ. 103.509 23.5.2013	Παύση προστασίας, αποκλεισμός από την προστασία, άπατρις. Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες σε παλαιστινίους πρόσφυγες. Το Γραφείο του Γενικού Επιτρόπου Προσφύγων και Απατριδών (GGRS) έκρινε ότι η αξιολογία των ισχυρισμών του αιτούντος άσυλο κλονίστηκε λόγω των ταξιδιών του. Αποφάνθηκε δε ότι ο λόγος για τον οποίο ο αιτών εγκατέλειψε τον Λίβανο ήταν η αναζήτηση καλύτερης ζωής στο Βέλγιο και ότι δεν υπήρχε λόγος να φοβάται ότι θα υποστεί διώξεις. Σύμφωνα με πληροφορίες του GGRS, οι εγγεγραμμένοι στο UNRWA Παλαιστίνιοι μπορούσαν να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα για να γίνουν εκ νέου δεκτοί στον Λίβανο. Υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, ο αιτών μπορούσε να αποκλειστεί από την εφαρμογή του άρθρου 1 Δ. Ωστόσο, το Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών έκρινε, αντιθέτως, ότι ο αιτών είχε εγκαταλείψει τον Λίβανο το 2006 σε συνθήκες παρασών, ότι, από τα αδελφία του, δύο αδελφοί είχαν ζητήσει και εξασφαλίσει άσυλο στη Γερμανία και ότι ο πατέρας του είχε αποβιώσει συνεπεία βασανιστηρίων στα χέρια του στρατού του Λιβάνου. Το Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών έκρινε ότι ο αιτών διέτρεχε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο και ότι το UNRWA δεν ήταν σε θέση να του εξασφαλίσει συνθήκες διαβίωσης σύμφωνες με την αποστολή του, επειδή ο πρώην τόπος διαμονής του είχε στο μεταξύ καταστραφεί σχεδόν ολοσχερώς.	ΕΙ Kareem El Kott κ.Λτ. υπόθεση C-364/11 ΕΔΔΑ — M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας [τιμήμα μειζονος συνθέσεως], προσφυγή αριθ. 30696/09

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. U. αριθ. 11010862C+ 23.5.2013	Ερμηνεία της έννοιας του σοβαρού εγκλήματος για τον σκοπό του αποκλεισμού από το ευεργέτημα της επικουρικής προστασίας. Στη συγκεκριμένη υπόθεση η οποία αφορούσε Τούρκο υπήκοο, το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) διαπίστωσε ότι ο αιτών θα αντιμετώπιζε σοβαρή απειλή βασανιστηρίων ή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή πεινής. Ακολούθως, το δικαστήριο εξέτασε τον αποκλεισμό του από το ευεργέτημα της επικουρικής προστασίας βάσει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο b) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CEDESA) λόγω της συμμετοχής του σε σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εξαιτίας επιχειρηματικών και χρηματοοικονομικών αδικημάτων. Το δικαστήριο παρέπεμψε σε απόφαση του γαλλικού Συνταγματικού Συμβουλίου και υπενθύμισε ότι η σοβαρότητα ενός αδικήματος που μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό ενός προσώπου από το ευεργέτημα της συγκεκριμένης προστασίας μπορεί να εκτιμηθεί με βάση το γαλλικό ποινικό δίκαιο. Ακολούθως, έκρινε ότι τα επίμαχα χρηματοοικονομικά και οικονομικά εγκλήματα δεν προκάλεσαν ζημία σε πρόσωπα και, επομένως, δεν συνιστούσαν σοβαρό έγκλημα κατά την έννοια του νόμου. Ως εκ τούτου, χορηγήθηκε επικουρική προστασία στον αιτούντα.	ΔΕΕ — C-364/11 Mostafa Abed El Karem El Kott, Chadi Amin A Radi, Hazem Kamel Ismail κατά Bevandoflasi es Alliamprolgarsagi Hivatal (BAH) Βέλγιο — Συμβούλιο της Επικρατείας, 25 Οκτωβρίου 2005, αριθ. 150619 Βέλγιο — Συμβούλιο ένοικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, 18 Ιουνίου 2008, αριθ. 1725 Βέλγιο — Συμβούλιο ένοικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, 25 Ιουνίου 2007, αριθ. 398 Βέλγιο — Συμβούλιο της Επικρατείας, 15 Ιανουαρίου 2003, αριθ. 114472
BE Συμβούλιο ένοικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση αριθ. 102283 2.5.2013	Αποκλεισμός από την προστασία. Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για το καθεστώς των προσφύγων. Απόφαση του βελγικού Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Συμβούλιο ένοικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) σύμφωνα με την οποία το άρθρο 1 Δ εφαρμόζεται μόνον εάν ο «αιτών άσυλο διατρέχει προσωπικά σοβαρό κίνδυνο» και το UNRWA «δεν ήταν σε θέση να προσφέρει συνθήκες διαβίωσης στη συγκεκριμένη περιοχή οι οποίες να ανταποκρίνονται στους στόχους που του έχουν ανατεθεί».	Ερμηνεία του άρθρου 1 ΣΤ (στοιχεία α) και β) της σύμβασης της Γενεύης. Ο αιτών είναι Ταμίλ υπήκοος Σρι Λάνκα, ο οποίος άμεσα και εν γνώσει του έλαβε μέρος, σε ανώτερο επίπεδο, στην αναγκαστική στρατολόγηση παιδιών από τους Τύγρεις για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάμ (LTTE). Διαπιστώθηκε ότι είχε διαπράξει παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρώτου πρωτοκόλλου II των συμβάσεων της Γενεύης του 1949. Το δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι η στρατολόγηση παιδιών ηλικίας κάτω των δεκαπέντε ετών αποτελεί έγκλημα πολέμου βάσει του άρθρου 8 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Επομένως, το δικαστήριο έκρινε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο αιτών ήταν ένοχος εγκλημάτων πολέμου λόγω της στρατολόγησης παιδιών ηλικίας κάτω των δεκαπέντε ετών και για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα λόγω της στρατολόγησης παιδιών ηλικίας άνω των δεκαπέντε ετών.
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. G. αριθ. 12018386C+ 29.4.2013		

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Β. 10005048 C (rec. 2013), 15.2.2013	Αποκλεισμός βάσει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ] σε συνδυασμό με το άρθρο L. 712-2 στοιχείο b) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ]. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) τόνισε τη βαρύτητα των πραγματικών περιστάσεων. Εγκληματική οργάνωση και τρομοκρατικές πράξεις. Μαροκινός υπήκοος καταδικάστηκε στη Γαλλία σε ποινή φυλάκισης διάρκειας πέντε ετών συνοδευόμενη από μόνιμο αποκλεισμό από το γαλλικό έδαφος για συμμετοχή σε «εγκληματική οργάνωση για την προετοιμασία τρομοκρατικής πράξης» και εξέτισε την ποινή του στη Γαλλία.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D — πηγή Βέλγιο — Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, 13 Ιανουαρίου 2011, αριθ. 54.335 Βέλγιο — Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, 3 Μαρτίου 2011, αριθ. 57261 Βέλγιο — Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, 1 Ιουλίου 2011, αριθ. 64356 Βέλγιο — Συμβούλιο της Επικρατείας, 13 Ιουλίου 2012, αριθ. 220321
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών, αριθ. 96933 12.2.2013	Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) έκρινε ότι υπήρχε κίνδυνος να εκτεθεί ο αιτών σε σοβαρή βλάβη, κατά την έννοια του άρθρου L. 712-1 στοιχείο b) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 15 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ], σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του, λόγω της συμμετοχής του σε ριζοσπαστικά ισλαμικά δίκτυα και της σκληρής μεταχείρισης των υπόπτων τρομοκρατικών ενεργειών από τις μαροκινές αρχές. Ωστόσο, δεδομένης της καταδίκης του στη Γαλλία για συμμετοχή σε «εγκληματική οργάνωση για την προετοιμασία τρομοκρατικής πράξης», ο αιτών αποκλείστηκε από το ευεργέτημα της επικουρικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο L. 712-2 στοιχείο b) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ]. Ακολούθως, το δικαστήριο πρόσθεσε ότι, παρότι είχε εκτίσει την ποινή του, ο αιτών εξακολουθούσε να υπόκειται σε μόνιμο αποκλεισμό από το έδαφος της Γαλλίας και σε κατ' οίκον περιορισμό. Ως εκ τούτου, υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να πιστευτεί ότι οι δραστηριότητές του στο έδαφος της Γαλλίας συνιστούσαν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την ασφάλεια του κράτους, κατά την έννοια του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ].	Αποκλεισμός λόγω τέλεσης πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, τρομοκρατία
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση αριθ. 96.372470 31.1.2013	Αποκλεισμός από την προστασία. Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για το καθεστώς των προσφύγων. Απόφαση του βελγικού Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) σύμφωνα με την οποία το άρθρο 1 Δ εφαρμόζεται μόνον εάν ο αιτών άσυλο διατρέχει προσωπικά σοβαρό κίνδυνο» και το UNRWA «δεν ήταν σε θέση να του προσφέρει συνθήκες διαβίωσης στη συγκεκριμένη περιοχή οι οποίες να ανταποκρίνονται στους στόχους που του έχουν ανατεθεί».	Αποκλεισμός από την προστασία. Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για το καθεστώς των προσφύγων.

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
UK Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department [2012] UKSC 54 21.11.2012	Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, επίπεδο απόδειξης, τρομοκρατία. Σπάνια χρήση του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Οι συνεκδικασθείσες υποθέσεις αφορούν το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Το δικαστήριο εξέτασε ποιες πράξεις εμπότιστον στον αποκλεισμό και τι σημαίνει η φράση «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται» ότι ένα πρόσωπο είναι ένοχο για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.	Καναδάς — Pushranathan κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration) [1998] 1 S.C.R. 982 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D - τηνγή Ιρλανδία — High Court (Ανώτερο Δικαστήριο), 5 Μαρτίου 2011, A.B. κατά Refugee Appeals Tribunal [2011] IEHC 198 Ηνωμένο Βασίλειο — Court of Appeal (Εφετείο), 19 Ιανουαρίου 2000, Secretary of State for The Home Department. Ex Parte Adan R κατά Secretary of State for The Home Department Ex Parte Aitseguer, R v. [2000] UKHL 67 Ηνωμένο Βασίλειο — R κατά Asfaw [2008] 1 AC 1061 Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15 Ηνωμένο Βασίλειο — 29 Ιουλίου 1999, Adimi, R (on the application of) κατά Uxbridge Magistrates Court & Anor [1999] EWHC Admin 765
UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Εφετείο διοικητικών διαφορών, τμήμα μετανάστευσης και ασύλου)	AH (Article 1F(b) – ‘serious’) (Algeria) κατά SSHD UKUT 382 30.10.2012	Το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα για τον σκοπό του αποκλεισμού έχει αυτοτελή διεθνή έννοια και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά διά παραπομπής στο εθνικό δίκαιο.	
SE Εφετείο Μετανάστευσης	Απόφαση UM287-10 MIG 2012: 14 25.10.2012	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, μέλος οικογένειας, αποκλεισμός από την προστασία. Λόγοι αποκλεισμού - το επίπεδο απόδειξης σε σχέση με τη φράση «σοβαροί λόγοι να πιστευθεί τις».	Σουηδία — MIG 2007:12 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D Σουηδία — MIG 2010:23 Σουηδία — MIG 2011:24

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
<p>FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου</p>	<p>κ. Μ. 10018884 C+, 20.9.2012</p>	<p>Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία, δυνάμει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) σε συνδυασμό με το άρθρο L. 712-2 στοιχείο β) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ]. Εμπόριο ναρκωτικών και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες-σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη- το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) τόνισε τη σοβαρότητα των πραγματικών περιστάσεων.</p> <p>Η υπόθεση αφορά τούρκο υπήκοο, πρώην ακτιβιστή της άκρας αριστεράς, ο οποίος διατηρούσε δεσμούς με ηγετικά στελέχη της άκρας δεξιάς και της μαφίας στην Τουρκία. Αφού εγκατέλειψε τη χώρα του, ενεπλάκη σε απόπειρα δολοφονίας στο Βέλγιο, ακολούθως καταδικάστηκε στις Κάτω Χώρες σε ποινή κάθειρξης διάρκειας δεκαέξι ετών για «ανθρωποκτονία, εγκλήματα σχετικά με ναρκωτικά, απαγορευμένη σπλοφορία, απάγχη και υποτροπή» και καταχωρίστηκε ως ανεπιθύμητος στον χώρο Σένγκεν. Στην Τουρκία ασκήθηκε επίσης ποινική δίωξη εναντίον του για εμπόριο ναρκωτικών και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το δικαστήριο έκρινε ότι η εν λόγω άσκηση ποινικής δίωξης στην Τουρκία δεν συνιστούσε δίωξη κατά την έννοια του άρθρου 1 Α παράγραφος 2 της σύμβασης της Γενεύης, αλλά ότι ο αιτών ενδέχεται να εκτεθεί, σε περίπτωση φυλάκισης στην Τουρκία, σε αντίστοιχα από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος και δεν θα μπορούσε να τύχει προστασίας από τη διοίκηση των φυλακών. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα των πραγματικών περιστάσεων για τα οποία ασκήθηκε εναντίον του ποινική δίωξη και για τα οποία καταδικάστηκε στις Κάτω Χώρες καθώς και το γεγονός ότι, ως εκ τούτου, καταχωρίστηκε ως ανεπιθύμητος στον χώρο Σένγκεν, το δικαστήριο αποφάσισε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να πιστευτεί ότι οι δραστηριότητές του συνιστούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη. Ως εκ τούτου, αποκλείστηκε από το ευεργέτημα της επικουρικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο L. 712-2 στοιχείο β) και το άρθρο L. 712-2 στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) και του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ].</p>	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	Ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο, 4 Σεπτεμβρίου 2012, 10 C 13.11 4.9.2012	Εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, πρώτη χώρα ασύλου, προστασία, καθεστώς πρόσφυγα, ασφαλής τρίτη χώρα, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα τρομοκρατία. Το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα για τον σκοπό του αποκλεισμού έχει αυτοτελή διεθνή έννοια και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά διά παραπομπής στο εθνικό δίκαιο.	Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 31 Μαρτίου 2011, 10 C 2.10 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 7 Ιουλίου 2011, 10 C 26.10 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 24 Νοεμβρίου 2009, 10 C 24.08 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 11 Σεπτεμβρίου 2007, 10 C 8.07 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 8 Φεβρουαρίου 2005, 1 C 29.03 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 15 Δεκεμβρίου 1987, 9 C 285.86 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 30 Μαρτίου 1999, 9 C 23.98 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 6 Απριλίου 1992, 9 C 143.90

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
CZ	Απόφαση H. R. κατά Υπουργείου Εσωτερικών 5 Azs 2/2012-49 2.8.2012	<p>Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αξιολόγηση αξιοπιστίας, αποκλεισμός από την προστασία λόγω συμμετοχής σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, λόγοι διώξης.</p> <p>Το δικαστήριο έκρινε ότι το διοικητικό όργανο έσφαλε μη θεωρώντας, αφενός, την κατάθεση του αιτούντος αξιόπιστη για τους σκοπούς της αξιολόγησης του φόβου διώξεων, αλλά, αφετέρου, διαπίστωσε ότι η ίδια κατάθεση (ότι ο αιτών ήταν μέλος του φρακνού στρατού κατά τη διάρκεια του καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεΐν) συνιστούσε απόδειξη για τους σκοπούς της εφαρμογής της ρήτρας αποκλεισμού.</p>	<p>Τσεχική Δημοκρατία — Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, 19 Μαΐου 2004, Μ.Ι. κατά Υπουργείου Εσωτερικών, 5 Azs 63/2004-60</p> <p>Τσεχική Δημοκρατία — Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, 5 Azs 36/2008-119</p> <p>Τσεχική Δημοκρατία — Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, 4 Azs 103/2007-63</p> <p>Česká republika – Nejvyšší správní soud, 21 prosinec 2005, S.N. proti Ministerstvu vnitra, 6 Azs 235/2004-57</p> <p>Česká republika – Nejvyšší správní soud, 30 září 2008, S.N. proti Ministerstvu vnitra, 5 Azs 66/2008-70</p>
FR	10014511 C+ (rec. 2012), κ. Α. 29.6.2012	<p>Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία βάσει μόνο του άρθρου L. 712-2 (στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ]-έγκλημα σχετικό με ναρκωτικά και εμπόριο ναρκωτικών· πολλαπλότητα πραγματικών περιστατικών.</p> <p>Αιτών από το Κοσσυφοπέδιο, ο οποίος είχε εμπλακεί σε αρκετές ποινικές διαδικασίες στο Κοσσυφοπέδιο και σε ευρωπαϊκές χώρες. Ειδικότερα, καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης διάρκειας τριών ετών στην Ελβετία για διακεκριμένο έγκλημα σχετικό με ναρκωτικά και εμπόριο ναρκωτικών. Στη Γαλλία, είχε επίσης αποτελέσει αντικείμενο αρκετών καταγγελιών για τη βίαιη συμπεριφορά του.</p> <p>Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) υπογράμμισε το προφίλ κατ' εξακολούθηση παραβάτη του αιτούντος καθώς και τον σαφή χαρακτήρα των προηγουμένων και τρεχουσών δραστηριοτήτων του και, ως εκ τούτου, τον απέκλεισε από την επικουρική προστασία με την αιτιολογία ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι οι ενέργειές του συνιστούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, κατά την έννοια του άρθρου L. 712-2 d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ].</p>	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
<p>AT</p> <p>Συνταγματικό Δικαστήριο (VfGH)</p>	<p>Συνταγματικό Δικαστήριο</p> <p>U 1092/11</p> <p>11.6.2012</p>	<p>Αποκλεισμός λόγω συμμετοχής σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.</p> <p>Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία.</p>	<p>Αυστρία — VfSlg. 15.451/1999, 16.297/2001, 16.354/2001, 18.614/2008</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 16.176/2001, 16.504/2002</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 16.214/2001</p> <p>ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09</p> <p>Γερμανία κατά Β και D - πηγή</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 15.451/1999, 15.743/2000, 16.354/2001, 16.383/2001</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 14.393/1995, 16.314/2001</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 13.836/1994, VfSlg. 14.650/1996, VfSlg. 16.080/2001, 17.026/2003</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 14.039/1995, 16.407/2001</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 14.301/1995, 15.980/2000, 16.814/2003</p> <p>Αυστρία — VfSlg. 13.327/1993, 16.407/2001</p>
<p>EL</p>	<p>Συμβούλιο της Επικρατείας, 8 Μαΐου 2012, αίτηση ακύρωσης αριθ. 1661/2012</p> <p>8.5.2012</p>	<p>Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες</p> <p>Δράστης δίωξης ή σοβαρής βλάβης, αποκλεισμός από την προστασία, ανθρωπιστικοί παράγοντες, απάνθρωπη ή εξεπλετιστική μεταχείριση ή πεινή, προστασία, καθεστώς πρόσφυγα, θρησκεία, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα, επικουρική προστασία.</p> <p>Στη συγκεκριμένη υπόθεση ινδός Σιχ είχε εκτίσει ποινή στη Ρουμανία για συνωμοσία με σκοπό τη δολοφονία του ινδού πρέσβη το 1991.</p>	<p>ΕΔΔΑ — Saadi κατά Ιταλίας (προσφυγή αριθ. 37201/06)</p> <p>ΕΔΔΑ — Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου (προσφυγή αριθ. 22414/93)</p> <p>ΕΔΔΑ — Ahmed κατά Αυστρίας (προσφυγή αριθ. 25964/94) (1996)</p> <p>24 EHRR 278 — πηγή</p> <p>ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09</p> <p>Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D</p> <p>ΕΔΔΑ — Daoudi κατά Γαλλίας, προσφυγή αριθ. 19576/08</p>
<p>FR</p> <p>Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα για θέματα ασύλου (CNDA)</p>	<p>Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου, 5 Απριλίου 2012, M.Z., αριθ. 10004811</p> <p>5.4.2012</p>	<p>Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, τρομοκρατία, βάσιμος φόβος</p>	<p>ΕΔΔΑ — Ahmed κατά Αυστρίας (προσφυγή αριθ. 25964/94) (1996)</p> <p>24 EHRR 278 — πηγή</p> <p>ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09</p> <p>Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D</p> <p>ΕΔΔΑ — Daoudi κατά Γαλλίας, προσφυγή αριθ. 19576/08</p>
<p>UK</p> <p>Court of Appeal (Εφετείο) (Αγγλία και Ουαλία)</p>	<p>AH (Algeria) κατά Secretary of State for the Home Department</p> <p>EWCA Civ 395</p> <p>2.4.2012</p>	<p>Το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα για τον σκοπό του αποκλεισμού έχει αυτοτελή διεθνή έννοια και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά διά παραπομπής στο εθνικό δίκαιο.</p>	<p>ΕΔΔΑ — Saadi κατά Ιταλίας (προσφυγή αριθ. 37201/06)</p> <p>ΕΔΔΑ — Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου (προσφυγή αριθ. 22414/93)</p> <p>ΕΔΔΑ — Ahmed κατά Αυστρίας (προσφυγή αριθ. 25964/94) (1996)</p> <p>24 EHRR 278 — πηγή</p> <p>ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09</p> <p>Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D</p> <p>ΕΔΔΑ — Daoudi κατά Γαλλίας, προσφυγή αριθ. 19576/08</p>

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
NL ABRVS (τμήμα διοικητικών υποθέσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας)	ABRVS, 29 Φεβρουαρίου 2012, 201106216/1/V1 29.2.2012	Εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου. Εξατομικευμένη αξιολόγηση, αποκλεισμός από την προστασία.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά B και D
NL	JDCS 201107836//V4 11.2.2012	Εφαρμογή κριτηρίων αποκλεισμού βάσει πολιτικής η οποία δέχεται κατά τεκμήριο την ανάμειξη λόγω της απλής ιδιότητας μέλους συγκεκριμένης στρατιωτικής μονάδας.	ΔΕΕ 9.11.2010, C-57/09 και C-101/09
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Η. αριθ. 10015626C+ 9.2.2012	Μη εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης. Η υπόθεση αφορά αίτη αξιωματούχου, ο οποίος υπήρξε ηγετικό στέλεχος του κινήματος του Ayatollah Sadeq al-Sadr και ισχυρίστηκε ότι αποδοκιμάστηκε από τους ομοτίμους του και φοβόταν ότι θα υποστεί διώξεις από την προσωρινή κυβέρνηση και από την τρέχουσα κυβέρνηση του Ιράκ. Το γαλλικό γραφείο προστασίας προσφύγων και απαρτίδων (OFPRA) θεώρησε ότι είχε συμμετάσχει έμμεσα στην τέλεση πράξεων που μπορούσαν να θεωρηθούν σοβαρά εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου κατά το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης. Το δικαστήριο έκρινε ότι το επίχειρμα του αιτούντος ότι δεν είχε πλέον καμία σχέση με το κίνημα, στο οποίο υπήρξε υπεύθυνος για τις εξωτερικές σχέσεις έως το 2008, δεν ήταν πειστικό. Επίσης, θεώρησε ότι το εν λόγω κίνημα κατείχε σημαντική θέση στους νέους Ιρακινούς θεσμούς και επηρέαζε με αποφασιστικό τρόπο τους πολιτικούς προαναταξιαμούς τους. Επομένως, οι φόβοι του ότι θα υποστεί δίωξη ή σοβαρή απειλή από τις ιρακινές αρχές ήταν αβάσιμοι. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν ήταν απαραίτητο να αξιολογηθεί η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης ή του άρθρου L. 712-2 του κώδικα για την εισοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA).	
UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Εφετείο διοικητικών διαφορών, τμήμα μετανάστευσης και ασύλου)	Απόφαση MT (Article 1F(a) - aiding and abetting) Zimbabwe κατά Secretary of State for the Home Department [2012] UKUT 00015(IAC) 2.2.2012	Εγγλήματα κατά της ανθρωπότητας. Ρήτρες αποκλεισμού. Συνέργεια. Στην υπόθεση της MT από τη Ζιμπάμπουε που εξέτασε το Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Εφετείο διοικητικών διαφορών, τμήμα μετανάστευσης και ασύλου) (Ηνωμένο Βασίλειο), διαπιστώθηκε ότι η εκκαλούσα, η οποία ήταν αστυνομός στην αστυνομία της Ζιμπάμπουε, συμμετείχε σε δύο περιπτώσεις βασανιστηρίων. Το Upper Tribunal αποφάνθηκε ότι ήταν αναμφίβολο ότι οι ενέργειές της κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου συμβάντος είχαν σημαντική επίδραση στη διάπραξη του εγκλήματος των βασανιστηρίων. Το Upper Tribunal πείστηκε ότι η συμμετοχή της στο συγκεκριμένο συμβάν ισοδυναμούσε με συνέργεια σε έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Α. αριθ. 10013960C 24.1.2012	Αποκλεισμός από την προστασία και αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης. Ο αιτών είναι ρώσος πολίτης τσετσενικής καταγωγής, ο οποίος κατέστησε εκ προθέσεως τα δακτυλικά του αποτυπώματα μη αναγνωρίσιμα και ισχυρίστηκε ότι είχε παλαιότερα αρμοδιότητες στη φρουρά της Σαρία στη στρατιωτική βάση του Tchernomorije. Δήλωσε επίσης ότι είχε γνώση πράξεων βασανιστηρίων και εκτελέσεων που διέπραξαν μέλη της εν λόγω φρουράς και ότι διατηρούσε στενή σχέση με ορισμένους διαβόητους τσετσένους μαχητές. Το δικαστήριο έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων αρμοδιοτήτων του και της έλλειψης απαντήσεων σε ερωτήσεις σχετικά με τα ως άνω θέματα, ο αιτών μπορούσε να θεωρηθεί ενδεχομένως ένοχος για πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 ΣΤ. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο κάλεσε το γαλλικό γραφείο προστασίας προσφύγων και απαρτίδων (OFPRA) και τον αιτούντα να υποβάλουν περαιτέρω παρατηρήσεις εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της εν λόγω απόφασης.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
<p>AT</p> <p>Συνταγματικό Δικαστήριο</p>	<p>Συνταγματικό Δικαστήριο, 13 Δεκεμβρίου 2011, U1907/10</p> <p>13.12.2011</p>	<p>Αποκλεισμός από την προστασία, αδιάκριτη άσκηση βίας, ανάκληση καθεστώτος προστασίας, εσωτερική έννομη σύρραξη, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα, επικουρική προστασία.</p>	<p>VfSlg. 14.650/1996</p> <p>VfSlg. 13.836/1994</p> <p>VfSlg. 16.080/2001</p> <p>VfSlg. 17.026/2003</p> <p>VfSlg. 16.214/2001</p> <p>VfSlg. 18.257/2008</p> <p>VfSlg. 18.142/2007</p> <p>VfSlg. 15.354/1998</p> <p>VfSlg. 16.737/2002</p> <p>VfSlg. 16.993/2003</p> <p>VfSlg. 16.314/2001</p> <p>VfSlg. 14.391/1995</p> <p>VfSlg. 19.251/2010</p> <p>VfSlg. 18.362/2008</p> <p>VfGH, 5 Οκτωβρίου 2011, B1100/09</p> <p>VwGH, 27 Απριλίου 2006, 2003.20.0050</p> <p>VfSlg. 16.273/2001</p> <p>VfSlg. 16.297/2001</p> <p>VfSlg. 16.354/2001</p> <p>VfSlg. 18.614/2008</p>
<p>UK</p>	<p>ABC (ανήλικος) (Αφγανιστάν), R (on the Application of the Secretary of State for the Home Department)</p> <p>[2011] EWHC 2937</p> <p>6.12.2011</p>	<p>Αποκλεισμός βάσει του άρθρου 1 ΣΤ. Συμφέρον του παιδιού, ειδικοί παράγοντες σχετικοί με το παιδί, αποκλεισμός από την προστασία, προσωπικές περιστάσεις του αιτούντος.</p> <p>Κατά την εξέταση του ενδεχόμενου αποκλεισμού βάσει του άρθρου 1 ΣΤ, πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά το ζήτημα της ενοχής. Η εθνική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν υπερασπιστικών επιχειρημάτων, πρέπει να παρατίθεται με ακρίβεια. Όταν ο αιτών είναι παιδί, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ηλικία του και η αντίληψη του· τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με την ευημερία του παιδιού πρέπει να περιλαμβάνονται στη συνολική ανάλυση. Εάν διαπιστωθεί ότι ένα παιδί αποκλείεται από το καθεστώς ασύλου ή την ανθρωπιστική προστασία, η ευημερία του θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζονται άλλοι τρόποι χορήγησης άδειας παραμονής.</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο — ZH (Tanzania) (FC) κατά Secretary of State for the Home Department [2011] UKSC 4</p> <p>Νέα Ζηλανδία — S κατά Refugee Status Appeals authority [1998] NZ LR91</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο — R (N) κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWHC 1581</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο — R κατά Lobell [1957] 1 QB 547</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο — Palmer κατά R [1971] AC 814</p>

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (CNDA)	M.S., αριθ. 11005411 30.11.2011	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, τρομοκρατία, βάσιμος φόβος.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά B και D
IE High Court (Ανώτερο Δικαστήριο)	A.B. κατά Refugee Appeals Tribunal & The Minister for Justice, Equality and Law Reform, 2011 IEHC 412 10.11.2011	Το επίτεδο απόδειξης που απαιτείται από το άρθρο 12 παράγραφος 2 της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου. Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά B και D
SE Εφετείο Μετανάστευσης	UM 3891-10 9.9.2011	Αποκλεισμός από την προστασία λόγω ενδεχόμενων εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία, αρχή της μη επαναπροώθησης.	Σουηδία — MIG 2007:33 II Σουηδία — MIG 2007:33 I Σουηδία — MIG 2007:15 Σουηδία — MIG 2007:12
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Ε. αριθ. 10005808C 6.9.2011	Ευθύνη οργανωτή και συνεργού σε πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Ο αιτών ήταν υπήκοος Αιτής, ιδρυτής και εκπρόσωπος διάφορων κινημάτων αντίθετων προς το κόμμα Lavalas, αυτοανακηρυχθείς δήμαρχος της πόλης Gonaves από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2004 και συντονιστής του Μετώπου Εθνικής Ανασυγκρότησης (FRN). Το δικαστήριο έκρινε ότι ο φόβος του ότι θα υποστεί διώξεις ήταν βάσιμος. Ακολουθώς υπενθύμισε ότι ο αποκλεισμός προσώπου που ανήκει σε παρόμοια ένσηλη οργάνωση εφαρμόζεται εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι διέπραξε ή είναι ένοχος για πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 ΣΤ. Ως οργανωτής, αυτοργός ή συνεργός, κρίθηκε προσωπικά υπεύθυνος για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα ή για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Το δικαστήριο έκρινε ότι, ως δήμαρχος, δικαιολόγος και ενθάρρυνε πράξεις κακομεταχείρισης σε βάρος του άμαχου πληθυσμού του Gonaves, στο όνομα του αγώνα κατά του Lavalas. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ήταν υπεύθυνος, ως οργανωτής και συνεργός, για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, κατά την έννοια του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης, παρά τις προσπάθειές του να ελαχιστοποιήσει την ευθύνη του στην τέλεση πράξεων κακομεταχείρισης από ένοπλες ομάδες των οποίων ηγούνταν και τις οποίες επέβλεπε.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά B και D

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
DE	Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 7 Ιουλίου 2011, 10 C 26.10 17.7.2011	<p>Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, εξαιρουμένης αξιολόγηση, αποκλεισμός από την προστασία, ανάκληση καθεστώτος προστασίας, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα, τρομοκρατία.</p> <p>Η υπόθεση αφορούσε την ανάκληση καθεστώτος ασύλου και πρόσφυγα στην περίπτωση πρώην αξιωματούχου του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (ΡΚΚ) (μετά την απόφαση που εξέδωσε στις 9 Νοεμβρίου 2010 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Β [C-57/09] και D (C-101/09)].</p>	<p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, 6 Ιουλίου 2010, 2 BvR 2661/06</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, 12 Μαρτίου 2008, 2 BvR 378/05</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 24 Φεβρουαρίου 2011, 10 C 3.10</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 31 Μαρτίου 2011, 10 C 2.10</p> <p>ΔΕΕ — C-175/08, C-176/08, C-178/08 και C-179/08 Salahadin Abdulla κ.λπ. κατά Bundesrepublik Deutschland — πηγή</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο - Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, 13 Μαρτίου 2007, 1 BvF 1/05</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 1 Ιουλίου 2011, 10 C 25.10</p> <p>Ηνωμένο Βασίλειο — MH (Syria) κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 226</p> <p>ΔΕΕ — C-226/08 Stadt Papenburg κατά Bundesrepublik Deutschland</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 11 Σεπτεμβρίου 2007, 10 C 8.07</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 25 Νοεμβρίου 2008, 10 C 46.07</p> <p>Γερμανία — Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, 30 Ιουλίου 2009, 2 BvE 2.08</p> <p>ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D</p>

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	10 C 26.10140 DE:BNVerwG:2011:070711U10C26.10.0 7.7.2011	Ο αποκλεισμός δεν προϋποθέτει ενεστώτα κίνδυνο για την ασφάλεια της Γερμανίας οφειλόμενο στον αιτούντα. Η απλή ιδιότητα μέλους τριμοκρατικής οργάνωσης δεν συνιστά τεκμήριο ύπαρξης λόγου αποκλεισμού.	
SE Διοικητικό Δικαστήριο Στοκχόλμης —Δικαστήριο Μετανάστευσης	UM 21121-10 14.6.2011	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Αποκλεισμός από την προστασία, καθεστώς πρόσφυγα, λόγοι διώξης, πολιτικές πεποιθήσεις.	Σουηδία — UN 442:03 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D — πηγή
FR Συμβούλιο της Επικρατείας/ Conseil d'État	Οφρα κατά κ. Α., αριθ. 320910 24.5.2011	Το άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες εφαρμόζεται ακόμη και αν ο αιτών έχει εκτίσει την ποινή (για σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα). Αποκλεισμός από την προστασία, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα	
IE High Court (Ανώτερο Δικαστήριο)	A.B. κατά Refugee Appeals Tribunal [2011] IEHC 198 5.5.2011	Εφαρμογή του άρθρου 12 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου σχετικά με τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα. Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D — πηγή Νέα Ζηλανδία — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 27 Αυγούστου 2010, The Attorney-General (Minister of Immigration) κατά Tamil X και Anor, [2010] NZSC 107 Ηνωμένο Βασίλειο — Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 17 Μαρτίου 2010, JS (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department, [2010] UKSC 15

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. R. αριθ. 10014066C+ (rec. 2011) 21.4.2011	<p>Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία βάσει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ] σε συνδυασμό με το άρθρο L. 712-2 στοιχείο c) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΕΑΑ]: διεθνής τρομοκρατία.</p> <p>Μαροκινός υπήκοος, καταζητούμενος στο Μαρόκο για «σύσταση εγκληματικής συμμορίας για την προετοιμασία και την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων σε σχέση με συλλογικό εγχείρημα με σκοπό τη σοβαρή διατάραξη της δημόσιας τάξης, ηθική αυτουργία για την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων, παροχή συνδρομής σε αυτονομους τρομοκρατικών πράξεων». Κατόπιν αίτησης των μαροκινών αρχών, η Ιντερπόλ είχε εκδώσει ένταλμα σύλληψης για «συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση για την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων» και ο αιτών συνελήφθη ακολούθως στη Γαλλία. Στη συνέχεια, γαλλικό Εφετείο (Metz) ενέκρινε την αίτηση έκδοσης που υπέβαλαν οι μαροκινές αρχές, καθώς ο αιτών είχε επίσης αναφερθεί από τη γαλλική κεντρική διεύθυνση εσωτερικών πληροφοριών (DCRI — Direction Centrale du Renseignement Interieur) για τη στενή σχέση του με το διεθνές τζιχαντιστικό κίνημα, και συγκεκριμένα την Αλ Κάιντα.</p> <p>Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) απέρριψε την εφαρμογή του άρθρου 1 Α παράγραφος 2 της σύμβασης της Γενεύης για τον λόγο ότι τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, αλλά αναγνώρισε τον βάσιμο φόβο του αιτούντος ότι θα υποστεί σοβαρή βλάβη, κατά την έννοια του άρθρου L. 712-1 στοιχείο b) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 15 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ] σχετικά με την επικουρική προστασία, εάν επιστρέψει στο Μαρόκο, λόγω της σκληρής μεταχείρισης που επιφυλάσσεται στη συγκεκριμένη χώρα σε υπόπτους τρομοκρατικών ενεργειών. Ωστόσο, ο αιτών αποκλείστηκε από την επικουρική προστασία βάσει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο c) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΕΑΑ] και του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ]. Η συμμετοχή του σε τζιχαντιστικά φόρουμ και δραστηριότητες επικοινωνίας και μέσων ενημέρωσης για λογαριασμό της Αλ Κάιντα, ειδικότερα ως διαχειριστή ιδιωτικού δικτυακού τόπου στρατολόγησης τζιχαντιστών μαχητών, θεωρήθηκε πράξη που αντιβαίνει προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Επιπλέον, το δικαστήριο επισήμανε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι συμμετείχε εν γνώσει του σε διάδοση τζιχαντιστικής προπαγάνδας και υπακινόυσε την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων. Επειδή οι εν λόγω πράξεις τελέστηκαν στον εικονικό χώρο, μέσω του διαδικτύου, και, επομένως, έχουν συνέπειες πέραν των συνόρων, θεωρήθηκαν ότι συνιστούν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την ασφάλεια του κράτους.</p>	
NL Πρωτοδικείο Haarlem	AWB 10/6592 1.4.2011	<p>Στη συγκεκριμένη υπόθεση εξετάστηκε ο αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα και το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν απαιτείται ποινική δίκη για την εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου ή του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες.</p> <p>Δράστης διώξης ή σοβαρής βλάβης, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία.</p>	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Bundesrepublik Deutschland κατά Β και D
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	10 C 2.10139 DE:BVerwG:2011:310311U10C2.10.0 31.3.2011	<p>Αποκλεισμός λόγω διάπραξης εγκλημάτων πολέμου ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.</p> <p>Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, αποκλεισμός από την προστασία, ανάκληση του καθεστώτος προστασίας, επίπεδο απόδειξης, εγκλήματα πολέμου.</p>	Ηνωμένο Βασίλειο — ΚΚ (Turkey) [2004] UKIAT 00101 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 24 Νοεμβρίου 2009, 10 C 24.08 Καναδάς — Pushpanathan κατά Canada, Minister of Citizenship and Immigration Control (Canadian Council for Refugees intervening) [1999] INLR 36 ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
CZ Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο	Απόφαση J.S.A. κατά Υπουργείου Εσωτερικών Azs 40/2010-70 23.3.2011	Αποκλεισμός λόγω δραστηριοτήτων «που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών». Επικουρική προστασία, αποκλεισμός από την προστασία, επίπεδο αποδείξης.	
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κ. Α. αριθ. 329909Α 14.3.2011	Αποκλεισμός και αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι, κατά την εξέταση της εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης ή του άρθρου L. 712-2 του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA), σε περιπτώσεις στις οποίες οι ρήτρες αποκλεισμού δεν αξιολογήθηκαν από το γαλλικό γραφείο προστασίας προσφύγων και απαρτίδων (OFPRA), το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) πρέπει να παρέχει στον αιτούντα τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις στο πλαίσιο της γραπτής διαδικασίας και, εφόσον απαιτείται, μετά την επανέναρξη της επί ακροατηρίου σύζήτησης.	
NL Πρωτοδικείο Άμστερνταμ	AWB 06/24277 22.2.2011	Αποκλεισμός βάσει του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης για τους πρόσφυγες. Δράστης δίωξης ή σοβαρής βλάβης, βάρος αποδείξης, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία.	ΔΕΕ — C-57/09 και C-101/09 Γερμανία κατά Β και D Σημείωση: Η απόφαση του πρωτοδικείου ακυρώθηκε στις 13.4.2012 από το JDCS, υπόθεση αριθ. 201102789/1/v1. Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στις 24.4.2006. Η καταληκτική ημερομηνία εφαρμογής της ΟΕΑΑ ήταν στις 10.10.2006 και, επομένως, στις 24.4.2006, ο αρμόδιος υπουργός δεν ήταν ακόμη υποχρεωμένος να εφαρμόσει την ΟΕΑΑ και η μη εφαρμογή της δεν συνεπαγόταν κίνδυνο για την εφαρμογή της ΟΕΑΑ στο μέλλον. Έγινε παραπομπή στις αποφάσεις του ΔΕΕ στις υποθέσεις C-212/04, Αδενέλερ, της 4ης Ιουλίου 2006· C-427/06, Bartsch, της 23ης Σεπτεμβρίου 2008· C-165/09 έως C-167/09, Stichting Natuur en Milieu, της 26ης Μαΐου 2011.

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
SK	S. κατά Υπουργείου Εσωτερικών της Σλοβακικής Δημοκρατίας, 152a/5/2011 22.2.2011	Εφαρμογή του άρθρου 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες του άρθρου 12 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου. Από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 1 Δ της σύμβασης συνάγεται ότι η ρήτρα που περιέχεται σε αυτό για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα εφαρμόζεται μόνο σε πρόσωπα τα οποία κάνουν όντως χρήση της συνδρομής την οποία παρέχει το UNRWA (Γραφείο Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστίνους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή) και ότι αυτό πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, δηλαδή δεν μπορεί να εφαρμόζεται τα οποία έκαναν χρήση ή ενδέχεται να κάνουν χρήση προστασίας ή συνδρομής. Κατά την άποψη του δικαστηρίου, για τους σκοπούς του άρθρου 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) πρώτη περίοδος της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου, ένα πρόσωπο κάνει χρήση της προστασίας ή της συνδρομής οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών διαφορετικού από την UNHCR, όταν το εν λόγω πρόσωπο κάνει πραγματικά χρήση της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής. Κατά την άποψη του δικαστηρίου, το άρθρο 1 Δ της σύμβασης για τους πρόσφυγες, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 12 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας, περιορίζεται στον αποκλεισμό από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης μόνο των προσώπων εκείνων που απολύουν «σήμερα» προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή ειδικευμένους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών εκτός της UNHCR.	ΔΕΕ — C-31/09 Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας
FR	κ. Α., αριθ. 312833 26.1.2011	Απόδειξη της πρόθεσης του αιτούντος. Ο αιτών, υπήκοος Ρουάντα, είχε αποκλειστεί από το καθεστώς πρόσφυγα από το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης της Γενεύης για συνέργεια σε γενοκτονία. Κατόπιν προσφυγής, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι έπρεπε να αποδεχθεί η πρόθεση του αιτούντος να επιτρέψει ή να διευκολύνει την τέλεση του εγκλήματος της γενοκτονίας. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απόφαση του δικαστηρίου και επισήμανε ότι οι περιστάσεις που παρουσιάστηκαν δεν ήταν επαρκείς για να αποδειχθεί η πρόθεσή του ούτε ότι σκόπιμα δεν εμπόδιζε το συγκεκριμένο έγκλημα ή δεν αποστασιοποιήθηκε από αυτό. Χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.	
FR	Συμβούλιο της Επικρατείας, 17 Ιανουαρίου 2011, κ. Α., αριθ. 316678 17.1.2011	Όταν εφαρμόζεται η ρήτρα αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες, το δικαστήριο πρέπει να εξετάζει τον βαθμό προσωπικής ανάμιξης του αιτούντος σε πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Αποκλεισμός από την προστασία, πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.	
FR	κ. Ν. αριθ. 10004872 C+ 20.12.2010	Απαλλαγή από ατομική ευθύνη - ο αιτών ενήργησε υπό συνθήκες εξαναγκασμού. Ο αιτών, από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, είχε στρατολογηθεί αναγκαστικά ως παιδί από το Εθνικό Κογκρέσο για την Άμυνα του Λαού (CNDP). Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι ο αιτών είχε βάσιμο φόβο να υποστεί διώξεις, λόγω τεκμαυρόμενων πολιτικών πεποιθήσεων σχετικών με τις δραστηριότητές του ως παιδιού-στρατιώτη από το 2007 έως το 2009. Εν συνεχεία εξετάστηκε η ρήτρα αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης. Στην απόφασή του, το δικαστήριο έλαβε υπόψη τη νεαρή ηλικία του αιτούντος, την ψυχολογική ευαισθησία του, την κατάσταση απομόνωσής του και τις συνθήκες υποταγής στις οποίες βρέθηκε. Ως εκ τούτου, αποφάσισε ότι, επειδή βρισκόταν σε κατάσταση ιδιαίτερα εύλωτη και τελούσε υπό εξαναγκασμό, δεν μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνος για τις τελεσθείσες πράξεις. Επομένως, του χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.	
ES	Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο), 17 Ιανουαρίου 2011, 680/2009 17.1.2011	Εφαρμογή ρητών αποκλεισμού βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) και β) της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες. Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, αποκλεισμός από την προστασία, εξατομικευμένη αξιολόγηση, σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	CNDA, 20 Δεκεμβρίου 2010, κ. N., αριθ. 10004872 20.12.2010	Δεδομένης της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης και του εξαναγκασμού του αιτούντος, πρώην παιδιού-στρατιώτη από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, δεν υπάρχει λόγος εφαρμογής σε αυτόν οποιασδήποτε από τις ρήτρες αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 1 ΣΤ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες. Ειδικό παράγοντες σχετικοί με το παιδί, αποκλεισμός από την προστασία, λόγοι διώξης, πολιτικές πεποιθήσεις.	
CZ Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (τιμήμα μειζονος συνθέσεως)	Απόφαση Α.Σ. κατά Υπουργείου Εσωτερικών 4 Azs 60/2007-119 7.9.2010	Η προϋπόθεση της σοβαρότητας. Παράδειγμα σοβαρού εγκλήματος.	
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κ. Α. αριθ. 318356Α 23.7.2010	Ερμηνεία του άρθρου 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης. Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε πριν από την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) στην υπόθεση EL ΚΟΤΤ σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 1 Δ της σύμβασης της Γενεύης. Το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι η ρήτρα αποκλεισμού του εν λόγω άρθρου δεν εφαρμόζεται σε πρόσωπα παλαιστινιακής καταγωγής το οποίο εγκατέλειψε την περιοχή επιχειρήσεων του Γραφείου Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστινίους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA). Επισήμανε ότι η ρήτρα αυτόματης υπαγωγής που προβλέπεται στη δεύτερη παράγραφο μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εάν το UNRWA έπαιξε τις δραστηριότητές του και η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών δεν έχει λάβει καμία απόφαση σχετικά με την τύχη του παλαιστινιακού λαού. Ακολούθως, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα εξαρτάται από την ύπαρξη βασικού φόβου διώξεων κατά την έννοια του άρθρου 1 Α παράγραφος 2 της σύμβασης της Γενεύης. Εν προκειμένω, ο παλαιστινιακής καταγωγής αιτών είχε εγγραφεί στο UNRWA στην Ιορδανία και εγκατέλειψε οικειοθελώς την περιοχή επιχειρήσεων του UNRWA και, επομένως, το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) υπέπεσε σε πλάγη περί το δικαιο επειδή δεν έλεγξε την ύπαρξη βασικού λόγου διώξης ή τον κίνδυνο σοβαρής απειλής κατά την έννοια του άρθρου L. 712-1 του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA).	
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κ. Κ. αριθ. 320630 Α 14.6.2010	Προσωπική ανάμειξη στην τέλεση πράξης που εμπίπτει στις ρήτρες αποκλεισμού. Το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε απόφαση της επιτροπής προσφύγων (CRR) με την οποία υπήκοος της Ρουάντα αποκλείστηκε από την προστασία δυνάμει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης της Γενεύης, για τον λόγο ότι η Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων δεν διαπίστωσε την ύπαρξη σοβαρών λόγων για να θεωρείται ότι ο αιτών συμμετείχε προσωπικά στην τέλεση πράξης που εμπίπτει σε ρήτρα αποκλεισμού. Ο αιτών ασκούσε δραστηριότητες κορυφαίου ζυθοποιού κατά τη διάρκεια της γενοκτονίας και πωλούσε μπύρα σε πρόσωπα υπεύθυνα για τη γενοκτονία. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επισήμανε ότι οι περιστάσεις αυτές δεν αποτελούν επαρκές στοιχείο για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι διέπραξε έγκλημα γενοκτονίας. Πρόσθεσε δε ότι η Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων έπρεπε να εξετάσει αν, υπό τις συνθήκες αυτές και λόγω της κοινωνικής και οικονομικής θέσης του, ο αιτών είχε προσωπική γνώση των συνεπειών των δραστηριοτήτων του στη γενοκτονία.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κ. Η. Α. αριθ. 319840 Α 7.4.2010	<p>Απαλλαγή από ευθύνη.</p> <p>Το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε απόφαση της επιτροπής προσφύγων (CRR) και αναγνώρισε το καθεστώς πρόσφυγα σε Ιρακινό υπήκοο ο οποίος είχε αποκλειστεί από την Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης για συνέργεια σε ανθρωπιστικά.</p> <p>Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η Επιτροπή Προσφύγων δεν εξέτασε αν, λαμβανομένης ειδικότερα υπόψη της νεαρής ηλικίας του, η ελεύθερη βούλησή του επηρεάστηκε ενδεχομένως από οικογενειακό εξαναγκασμό. Ακολούθως, έκρινε ότι ο αιτών, ο οποίος ήταν ηλικίας κάτω των 18 ετών, ενήργησε μόνο λόγω των πιέσεων που δεχόταν και τις οποίες δεν μπορούσε να αποφύγει. Επιμένει, οι αξιόποινες πράξεις για τις οποίες ενδέχεται να ευθύνεται δεν μπορούν να θεωρηθούν ενστικτώδεις. Σε δεύτερη φάση, το Συμβούλιο της Επικρατείας καθόρισε ότι η συνεργασία αφορά πράγματα που δεν τέλεσαν αξιόποινες πράξεις τα ίδια, αλλά συμμετείχαν στην προετοιμασία των εν λόγω πράξεων ή παρείχαν συνδρομή στην εκτέλεσή τους χωρίς να προσπαθήσουν να τις εμποδίσουν ή να αποστασιοποιηθούν από αυτές.</p>	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
<p>UK Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)</p>	<p>JS κατά Secretary of State for the Home Department [2010] UKSC 15 17.3.2010</p>	<p>Το άρθρο 12 παράγραφος 3 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου προβλέπει ότι το άρθρο 12 παράγραφος 2 (στοιχείο α) (το οποίο αναπαράγει τους όρους του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης για τους πρόσφυγες) «έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχοντες άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο». Το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) ενέκρινε την ερμηνεία του γερμανικού Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου όσον αφορά την εν λόγω διάταξη στην υπόθεση BVerwG 10C 48.07. Το γερμανικό Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο είχε αποφανθεί ότι: «δεν είναι απαραίτητο το ίδιο το πρόσωπο που ζητά προστασία να έχει διαπράξει το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα, αλλά πρέπει να είναι προσωπικά υπεύθυνο για αυτό. Αυτό πρέπει να τεκμαίρεται γενικά εάν ένα πρόσωπο διέπραξε το έγκλημα προσωπικά ή συνέβαλε ουσιαστικά στη διάπραξη του, γνωρίζοντας ότι η πράξη ή η παράλειψή του θα διευκολύνει την αξιόποινη συμπεριφορά... Επομένως, η αρχή αυτή καλύπτει όχι μόνο τους ενεργούς τρομοκράτες και τους συμμετέχοντες υπό την ποινική έννοια του όρου, αλλά και τα πρόσωπα που εκτελούν προηγούμενες πράξεις για την υποστήριξη τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. [...]».</p> <p>Το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάνθηκε ότι απαιτείται «επικέντρωση στον πραγματικό ρόλο που διαδραμάτισαν τα συγκεκριμένα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ουσιαστικές πτυχές του εν λόγω ρόλου ώστε να κριθεί αν διαπιστώνεται ο απαιτούμενος βαθμός συμμετοχής». Το Δικαστήριο προσδιόρισε μη εξαντλητικό κατάλογο σχετικών παραγόντων οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εν λόγω εκτίμηση. Αυτοί είναι οι εξής:</p> <p>«i) η φύση και το μέγεθος (το οποίο δυναμικά έχει κάποια σημασία) της οργάνωσης και ιδίως εκείνου του τμήματος της οργάνωσης με το οποίο είχε κυρίως άμεση σχέση ο αιτών άσυλο· ii) αν έχει αναγορευτεί η οργάνωση και, εάν ναι, από ποιον· iii) με ποιον τρόπο στρατολογήθηκε ο αιτών άσυλο· iv) η διάρκεια της παραμονής του στην οργάνωση και τυχόν ευκαιρίες που είχε να αποχωρήσει από αυτήν· v) η θέση, ο βαθμός, το κύρος και η επιρροή του στην οργάνωση· vi) το αν γνώριζε τις δραστηριότητες της οργάνωσης που συνιστούν εγκλήματα πολέμου· και vii) η προσωπική συμμετοχή και ο ρόλος του στην οργάνωση, συμπεριλαμβανομένης ειδικότερα της συμβολής του στη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου».</p>	<p>Ηνωμένο Βασίλειο — KJ (Sri Lanka) κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 292 Ηνωμένο Βασίλειο — Gurung [2002] UKIAT 04870 Ηνωμένο Βασίλειο — MH (Syria) κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 226 Ηνωμένο Βασίλειο — Yasser Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 222 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής — McMullen κατά INS 685 F.2d 1312, 599 Ηνωμένο Βασίλειο — DKN κατά Asylum and Immigration Tribunal [2009] CSIH 53 ΔΠΔΠ — Prosecutor κατά Tadic (IT-94-1-AR72) ICTY Καναδάς — Ramirez κατά Canada (Minister of Employment and Immigration) (1992) 89 DLR (4th) 173 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 14 Οκτωβρίου 2008, 10 C 48.07 ΔΠΔΠ — Prosecutor κατά Brdjanin (μη δημοσιευθείσα) 3 Απριλίου 2007 ΔΠΔΠ — Prosecutor κατά Krajisnik, 17 Μαρτίου 2009 Καναδάς — Nagamany κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration), 2005 FC 1554</p>

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	10 C 7.09 DE:BVerwG:2010:160210U10C7.09.0, BVerwGE 136 16.2.2010	Ρόλος αμύχου στη διάπραξη εγκλήματος πολέμου· εσωτερικές έντοπες συρράξεις και εγκλήματα πολέμου· έκταση του ορισμού του μη πολιτικού εγκλήματος. 1. Άμαχος μπορεί να είναι αυτουργός εγκλήματος πολέμου κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος σημείο 1 του νόμου περί της διαδικασίας ασύλου σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παράγραφος 2 του Καταστατικού του ΔΠΔ. Πρέπει, ωστόσο, να υπάρχει λειτουργικός σύνδεσμος μεταξύ της πράξης και της έντοπλης σύρραξης. Δεν απαιτείται σύνδεσμος μεταξύ του αυτουργού και ενός εκ των μερών στη σύρραξη. 2. Σε εσωτερική έντοπλη σύρραξη, είναι δυνατόν να διαπραχθούν εγκλήματα πολέμου όχι μόνο κατά του άμαχου πληθυσμού αλλά και κατά μαχητών του αντιπάλου. 3. Προϋπόθεση για το έγκλημα πολέμου της ανθρωπωπικονίας με δόλια τεχνάσματα αντιπάλων μαχητών, κατά το άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο ε) σημείο ι) του Καταστατικού του ΔΠΔ, είναι η εξάρτηση του αντιπάλου από τον αυτουργό όσον αφορά την ύπαρξη κατάστασης προστασίας βάσει του διεθνούς δικαίου. 4. Το ζήτημα αν υφίσταται σοβαρό έγκλημα μη πολιτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος σημείο 2 του νόμου περί της διαδικασίας ασύλου εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από τα πραγματικά κίνητρα του αυτουργού.	ΔΠΔΓ — Prosecutor κατά Zlatko Aleksovski (πρωτόδικη απόφαση), IT-95-14/1-T, 25 Ιουνίου 1999 ΔΠΔΡ — Georges Anderson Nderubumwe Rutaganda κατά The Prosecutor (κατ' έφεση απόφαση), ICTR-96-3-A, 26 Μαΐου 2003 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 25 Νοεμβρίου 2008, 10 C 46.07 Γερμανία — Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, 14 Οκτωβρίου 2008, 10 C 48.07
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση αριθ. 37.912. 29.1.2010	Άρθρο 12 παράγραφος 1: Αποκλεισμός λόγω ήδη παρεχόμενης προστασίας. Πρέπει να εξεταστεί αν το πρόσωπο μπορεί να επιστρέψει στις περιοχές της εντολής και να θέσει εκ νέου τον εαυτό του υπό την προστασία του UNRWA.	
NL Συμβούλιο της Επικρατείας	Απόφαση 200902983/1/V1 30.12.2009	Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα. Σοβαρά οικονομικά εγκλήματα τα οποία συνεπάγονται σημαντική ζημία [π.χ. υπεξάρτηση ⁽²⁴⁶⁾] μπορούν επίσης να θεωρηθούν σοβαρά εγκλήματα.	
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	10 C 24.08 DE:BVerwG:2009:101109U1C 24.08.0, BVerwGE 135 24.11.2009	Ρόλος αμύχου στη διάπραξη εγκλήματος πολέμου· εσωτερικές έντοπες συρράξεις και εγκλήματα πολέμου· έκταση του ορισμού του μη πολιτικού εγκλήματος. Λόγος αποκλεισμού· Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1998, έγκλημα πολέμου· μη πολιτικό έγκλημα· αποσχιστικές τάσεις· τρομοκρατία· έγκλημα κατά της ανθρωπότητας· διεθνές ποινικό δίκαιο· επίπεδο απόδειξης. Το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα για τον σκοπό του αποκλεισμού έχει αυτοτελή διεθνή έννοια και δεν πρέπει να ορίζεται αποκλειστικά διά παραπομπής στο εθνικό δίκαιο. Διεθνή πρότυπα κατά τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης.	
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση 33.720. 3.11.2009		

(246) Συμβούλιο της Επικρατείας (Κάτω Χώρες), απόφαση της 30ής Δεκεμβρίου 2009, 200902983/1/V1.

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κα Η. αριθ. 311793B 6.10.2009	<p>Η περίπτωση της χώρας του πρώην προέδρου J. Habyarimana.</p> <p>Στη συγκεκριμένη απόφαση, το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση της χώρας του πρώην προέδρου της Ρουάντα Juvenal Habyarimana, η οποία αποκλείστηκε από το καθεστώς πρόσφυγα από την Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων (CRR) βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης της Γενεύης. Στην απόφασή της, η CRR είχε αναφέρει αναλυτικά και εκτενώς τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η αιτούσα διαδραματίσσε κεντρικό ρόλο κατά τις πρώτες ημέρες της γενοκτονίας, από τις 6 έως τις 9 Απριλίου 1994.</p> <p>Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι η CRR ορθώς έκρινε ότι οι ενέργειες της κυβέρνησης της Ρουάντα πριν από το 1994, ειδικότερα η ανάμειξη της στις σφαγές από το 1990, οι ευρέως διαδομένες συνθήκες ατιμωρησίας υπό τις οποίες επέτρεπε στις πλέον εξτρεμιστικές ομάδες να δραστηριοποιούνται, καθώς και η προπαγανδιστική συμπεριφορά της κατά της κοινότητας των Τούτσι, συνιστούσαν επαρκή απόδειξη ώστε να πιστευτεί ότι η προσομοίωση της γενοκτονίας είχε ξεκινήσει πριν από το 1994 από τα πρόσωπα που κατείχαν θέσεις στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο, παρότι, όπως υποστήριξε η αιτούσα, πολιτικά κόμματα ή κινήματα που συνδέονταν με τους Τούτσι μπορεί να είχαν τελέσει επίσης πράξεις κακομεταχείρισης σε βάρος των Χούτου, και ότι θα μπορούσαν να είχαν διεξαχθεί διαπραγματεύσεις που θα οδηγούσαν σε ειρηνευτικές συμφωνίες. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επισήμανε ότι η εκτίμηση της CRR ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι η αιτούσα ασκούσε ένοχη για τη συμπεριφορά που της καταλογίστηκε δεν εξαρτάται από το γεγονός ότι η αιτούσα ασκούσε επισήμανε ότι η CRR δεν υπέπεσε σε τλάνη περί το δικαιο στηριζόμενη, ειδικότερα, στα στοιχεία που περιέχονταν στις δηλώσεις τις οποίες υπέβαλαν στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα (ΔΠΔΡ) μάρτυρες των οποίων τα στοιχεία δεν δημοσιοποιήθηκαν και οι οποίοι απολάμβαναν προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Καταστατικού και το άρθρο 69 του κανονισμού διαδικασίας του εν λόγω δικαστηρίου.</p>	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Σ. αριθ. 639067 26.7.2009	<p>Αποκλεισμός μόνο βάσει του άρθρου L 712-2 στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ]. Η απλή παρουσία του αιτούντος στο έδαφος της χώρας συνιστά σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη. Πολλαπλές πράξεις, πράξεις σχετικές με τη μαφία και λαθρεμπόριο όπλων.</p> <p>Ρώσος αιτών ο οποίος εμπλεκόταν σε δραστηριότητες σχετικές με τη μαφία καθώς και σε λαθρεμπόριο οινοπνευματικών και όπλων. Σύμφωνα με δήλωσή του, φοβόταν αντίποινα από πρόσωπα που συνδέονται με τις εν λόγω εγκληματικές δραστηριότητες.</p> <p>Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) απέρριψε την αίτηση χορήγησης προστασίας βάσει του άρθρου 1 Α παράγραφος 2 της σύμβασης της Γενεύης για τον λόγο ότι τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, αλλά αναγνώρισε τον βασικό φόβο του αιτούντος ότι θα υποστεί σοβαρή βλάβη, κατά την έννοια του άρθρου L 712-1 στοιχείο b) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 15 στοιχείο β) της ΟΕΑΑ] σχετικά με την επικουρική προστασία, σε περίπτωση επιστροφής στη Ρωσική Ομοσπονδία. Ωστόσο, αποκλείστηκε βάσει του άρθρου L 712-2 στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ] λόγω των εγκληματικών δραστηριοτήτων του με έμφαση στην ποινική καταδίκη του στην Τσεχική Δημοκρατία. Το δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι οι τσεχικές αρχές είχαν εκδώσει εναντίον του τρία εντάλματα σύλληψης για πράξεις διάρρηξης, βασανιστηρίων, παρακώλυσης της εκτέλεσης επίσημης απόφασης και ότι η σύγγυος του είχε καταθέσει εναντίον του αρκετές καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία και διακεκριμένη άσκηση βίας.</p>	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Ι. αριθ. 634810 (rec. 2009) 6.4.2009	Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία μόνο βάσει του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ]. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) υπογράμμισε τη βαρύτητα των εγκλημάτων· εμπόριο ναρκωτικών. Κοσβάρος, ο οποίος εγκατέλειψε τη χώρα του το 1999 και δήλωσε ότι φοβόταν τα αντίστοιχα διεθνούς κινώματος της μαφίας σε περίπτωση επιστροφής. Το 2001 και το 2003 ενεπλάκη σε δικαστικές διαδικασίες στη Γαλλία για ένοπλη απειλή και διάρρηξη. Συνελήφθη στη Γαλλία το 2004 για εμπόριο ναρκωτικών στην Ελβετία, όπου καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης διάρκειας τεσσάρων ετών. Το 2008, καταχωρίστηκε στο εθνικό αρχείο καταζητούμενων προσώπων στη Γαλλία και οι ελβετικές αρχές ανέφεραν ότι δραπέτευσε από τη φυλακή. Το αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο (CNDA) εφάρμοσε τη ρήτρα αποκλεισμού του άρθρου L. 712-2 στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ], υποστηρίζοντας ότι, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας των πραγματικών περιστατικών για τα οποία ο αιτών καταδικάστηκε στην Ελβετία και δεδομένου ότι δεν σεβάστηκε την υποχρέωσή του δυνάμει του καθεστώτος αποφυλάκισης υπό όρους που του είχε επιβληθεί, υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να πιστευτεί ότι η δραστηριότητά του συνιστά σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη.	
UK Court of Appeal (Εφετείο)	MH (Syria) κατά Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 226, 24.3.2009	Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Το Court of Appeal (Εφετείο) του Ηνωμένου Βασιλείου απέρριψε το επιχειρήμα ότι πρέπει να εφαρμόζονται αρχές ποινικής ευθύνης προκειμένου να αποφασιστεί αν ένα πρόσωπο είναι ένοχο για πράξεις που εμπόδιζαν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ), καθώς δεν είναι απαραίτητο να είναι εγκλήματα οι πράξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ).	
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Β. αριθ. 629222 C+ (rec. 2008) 3.12.2008	Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, τις οποίες ένα πρόσωπο κάλυψε με την εξουσία του. Ο αιτών ήταν ο πρώην πρόεδρος της νήσου Ανζουάν των Κομορών. Το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο τον απέκλεισε από το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης, λόγω των φρικαλεοτήτων που διέπραξαν οι ένοπλες δυνάμεις του Ανζουάν και ειδικότερα τα μέλη της προεδρικής φρουράς κατά του άμαχου πληθυσμού. Το δικαστήριο έκρινε ότι, λόγω των καθηκόντων του ως αρχηγός του κράτους και επικεφαλής των ενόπλων δυνάμεων, ήταν υπεύθυνος για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, τουλάχιστον επειδή τις είχε καλύψει με την εξουσία του.	
DE Ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο	Απόφαση 10 C 48.07, DE:BVVerwG:2008:141008B10C48.07.0, BVVerwGE 132 14.10.2008	Κατάρηση της ποινικής αξίωσης του κράτους. Ανεξάρτητα από προηγούμενα παραπτώματα, η παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος, σε συνδυασμό με εκδηλώσεις μεταμέλειας, επανόρθωση και ανάληψη ευθύνης για προηγούμενες πράξεις, μπορεί να δικαιολογούν την εκτίμηση ότι ο αποκλεισμός δεν δικαιολογείται πλέον. Σε περίπτωση προηγούμενης στήριξης τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο θεώρησε ότι μια τέτοια εξαιρετική περίπτωση θα μπορούσε να συντρέξει εάν ο ενδιαφερόμενος όχι μόνο έχει αποστασιοποιηθεί με πιστικό τρόπο από τις προηγούμενες πράξεις του, αλλά καταβάλλει πλέον ενεργά προσπάθειες για την πρόληψη περαιτέρω τρομοκρατικών πράξεων ή εάν η πράξη αποτελούσε νεανική απερισκόπηση που τελέστηκε χρόνια ή ακόμη και δεκαετίες πριν.	
BE Συμβούλιο ένδικων διαφορών δικαίου αλλοδαπών	Απόφαση 16.779. 30.9.2008	Τα στοιχεία του εγκλήματος, παράδειγμα σοβαρού εγκλήματος — βιασμός.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου	κ. Μ. αριθ. 611731 R (rec. 2008) 27.6.2008	Τρομοκρατικές πράξεις ως πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Η υπόθεση αφορούσε Ταμίλ υπήκοο Σρι Λάνκα, ο οποίος ήταν μέλος των ναυτικών δυνάμεων της οργάνωσης των Τίρεων για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάμ (LTTE). Υπηρετήσε από το 1997 έως το 2005 στις εγκαταστάσεις συντήρησης της ναυτικής βάσης του Mullaitivu ως εκπαιδευμένος και διπλωματούχος μηχανικός. Παρότι δεν στάθηκε εφικτό να διαπιστωθεί η ακριβής φύση των καθηκόντων του, ο αιτών αποκλείστηκε βάσει του άρθρου 1 ΣΤ (στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης για τη συμμετοχή του σε τρομοκρατικές πράξεις. Στην απόφαση του, η οποία εκδόθηκε πριν από την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Β και D (C-57/09 και C-101/09), το γαλλικό αρμόδιο για θέματα ασύλου εθνικό δικαστήριο παρέπεμψε στην απόφαση 1373 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της 28ης Σεπτεμβρίου 2001, στην οποία πράξεις, μέθοδοι και πρακτικές τρομοκρατίας χαρακτηρίζονται ως αντιβαίνουσες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στην απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ, της 29ης Μαΐου 2006, στην οποία η οργάνωση LTTE συγκαταλέγεται στον ευρωπαϊκό κατάλογο τρομοκρατικών οργανώσεων. Το δικαστήριο αποφάνθηκε σκολούθως ότι, λόγω των οικονομικών και στρατιωτικών δυνατοτήτων των LTTE, καθώς και του οισονεί κρατικού ελέγχου που ασκεί η οργάνωση σε ορισμένα τμήματα του εδάφους της Σρι Λάνκα, οι δραστηριότητες των LTTE μπορούν να επεκταθούν στην παγκόσμια σκηνή. Επομένως, οι τρομοκρατικές πράξεις που τελούν οι LTTE μπορούν να θεωρηθούν πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Επιπλέον, λόγω του βαθμού και της διάρκειας της συμμετοχής του αιτούντος στους LTTE, συμφωνούσε αναγκαστικά με τις μεθόδους τις οποίες χρησιμοποιούσε η μονάδα του και θεωρήθηκε ότι είχε συμμετάσχει ενεργά στην υλικολογική και τεχνική προετοιμασία τρομοκρατικών ενεργειών.	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων	κ. Β. αριθ. 507465 (rec. 2006) 25.7.2006	Αποκλεισμός από την επικυρωτή προστασία μόνο βάσει του άρθρου L. 712-2 (στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 (στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ]. Ο αιτών είναι Αλγερινός υπήκοος ο οποίος ισχυρίστηκε ότι φοβόταν ότι θα υποστεί διώξεις λόγω των συνδέσεών του με το Ισλαμικό Μέτωπο Σωτηρίας (FIS) και τον Ισλαμικό Στρατό Σωτηρίας (AIS) και, ως εκ τούτου, εγκατέλειψε τη χώρα του το 1999. Ακολούθως, μετέβη στη Γαλλία και στην Ελβετία, όπου ασκήθηκε ποινική δίωξη εναντίον του και καταδικάστηκε τρεις φορές για σεξουαλικές επιθέσεις. Η αίτηση ασύλου που υπέβαλε απορρίφθηκε επειδή τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά δεν αποδείχθηκαν. Επιπλέον, η Επιτροπή Προσφύγων (CRR) έκρινε ότι υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι οι ενέργειες του συνιστούσαν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια και εφόρμωσε τη ρήτρα αποκλεισμού του άρθρου L. 712-2 (στοιχείο d) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 (στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ].	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων	κα Ο. αριθ. 533907 (rec. 2006) 1.2.2006	Μη εφαρμογή του άρθρου L. 712-2 (στοιχείο d) του κώδικα για την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών και το δικαίωμα ασύλου (CESEDA) [μεταφορά του άρθρου 17 παράγραφος 1 (στοιχείο δ) της ΟΕΑΑ], ρήτρα αποκλεισμού. Χορήγηση επικουρικής προστασίας. Αιτούσα από τη Νιγηρία, η οποία δήλωσε ότι εγκατέλειψε τη χώρα της για θρησκευτικούς λόγους. Μόλις έφτασε στη Γαλλία, εντάχθηκε σε κύκλωμα πορνείας. Στη συνέχεια, το κύκλωμα εξαρθρώθηκε και η αιτούσα συνελήφθη. Στο δικαστήριο κατέθεσε εναντίον του κυκλώματος και η ίδια καταδικάστηκε σε φυλάκιση διάρκεια δώδεκα μηνών για πορνεία. Εξετάζοντας την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού του άρθρου L. 712-2 (στοιχείο d), η Επιτροπή Προσφύγων (CRR) έκρινε ότι η καταδίκη της για πορνεία σε φυλάκιση διάρκειας ενός έτους δεν επαρκούσε για να συναχθεί ότι οι δραστηριότητες της στο έδαφος της Γαλλίας συνιστούσαν σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη. Στην αιτούσα χορηγήθηκε επικουρική προστασία βάσει του άρθρου L. 712-1 (στοιχείο b) του CESEDA [μεταφορά του άρθρου 15 (στοιχείο β) της ΟΕΑΑ], λόγω του βάσιμου φόβου της ότι θα υποστεί σοβαρή βλάβη από τους επικεφαλής του κυκλώματος πορνείας στη Νιγηρία.	Παρατιθέμενες υποθέσεις

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Συνταγματικό Συμβούλιο	OFPRA κατά κ. Τ. αριθ. 255091B 18.1.2006	Η έννοια των σοβαρών λόγων αποκλεισμού. Σε σχέση με υπήκοο από τη Ρουάντα, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή Προσφύγων (CRR) υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο θεωρώντας ότι ο αποκλεισμός βάσει του άρθρου 1 ΣΤ της σύμβασης της Γενεύης εφαρτάται από την προϋπόθεση της απόδειξης της συμμετοχής του αιτούντος σε έγκλημα και όχι από την ύπαρξη σοβαρών λόγων για να θεωρείται ότι ο αιτών είχε διαπράξει έγκλημα κατά την έννοια διεθνών νομικών πράξεων.	
FR Συνταγματικό Συμβούλιο	Απόφαση σχετικά με τον νόμο αριθ. 52-893 της 2ης Ιουλίου 1952 περί του δικαιώματος ασύλου αριθ. 2003-485 DC 4.12.2003	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β): Σοβαρό έγκλημα.	
BE Μόνιμη Επιτροπή Προσφύγων	αριθ. 99-1280/W7769 6.8.2002	Έγκλημα κατά της ειρήνης — Επίθεση. Ο λόγος αποκλεισμού που αφορά «έγκλημα κατά της ειρήνης» εφαρμόστηκε στο Βέλγιο από την <i>commission permanente de recours des réfugiés</i> (μόνιμη Επιτροπή Προσφύγων), σε υπόθεση σομαλού αιτούντος, ο οποίος διαπιστώθηκε ότι είχε εμπλακεί στον σχεδιασμό και στη διεξαγωγή διεθνούς ένοπλης σύρραξης με την Αιθιοπία.	
UK Immigration and Asylum Tribunal (Δικαστήριο μετανάστευσης και ασύλου)	Απόφαση Gurung κατά Secretary of State for the Home Department [2002] UKUT 04870 14.10.2002	Διεθνή πρότυπα κατά τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης.	
UK Court of Appeal (Εφετείο)	El-Ali κατά Secretary of State for Home Dept EWCA Civ. 1103 26.7.2002	Το άρθρο 1 Δ της σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες εφαρμόζεται μόνο στους Παλαιστίνιους που πληρούν δύο κριτήρια. Κατ'αρχάς, πρέπει να υπάρχουν προσαφείς ή συνδρομητές από το Γραφείο Άρνησης και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους παλαιστίνιους πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή («UNRWA») κατά την ή πριν από την 28η Ιουλίου 1951, ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. Δεύτερον, για όσο χρονικό διάστημα η εντολή του UNRWA εξακολουθούσε να είναι σε ισχύ, εάν οι εν λόγω Παλαιστίνιοι είχαν εγκαταλείψει την περιοχή επιχείρησών του UNRWA, θα έπρεπε να αποδείξουν ότι τελούσαν υπό «εξαιρετικές περιστάσεις» για παράδειγμα, ότι εμπροδίστηκαν να επιστρέψουν στην περιοχή επιχείρησών του UNRWA.	Ηνωμένο Βασίλειο — Karanakaran κατά Secretary of State for the Home Department [2000] EWCA Civ 11 Ηνωμένο Βασίλειο — House of Lords (Βουλή των Λόρδων), 2 Απριλίου 1998, Secretary of State for the Home Department, Ex parte Adan, [1998] UKHL 15
FR Επιτροπή Προσφύγων	κ. Ν. αριθ. 348805 (rec. 2001) 26.10.2001	Επίτεδο αρμοδιότητων σε ένοπλη ομάδα η οποία υπήρξε υπεύθυνη για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Ο αιτών είναι λιβανέζος υπήκοος ο οποίος υπηρέτησε στον Στρατό Νοτίου Λιβάνου (SLA) και έγινε ένας από τους πλέον υψηλόβαθμους αξιωματικούς του, ο οποίος συνδέεται κατ' ανάγκη με τον ισραηλινό διοικητή. Αποκλείστηκε βάσει του άρθρου 1 ΣΤ (στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης λόγω της ανάμειξης του σε αναγκαστικές στρατολογίες, εκτοπισμό πληθυσμού, εξωδικαστικές συλλήψεις και κρατήσεις, καθώς και πράξεις βιαιοπραγιών, τις οποίες τέλεσαν μέλη του SLA κατά άμαχου πληθυσμού. Η γαλλική Επιτροπή Προσφύγων αποφάσισε ότι, λόγω της φύσης καθώς και της σημασίας των αρμοδιοτήτων του στον SLA, ο κ. Ν. κάλυψε τουλάχιστον με την εξουσία του τις βιαιοπραγίες που διαπράχθηκαν, τις οποίες δεν θα μπορούσε να αγνοεί.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κώρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	2001 κ. S.I.D. αριθ. 195356C 28.2.2001	Στοιχεία τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον αποκλεισμό βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης. Όσον αφορά τα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β), το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σκοποί τους οποίους επιδιώκουν οι αιτούντες όσο και ο βαθμός νομιμότητας της βίας που χρησιμοποιήσαν. Εν προκειμένω, όσον αφορά μέλος των Τίγρων για την Απελευθέρωση του Ταμίλ Ιλάμ (LTTE), έκρινε ότι η προσωπική συμμετοχή του αιτούντος στην επίθεση κατά στρατοπέδου, η οποία προκάλεσε περισσότερους από εκατό νεκρούς, καθώς και η συμμετοχή του σε αποτυχημένη απόπειρα επίθεσης συνιστούν πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο β) της σύμβασης της Γενεύης.	
UK Special Immigration Appeals Commission (ειδική επιτροπή προσφύγων σε υποθέσεις μετανάστευσης)	Απόφαση στην υπόθεση Secretary of State for the Home Department κατά Mukhtiar Singh and Paramjit Singh, SC 4/99 31.7.2000	Απουσία ρητής αναφοράς σε «μη πολιτικό έγκλημα» στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) ή στο άρθρο 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης για τους πρόσφυγες, μπορεί να συναχθεί ότι δεν υπάρχει εξαίρεση «πολιτικού εγκλήματος».	
FR Επιτροπή Προσφύγων	κ. D.N., αριθ. 338011 (rec. 2000) 5.6.2000	Ευθύνη για πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών λόγω κάλυψής τους με την εξουσία προσώπου. Η ολομέλεια («sections réunies») της επιτροπής προσφύγων πρόσφυγών εφάρμοσε τη ρήτρα αποκλεισμού του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης σε υπήκοο της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, ο οποίος ήταν διοικητής τάμητος υπεύθυνος για την ασφάλεια του προέδρου. Στην απόφαση αναφέρεται ότι, λόγω της υψηλής θέσης την οποία κατείχε στην ειδική προεδρική μονάδα (DSP) και των σοβαρών και συστηματικών βιαιοπραγιών που διέπραξε η εν λόγω μονάδα υπό το καθεστώς Mobutu, υπήρχαν σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι ο αιτών είχε τουλάχιστον καλύψει με την εξουσία του πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Ως εκ τούτου, ο αιτών αποκλείστηκε από το καθεστώς πρόσφυγα βάσει του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ).	
BE Μόνιμη Επιτροπή Προσφύγων	Απόφαση 95/1017/F390 18.1.1996	Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.	
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	DUVALIER αριθ. 81963B 31.7.1992	Η έννοια του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ) της σύμβασης της Γενεύης. Όσον αφορά τον πρώην πρόεδρο της Δημοκρατίας της Αιτής, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι, δεδομένου ότι ο Duvalier είχε καλύψει με την εξουσία του σοβαρές παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οι οποίες τελέστηκαν στην Αιτή κατά τη διάρκεια της θητείας του ως προέδρου της Δημοκρατίας, η Επιτροπή Προσφύγων (CRR) είχε ερμηνύσει ορθά τις διατάξεις της σύμβασης της Γενεύης εκτιμώντας ότι οι εν λόγω παραβιάσεις μπορούσαν να θεωρηθούν πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, κατά την έννοια του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο γ).	
FR Συμβούλιο της Επικρατείας	κ. MAC NAIR αριθ. 13914A 18.4.1980	Πεδίο της σύμβασης και πολιτικά κίνητρα εγκλήματος. Όσον αφορά τη συγκεκριμένη υπόθεση, η Επιτροπή Προσφύγων (CRR) είχε επισημάνει ότι ο αιτών δεν είχε παράσχει αποδεικτικά στοιχεία για το ότι, εάν επιστρέψει στη χώρα του, θα αντιμετώπιζε άλλους κινδύνους πέραν εκείνων τους οποίους συνεπάγονται οι νομικές διαδικασίες για αξιόπιστα πράξεις που έχει τελέσει. Το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ακολούθως ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η αεροποριαρχαία για την οποία ήταν ένοχος ο αιτών θα μπορούσε να είχε πολιτικό κίνητρο, αυτό δεν σημαίνει ότι οι νομικές διαδικασίες σε σχέση με το συγκεκριμένο έγκλημα συνιστούν δίωξη λόγω πολιτικών πεποιθήσεων. Ως εκ τούτου, η CRR δεν αγνόησε τις διατάξεις της σύμβασης της Γενεύης και ορθώς εκτίμησε ότι ο ενδεχόμενος πολιτικός χαρακτήρας της αεροποριαρχαίας δεν ασκεί, εν προκειμένω, καμία επιρροή στο δικαίωμα στο καθεστώς πρόσφυγα.	

Κράτος μέλος/Δικαστήριο	Όνομα/αριθμός/ημερομηνία υπόθεσης	Λέξεις-κλειδιά/συνάφεια/κύρια σημεία	Παρατιθέμενες υποθέσεις
DE Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο	Απόφαση 1 C 44.68, Buchholz 402.24, § 28 AuslG αριθ. 9, 1.7.1975	Προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ): Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.	
FR Επιτροπή Προσφύγων Προσφύγων	κ. Σ. αριθ. 8 14.5.1954	Εφαρμογή του άρθρου 1 ΣΤ στοιχείο α) της σύμβασης της Γενεύης για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Η συγκεκριμένη απόφαση συγκαταλέγεται στις πρώτες που εξέδωσε το γαλλικό δικαστήριο σχετικά με τον αποκλεισμό. Ο αιτών είχε απελευθερωθεί στο στρατόπεδο Μπέρκενσας το 1942 και στη συνέχεια είχε διοριστεί επικεφαλής γειτονιάς. Καταδικάστηκε τον Οκτώβριο του 1945 από το δικαστήριο του Seine σε ποινή καταναγκαστικών έργων διάρκειας δεκαπέντε ετών, dégradation nationale (στέγηση πολιτικών και άλλων δικαιωμάτων) και δήμευση περιουσιακών στοιχείων λόγω διάπραξης εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας εις βάρος άλλων εγκλειστών. Το δικαστήριο εφάρμοσε τη ρήτρα αποκλεισμού.	

Διεθνής νομολογία

ΔΠΔΠΓ (τιμήμα εφέσεων)	Prosecutor κατά Brđanin IT-99-36 3.4.2007	Κοινή εγκληματική ενέργεια / ευθύνη λόγω ενέργειας με κοινό σκοπό.	
ΔΠΔΠΓ	Prosecutor κατά Fatmir Limaj IT-03-66-T 30.11.2005	Έγκλημα πολέμου.	
ΔΠΔΠΓ	Prosecutor κατά Dario Kordic και Mario Cerkez IT-95-14/2-A 17.12.2004	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.	
ΔΠΔΠΓ	Prosecutor κατά Tihomir Blaskic IT-95-14-A 29.7.2004	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Συνέργεια.	
ΔΠΔΠΓ (τιμήμα εφέσεων)	Prosecutor κατά Kunarac κ.λπ. IT-96-23 και IT-96-23/1-A 12.6.2002	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Συνέργεια. Στο έγγραφο με τίτλο Elements of Crimes που εξέδωσε η Συνέλευση των Κρατών Μερών στο Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, η απαίτηση συνδέσμου για καθεμία από τις πράξεις που ορίζονται ως εγκλήματα πολέμου στο άρθρο 8 του Καταστατικού του ΔΠΔΠ προσδιορίζεται ως εξής: «Η συμπεριφορά έλαβε χώρα στο πλαίσιο [διεθνούς] ένοπλης σύρραξης και συνδέσταν με αυτήν.»	
ΔΠΔΠΓ	Απόφαση The Prosecutor κατά Anto Furundzija IT-95-17/1-T 10.12.1998	Συνέργεια.	
ΔΠΔΠ (πρωτοβάθμιο τμήμα)	Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu ICTR-96-4-T 2.9.1998	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.	
ΔΠΔΠΓ	Prosecutor κατά Dusko Tadic IT-94-1-T 7.5.1997	Ατομική ευθύνη.	
ΔΠΔΠΓ (τιμήμα εφέσεων)	Prosecutor κατά Dusko Tadic aka «Dule» (Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction) T-94-1 2.10.1995	Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.	

Άλλη νομολογία

Καναδάς, Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	Απόφαση στην υπόθεση <i>Febles κατά Canada</i> (Citizenship and Immigration) 2014 SCC 68, [2014] 3 S.C.R. 431 30.10.2014	Κατάργηση της ποινικής αξίωσης του κράτους. Όσον αφορά τον σκοπό του άρθρου 12 παράγραφος 2, περί αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα των προσώπων που δεν κρίνονται άξια της προστασίας για τη διατήρηση της αξιοπιστίας του συστήματος προστασίας, δεν είναι απαραίτητο ο αιτών να εξακολουθεί να μπορεί να διωχθεί ποινικά ή να τιμωρηθεί.	
Καναδάς, Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	Απόφαση στην υπόθεση <i>Ezokola κατά Canada</i> (Minister of Citizenship and Immigration) 2013 SCC 40 19.7.2013	Ιδιότητα μέλους. Συμμετοχή σε ομάδα ή οργάνωση η οποία ευθύνεται για σοβαρά εγκλήματα ή ειδικές πράξεις.	
Νέα Ζηλανδία, Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	<i>The Attorney-General (Minister of Immigration) κατά Tamil X και Anor</i> [2010] NZSC 107 27.8.2010	Διεθνή πρότυπα κατά τον καθορισμό της ατομικής ευθύνης.	
Αυστραλία, Administrative Appeals Tribunal (Διοικητικό Εφετείο)	Απόφαση της 16ης Ιουνίου 2010 <i>Re YVMT και FRF</i> (2010), 115 ALD 590 16.6.2010	Ποινική ευθύνη. Υπερασπιστικά επιχειρήματα και ελαφρυντικές περιστάσεις.	
Νέα Ζηλανδία, Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	<i>Tamil X κατά Refugee Status Appeals Authority- Attorney-General (Minister of Immigration) κατά Y,</i> [2010] NZSC 107, [2011] 1 NZLR 721 20.10.2009	Επίπεδο απόδειξης.	
Καναδάς, Federal Court of Appeal (Ομοσπονδιακό εφετείο)	<i>Sing κατά Canada (Minister of Employment and Immigration)</i> [2005] FCA 125 11.4.2005	Επίπεδο απόδειξης.	
Καναδάς, Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο)	Απόφαση στην υπόθεση <i>Pushranathan κατά Canada (Minister of Citizenship and Immigration)</i> [1998] 1 SCR 982 4.6.1998	Εμπόριο ναρκωτικών. Ρήτρες αποκλεισμού. Επαναπροώθηση. Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.	
Καναδάς, Immigration and Refugee Board (Συμβούλιο μεταναστευσης και προσφύγων)	Απόφαση M90-07224, 5 RefLex 41 19.8.1991	Αποκλεισμός πρώην υπουργού της Λιβερίας, ο οποίος είχε εγκρίνει τη συνεχιζόμενη βία κατά αμάχων στη Λιβερία.	

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- ένα αντίτυπο:
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης(http://ec.europa.eu/represent_el.htm),
από τα γραφεία εκπροσώπησης στις εκτός ΕΕ χώρες (http://eeas.europa.eu/delegations/index_el.htm),
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Άμεση Ευρώπη (http://europa.eu/europedirect/index_el.htm) ή
καλώντας τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (*).

(*) Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

